

พื้นที่นวัตกรรมชุมชน

ภาคกรุงเทพฯ ปริมณฑลและตะวันออก

ดำเนินการโดย

สำนักงานภาคกรุงเทพฯ ปริมณฑลและตะวันออก

ร่วมกับ

สำนักพัฒนานวัตกรรมชุมชนจัดการความรู้และสื่อสาร

นับจากได้มีการก่อตั้งสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) หรือ พอช. เมื่อปี 2543 ตลอดระยะเวลา 19 ปีที่ผ่านมา พอช. ได้ดำเนินงานสนับสนุนชุมชนท้องถิ่น ให้เป็นผู้มีบทบาทหลักในการวางแผนและดำเนินการตามแผนพัฒนาชุมชน สนับสนุนการจัดกระบวนการพัฒนาองค์กรชุมชน ตามกิจกรรมและโครงการพัฒนาสำคัญ ได้แก่ โครงการบ้านมั่นคง โครงการบ้านพอเพียงชนบท สวัสดิการชุมชน การพัฒนาเศรษฐกิจและสัมมาชีพชุมชน สภาองค์กรชุมชน ฯลฯ ทั้งในระดับชุมชน ตำบล เมือง และจังหวัด ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในชุมชน เริ่มจากคนในชุมชนท้องถิ่นได้มีการพัฒนาศักยภาพ ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง สามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิต หลายพื้นที่ที่มีการปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์กับหน่วยงานส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับนโยบาย เกิดเป็นพื้นที่รูปธรรมที่หลากหลาย ครอบคลุมทั้ง 5 ภูมิภาค และมีหลายพื้นที่ยกระดับเป็นศูนย์เรียนรู้ถ่ายทอดประสบการณ์ความรู้แก่ผู้สนใจ

พื้นที่รูปธรรมความสำเร็จที่เกิดขึ้น นับได้ว่า เกิดจากการดำเนินงานของพอช. ตามวิสัยทัศน์ “มุ่งสร้างความเข้มแข็ง ด้วยพลังองค์กรชุมชนและประชาสังคม” ซึ่งเป็นรูปแบบที่แตกต่างจากหน่วยงานรัฐอื่น พอช. เป็นหน่วยงานรัฐรูปแบบใหม่ ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน “ใหม่” ในรูปแบบการจัดตั้ง “ใหม่” ในวิธีการทำงาน เมื่อศึกษาความหมายของ คำว่า “นวัตกรรม” ซึ่งมีนัยยะเป็นสิ่งใหม่ในทางสังคมมีการให้ความหมายของ “นวัตกรรมทางสังคม” กล่าวถึงแนวคิดใหม่ กระบวนการใหม่ที่คิดขึ้นมาเพื่อแก้ไขปัญหาของสังคมหรือชุมชน ต้องมีความต่อเนื่องการลองผิดลองถูก ทดลองพัฒนาอย่างมีทิศทาง และที่สำคัญต้องเกิดประโยชน์แก่คนหมู่มากหรือคนส่วนใหญ่ นับได้ว่า พอช. เป็นองค์กรนวัตกรรมทางสังคมองค์กรหนึ่ง จึงได้มีการทบทวนนิยามความหมายของคำว่า “นวัตกรรมชุมชน” ภายใต้บริบทของขบวนการพัฒนาองค์กรชุมชนที่พอช. ได้ร่วมดำเนินการ ทั้งคุณลักษณะและองค์ประกอบของ “นวัตกรรมชุมชน” เผยแพร่ให้เจ้าหน้าที่ ขบวนการพัฒนาองค์กรชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการพัฒนานวัตกรรมชุมชนในพื้นที่ปฏิบัติการจริง

สำนักพัฒนานวัตกรรมชุมชนจัดการความรู้และสื่อสาร ร่วมกับ สำนักงานภาคกรุงเทพฯ ปริมณฑลและตะวันออกเฉียงใต้เห็นความสำคัญดังกล่าวจึงได้รวบรวมพื้นที่รูปธรรมที่ดำเนินการได้สอดคล้องกับ “นวัตกรรมชุมชน” รวบรวมเรียบเรียงจัดทำเนื้อหาและเผยแพร่ผลงานพื้นที่รูปธรรมนวัตกรรมชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเองสู่สาธารณะต่อไป

...

คำนำ

01-จากแผนที่ทำมือสู่การแก้ไขปัญหาที่ดินและที่อยู่อาศัยกรมเจ้าท่า	5
ตำบลหนองคันทร่ง อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด	
02-พลังองค์กรการเงิน พลังชุมชนตำบลอ่าวใหญ่	11
สภาองค์กรชุมชนตำบลอ่าวใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดตราด	
03-ไชยธนาคร สถาบันการเงินเพื่อคนบางกะไชย	17
ตำบลบางกะไชย อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี	
04-บ้านมั่นคงเกาะขวาง ชุมชนผู้เดือดร้อนแก้ไขด้วยตนเอง	22
เทศบาลตำบลเกาะขวาง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี	
05-เศรษฐกิจและทุนชุมชน เกื้อหนุนชุมชนท้องถิ่นพัฒนาอย่างยั่งยืน	28
สภาองค์กรชุมชนตำบลกระแสบน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง	
06-เกษตรอัจฉริยะเพื่อครอบครัวผู้พิการ	33
สภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านนา อำเภอแกลง จังหวัดระยอง	
07-แก้ไขปัญหาคคุณภาพชีวิตด้านที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อย	38
ตำบลโยธะกา อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา	
08-จากฝั่งใช้น้ำสู่การบริหารจัดการน้ำโดยชุมชน	44
ตำบลบ้านสร้าง อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี	
09-ตัวชี้วัดชุมชนเข้มแข็ง เข้มทิศนำพาชุมชนสร้างสุข	48
สภาองค์กรชุมชนตำบลท่าทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก	
10-เขาพระ ชุมชนตื่นรู้ สู้โควิด-19	56
ตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก	
11-ครัวกลางแหล่งอาหารชุมชนเมืองภาษีเจริญ	62
เขตภาษีเจริญ แขวงภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร	
12-ธนาคารอาหารของชุมชน	69
เขตวังทองหลาง จังหวัดกรุงเทพมหานคร	
13-บ้านพอเพียงบึงทองหลาง จากความต้องการของผู้ที่ไม่มีสิทธิ์เรียกร้อง	75
ตำบลบึงทองหลาง อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี	
14-ธรรมนูญสุขภาพตำบล เพื่อคนเขาไม้แก้ว	80
ตำบลเขาไม้แก้ว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี	
15-“คลองโยง น้ำใส ไร้มลพิษ คินชีวิตให้สัตว์น้ำ”	84
สภาองค์กรชุมชนตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม	

16-ตำบลบางน้ำผึ้งปอดของคนเมือง	88
ตำบลบางน้ำผึ้ง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ	
17-ธนาคารคัดแยกขยะประกันชีวิต	93
ตำบลบางบัวทอง อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี	
18-คูป้องกันโควิด-19 นวัตกรรมสวัสดิการชุมชนยุคใหม่	97
ตำบลบางพลีน้อย อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ	
19-“ตลาดอิงน้ำสามโคก สร้างเศรษฐกิจและทุนชุมชน	101
ตำบลบางเตย อำเภอสสามโคก จังหวัดปทุมธานี	
20-“ขยะทุกชิ้นล้วนมีค่าเปลี่ยนเป็นหลักประกันให้ครอบครัว	107
ตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี	
21-พัฒนาเขตประเวศสู่พื้นที่ความมั่นคงทางด้านอาหาร	112
เขตประเวศ จังหวัดกรุงเทพมหานคร	
22-เกาะกูดเมืองท่องเที่ยวแห่งความสุขสีเขียว	116
ตำบลเกาะกูด อำเภอเกาะกูด จังหวัดตราด	
23-“สุขทุกวันที่มีพวา ดิน ช่าง น้ำ ป่า อยู่อย่างยั่งยืน”	119
ตำบลพวา อำเภอแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี	
24-พัฒนาระบบการดูแลผู้ป่วยติดเตียง ยุค 4.0	122
ตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี	
25-ปลดหนี้สิน ปลดทุกข์ สร้างสุขในชุมชน	125
ตำบลคลองตะเกรา อำเภอท่าตะเกรา จังหวัดฉะเชิงเทรา	
26-กองทุนสวัสดิการชุมชนสู่การสร้างความมั่นคงในที่ดินทำกิน	129
ตำบลคลองหินปูน อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว	
27-พัฒนาอาชีพ สู่การสร้างรายได้ที่มั่นคง	133
ตำบลหนองม่วง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว	
28-กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลลาดสวาย สู่การสร้างเสริมสุขภาพคนในตำบล	136
เทศบาลเมืองลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี	
29-ผนีกกำลังสร้างสรรค์ชุมชน	140
ตำบลห้วยโจด อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว	
30-“เรียนรู้เกษตรปลอดภัยวิถีเกษตรพอเพียง”	144
ตำบลนิลเพชร อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม	

01-จากแผนที่ทำมือสู่การแก้ไขปัญหาที่ดินและที่อยู่อาศัยกรมเจ้าท่า

ตำบลหนองคันทร้ง อำเภอมืองตราด จังหวัดตราด

ตำบลหนองคันทร้งเป็นตำบลเก่าแก่กว่า 250 ปี เกิดจากการรวมตัวของตำบลแหลมศิลา และตำบลหนองคันทร้ง ตำบลแหลมศิลา เรียกตามลักษณะพื้นที่เป็นแหลมและมีหินศิลาแลงมาก ประกอบด้วย 2 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านท่าหลวง ปัจจุบันเรียกบ้านแหลมหิน ตั้งบ้านเรือนอยู่ริมทะเลมีวิถีชีวิตชาวประมงมาแต่อดีตถึงปัจจุบัน หมู่ที่ 2 บ้านแหลมหิน ประกอบด้วย ปัจจุบันเรียกบ้านท่าระแนะ วิถีประมงและทำนา ตำบลหนองคันทร้ง มี 3 หมู่บ้าน หมู่ 3 บ้านหนองคันทร้งล่าง หมู่ 4 บ้านหนองคันทร้ง หมู่ 5 บ้านแหลมสำโรง ต่อมาทางการได้รวมตำบลทั้ง 2 เป็น

ตำบลหนองคันทร้ง ปัจจุบันตำบลหนองคันทร้งจึงประกอบด้วย 5 หมู่จากการควบรวม 2 ตำบลเข้าด้วยกัน ประชากรทั้งสิ้น 4,482 คน

ตำบลหนองคันทร้ง พื้นที่ทั้งหมดประมาณ 17,187 ไร่ พื้นที่สำหรับทำการเกษตรที่อยู่อาศัย ประมาณ 16,562 ไร่ พื้นที่ป่าชายเลน ประมาณ 5,625 ไร่ ลักษณะภูมิประเทศ พื้นที่เป็นที่ลابلุ่มชายฝั่งทะเล สลับกับลูกคลื่นที่เทเอียงลาดจากทิศตะวันตกไปยังทิศตะวันออก มีพื้นที่ป่าชายเลนอยู่ภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าปากคลองบางพระ ป่าเกาะเจ้า และป่าเกาะลอย

วิถีชีวิตและอาชีพคนในตำบล ประกอบอาชีพประมงพื้นบ้าน รองลงมาเป็นเกษตรกร รับจ้างทั่วไป

ปัญหาที่ดินกรมเจ้าท่า

ด้วยที่ชุมชนหนองคันทร้งวิถีชาวประมงชายฝั่ง จากในอดีตชุมชนต้องสัญจรติดต่อค้าขายกันทางน้ำใช้เรือ ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง ต้องอาศัยอยู่ริมทะเลเป็นหลัก ซึ่งภายหลังจึงตั้งรกรากริมชายฝั่งทะเลเป็นส่วนใหญ่ โดยเป็นเขตพื้นที่ดูแลกรมเจ้าท่า เมื่อชุมชนอยู่อาศัยนานนับปีต่อเนื่องหลายชั่วอายุคน หลายครอบครัวขยายแตกเหล่าแตกกอเพิ่มจำนวนสมาชิกครัวเรือน สภาพบ้านที่อยู่อาศัยทรุดโทรมบางหลังพังต้องไปเช่าบ้านอยู่ ต้องอาศัยผู้อื่นอยู่ อยู่ได้สะพานบ้างก็มี ไม่สามารถซ่อมแซมบ้านได้ จากการที่อยู่ในเขตที่ดินกรมเจ้าท่านี้เอง บ้านเรือนส่วนใหญ่จึงไม่มีเลขที่ ขอน้ำไฟฟ้าไม่ได้ ต้องต่อจากเพื่อนบ้าน ซึ่งต้องจ่ายในราคาที่แพง นำเข้ายังถูกไล่รื้อบ้าน เนื่องจากรัฐแจ้งว่าบุกรุกที่ดิน ไม่มีเอกสารสิทธิครอบครองในที่ดิน

ขณะเดียวกันปัญหาด้านเศรษฐกิจและอาชีพ นโยบายรัฐด้านกฎหมายประมงส่งผลต่อ การประกอบอาชีพ และเศรษฐกิจของชุมชน วิถีชุมชนเปลี่ยนจากประมงเป็นรับจ้างไม่มั่นคง ยากจน เป็นหนี้ในระบบ และหนี้นอก

ระบบ ผลผลิตราคาตกต่ำรายได้ไม่พอรายจ่าย ธรรมชาติเปลี่ยนแปลงน้ำขึ้นน้ำลงกระทบอาชีพ คุณภาพชีวิตไม่มั่นคงปัญหาซับซ้อนสุขภาพ ภายใจแย่งลงทำกินไม่ได้

การจัดทำผังตำบล 9 ขั้นตอน

1.รวมคน ร่วมคิด รวบรวมหาเพื่อน จากสภาพปัญหาที่อยู่อาศัยในเขตที่ดินกรมเจ้าท่าดังกล่าว สภาองค์กรชุมชนได้รวมคน ผู้เดือดร้อน แกนนำ ภาคีหนุนเสริมมาปรึกษาหารือแนวทางในการดำเนินการแก้ไขอย่างยั่งยืน

2.ประชุมหลอมแนวคิด ความเข้าใจ เมื่อสภาองค์กรชุมชนได้รวมคน ผู้เดือดร้อนได้ระดับหนึ่งแล้วจึงประชุมชี้แจงทำความเข้าใจแนวทางขับเคลื่อนร่วมกัน โดยใช้เครื่องมือผังตำบลในการสำรวจข้อมูลทุกมิติ การจัดตั้งคณะทำงานแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัย ใช้สภาองค์กรชุมชนบูรณาการร่วมทั้งตำบล

3.ลงพื้นที่สำรวจข้อมูลระดับหมู่บ้าน สำรวจสภาพปัญหาครัวเรือนทั้งตำบล 1,300 ครัวเรือน เพื่อจัดทำข้อมูลสภาพปัญหาชุมชนท้องถิ่นทุกมิติ โดยเฉพาะครัวเรือนผู้เดือดร้อนในเขตกรมเจ้าท่า พบผู้เดือดร้อน 360 ครัวเรือน อาศัยอยู่ในพื้นที่ป่าชายเลน 30 ครัวเรือน ไม่มีที่ดินทำกิน 450 ครัวเรือน ไม่มีเอกสารสิทธิ์ 274 ครัวเรือน การแก้ไขปัญหา เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนการแก้ไขปัญหา พัฒนางานในพื้นที่ ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม

4.จัดทำแผนที่ทำมือหมู่บ้าน นำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจพื้นที่มากำหนดในแผนที่ทำมืออย่างง่าย เพื่อให้ชุมชน ครัวเรือนผู้เดือดร้อนได้เห็นจุด ตำแหน่ง ความเดือดร้อนของชุมชนกระจายตัวในตำบล

5.วิเคราะห์ข้อมูลหมู่บ้าน หลังจากได้ข้อมูลแผนที่ทำมือของชุมชนได้ สภาองค์กรชุมชนได้ชักชวนชุมชนให้มีการวิเคราะห์ข้อมูลชุมชนจากแผนที่ทำมือ เพื่อรับรู้สภาพปัญหา

6.นำข้อมูลเข้าสู่ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ หรือ Geographic Information System : GIS นำข้อมูลแผนที่ทำมือที่ได้จากการสำรวจมาเข้าสู่ระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อให้สอดคล้องกับข้อมูลหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง

7.ทำผังวิเคราะห์ข้อมูลตำบล เหตุผลความจำเป็น ปัญหาเร่งด่วน ปัญหาร่วมที่ชุมชนต้องแก้ไขด้วยตนเอง ต้องให้คนอื่นมาช่วย และต้องให้คนอื่นหรือหน่วยงานดำเนินการแก้ไข

8.วางผังพัฒนาและแผนพัฒนาตำบล ประชุมจัดทำแผนพัฒนาการแก้ไขปัญหาชุมชนท้องถิ่น โดยเฉพาะปัญหาที่อยู่อาศัยที่ดินกรมเจ้าท่า เพื่อนำสภาพปัญหา ข้อมูลตำบลมาวิเคราะห์ จัดทำแผนการแก้ไขปัญหาอย่างรอบด้าน พร้อมทั้งชักชวนชาวบ้านจัดทำแผนพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่นำไปปฏิบัติและการสร้างรูปธรรมความสำเร็จจากการขับเคลื่อนงานได้

9.นำแผนสู่การปฏิบัติ การแก้ปัญหา และพัฒนาที่เกิดรูปธรรมความสำเร็จ นำแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นมาสู่การแก้ไขปัญหา ผ่านการจัดเวทีนำเสนอแผนพัฒนาฯ ต่อหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง

แผนที่ทำมือสู่การแก้ไขปัญหาคุณภาพชีวิต

จากการที่ชุมชนได้จัดทำแผนที่ทำมือสู่ผังตำบล เพื่อสำรวจปัญหา จัดทำแผนแก้ไขปัญหา นำสู่การหารือกรมเจ้าท่า กระทรวงคมนาคม ซึ่งต่อมาได้มอบใบอนุญาตให้ปลูกสร้างสิ่งล่วงล้ำลำน้ำ แม่น้ำ เพื่อการพัฒนา

คุณภาพชีวิต แก่คนในตำบลหนองคันทร้ง จำนวน 246 ครัวเรือน จากผู้เดือดร้อนทั้งสิ้น 360 ครัวเรือน โดยกรมเจ้าท่าภูมิภาค สาขาตราด เป็นผู้มอบใบอนุญาตตามข้อตกลงการใช้ประโยชน์ ซึ่งเป็นผลมาจากการที่ชุมชนได้จัดทำแผนที่ทำมือ โดยผู้เดือดร้อนที่ยังไม่ได้รับมอบใบอนุญาต อยู่ในขั้นตอนกระบวนการดำเนินการประสานงานและการพิสูจน์สิทธิ์ กระบวนการรับรองจากชุมชนต่อไป

กติกา ข้อตกลงการอยู่อาศัยร่วมกันของชุมชน

- 1.หยุดการ รุก ล้ำ เพิ่มเติม จัดตั้งคณะกรรมการโดยมีภาคี ท้องถิ่น ท้องที่และชุมชนเป็นคณะกรรมการร่วม
- 2.จัดให้มีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ และปรับภูมิทัศน์ให้ สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน
- 3.ชุมชนต้องมีการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมบริเวณรอบๆชุมชน เช่น การจัดระบบบำบัดน้ำเสียและการจัดการขยะ
- 4.เกิดการรวมตัวกันโดยเป็นกลุ่มจัดตั้งกองทุนออมทรัพย์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งระบบ อาหารดี ที่อยู่อาศัยมั่นคง มีอาชีพรายได้ สุขภาวะดี พึ่งพาตนเอง
- 5.ร่วมกันจัดการต้นทุนทรัพยากรชายฝั่งสู่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมสร้างความรักถิ่น วิถีประมงพื้นถิ่นสร้างอาชีพรายได้ที่มั่นคงยั่งยืนด้วยการเป็นหุ้นส่วนร่วม
- 6.ร่วมกันวางแผนจัดทำธรรมนูญชุมชนจากการมีส่วนร่วมของชุมชนทุกภาคส่วน

หลักเกณฑ์ในการซ่อมแซมบ้านในที่ดินกรมเจ้าท่า

- 1.สมาชิกกองทุนต้องเป็นคนในเขตพื้นที่เจ้าท่าตำบลหนองคันทร้ง
- 2.การออมเงินออมสม่ำเสมอประจำอย่างต่ำ 100 บาทต่อเดือน หรือออมตามกำลังทรัพย์

3. มีการออมในวันที่ 5 ของทุกเดือน เวลา 09.00 –12.00 ณ ที่ทำการกำนันตำบลหนองคันทร้ง
4. ผู้จะซ่อมบ้านต้องเป็นสมาชิกกลุ่มออมกติกาในการออมเป็นไปตามเงื่อนไขภายในตำบล
5. สภาพบ้านต้องมีความชำรุด/ทรุดโทรม อันก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้อยู่อาศัย โดยต้องผ่านการประเมินจากการประชาคมหมู่บ้านผ่านการรับรองตามเกณฑ์ที่กำหนดบ้าน โดยจัดลำดับตามความเดือดร้อนของคนในชุมชน
6. ต้องดำเนินการซ่อมแซมในพื้นที่เดิมโดยไม่ขยายหรือต่อเติมเพิ่ม
7. งบประมาณในการซ่อมแซมบ้านต้องผ่านการประเมินราคา (BOQ) โดยช่างท้องถิ่น/ช่างชุมชน

พัฒนาคุณภาพชีวิตด้านที่อยู่อาศัย

นอกจากผังชุมชนจะช่วยให้ชุมชนได้รับใบอนุญาตปลูกสร้างสิ่งล่วงล้ำลำน้ำ แม่น้ำ เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตแล้ว สภาองค์กรชุมชนยังต่อยอดนำไปสู่การแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนด้านที่อยู่อาศัย ผ่านโครงการบ้านมั่นคงชนบทตำบลหนองคันทร้ง เพื่อปรับปรุงสภาพบ้าน การก่อสร้างสาธารณูปโภค การส่งเสริมอาชีพ เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตที่ดี

1. พัฒนาระบบสาธารณูปโภค ประชาชนสัญจรไปมาได้สะดวกปลอดภัย มีระบบสาธารณูปโภคครบพอเพียงส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ครบวงจรทั้งด้านการใช้พื้นที่ส่วนกลางในการประกอบอาชีพเป็นที่เทียบเรือส่งสินค้าของคนในชุมชนตลอดจนเป็นแหล่งในการพัฒนาศักยภาพของชุมชนในเรื่องของการพัฒนาตนเองชายฝั่ง มีไฟฟ้าแสงสว่างทั่วถึง ศูนย์เรียนรู้ตลาดนัดให้ชุมชนได้จำหน่ายสินค้าสร้างรายได้ มีการขุดลอกคลองเพื่อให้ประมงพื้นบ้านได้ใช้เป็นท่าจอดเรือ

2. การส่งเสริมอาชีพ/ของดีบ้านฉัน/ผลิตภัณฑ์ชุมชน อบรมสร้างความรู้ในการพึ่งพาตนเอง การส่งเสริมอาชีพหลากหลาย แปรรูปผลผลิต อาหารพื้นบ้านปลอดภัยสู่ครัวโลก ผลิตภัณฑ์ของฝากจากชุมชน ส่งเสริมวิถีเยาวชนพอเพียงตามศาสตร์พระราชา ฯลฯ เป็นแหล่งพัฒนาคน ทูทางสังคมและเศรษฐกิจวิถีชุมชน เกิดความมั่นคงในอาชีพรายได้ของคนในชุมชนด้วยวิถีชุมชน

3. สังคมเอื้ออาทรไม่ทอดทิ้งกัน สูงวัยพื้นวิถีประมงคืนสู่ชุมชนและสร้างทายาทรุ่นใหม่ สืบทอดวิถีคน ป่าและทะเล สร้างการมีส่วนร่วมในการสืบสานวิถีชุมชน แหล่งอาหารเพื่อลูกหลานรักถิ่นอยู่กินปลอดภัย

จากการขับเคลื่อนแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยที่ดินทำกินที่ดินกรรมเจ้าท่าที่ผ่านมา จุดเริ่มต้นจากชุมชนใช้แผนที่ทำมือ เป็นนวัตกรรมชุมชนที่น่าสนใจ ที่กลุ่มชาวบ้านชักชวนคนเดือดร้อนมาร่วมหาแนวทางการแก้ไขปัญหา พร้อมสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคน งาน แบบสานสัมพันธ์กัลยาณมิตร การทำงานที่เน้นการใช้ระบบข้อมูล

วิเคราะห์สังเคราะห์ เพื่อนำมาสู่แผนพัฒนาที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน สร้างประโยชน์แก่คนทุกภาค
ส่วนในชุมชนด้วยเครื่องมือแผนที่ทำมือที่นำไปสู่การแก้ไขปัญหาคุณภาพชีวิตที่ดิ้นกรมเจ้าท่า

ผู้ประสานงานพื้นที่

นางนวลนภา ศรีประดิษฐ์

คณะทำงานสภาองค์กรชุมชนตำบลหนองคันทรอง

086-1559133

02-พลังองค์การการเงินพลังชุมชนตำบลอ่าวใหญ่

สภาองค์กรชุมชนตำบลอ่าวใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดตราด

ตำบลอ่าวใหญ่เดิมทีเป็นป่าดงดิบก่อนปี 2490 เป็นตำบลที่อยู่ห่างไกลจากตัวเมืองตราดประมาณ 24 กิโลเมตร ชื่อบ้านอ่าวใหญ่เป็นชื่อตามภูมิประเทศการเรียกขานจากการเดินเรือจากบ้านด่านเก่าตลาดริมคลอง ท่าเสด็จ รศ. 112 ตำบลบางพระ (ปัจจุบัน) อ่าวตราด เมื่อผ่านออกมาถึงจุดที่ตั้งบ้านอ่าวใหญ่เมื่อมองเข้ามายังฝั่งจะเห็นเป็นอ่าวที่กว้างใหญ่มากชาวเรือจึงเรียกว่าอ่าวใหญ่ ต่อมามีการตั้งตำบลโดยแยกจากตำบลหนองคันทรังและหัวหน้าชาวก็ใช้ชื่อบ้านอ่าวใหญ่เป็นตำบลอ่าวใหญ่จนถึงปัจจุบัน ตำบลอ่าวใหญ่ มีเนื้อที่ ประมาณ 15,700 ไร่ ประกอบด้วย 6 หมู่บ้าน 1,574 ครัวเรือน ประชากร 4,597 คน

ชาวบ้านไม่น่าเชื่อถือ ไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกัน

ด้วยอาชีพหลักของชุมชนเป็นเกษตรกรชาวสวน ประมงพื้นบ้าน มีรายได้พอเลี้ยงปากเลี้ยงท้องสำหรับครัวเรือนที่มีที่ดินไม่มาก บางปีพืชผลเรียกสวนไร่นาล้นตลาด หรือติดผลไม่ดี พลอยให้ชาวบ้านขาดทุน มีรายได้ไม่พอรายจ่าย ส่งผลให้ต้องกู้เงินนอกระบบ ต้องส่งดอกเบี้ยในอัตราที่สูง เนื่องจากชาวบ้านสถาบันการเงินต่างให้ความเห็นว่าไม่น่าเชื่อถือ ไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกัน โอกาสที่ชาวบ้านจะไปเงินกู้ธนาคารของรัฐหรือเอกชนได้นั้นมีความยากลำบากมาก ต้องมีที่ดินถือมากพอสมควร ขณะที่ชาวบ้านอ่าวใหญ่นั้นกว่า 60 มีที่ดินไม่มาก นอกจากนี้จากสำรวจพบว่าประชาชนไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง มากถึง 30% ชาวบ้าน ช้ำร้ายกว่านั้นบางคนกลายเป็นผู้บุกรุกที่ดินทำกินของรัฐเป็นผู้กระทำผิดกฎหมาย นอกจากนี้ความเสื่อมโทรมด้านสิ่งแวดล้อม แม้ว่าโดยรวมตำบลอ่าวใหญ่อยู่ในทำเลทรัพยากรธรรมชาติ แต่ชาวบ้านบางส่วนไม่มีได้มีการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนให้ยั่งยืน ด้วยขาดความรู้ความเข้าใจและการดูแลเอาใจใส่ทรัพยากรธรรมชาติ ปัญหาความเดือดร้อนด้านที่อยู่อาศัยเสื่อมโทรม เนื่องจากชาวบ้านไม่มีรายได้ที่เพียงพอต่อการซ่อมแซม ปลูกสร้างที่อยู่อาศัย ส่งผลให้คุณภาพชีวิตแย่โดยรวมของคนอ่าวใหญ่ผู้มีรายได้น้อย คนด้อยโอกาส

พลังองค์กรการเงิน พลังชุมชนตำบลอ่าวใหญ่

จากปัญหาความเดือดร้อนด้านการเงิน ไม่มีหลักทรัพย์การค้ำประกัน รายได้ไม่เพียงพอ จนนำไปสู่การกู้หนี้ยืมสินนอกระบบ การจำนองที่ดิน ซ้ำร้ายบางคนหนี้สินพันตัว บ้านไม่มี ที่ดินไม่มี ทางสภาองค์กรชุมชนตำบลอ่าวใหญ่ จึงได้ชักชวนแกนนำชุมชน คนเดือดร้อนมาร่วมหาทางออก โดยนำปัญหาหนี้สิน มาสู่การแก้ไขปัญหาโดยชุมชนเอง จัดตั้งเป็นเครือข่ายองค์กรการเงินชุมชนตำบลอ่าวใหญ่ขึ้น

เครือข่ายองค์กรการเงินชุมชน ภายใต้การขับเคลื่อนของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตของตำบล เป็น “องค์กรการเงิน” ที่สามารถให้ความช่วยเหลือกับทุกคนในชุมชน เป็นทุนรอนให้กับทุกคนในชุมชน ได้นำไปใช้ประโยชน์ เพื่อการประกอบอาชีพที่ยั่งยืน มีที่พักอาศัยที่มั่นคงแข็งแรงเป็นของตนเองมีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นพอควร ภายใต้ความร่วมมือ ร่วมใจของคนในตำบล

เครือข่ายองค์กรการเงินตำบลอ่าวใหญ่

1. กลุ่มออมทรัพย์ตำบลอ่าวใหญ่ ม.1 สมาชิก 811 คน เงินทุนหมุนเวียน 11,236,230 บาท
2. กองทุนหมู่บ้านอ่าวใหญ่ ม.1 สมาชิก 248 คน เงินทุนหมุนเวียน 2,680,380 บาท
3. สถาบันการเงินชุมชนบ้านอ่าวใหญ่ ม. 1 สมาชิก 337 คน เงินทุนหมุนเวียน 3,450,000 บาท
4. กลุ่มประมงพื้นบ้านแหลมเทียน ม. 1 สมาชิก 162 คน เงินทุนหมุนเวียน 2,447,526 บาท
5. กลุ่มเกษตรกรทำสวนตำบลอ่าวใหญ่ สมาชิก 12 คน เงินทุนหมุนเวียน 292,000 บาท
6. กลุ่ม อสม. ตำบล สมาชิก 178 คน เงินทุนหมุนเวียน 710,000 บาท
7. กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ม.2 สมาชิก 713 คน เงินทุนหมุนเวียน 15,876,042 บาท
8. กองทุนหมู่บ้านอ่าวซ้อ ม. 2 สมาชิก 248 คน เงินทุนหมุนเวียน 2,567,934 บาท
9. กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ม.3 สมาชิก 383 คน เงินทุนหมุนเวียน 7,975,206 บาท
10. กองทุนหมู่บ้านแหลมหญ้า ม.3 สมาชิก 123 คน เงินทุนหมุนเวียน 2,322,830 บาท
11. กองทุนหมู่บ้านแหลมพร้าว ม.4 สมาชิก 186 คน เงินทุนหมุนเวียน 2,644,159 บาท
12. กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ม.4 สมาชิก 332 คน เงินทุนหมุนเวียน 10,232,669 บาท

13. กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ม.5 สมาชิก 655 คน เงินทุนหมุนเวียน 31,462,869 บาท
 14. กองทุนหมู่บ้านอ่าวขาม ม.5 สมาชิก 244 คน เงินทุนหมุนเวียน 2,960,600 บาท
 15. กองทุนหมู่บ้านแหลมตอก ม.6 สมาชิก 282 คน เงินทุนหมุนเวียน 11,200,000 บาท
 16. สถาบันการเงินชุมชนบ้านอ่าวซ้อ ม.2 เงินทุนหมุนเวียน 993,500 บาท
 17. กองทุนเครือข่ายสวัสดิการชุมชนตำบล สมาชิก 2,060 คน เงินทุนหมุนเวียน 10,988,566 บาท
- รวมมีเงินทุนหมุนเวียนทั้งสิ้น 114,629,615 บาท

องค์กรการเงินของชุมชน แก้ไขปัญหาชุมชนทุกมิติ

การบริหารจัดการภายใต้แนวความคิดของการมีส่วนร่วม มีมติร่วมกัน เพื่อเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างเป็นฐานเศรษฐกิจ สร้างภูมิคุ้มกัน สร้างความมั่นคง มีส่วนสำคัญในการแก้ไขปัญหาชุมชน รวมทั้งเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน มีตัวอย่างรูปธรรมความสำเร็จ อาทิเช่น

1. ซื้อที่ดินจากกองบังคับคดี ดินหลุดมือเป็นของสมาชิกชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้มีโอกาสที่จะไถ่ถอนที่ดินของตนเองได้จากองค์กรการเงินตำบล ซึ่งหลายรายสามารถไถ่ถอนได้ ตามข้อแนะนำในเรื่องการผ่อนชำระ การประหยัดดอกเบี้ย ทำให้ได้ที่ดินมรดกกลับคืนให้ลูกหลาน

นายไพโรจน์ ไกรญาติ ประธานกลุ่ม ประมูลที่ดินจากกองบังคับคดี จำนวน 2 แปลง เพื่อให้สมาชิกที่ต้องการมีที่ดินเป็นของตนเองก็ซื้อจากกลุ่มโดยการผ่อนส่งระยะยาว กลุ่มจะคิดดอกเบี้ยร้อยละ 6 ต่อปี หรือการเช่า

ซื้อที่ดินบ้านจากนายไส สุวรรณวงษ์ ที่จะถูกนายทุนยึด เพื่อมาเป็นของชุมชน

2.การจัดสรรที่ดินเพื่อสร้างที่อยู่อาศัย ด้วยประชาชนในพื้นที่ตำบลอ่าวใหญ่บางคนไม่มีที่ดินที่อยู่อาศัย ทางกลุ่ม จึงได้ซื้อที่ดินแล้วจัดสรรที่ดินให้กับสมาชิกเพื่อได้เป็นสำหรับสร้างที่อยู่อาศัยความมั่นคงในชีวิตของครัวเรือน ซึ่งเป็นที่ดินที่สมาชิกสามารถผ่อนชำระในราคาที่ไม่มาก ตามกำลังของสมาชิก

1. น.ส.สมพิศ เอี่ยมสะอาด

2. น.ส.แสงเพชรรัตน์ ขำวงษ์

3. การช่วยเหลือสมาชิกซ่อมแซมบ้านเรือนที่อยู่อาศัยในที่ดินตนเอง โดยการให้กู้ยืมเงินจากองค์กรการเงิน เพื่อนำไปปรับปรุงซ่อมแซมที่อยู่อาศัยของตนเอง

น.ส.พุดซ้อน ศิลลาอาศน์

น.ส.พิมพ์พา ทองโชติ

4. การช่วยเหลือทุนประกอบอาชีพให้กับสมาชิก องค์กรการเงินสนับสนุนให้ทุนประกอบอาชีพประมง
พื้นบ้าน ชาวสวน เกษตรกรทั่วไป เพื่อนำไปเป็นทุนรอนช่วงที่ผลผลิตยังค้าขายไม่ได้ ตลอดจนให้กติดกาการดูแล
รักษาทรัพยากรธรรมชาติ ช่วยให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ป่าชายเลน

5. ส่งเสริมการจัดทำบัญชีครัวเรือน ครัวเรือนประสบความสำเร็จจากการจัดทำบัญชีครัวเรือนเป็นประจำ
และต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญของการทำบัญชีครัวเรือน ทำให้ทราบถึงสถานะทางการเงิน รายรับรายจ่าย
ของตนเองและครอบครัว และใช้ประโยชน์จากบัญชีครัวเรือน โดยสามารถนำมาวิเคราะห์ปัญหา และวางแผน
บริหารการใช้จ่ายเงินในครัวเรือนได้เป็นอย่างดี โดยการทำบัญชีครัวเรือนทำให้ทราบว่าใช้จ่ายอะไรไปบ้าง และ
ปรับพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินในส่วนที่ไม่จำเป็นของฟุ่มเฟือยออกไป มีการประหยัดออมมากขึ้น มีวินัยในการใช้
จ่ายเงิน โดยน้อมนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ พอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน และมีความรู้คู่
คุณธรรม ส่งผลให้มีเงินเหลือมากขึ้น สามารถแก้ปัญหาหนี้สินในครัวเรือนได้ ไม่มีการกู้เพิ่ม มีเงินเหลือเพื่อเก็บออม
ทำให้ครอบครัวมีความสุขและการบริหารจัดการชีวิตที่ดีขึ้น

องค์กรการเงินชุมชน ถือเป็นอีกหนึ่งตัวอย่างนวัตกรรมชุมชน ที่ชุมชนคิดค้น ออกแบบ ระดมทุนร่วมกัน บริหารจัดการร่วมกัน เพื่อช่วยเหลือ บรรเทาปัญหาทางการเงินชุมชนได้ดี โดยคนในชุมชนมีความไว้วางใจ เชื่อใจ ไม่ ต้องใช้เครดิตหลักทรัพย์ค้ำประกันมากเหมือนสถาบันการเงินโดยทั่วไป เนื่องด้วยชุมชนมีกรอบกติกาข้อตกลง ร่วมกัน ทำกิจกรรมร่วมกัน ผ่านการทำงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลต่อชาวบ้านในตำบลอ่าวใหญ่มีอาชีพที่ดี ไม่ มีปัญหาเรื่องการเงิน ปัญหาเรื่องที่ดินหลุดจางานองลดน้อยลง เนื่องจากองค์กรการเงินได้ถอนมาให้ คนที่เดือดร้อนมี โอกาสได้ที่ดินของตนเองกลับคืน นอกจากนี้ยังสามารถปลูกจิตสำนึกรักการออมให้กับชุมชนได้เป็นอย่างดี เป็น ตัวอย่างหนึ่งของชุมชนที่ใช้องค์กรการเงินขับเคลื่อนแก้ไขปัญหาชุมชน นำสู่การพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน

ประสานงานพื้นที่

นาย ไพโรจน์ จินดาวงษ์

ตำแหน่ง ประธานสภาองค์กรชุมชนตำบลอ่าวใหญ่

081-9400064

หนี้สินครัวเรือน ปัญหาที่สำคัญคนบางกะไชย

เศรษฐกิจ มีการสำรวจข้อมูลของครัวเรือนในเรื่องของหนี้สินพบว่า ปัญหาสำคัญของพื้นที่ตำบลบางกะไชย คือ ปัญหาของหนี้สิน จำนวน 108 คน 27 ครัวเรือน หนี้สินรวม 1,380,000 บาท โดยที่มีสาเหตุของการเกิดปัญหาหนี้สิน ขาดทุนจากการประกอบอาชีพ จำนวนหนี้สิน 460,000 บาท 16 คน 4 ครัวเรือน (30%) เกิดจากทุนไม่พอประกอบอาชีพ จำนวนหนี้สิน 920,000 บาท 92 คน 23 ครัวเรือน (70%)

นโยบายของรัฐที่มีผลกระทบต่อชุมชน นโยบายเรื่องการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม ซึ่งปัจจุบันมีผลกระทบต่อชุมชนมาก เนื่องจากชาวบ้านมีอาชีพประมงเป็นอาชีพหลัก และมีลักษณะเป็นเรือประมงพาณิชย์ และเรือประมงพาณิชย์ แพปลา ตลาดปลา ซึ่งเป็นการทำประมงที่ผิดกฎหมายชาวบ้านจึงไม่สามารถออกเรือเพื่อทำการประมงได้

สภาองค์กรชุมชน หัวเรือชวนคิด การแก้ไขปัญหา

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ขบวนการองค์กรชุมชนและคนในชุมชนเห็นความสำคัญและอยากแก้ไขจึงได้ร่วมกันจัดทำเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจ แผนพัฒนาทุกมิติ เพื่อคนบางกะไชย โดยในแผนนั้นต้องมีการกำหนดแผนและเป้าหมายให้ตรงกับความต้องการของชุมชน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ต้องมีการกำหนดเป้าหมายในการทำแผนอย่างชัดเจน/การพัฒนาอาชีพ/ส่งเสริมการออมเพื่อลดหนี้สิน/ส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว/อนุรักษ์แหล่งทรัพยากรธรรมชาติ
2. ต้องมีวิสัยทัศน์ในการกำหนดแผน เช่น แผน 3 ปี 5 ปี/การส่งเสริมอาชีพพื้นบ้าน/เพื่อให้ประชาชนอยู่ดีมีสุข/การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว/การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
3. มีการประชาคมทุกหมู่บ้าน มีการเชื่อมโยงหน่วยงานภาครัฐและเอกชน/จัดทำการประชุมทำแผนที่ทำมือเชิญผู้นำในหมู่บ้าน/ประชาชนให้มีส่วนร่วมเป็นภาคีเครือข่าย
4. มีการเสนอแผนพัฒนาสู่ข้อบัญญัติของท้องถิ่น/เช่น เรื่องที่ดินเอกสารสิทธิ์ที่ทำกิน/การทำลายสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติและน้ำกัดเซาะชายฝั่งตลิ่งพัง
5. เมื่อมีการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการชุมชนแล้ว ภาคประชาชนที่ร่วมกันขับเคลื่อนการพัฒนางานของชุมชน โดยการจัดกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาที่สภาองค์กรชุมชนเป็นเวทีกลางนั้น ร่วมจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน แผนพัฒนาชุมชนทุกมิติ

กลไกการรับผิดชอบการขับเคลื่อน

1. มีองค์กรในชุมชนร่วมกันขับเคลื่อนงาน เช่น สภาองค์กรชุมชนตำบล/สภาองค์กรขับเคลื่อนการจัดประชุม-พูดคุยหาแนวทางแก้ไขปัญหาในตำบลในหลายๆด้านเช่นปัญหาหนี้สิน-สิ่งแวดล้อม-การประกอบอาชีพ

2.บทบาทของบุคคลที่มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่ นายก อบท. ครู ผู้ทรงคุณวุฒิ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข อสม. ประชาชนชาวบ้าน ที่ปรึกษา มาร่วมกันวางแผนในการขับเคลื่อนปัญหาในพื้นที่ของตำบล

3.มีการสำรวจข้อมูลอย่างแท้จริง / เช่นสำรวจปัญหาปัญหาหนี้สิน/สำรวจความเดือดร้อนเรื่องการประกอบอาชีพ/สำรวจปัญหาด้านสุขภาพ ประเพณีพื้นบ้าน / ยาเสพติด / สุขภาพของคนในชุมชน การสำรวจหนี้สินชุมชน

4.มีการร่วมมือกับหน่วยงาน ภาครัฐ ภาคเอกชน ในการขับเคลื่อนกลไก การแก้ไขปัญหาในพื้นที่/ภาครัฐ เช่นการปลูกป่าชายเลนอนุรักษ์ธรรมชาติ/การทิ้งปะการังเทียม/การรณรงค์ป้องกันโรคติดต่อ/การรณรงค์การเลือกตั้ง/การจัดตั้งขยะ การดูแลรักษาสุขภาพออกกำลังเช่น ชมรมแอโรบิก - ชมรมเดิน - ชมรมจักรยาน เป็นต้น

ริเริ่มก่อตั้งการเงินชุมชน เพื่อคนแก้ปัญหาหนี้สิน

จากสภาพปัญหาความเดือดร้อนทางเศรษฐกิจรายได้ ทางสภาพองค์กรชุมชน โดยกลุ่มต่างๆ ในพื้นที่ จึงได้รวมกันก่อตั้งสถาบันการเงินชุมชนไชนาการ เพื่อรวมเงินทุนในชุมชน เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิกในชุมชน และมีการจัดสวัสดิการแก่สมาชิก โดยเป็นการนำกำไรจากการบริหารงานมาจัดสวัสดิการแก่สมาชิกช่วยเหลือในกรณีเจ็บป่วยและเสียชีวิต

ในการบริหารงานของสถาบันการเงินชุมชนไชนาการนั้น จะรับสมัครสมาชิกเป็นกลุ่ม ทั้งกลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มการเงิน กลุ่มอาชีพ กองทุนเงินล้านหรือกลุ่มองค์กรต่างๆ ในหมู่บ้าน โดยแต่ละกลุ่มจะต้องมีสมาชิกไม่น้อยกว่า 7 คน โดยแต่ละกลุ่มที่เข้าเป็นสมาชิกจะต้องถือหุ้นอย่างน้อย 100 หุ้นแต่ไม่เกิน 2,000 หุ้น ปัจจุบันสถาบันการเงินชุมชนไชนาการ มีสมาชิกกว่า 1,400 คน มีเงินทุนหมุนเวียนมากกว่า 15 ล้านบาท ขณะที่การบริหารจัดการ และโครงสร้างกองทุน การบริหารจัดการกองทุนมีคณะกรรมการ 27 คน ประกอบด้วย ตัวแทนจากกองทุนหมู่บ้าน 18 คน กลุ่มออมทรัพย์ 2 คน กลุ่มอาชีพ 2 คน ผู้จัดการและผู้ทรงคุณวุฒิอีก 5 คน โดยมีการแบ่งบทบาท หน้าที่และโครงสร้างออกเป็น ประธานกรรมการสถาบันการเงินชุมชน รองประธาน

เลขานุการ ฝ่ายอำนวยการ ฝ่ายสินเชื่อ ฝ่ายการเงิน ฝ่ายตรวจสอบ ฝ่ายการตลาด และฝ่ายประชาสัมพันธ์ ดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี

ทั้งนี้ สถาบันการเงินชุมชนไชยธนาคาร จะเปิดทำการทุกวัน และจะมีการประชุมใหญ่ประจำปี ในวันสิ้นปีของทุกปี

การจัดสวัสดิการและผลประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับ

- 1.ดูแลสมาชิกกรณีไม่สบาย
- 2.ช่วยเหลือด้านการส่งเสริมอาชีพ
- 3.ช่วยเหลือด้านการศึกษา เช่น การจัดอุปกรณ์การเรียน และทุนการศึกษา
- 4.ช่วยเหลือในรูปการให้เงินกู้เป็นเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพ
- 5.จัดกิจกรรมและช่วยเหลือผู้สูงอายุในชุมชน
- 6.ช่วยเหลือสมาชิกกรณีเสียชีวิต
- 7.อื่นๆ

สถาบันการเงินชุมชนไชยธนาคาร เพื่อคนบางกะไชย

1.เกิดข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหนี้สินครัวเรือน ที่เกิดจากกระบวนการสำรวจข้อมูลและทำให้รู้ว่าสถานการณ์ในตำบลที่คนในชุมชนหลายคนมีปัญหาหนี้สินและนำทรัพย์สินไปจำนองกับนายทุน ทำให้ว่าคนในชุมชนมีทั้งหนี้ในระบบและในระบบ

2.เกิดการทำแผนร่วมกันหลายคนในชุมชน เพื่อช่วยเหลือคนในชุมชนที่เป็นหนี้สินนอกระบบ โดยการมีการเสนอการซื้อหนี้ออกมาไว้กันสถาบันการเงินชุมชน และให้ลูกหนี้ผ่อนเป็นรายเดือน จำนวน 2 ราย เป็นเงินรวม 110,000 บาท อีกทั้งลูกหนี้บางรายสามารถซื้อที่ดินกลับคืนมาเป็นของตนเอง ทำให้เกิดตัวอย่างผู้เดือดร้อนที่ได้รับการแก้ไขปัญหอย่างเป็นรูปธรรมให้กับคนอื่นๆ ในชุมชนที่รอการช่วยเหลือจากคนในชุมชนด้วยกัน

3.กิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้น เช่น เวทีการประชุมหารือแนวทางการดำเนินงานต่างๆ ทั้งแก้ไขปัญหาด้านการเงิน การส่งเสริมอาชีพ ทำให้คนในชุมชนเห็นหลายคนเห็นกระบวนการและเข้ามาร่วมกันวางแผนพัฒนาและดำเนินตามกิจกรรมที่วางไว้ให้บรรลุตามเป้าหมาย

4.จากการแก้ไขปัญหานี้ให้กับผู้เดือดร้อนในชุมชนของสถาบันเงินชุมชน ทำให้เงินทุนของสถาบันฯ มีน้อยจึงไม่สามารถซื้อหนี้ได้มากนัก ตามความเดือดร้อนของคนในชุมชนที่รอความช่วยเหลือ

นางระไม บุญเทื่อน อายุ 76 ปี สมาชิกที่กู้เงินสถาบันฯ เพื่อนำมาสร้างบ้าน โดยนำเงินกู้มาสมทบกับงบประมาณที่ได้รับจากโครงการบ้านพอเพียงชนบท ทำให้สามารถซ่อมแซม ก่อสร้างบ้านแล้วเสร็จได้

นวัตกรรมการเงินชุมชน

การที่ตำบลบางกะไชยได้ดำเนินงานสถาบันการเงินชุมชนไชนาคราที่ผ่านมา ผลเปลี่ยนแปลงในมิติชุมชนพบว่า เมื่อก่อนกลุ่มองค์กรการเงินในชุมชนมีมากมายกระจัดกระจาย ไม่มีพลัง เงินทุนหมุนเวียนในองค์กรมีน้อย อำนาจในการต่อรองของชุมชนไม่มี แต่คนในชุมชนได้ใช้เครื่องมือสถาบันการเงินชุมชนขึ้นมาบริหารจัดการตนเอง เมื่อมีการจัดตั้งสถาบันการเงินชุมชนไชนาคราขึ้น ก็สามารถเชื่อมโยงองค์กรการเงินต่างๆ ในชุมชน โดยใช้ชื่อว่าสถาบันการเงินชุมชนไชนาครานั้น นับเป็นนวัตกรรมการเงินชุมชนที่นำไปสู่การส่งเสริมสร้างนิสัยการออมของสมาชิกในชุมชน ชุมชนสามารถระดมเงินทุนในชุมชนเพื่อช่วยเหลือกันในชุมชนได้มากขึ้น ชุมชนมีพลังในการต่อรองกับสถาบันการเงินของรัฐหรือเอกชน ด้วยมีระบบการบริหารจัดการที่ดี มีเงินทุนหมุนเวียนมาก ลดปัญหาหนี้สิน ชุมชนเกิดความรักความสามัคคีในหมู่บ้าน เอื้ออาทรกัน สมาชิกหลายคนในชุมชนที่เป็นหนี้สินนอกระบบ สถาบันไชนาคราได้ซื้อหนี้กลับคืนมาจากนายทุน สถาบันการเงินมาไว้กับสถาบันการเงินชุมชน แล้วให้ลูกหนี้ผ่อนเป็นรายเดือน นำไปสู่สมาชิกหลายรายสามารถซื้อที่ดินกลับคืนมาเป็นของตนเองได้ในที่สุด

ประสานงานพื้นที่

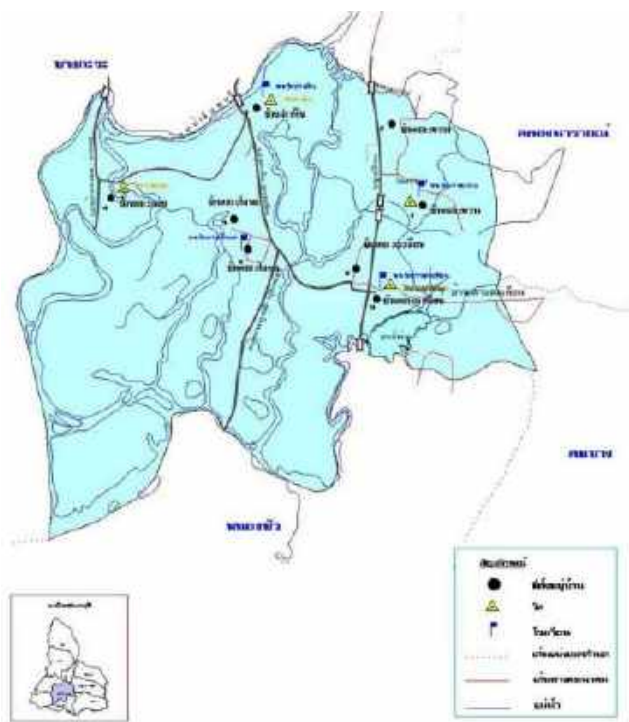
นายมนัส ชาวไชย

ประธานสภาองค์กรชุมชน/ประธานสถาบันการเงินไชนาครา

086-1382211

04-บ้านมั่นคงเกาะขวาง ชุมชนผู้เดือดร้อนแก้ไขด้วยตนเอง

เทศบาลตำบลเกาะขวาง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

ประวัติเล่ากันว่า พื้นที่บริเวณตำบลเกาะขวางแต่ก่อน เคยมีต้นฝางขึ้นชุกมาก ชาวบ้านมักใช้พืชชนิดนี้ ในการปรุงยาสมุนไพร หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่ายาหม้อ จากสภาพพื้นที่ที่คล้ายเกาะประชาชน ส่วนใหญ่นิยม ตั้งบ้านเรือนเป็นกลุ่ม ๆ หรือเป็นละแวกและประกออบ กับสภาพของพื้นที่ที่มีแหล่งน้ำ ธรรมชาติหลายสาย ล้อมรอบ บริเวณที่ดังกล่าวทำให้ดูสภาพคล้ายเกาะ และเป็นบริเวณที่ต้นฝาง ขึ้นชุกชุม จึงได้นำเหตุผล 2 ประการมาตั้ง ชื่อของตำบลว่า ตำบลเกาะฝาง และในปัจจุบันมีการเขียนผิดเพี้ยนไปจากตำบลเกาะฝาง มาเป็นตำบลเกาะขวาง และยกระดับเป็นเทศบาลตำบล เกาะขวางจนถึงปัจจุบัน เนื้อที่โดยรวมเทศบาลเกาะขวางทั้งสิ้นประมาณ 22.88 ตารางกิโลเมตร จำนวน ประชากร 15,171 คน 6,944 ครัวเรือน แบ่งเขตการ

ปกครองเป็น 9 หมู่บ้าน ลักษณะพื้นที่โดยรวมจะเป็นพื้นที่ราบลุ่ม เหมาะกับการทำการเกษตร มีสภาพพื้นที่คล้าย เกาะมีแม่น้ำล้อมรอบซึ่งเหมาะแก่การประมงขนาดเล็ก

ปัญหาที่อยู่อาศัย ความมั่นคงของชีวิตคนด้อยโอกาส

ด้วยพื้นที่เทศบาลตำบลเกาะขวางอยู่ติดกับตัวจังหวัดจันทบุรี เดิมที่ดินมีราคาถูกทำให้ประชากรต่างถิ่น ขยายตัวย้ายถิ่นฐานเข้ามาอยู่อาศัยส่งผลให้ประชากรในตำบลเกาะขวางเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เกิดการเปลี่ยนแปลง เพื่อใช้ประโยชน์ของที่ดิน รองรับการใช้ทรัพยากรในด้านต่างๆ ทั้งที่ดินทำกิน ที่อยู่อาศัย พื้นที่สาธารณะประโยชน์

ปัจจุบันที่ดินเริ่มมีราคาแพง ประชากรมีความเป็นอยู่ค่อนข้างหนาแน่น ที่ดินที่เหลืออยู่ส่วนใหญ่เป็นนาทุ่ง เก่า การจะพัฒนาให้เป็นที่อยู่อาศัยนั้นต้องลงทุนสูงเพราะต้องถมดินมากและแต่ละแปลงนั้นมีขนาดใหญ่ อีกทั้ง ประชากรส่วนใหญ่ของชุมชนประกอบอาชีพ ค้าพลอย รับจ้างเจียรไนพลอย รับจ้างทั่วไป ผู้รับเหมา ค้าขาย ครอบครัวย้าย ซึ่งพักอาศัยอยู่ตามบ้านเช่า อาศัยญาติพี่น้องอยู่ ยังไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง ส่งผลให้คุณภาพ ชีวิตของคนในตำบลมีความยากลำบากเดือดร้อนด้านที่อยู่อาศัย

จำนวนประชากรตำบลเกาะขวางและครัวเรือน ปี 2548-2563		
ปี 2548	ปี 2553	ปี 2563
จำนวนประชากรรวม 11,583 คน	จำนวนประชากรรวม 12,685 คน	จำนวนประชากรรวม 15,171 คน
ชาย 5,554 คน	ชาย 6,038 คน	ชาย 7,198 คน
หญิง 6,029 คน	หญิง 6,647 คน	หญิง 7,922 คน
จำนวนครัวเรือน 4,313 ครัวเรือน	จำนวนครัวเรือน 5,754 ครัวเรือน	จำนวนครัวเรือน 6,944 ครัวเรือน

การแก้ไขปัญหาความไม่มั่นคงด้านที่อยู่อาศัยโดยชุมชนเป็นแกนหลัก

จากสภาพปัญหาที่ตำบลประสบ สภาพองค์กรชุมชนตำบล จึงได้ชักชวนผู้เดือดร้อน โดยเอื้ออำนวยในการเป็นเวทีกลางในการประสานงานและเรียนรู้แก้ไขปัญหาด้านที่อยู่อาศัยของชุมชนท้องถิ่น เพื่อจัดทำแผนการแก้ไขปัญหาทุกมิติ ชาวบ้านจึงรวมตัวกันสำรวจความเดือดร้อนด้านที่อยู่อาศัยทุกมิติเพื่อดำเนินแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยผ่านโครงการบ้านมั่นคงเพื่อแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยขึ้น

กระบวนการแก้ไขปัญหาความไม่มั่นคงด้านที่อยู่อาศัย

ที่ผ่านมาตั้งแต่ปี 2547-ปัจจุบัน (2563) บ้านมั่นคงเมืองเกาะขวาง ดำเนินการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยในกลุ่มกลุ่มผู้เดือดร้อนที่เป็นบ้านเช่าและครอบครัวขยาย ผ่านกระบวนการทำงาน 15 ขั้นตอน ดังนี้

1. ประชุมทำความเข้าใจผู้เดือดร้อนในชุมชน ระดมปัญหา จัดลำดับปัญหา
2. สำรวจข้อมูลชุมชนระดับครัวเรือน ข้อมูลพื้นฐาน ด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิทธิการอยู่อาศัย
3. การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ / สหกรณ์ เพื่อดำเนินโครงการ แบ่งกลุ่มย่อย ตั้งทำทำงานชุดต่างๆ
4. ค้นหาที่ดินที่จะดำเนินโครงการ (ที่ดินวัด ที่ดินรัฐ เอกชน) ทั้งในที่ดินเดิมและที่ดินใหม่ เพื่อประกอบการตัดสินใจ
5. เปิดเวทีรับรองสิทธิการอยู่อาศัย โดยกำหนดเกณฑ์การเข้าร่วมโครงการ กำหนดกติกาการอยู่ร่วมกัน และการแบ่งขนาดแปลงที่ดิน
6. จัดทำผังชุมชนเดิม / ผังชุมชนใหม่ ออกแบบการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคร่วมกันของสมาชิก
7. ออกแบบบ้านร่วมกัน โดยสรุปแบบและเลือกแบบบ้าน ถอดราคาวัสดุ
8. วิเคราะห์ความสามารถในการผ่อนชำระคืน
9. กำหนดการบริหารจัดการโครงการ
10. สรุปข้อมูล จัดทำแผนการดำเนินงานโครงการเป็นเอกสารเสนอเครือข่ายองค์กรชุมชนระดับเมือง คณะกรรมการดับเมือง/จังหวัด เพื่อพัฒนาโครงการก่อนเสนอพิจารณา
11. ชุมชนและเครือข่ายร่วมกันเสนอโครงการเพื่อพิจารณาระดับภาค
12. จัดทำแผนการเบิกจ่าย งบประมาณตามขั้นตอนการก่อสร้าง

13. รวบรวมเอกสาร คณะกรรมการและสมาชิกเพื่อทำนิติกรรมสัญญา พร้อมงบประมาณ
14. จัดทำเอกสารตั้งเบงกบประมาณ พัฒนาระบบสาธารณูปโภคสินเชื่อเพื่อปลูกสร้างบ้าน
15. ดำเนินการปรับปรุงชุมชนก่อสร้างบ้าน ตามแผนงานที่ชุมชนกำหนดร่วมกันไว้

ประชุมสร้างความเข้าใจในการสำรวจข้อมูลผู้เดือดร้อน

การทำความเข้าใจและสอนการใช้เครื่องมือ

สำรวจข้อมูลชุมชนระดับครัวเรือน ข้อมูลพื้นฐาน ด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิทธิการอยู่อาศัย

การลงสำรวจ โดยสมาชิกและเครือข่าย โดยการใช้เครื่องจับพิกัด GPS

แบ่งทีมในการใช้โปรแกรม GIS ให้กับสมาชิก

กระบวนการ การออกแบบบ้าน

บ้านแบบที่ 1
บ้านสองชั้น ใต้ถุนถ้ำเก็บ ขนาด 8 * 8 พื้นที่ใช้สอย 64 ตรม. ****แบบบ้านที่ 1 มีจำนวน 33 ราย**

- ค่าแรง 65,000 บาท
- ค่าวัสดุ 196,322 บาท

ราคาบ้าน	ถนนสหภาพ	เงินอุดหนุน	กูยเงิน	สิ่งก่อสร้าง
268,622	26,862	25,000	216,760	1,948

บ้านที่มากกว่าบ้าน

ปัจจุบันบ้านมั่นคงเมืองเกาะขวาง ซึ่งประกอบด้วย 9 โครงการ คือ 1. สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคง เมืองจันบุรี จำกัด (ที่ดินเอกชน) 2. สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงร่วมใจพัฒนา(ชอยอมรนคร1) จำกัด (ที่ดินเอกชน) 3. สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงรุ่งเรืองพัฒนา จำกัด (ที่ดินเอกชน) 4. สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงเกาะลอยสามัคคี จำกัด (ที่ดินเอกชน) 5. สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงเสม็ดงาม จำกัด (ที่ดินเอกชน) 6. สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงเมืองจันทร์พัฒนา จำกัด (ที่ดินเอกชน) 7. สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงศิริธรรม จำกัด (ที่ดินเอกชน) 8. สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงเกาะขวางยั่งยืน จำกัด(ที่ดินเอกชน) และ 9. สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงเพิ่มทวีทรัพย์ จำกัด (ที่ดินเอกชน) ได้ช่วยเหลือผู้เดือดร้อนด้านที่อยู่อาศัยรวมกันทั้งหมด 1,336 ครัวเรือน ช่วยให้ครัวเรือนผู้เดือดร้อนด้านที่อยู่อาศัย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ด้อยโอกาส คนจนเมือง รายได้น้อย หาเช้ากินค่ำ ได้มีความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัยผ่านกระบวนการแก้ไขปัญหาตามแนวทางบ้านมั่นคงที่ชุมชนคนเดือดร้อนต้องลุกขึ้นมาแก้ไขปัญหาด้วยตนเองเป็น

ลำดับแรกก่อน จากนั้นพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภาคี เพื่อร่วมแก้ไขอย่างเป็นระบบทั้งสังคม
คุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ รายได้ สิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างชุมชนน่าอยู่

แสดงที่ตั้งบ้านมั่นคงในตำบลเกาะขวาง

การแก้ไขปัญหาความไม่มั่นคงด้านที่อยู่อาศัย ผ่านบ้านมั่นคงเมืองเกาะขวาง มีการขับเคลื่อนผ่านกลไก
เครือข่ายสหพันธ์พัฒนาองค์กรชุมชนคนจนเมืองแห่งชาติ (สอช.) จังหวัดจันทบุรี ประกอบด้วย ตัวแทนจาก
สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคง กลุ่มละ 2 คน เครือข่ายบ้านมั่นคงจังหวัดจันทบุรี คณะกรรมการเมืองเกาะขวาง
ผู้แทนท้องที่ ท้องถิ่น ผู้แทนจากสถานศึกษา การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค การประปาส่วนภูมิภาค สหกรณ์จังหวัด
สำนักงานตรวจสอบบัญชี สถานีตำรวจภูธรเมืองจันทบุรี สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด
จันทบุรี และตัวแทนกลุ่มองค์กรชุมชนต่างๆ

โดยมีหน่วยงานภาคีในพื้นที่ให้การหนุนเสริมการพัฒนาในด้านต่างๆ ได้แก่ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏรำไพพรรณี สำนักงานส่งเสริมสหกรณ์ สำนักงานตรวจสอบบัญชี และคณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บ้านมั่นคง นวัตกรรมชุมชนด้านที่อยู่อาศัย

บ้านมั่นคง ถือเป็นนวัตกรรมชุมชนด้านที่อยู่อาศัย ที่คนยากคนจน คนด้อยโอกาสในการสร้างความมั่นคงของชีวิตด้านที่อยู่อาศัยให้กับคนด้อยโอกาสในชุมชน โดยมุ่งเน้นให้ผู้เดือดร้อนคนในชุมชน เป็นแกนหลักในการแก้ไขปัญหาและจัดการตนเอง มีภาครัฐและหน่วยงานท้องถิ่นให้การสนับสนุน เพื่อแก้ไขปัญหา จัดการตนเองด้านที่อยู่อาศัย และพัฒนาคุณภาพชีวิตร่วมกันของคนในชุมชน เกิดการแก้ไขปัญหาของชุมชนอย่างเป็นระบบในเมือง ทำให้คนจนมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัย เกิดรูปธรรมการแก้ไขปัญหา มีรูปแบบการแก้ไขปัญหามากมาย และเกิดการพัฒนามีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย

ประสานงานพื้นที่

นายชิษณุชา อุทัย

คณะทำงานที่อยู่อาศัยเมืองเกาะขวาง

062-451-8325

05-เศรษฐกิจและทุนชุมชน เกื้อหนุนชุมชนท้องถิ่นพัฒนาอย่างยั่งยืน

สภาองค์กรชุมชนตำบลกระแสบน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

เดิมที่ตำบลกระแสบน เป็นป่าดงพงไพรเป็นเวลาช้านาน ต่อมาเมื่อมีบุคคลกลุ่มหนึ่งอพยพมาจากจังหวัดพิษณุโลกเชื้อสายมอญ มาตั้งถิ่นฐานที่ "หมู่บ้านกระแสบน" ในขณะนั้นมีลำคลองไหลผ่านหมู่บ้านสายหนึ่งเรียกว่าแม่น้ำกระแสบน ต่อมาเมื่อมีชาวบ้านอพยพมาอยู่มากขึ้น จนเป็นหมู่บ้านใหญ่ ตำบลกระแสบน ประกอบไปด้วย 14 หมู่บ้าน สภาพทั่วไปของตำบล เป็นพื้นที่ราบลุ่ม และบางสวนมีพื้นที่เขา มีเนื้อที่ประมาณ 66,128 ไร่ คิดเป็น 105.805 ตารางกิโลเมตร จำนวนประชากรของตำบล 8,437 คน และจำนวนหลังคาเรือน 4,408 หลังคาเรือน อาชีพหลัก คือ ทำสวนผลไม้ ทำสวนยางพารา ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ประมาณ 60% จะมีสวนยางพาราของครอบครัวที่สร้างรายได้มากพอ ปัจจุบันยางพาราราคาตกต่ำ ขาดแรงจูงใจให้กับคนในชุมชนอยู่บ้านเหมือนในอดีตที่ยางพาราราคาสูง ส่งผลให้คนไม่ยอมออกไปทำงานในโรงงาน

ปัญหาสำคัญของชุมชนกระแสบน

การประกอบอาชีพ เนื่องจากคนในชุมชนส่วนมากประกอบอาชีพเกษตรกร โดยเฉพาะ สวนยางพารา ซึ่งปัญหาของการประกอบอาชีพส่วนใหญ่ เกิดจากสวนยางพารา การค้าขาย หรือแม้กระทั่งพื้นที่ทำกินด้วยเนื่องจากการปลูกยางพารา หรือประกอบอาชีพเกี่ยวกับสวนยางพารานั้น มีมากขึ้น และเป็นที่ยอมรับอย่างมากขึ้น ราคาซื้อขายที่ผันผวนไปตามจำนวนการค้าขายที่เพิ่มขึ้น ทำให้ชาวบ้านที่ประกอบอาชีพนี้ ตั้งตัวไม่ทันที่จะตั้งรับในการขาดทุน โดยเฉพาะเมื่อมีผลผลิตจากยางพารารอออกมาโรงงาน หรือนายหน้ารับซื้อน้ำยางพารา และขี้ยางพารา ได้ถือโอกาสในการเอาเปรียบด้วยการกดราคาให้ต่ำลง

หนี้สินชุมชน เมื่อการดิ้นรนหาทุนเพื่อนำมาประกอบอาชีพของตน ชาวบ้านส่วนใหญ่ที่มีฐานะยากจนจำเป็นต้องพึ่งสถาบันการเงินในระบบ เพื่อกู้หนี้ยืมสินมา แต่เมื่อความยากจนเป็นอุปสรรคต่อการหาหลักฐานในการประกอบการกู้ยืมนั้น มีไม่มากพอ ไม่มีความหวังจากสถาบันการเงินที่ถูกกฎหมาย ดังนั้นการหันมาพึ่งนายทุนนอกระบบ ที่คิดอัตราดอกเบี้ยที่สูงลิบลิ่ว คงเป็นสถานที่แห่งเดียวที่สามารถเป็นที่พึ่งพิงของคนยากจนได้ แต่หารู้ไม่ว่ากำลังนำภาระอันใหญ่หลวงเข้ามาสู่ชีวิต

ที่ดินทำกิน ครอบครัวที่ขยายออกไป ทำให้ที่ดินในตำบลไม่เพียงพอในการประกอบอาชีพ เพื่อยังชีพตนและคนในครอบครัวได้ ผลจากการสำรวจข้อมูลทำให้ทราบว่า ชาวบ้านในตำบลไม่มีที่ดินทำกิน โดยต้องเช่าที่ดินทำกินจำนวน 519 ครอบครัว และขาดแคลนที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินของตนเอง จำนวน 216 ราย

ส่งเสริมการออม เกื้อหนุนสวัสดิการ พัฒนางานชุมชนท้องถิ่น

จากปัญหาหนี้สินชุมชน ชาวบ้านส่วนใหญ่ที่มีฐานะยากจน คนตกงานจากสถานการณ์โควิด-19 จำเป็นต้องพึ่งสถาบันการเงินในระบบ เพื่อกู้หนี้ยืมสินมา แต่เมื่อความยากจนเป็นอุปสรรคต่อการหาหลักฐานในการประกอบการกู้ยืมนั้น ทำให้คนต้องกู้หนี้ยืมสินนอกระบบ เป็นหนี้สินล้นพ้นตัว สภาพองค์กรชุมชนตำบลกระแสน จึงร่วมกับแกนนำชุมชนได้ชักชวนผู้เกี่ยวข้อง สมาชิกชุมชน ภาศึธนาคารออมสิน เห็นควรที่ต้องมีการจัดตั้งสถาบันการเงินขึ้นมา เพื่อเป็นแหล่งสถาบันการเงินของชุมชน ช่วยเหลือคนตกงาน

ธนาคารหมู่บ้านตามแนวพระราชดำริบ้านคลองป่าไม้

ธนาคารหมู่บ้านตามแนวพระราชดำริบ้านคลองป่าไม้ เริ่มมีการรวมกลุ่มกันจัดตั้ง ธนาคารตามแนวพระราชดำริขึ้นมา เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ.2541 เริ่มต้นด้วยคนเพียง 17 คน มีเงินรวมกันไม่ถึง 5,000 บาท เวลาผ่านไปเพียง 10 ปีให้หลัง ธนาคารหมู่บ้านก็เติบโตขยายไปสู่ธุรกิจชุมชนต่างๆ ครอบคลุมทั้งตำบล ทั้งร้านค้าชุมชน ร้านเกษตร ศูนย์รับซื้อน้ำยาง ธุรกิจสวนยางพารา ฯลฯ มีเงินทุนหมุนเวียนรวมกันไม่ต่ำกว่า 20 ล้านบาท และยังมีสวัสดิการดูแลสมาชิกทุกคน จนกลายเป็นตำบลต้นแบบของจังหวัดระยองถึงแม้ว่า ณ ปัจจุบันนี้ การช่วยเหลือเป็นไปเพียง 30% ที่ทางธนาคารฯ สามารถช่วยเหลือได้ เนื่องจากได้กระจายความช่วยเหลือ ไปสู่หลายปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน

เป้าหมายสำคัญ

“ส่งเสริมการออม พร้อมเป็นแหล่งเงินทุน เกื้อหนุนสวัสดิการ ขยายงานเศรษฐกิจชุมชน” การแอบแฝงเป้าหมายที่สูงสุดของธนาคารหมู่บ้านฯ ตำบลกระแสน ตามที่คำขวัญข้างต้นได้กล่าวเอาไว้ว่า “คุณปัญญา สำลี” ในฐานะของประธานธนาคารหมู่บ้านฯ ได้กล่าวว่า

นายปัญญา สำลี” ธนาคารหมู่บ้านตามแนวพระราชดำริบ้านคลองป่าไม้

“เราไม่เร่งให้กลุ่มเติบโตเร็ว ปล่อยให้เติบโตไปตามธรรมชาติ ใครอยากจะทำสมัครเป็นสมาชิกก็เข้ามาทำการสมัคร แต่รูปแบบของการเป็นสมาชิกกับธนาคารหมู่บ้านนั้น จะต้องเป็นมาตรการของรูปแบบที่ว่า ‘เข้ายาก ออกง่าย’ เพราะก่อนจะเข้าเป็นสมาชิกก็ต้องมีการพูดคุยชี้แจง และทำความเข้าใจซึ่งกันและกันก่อน หากจะเป็น

สมาชิกเพียงเพื่อกู้เงินอย่างเดียวเท่านั้น เราก็ไม่รับ แต่เมื่อใดก็ตามได้เข้าเป็นสมาชิกกับทางธนาคารหมู่บ้านฯ แล้วต้องการที่จะลาออกก็ได้เป็นเรื่องที่ยาก” เพราะฉะนั้น สรุปให้ได้ใจความง่าย ๆ ทั่วๆ ไปเป้าหมายของการร่วมตัวจัดตั้งธนาคารหมู่บ้านฯ ขึ้นมานั้น นอกจากการแก้ไขปัญหาทางการประกอบอาชีพ เงินทุน หนี้สิน และปัญหาที่ดินให้ผู้ประสบปัญหาดังกล่าว ได้บรรเทาทุเลาลงแล้ว เป้าหมายสูงสุดเพียงเพื่อต้องการสร้างจิตสำนึกรักการออม ให้เกิดเป็นนิสัย และใช้จ่ายอย่างพอเพียง ไม่ฟุ่มเฟือย จนเป็นบ่อเกิดของการกู้หนี้ยืมสิน ทำให้เกิดวิกฤตการณ์ของการพึ่งเงินกู้ในระบบ จากกลุ่มนายทุนใจโหด และเป็นผลให้เกิดสถานะหนี้สินยืดเยื้อ อกเงย จนผู้กู้ยืมไม่สามารถชำระหนี้คืนได้ ดังนั้น เงินที่สมาชิกร่วมกันออมก็นำไปให้ชาวบ้านกู้ยืมใช้จ่ายในยามจำเป็น ไม่ต้องเป็นหนี้ในระบบ ดอกผลคือกำไรก็นำมาแบ่งปันกัน เมื่อมีเงินเหลือจึงนำไปลงทุนสร้างงาน สร้างรายได้ ทำให้ธนาคารและกลุ่มต่างๆ แดกราก แดกใบออกไป ส่งผลให้ชุมชนยกระดับสู่ชุมชนที่มีความสุข มีความเป็นอยู่ที่ดี มีอนาคตที่สดใส และมีเมื่อขยันออมมากเท่าไร หมดที่ส่งต่อไปสู่รุ่นลูกหลาน ก็มีมากเท่านั้นจากคณะกรรมการเพียง 5 คน ที่มีความมุ่งมั่น ประชาสัมพันธ์ โดยวิธีการ “ปากต่อปาก” จากการรวมกลุ่มที่มีสมาชิกทั้งสิ้นเพียง 17 คน มีเงินทุนเพียง 5,000 บาทนั้น เวลาคผ่านไปเพียง 10 ปี ณ ปัจจุบัน มียอดสมาชิกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และมีเงินหมุนมากกว่า 20 ล้านบาท

กลยุทธ์การสร้างนิสัยการออม เกื้อหนุนสวัสดิการ ขยายงานเศรษฐกิจชุมชน

ต้องถือว่า การสร้างนิสัยการออมให้แก่คนในชุมชน และพื้นที่ใกล้เคียงไม่ใช่เรื่องง่าย กฎระเบียบที่ตั้งขึ้นรวมไปถึงมาตรการต่างๆ นั้น ล้วนเกิดจากการไตร่ตรอง กลั่นกรองจากคณะกรรมการเป็นอย่างดี เพื่อผลประโยชน์ที่ดีของสมาชิกทุกคน และเพื่อผลประโยชน์ต่อตนเอง การปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด ถือว่าเป็นหน้าที่ที่สมาชิกต่างสมัครใจทำทั้งสิ้น โดยมีข้อกำหนดต่างๆ ดังนี้

- กำหนดให้สมาชิกถือหุ้นอย่างต่ำคนละ 1 หุ้นๆ ละ 10 บาท สูงสุดไม่เกิน 1,000 หุ้น กำหนดดอกเบี้ยเดือนละ 1 ครั้ง สิ้นปีก็จะนำผลกำไรมาปันผลให้สมาชิกร้อยละ 6 บาท ส่วนสมาชิกที่กู้เงินจะเสียดอกเบี้ยร้อยละ 12 บาทต่อปี

- ธนาคารหมู่บ้านฯ จะเปิดทำการทุกวันทั้ง 2 ของเดือน ให้สมาชิกกู้ยืมเงินได้หลายประเภท เช่น กู้ฉุกเฉินไม่เกิน 9,000 บาท กู้สามัญไม่เกินร้อยละ 90 ของทุนเรือนหุ้น กู้ระยะกลาง ไม่เกิน 3 เท่าของทุนเรือนหุ้น แต่ไม่เกิน 84,000 บาท กู้ระยะยาว ไม่เกิน 5 เท่าของทุนเรือนหุ้น แต่ไม่เกิน 150,000 บาท ชำระคืนภายใน 42 เดือน อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 12 บาทต่อปี

- ดอกผล ปันให้สมาชิก และนำไปลงทุน และจัดสรรเป็นเงินกองทุนสวัสดิการสมาชิก ธนาคารหมู่บ้านฯ ซึ่งปัจจุบันมีประมาณ 347,266 บาท กองทุนนั้นหนทางการสำหรับฝึกอบรมและดูงานจำนวน 290,399 บาท และจัดสรรเป็นค่าของขวัญให้สมาชิกจำนวน 50,000 บาท

- กองทุนสวัสดิการนักเรียนจำนวน 10,000 บาท ซึ่งกองทุนสวัสดิการนักเรียนนี้ ธนาคารฯ เริ่มสมทบตั้งแต่ปี 2551 เพื่อช่วยเหลือนักเรียนบ้านคลองป่าไม้ที่เจ็บป่วย เช่น นอนโรงพยาบาลช่วยเหลือคินละ 200 บาท ปัจจุบันมีเงินกองทุนประมาณ 43,308 บาท

- จัดตั้งกองทุนสงเคราะห์สมาชิกขึ้นมาในเดือนนั้น กำหนดให้สมาชิกที่กู้ยืมเงินต้องจ่ายเงินเข้ากองทุนฯ รายละ 200 บาท เมื่อมีสมาชิกรายใดเสียชีวิต กองทุนฯ ก็จะจ่ายเงินทดแทนให้ (ปัจจุบันมีสมาชิกกองทุนฯ 166 ราย มีเงินกองทุน 41,168 บาท)

- นำผลกำไรจากการดำเนินกิจการ มาจัดตั้งเป็นกองทุนสวัสดิการให้แก่สมาชิก โดยในปีแรกนั้นมีเงินกองทุนประมาณ 40,000 บาท ช่วยเหลือสมาชิก เช่น คลอดบุตรรายละ 1,000 บาท ช่วยค่ารักษาพยาบาลสมาชิกที่เจ็บป่วยนอนโรงพยาบาลคินละ 200 บาท เสียชีวิตรายละ 3,000 บาท เป็นต้น

ร้านค้าชุมชน คุณอำไพ พันชนะ ผู้จัดการร้านค้าชุมชน กล่าวว่า ร้านค้าชุมชนก่อตั้งขึ้นมาในปี 2545 โดยใช้ทุนในการดำเนินการจากธนาคารหมู่บ้านจำนวน 80,000 บาท เพื่อซื้อสินค้ามาจำหน่ายให้แก่สมาชิก ในราคาที่ไม่คาดหวังผลกำไรสูงจนเกินไป และเป็นศูนย์กลางร้านค้าสะดวกซื้อใกล้บ้าน ให้แก่คนในชุมชนเข้ามาเพื่อเลือกซื้อเลือกบริโภคสินค้าที่ครอบคลุมความต้องการใช้งานของทุกคนในชุมชน ทุกเพศ ทุกวัยเปิดขายตั้งแต่เวลา 05.30-20.00 น.ทุกวัน

- เปิดรับสมาชิกร้านค้าชุมชนโดยไม่ต้องเสียค่าสมัคร เมื่อถึงสิ้นปีจะนำผลกำไรจำนวน 20-25% มาปันผลให้แก่สมาชิก (ปีใดมีผลกำไรมากก็จะจัดสรรให้ 25 %) หากสมาชิกรายใดซื้อสินค้าจากร้านค้าชุมชนมากก็จะได้รับเงินปันผลมาก โดยซึ่งจะมีการลงบันทึกไว้ เมื่อถึงสิ้นปีก็จะมีการคำนวณยอดซื้อของสมาชิกแต่ละราย

- ผลกำไรจำนวน 50% จะแบ่งให้แก่ผู้จัดการร้านค้า และส่วนที่เหลือ 25 % จะนำมาเป็นทุนสำรองหมุนเวียน

- นอกจากนี้ส่วนผลกำไรที่เหลือ ยังจัดสรรนำมาเป็นกองทุนสวัสดิการร้านค้าสำหรับสมาชิกด้วย เช่น ช่วยรักษาพยาบาลสมาชิกที่เข้าโรงพยาบาลคินละ 200 บาท เสียชีวิตรายละ 2,000 - 4,000 บาท (ตามจำนวนอายุการเป็นสมาชิก)

ร้านค้าการเกษตร คุณวิทยา สำลี ผู้จัดการร้านค้าการเกษตร ได้กล่าวถึงการจัดตั้งร้านค้าการเกษตรว่า ได้ใช้งบประมาณสนับสนุนจาก ธนาคารฯ จำนวน 160,000 บาท จัดซื้ออุปกรณ์ทางการเกษตรอย่างครบวงจร ตามความต้องการของคนในชุมชน ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรนั้น ซึ่งแต่เดิมเกษตรกรในชุมชนจะต้องไปซื้ออุปกรณ์ทางการเกษตรต่างๆ รวมทั้งปุ๋ย ยาฆ่าแมลง ฯลฯ จากร้านค้าภายนอก ปีหนึ่งๆ เป็นเงินรวมกันนับล้านบาท ดังนั้นในปี 2547 จึงได้เปิดร้านค้าเกษตรขึ้นมา

สวัสดิการของร้านค้าการเกษตรนั้น จะมีรูปแบบที่เหมือนกับสวัสดิการจากร้านค้าชุมชน ลีนปีก็จะนำผลกำไรจำนวน 25% มาปันผลให้สมาชิก นอกจากนี้ส่วนผลกำไรที่เหลือ ยังจัดสรรนำมาเป็นกองทุนสวัสดิการร้านค้าสำหรับสมาชิกด้วย เช่น ช่วยรักษาพยาบาลสมาชิกที่เข้าโรงพยาบาลคินละ 200 บาท เสียชีวิตรายละ 2,000-4,000 บาท (ตามจำนวนอายุการเป็นสมาชิก) เช่นเดียวกัน

นวัตกรรมชุมชนเศรษฐกิจและทุนชุมชน

การที่ชุมชนท้องถิ่นมีระบบเศรษฐกิจและทุนชุมชน ที่มั่นคง สามารถพึ่งตนเอง และจัดการตนเองได้อย่างยั่งยืนนั้น ถือว่าเป็นเป้าหมายสำคัญของงานพัฒนาชุมชน เนื่องจากทำให้ชุมชนพึ่งตนเองได้อย่างแท้จริง บนฐานทรัพยากร ธรรมชาติ วัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นชุมชน ซึ่งตำบลกระแสนได้ใช้เครื่องมือการออมเงิน สร้างเศรษฐกิจและทุนชุมชนตนเองขึ้น การสร้างนิสัยการออมให้แก่ชาวบ้านคนในชุมชนและใกล้เคียงนั้น ถือว่าไม่ใช่เรื่องง่าย ออมแล้วได้รับการยอมรับ บริหารจัดการให้มีความยั่งยืนนั้นยังมีความท้าทาย แต่ที่ตำบลกระแสนนั้น ชุมชนได้คิดค้นให้ชาวบ้านรู้จักออม ให้เกิดเป็นนิสัย ใช้จ่ายอย่างพอเพียง ลดการใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นลง อันเป็นบ่อเกิดของการกู้หนี้ยืมสินล้นพ้นตัว เมื่อชุมชนได้ถูกคิดสร้างวินัยการออม สร้างกฎระเบียบ กติการ่วมกัน ก็นำไปสู่การแก้ไขปัญหาชุมชนในเรื่องเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมในชุมชนได้

ประสานงานพื้นที่

นายปัญญา สำลี

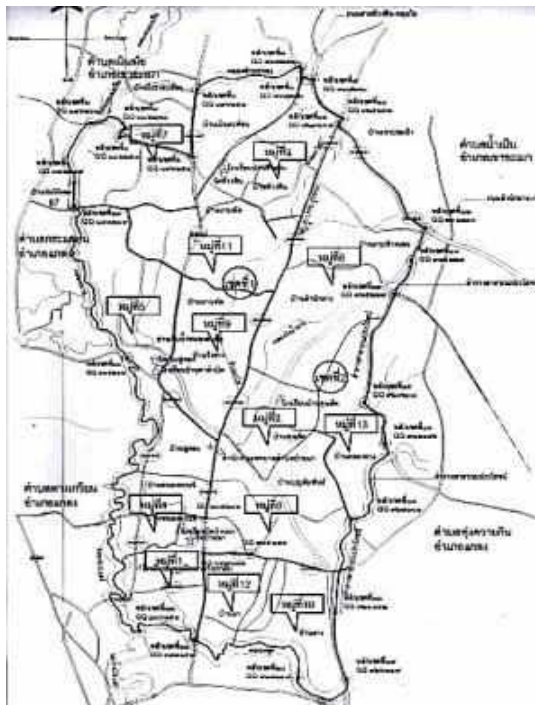
ประธานธนาคารหมู่บ้านตามแนวพระราชดำริบ้านคลองป่าไม้ / สภาองค์กรชุมชนตำบลกระแสน

โทร.081-1765152

06-เกษตรอัจฉริยะเพื่อครอบครัวผู้พิการ

สภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านนา อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

ตำบลบ้านนาเดิมท้องที่เป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ เป็นหมู่บ้านที่ทำนา และเป็นหมู่ 2 ของตำบลกระแสบน และต่อมาได้ยกฐานะเป็น ตำบลเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2445 และแยกเป็น 4 หมู่บ้าน โดยมี ผู้ได้รับแต่งตั้งเป็นกำนันปกครองตำบล ปัจจุบันแบ่งเขตการ ปกครองออกเป็น 13 หมู่บ้าน จำนวนประชากรตำบลบ้านนา จำนวน 8,459 คน ครั้วเรือน 2,640 หลังคาเรือน พื้นที่ตำบล บ้านนามีเนื้อที่ประมาณ 42,450 ไร่ คิดเป็น 67.92 ตาราง กิโลเมตร สภาพพื้นที่โดยทั่วไปของตำบลบ้านนา ตอนบนเป็นที่ ราบสูงเชิงเขา สภาพดินเป็นดินเหนียวปนดินลูกรู เหมาะสมแก่ การปลูกยางพารา ไม้ยืนต้น ตอนล่างของตำบลเป็นที่ราบลุ่ม เหมาะแก่การปลูกพืชไร่และข้าว ตำบลบ้านมีคลองน้ำไหลผ่าน คือ คลองน้ำประแสร์ คลองบุญสัมพันธ์ ประชาชนประกอบ อาชีพโดยส่วนใหญ่ทำนา ทำสวน เลี้ยงไก่พื้นเมือง อาชีพเสริม ปลูกผัก รับจ้างทั่วไป

การพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวผู้พิการ

สภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านนา ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้พิการ โดยชักชวนครั้วเรือนผู้ พิการในตำบล ซึ่งโดยรวมเป็นผู้ด้อยโอกาส รายได้ขาดสน ฐานะทางสังคมไม่ค่อยดี คุณภาพชีวิตโดยรวมค่อนข้าง ลำบาก มาหารือเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิต การสร้างเศรษฐกิจในครั้วเรือนผู้พิการ ได้ฟังตนเองได้ระดับหนึ่งที่ไม่ เดือดร้อน ช่วยเหลือตนเองได้

โดยสภาองค์กรชุมชนร่วมกับกลุ่มผู้พิการ ชมรมธรรมาทรเพื่อคนพิการ ซึ่งเป็นชมรมที่สภาองค์กรชุมชนบ้าน นานุนเสริม ทำหน้าที่เื้อื่ออำนวยความสะดวกช่วยเหลือสมาชิกคนพิการและครอบครัวคนดูแลคนพิการ ให้มีคุณภาพชีวิต ที่ดี พัฒนาทักษะการอยู่ร่วมในสังคมให้ได้รับสิทธิต่างๆ ตามสิทธิที่พึงมีพึงได้จากระบบสวัสดิการของรัฐ

จากการสำรวจข้อมูลคนพิการในตำบล ทั้งทางด้านสติปัญญาและประเภทอื่นๆ จำนวน 50 ครั้วเรือน พบว่าคนพิการบางคน ยังสามารถที่จะพัฒนาทักษะช่วยเหลือตนเองและทำงานได้ ขณะที่บางคนที่ไม่สามารถดูแล ช่วยตนเองทำให้ต้องสูญเสียแรงงานในครอบครัวที่จะต้องมาดูแลคนพิการเหล่านี้ นอกจากนี้ ยังพบว่าสภาพทาง

เศรษฐกิจของครอบครัวคนพิการ ส่วนใหญ่จะตกอยู่ในสภาวะยากลำบาก มีปัญหาทางด้านรายได้ที่ไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายในครอบครัว และภาระหนี้สินอันเนื่องมาจากการที่คนในครอบครัวไม่สามารถออกไปประกอบอาชีพได้ปกติเพราะต้องดูแลผู้พิการ

จากปัญหาดังกล่าว ทางชมรมได้ประสานเจ้าของสถานประกอบการในจังหวัดระยองเพื่อจ้างงานคนพิการตามมาตรา 33 กองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ซึ่งระบุไว้ว่าหากสถานประกอบการใดมีพนักงานถึง 100 คน ต้องจ้างงานคนพิการ 1 คน หากไม่จ้างคนพิการแล้ว ตามมาตรา 34 กำหนดให้ต้องจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ และให้คนพิการปฏิบัติงานชุมชน ณ ศูนย์เรียนรู้ฝึกออาชีพการเกษตรเพื่อครอบครัวคนพิการ (ชมรมธีรราทรเพื่อคนพิการ) ทำให้คนพิการและครอบครัวมีรายได้สำหรับการดูแลครอบครัว โดยมีกิจกรรมการเสริมสร้างรายได้ ด้วยการปรับสภาพพื้นที่บริเวณที่ทำการชมรม วางระบบน้ำทำการเกษตร เพื่ออำนวยความสะดวกในการรดน้ำปลูกผักโดยไม่ใช้สารเคมี และนำผลผลิตไปจำหน่ายที่ตลาดสีเขียว สัปดาห์ละ 1 ครั้ง

กิจกรรมปลูกผักปลอดสารพิษ รดน้ำโดยใช้แรงงานผู้พิการและครอบครัว

อย่างไรก็ตาม การส่งเสริมกิจกรรมการทำเกษตรปลอดสารเคมี ผู้พิการและครอบครัวผู้พิการจะมาร่วมทำกิจกรรมร่วมกันที่แปลงปลูกผักปลอดสารพิษ โดยกำหนดไว้ทุกวัน ตั้งแต่เวลา 8.00 น.ถึง 17.00 น.แต่การดำเนินงานที่ผ่านมายังเป็นการดำเนินการแบบค่อยเป็นค่อยไป เนื่องจากศักยภาพของคนพิการแต่ละคนไม่เท่ากัน

มีปัจจัยความพร้อมทางด้านร่างกายและจิตใจของคนพิการเองเป็นสำคัญ ตลอดจนความพร้อมด้านเวลาครอบครัว ผู้พิการที่ต้องดูแลคนพิการ การหาเลี้ยงชีพในครอบครัวด้วย

ด้วยเหตุผลดังกล่าว กลุ่มจึงมีความต้องการระบบควบคุมการให้น้ำอัตโนมัติเพื่อช่วยให้คนพิการและครอบครัวได้ดำเนินกิจกรรมปลูกผัก โดยเฉพาะการรดน้ำแปลงผักและพืชผลการเกษตร ซึ่งจะทดแทนการใช้แรงงานของผู้พิการ โดยผู้พิการจะใช้เวลาที่เหลือจากการรดน้ำพืชผักไปใช้ในการบุกเบิกพื้นที่เพื่อเพิ่มพื้นที่แปลงปลูกผักให้มากขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างรายได้เพิ่มให้แก่สมาชิก

เกษตรอัจฉริยะเพื่อครอบครัวผู้พิการ

จากปัญหาการดำเนินงานของกลุ่มผู้พิการดังกล่าว สภากงศ์กรชุมชน โดยชมรมธีราทรเพื่อคนพิการ จึงได้พัฒนาโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนจากสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล (Depa) ซึ่งเป็นองค์กรที่นำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ชุมชนท้องถิ่น โดยความร่วมมือจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) มาหนุนเสริม การออกแบบพัฒนาร่วมกับสภากงศ์กรชุมชนตำบลบ้านนา ชมรมธีราทร โครงการภายใต้กิจกรรมที่ครอบครัวผู้พิการดำเนินการอยู่ ซึ่งต่อมาได้พัฒนาโครงการเกษตรอัจฉริยะหนุนเสริมกลุ่มครอบครัวผู้พิการขึ้น และได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล จำนวนงบประมาณ 56,750 บาท

ชมรมธีราทรเพื่อคนพิการ เสนอโครงการต่อสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล

โครงการเกษตรอัจฉริยะหนุนเสริมกลุ่มครอบครัวผู้พิการ มุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตผักปลอดสารเคมีของกลุ่ม สามารถมากผลิตผักที่มีปริมาณและคุณภาพตรงตามความต้องการของตลาดผู้บริโภค เพื่อสร้างรายได้เพิ่มให้แก่ผู้พิการที่เป็นสมาชิกของกลุ่มด้วยการเพิ่มพื้นที่เพาะปลูกและใช้ระบบอัตโนมัติเข้ามาช่วยในการดูแลให้น้ำแก่พืช ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ สมาชิกครอบครัว ผู้ดูแลในระยะยาวต่อไป

เทคโนโลยี Smart farm Internet of Things; IoT เป็นเทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่ที่ช่วยควบคุม สั่งปิดเปิดน้ำ ช่วยควบคุมอัตราการจ่ายน้ำ ให้อัตราการประหยัดน้ำสูงขึ้น ลดการทำงานประจำวันลงจากระบบรดน้ำที่วิเคราะห์ข้อมูลผ่านเซ็นเซอร์ให้เหมาะกับพืชแต่ละชนิดและเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในพื้นที่ วางแผนการปลูกพืชในแต่ละช่วงยกระดับการปลูกด้วยเทคโนโลยีการเกษตร ง่ายต่อการใช้งาน ไม่ยุ่งยาก ไม่ซับซ้อน ผลิตหรือปลูกพืชได้อย่างแม่นยำตามความต้องการของพืช ซึ่งมีความสะดวกต่อผู้พิการและครอบครัวในการดำเนินกิจกรรมการปลูกผักปลอดสารพิษอย่างมาก

นวัตกรรมชุมชนพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวผู้พิการ

สภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านนา ได้นำเทคโนโลยีเกษตรอัจฉริยะมาดำเนินงานในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้พิการและครอบครัว จำนวน 50 ครอบครัว สามารถสร้างรายได้ให้กับกลุ่มชมรมผู้พิการ ในการจำหน่ายผักปลอดสารพิษ เกษตรปลอดภัยไร้สารเคมี โดยสร้างรายได้ให้กับกลุ่ม เฉลี่ยประมาณเดือนละ 10,000 บาท สามารถนำรายได้มาพัฒนาคุณภาพชีวิต จัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพกลุ่มผู้พิการ ครอบครัว เช่น การสวดมนต์ไหว้พระ การทำไข่เค็มอินทรีย์ อาหารกลางวันผู้มาร่วมกิจกรรม ลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรมแต่ละครั้ง ได้ค่อนข้างมาก นอกจากนี้ครอบครัวผู้พิการที่มาร่วมกิจกรรมยังนำผักปลอดสารที่ปลูกไปบริโภคในครัวเรือนเองได้อีกด้วย ช่วยลดรายจ่ายด้านอาหารการกินของครัวเรือน

ขณะเดียวกันผู้พิการและครอบครัวผู้พิการ เกิดความรักความสามัคคี ชุมชนยกย่องยอมรับในศักยภาพในการดำรงชีพ ไม่เป็นภาระคนในชุมชน มีกิจกรรมที่สร้างเสริมรายได้ในครัวเรือนตนเอง ตลอดจนกิจกรรมปลูกผักปลอดสารพิษยังช่วยสร้างสุขภาวะให้กับผู้พิการได้ผ่อนคลายทางอารมณ์ ความรู้สึกที่ดี เนื่องจากได้สัมผัสธรรมชาติ การปลูกผัก การรดน้ำ การเก็บพืชผักไปทำอาหาร

ทั้งหลายทั้งปวงเหล่านี้ เกิดจากที่ชุมชนได้ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีการเกษตรอัจฉริยะ ที่ช่วยควบคุมการจ่ายน้ำ การกำหนดอัตราน้ำให้กับแปลงพืชผัก ส่งผลให้พืชผักที่ปลูกมีความงอกงามเจริญเติบโตดี ช่วยแบ่งเบาภาระครอบครัวผู้พิการในการทำกิจกรรมรดน้ำแปลงผักปลอดสารพิษ โดยใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ในการทำกิจกรรมอื่นๆ เช่น การเพิ่มจำนวนแปลงผักใหม่ การทำกิจกรรมพัฒนาคนพิการ โดยมีเทคโนโลยีมาช่วยควบคุมการจ่ายน้ำในแปลงผักปลอดสารพิษของกลุ่ม

ประสานงานพื้นที่
นางสุธีรา ผ่องใส
คณะทำงานสภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านนา
090 9741057

07-แก้ไขปัญหาคคุณภาพชีวิตด้านที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อย

ตำบลโยธะกา อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา

ตำบลโยธะกาแยกมาจากตำบลดอนเกาะกาและตำบลหมอนทอง เมื่อปี พ.ศ.2480 สมัยก่อนชาวบ้านเรียก “แม่น้านครนายก”ว่า “แม่น้าโยธะกา” เนื่องจากมีต้นโยธะกาซึ่งเป็นต้นไม้ชนิดหนึ่งดอกสีชมพู ฝักคล้ายกระถินขึ้นเรียงรายตามสองฝั่งแม่น้า ปัจจุบันนี้ต้นไม้ดังกล่าวสูญหายไปหมดแล้ว ชาวบ้านจึงเรียกแม่น้าโยธะกาว่า แม่น้านครนายกตามชื่อเดิม ส่วนชื่อตำบลโยธะกา นั้นเป็นชื่อที่ใช้เรียกตามชื่อแม่น้าโยธะกาซึ่งไหลผ่านตำบลตำบลโยธะกา อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของจังหวัดฉะเชิงเทรา มีเนื้อที่ประมาณ 58.20 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 36,375 ไร่ อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ทางทิศตะวันออกประมาณ 75 กิโลเมตร ตามทางหลวงรถยนต์หมายเลข 304 (สุวินทวงศ์) แบ่งเขตการปกครอง ออกเป็น 12 หมู่บ้าน จำนวน 1,183 ครัวเรือน รวม 5,494 คน ประชาชนในพื้นที่โดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา ทำสวน เลี้ยงกุ้งกุลาดำ

อาณาเขตติดต่อ ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลบางสมบุรณ์ อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก ทิศใต้ ติดต่อกับ ต.บางขนาก อ.บางน้ำเปรี้ยว จ.ฉะเชิงเทรา ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ต.สิงห์โตทอง อ.บางน้ำเปรี้ยว จ.ฉะเชิงเทรา ทิศตะวันตก ติดกับ ต.บางแตน อ.บ้านสร้าง จ.ปราจีนบุรี

สภาพปัญหาที่สำคัญของพื้นที่

ตำบลโยธะกาเป็นตำบลที่ลุ่มต่ำทรงกระหะ ติดแม่น้ำบางประกง และแม่น้ำปราจีนบุรี ในฤดูฝน หรือช่วงน้ำขึ้นมาก บางพื้นที่ในตำบลจะประสบปัญหาน้ำท่วมขัง ในช่วงฤดูแล้งน้ำที่ใช้ในการเกษตรไม่เพียงพอต่อความ

ต้องการของเกษตรกร ขณะที่ถูกฝนน้ำจะท่วมในพื้นที่การเกษตรและที่อยู่อาศัย ประกอบกับประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร รั้งจ้างทั่วไป รายได้น้อย ทำให้มีปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน บ้านเรือนทรุดโทรม รวมทั้งในตำบลนโยบายภาครัฐ เส้นทางคมนาคม การขยายพื้นที่คลอง

ปัญหาสำคัญเร่งด่วนของตำบล ผู้ด้อยโอกาสซึ่งเป็นผู้มีรายได้น้อย มีปัญหาด้านที่อยู่อาศัยเสื่อมโทรม ไม่สามารถซ่อมแซมที่อยู่อาศัยได้ ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่โดยรวมของตำบล ซึ่งการแก้ไขปัญหาที่ผ่านมาของรัฐ โดยเทศบาลได้ช่วยเหลือ บรรเทาปัญหาเบื้องต้นเท่านั้น

สภาองค์กรชุมชนเชื่อประสานการแก้ไขปัญหา

จากสภาพปัญหาที่ตำบลประสบ สภาองค์กรชุมชนตำบลโยธะกา ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการเป็นเวทีกลางในการเรียนรู้แก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่น เพื่อจัดทำแผนการแก้ไขปัญหาชุมชนท้องถิ่น โดยมีกระบวนการ ดังนี้

1.สำรวจสภาพปัญหาภายในตำบล จัดทำข้อมูลสภาพปัญหาชุมชนท้องถิ่น คราวเรือนผู้เดือดร้อน การแก้ไขปัญหา เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนการแก้ไขปัญหา พัฒนางานในพื้นที่ ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม

2.ประชุมจัดทำแผนพัฒนาการแก้ไขปัญหาชุมชนท้องถิ่น โดยนำสภาพปัญหา ข้อมูลตำบลมาวิเคราะห์จัดทำแผนการแก้ไขปัญหาภายในตำบล เพื่อให้ชุมชนมีแผนพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่นำไปปฏิบัติและการสร้างรูปธรรมความสำเร็จจากการขับเคลื่อนงานได้

3.การแก้ไขปัญหาพัฒนาชุมชนท้องถิ่น โดยนำแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นมาสู่การแก้ไขปัญหา ผ่านการจัดเวทีนำเสนอแผนพัฒนาฯ ต่อหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องเพื่อเชื่อมโยงหนุนเสริมการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ ให้สามารถดำเนินกิจกรรมที่สอดคล้องกับบริบท วิถีชีวิต วัฒนธรรมได้อย่างสมดุล

4.บูรณาการและเชื่อมโยงหน่วยงานภาคี การเชื่อมโยงการทำงาน กลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในกลุ่มระดับตำบล อำเภอ จังหวัด และมีการบูรณาการร่วมกัน กับหน่วยงานภาคี พัฒนาระบบข้อมูลการสื่อสาร

5.ติดตามสรุปผลการดำเนินงาน สภาองค์กรชุมชนจัดกลไกการติดตามการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนภายใต้การแก้ไขปัญหาโดยสภาองค์กรชุมชน และการเชื่อมโยงประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขปัญหา

แผนการพัฒนาและแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยโครงการบ้านพอเพียง ระยะ 4 ปี

คณะกรรมการได้มีมติถึงการวางแผนการพัฒนาและแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยโครงการบ้านพอเพียง ระยะ 4 ปี โดยมีเป้าหมาย 138 หลังคาเรือน ตามแผน ดังนี้

ปีที่ 1 ดำเนินการซ่อม – สร้าง 42 หลังคาเรือน แบ่งเป็น ซ่อมแซม 40 หลังคาเรือน สร้างใหม่อีก 2 หลัง

ปีที่ 2 ดำเนินการซ่อม – สร้าง 38 หลังคาเรือน แบ่งเป็น ซ่อมแซม 30 หลังคาเรือน สร้างใหม่อีก 8 หลัง

ปีที่ 3 ดำเนินการซ่อม – สร้าง 38 หลังคาเรือน แบ่งเป็น ซ่อมแซม 30 หลังคาเรือน สร้างใหม่อีก 8 หลัง

ปีที่ 4 ดำเนินการซ่อม – สร้าง 20 หลังคาเรือน แบ่งเป็น ซ่อมแซม 15 หลังคาเรือน สร้างใหม่อีก 5 หลัง

แก้ไขปัญหาคอนคุณภาพชีวิตด้านที่อยู่อาศัยแก่ผู้มีรายได้น้อย

จากปัญหาความไม่มั่นคงด้านที่อยู่อาศัย ทางสภาองค์กรชุมชนจึงได้ดำเนินโครงการบ้านพอเพียงชนบทเทศบาลตำบลโยธะกา เพื่อแก้ไขสภาพปัญหาเกี่ยวกับที่ดินทำกิน และที่อยู่อาศัยทรุดโทรม ไม่ปลอดภัย จึงได้มีการสำรวจ จัดเก็บข้อมูลผู้เดือดร้อน และทำผังผู้เดือดร้อนทั้ง 12 หมู่บ้าน เพื่อแก้ปัญหของที่อยู่อาศัยไม่ปลอดภัย ผ่านโครงการบ้านพอเพียงชนบท

โครงสร้างการบริหารบ้านพอเพียงตำบลโยธะกา

โครงการบ้านพอเพียงตำบลโยธะกา มีคณะทำงานทั้งหมด 16 คน ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน กำหนดผู้ใหญ่บ้าน 6 คน เจ้าหน้าที่และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล 5 คน คณะทำงานกองทุนสวัสดิการ 1 คน และมีผู้เดือดร้อนร่วมเป็นคณะกรรมการ 4 คน คือ

- บริหาร (คณะผู้นำหมู่)
- การเงิน (เบิกจ่าย เก็บเงินส่งคืน)
- ช่างชุมชน (ประเมินราคา,จัดซื้อจัดจ้าง,ตรวจรับวัสดุ)
- ตรวจรับ

เกณฑ์การพิจารณา บ้านพอเพียง

1. ต้องเป็นคนที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอยู่อาศัยจริง ในตำบลโยธะกา อย่างน้อย 3 ปี
2. ต้องใช้เพื่อแก้ปัญหาคอนเดือดร้อน ในระดับครัวเรือนเท่านั้น ไม่ให้ใช้กัผู้มีเชิงพาณิชย์
3. คณะกรรมการพิจารณาความเร่งด่วน ตามลำดับของความเดือดร้อนรายครัวเรือน ได้แก่
 - 1) ซ่อมแซมโครงสร้าง กรณีที่ส่งผลต่อการปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
 - 2) ต่อเติม เพื่อทำให้เกิดเพื่อความปลอดภัยและถูกสุขอนามัย
 - 3) ตกแต่งเพื่อความสวยงาม น้อยอยู่

4. ผู้ยากไร้ ที่ได้รับการสงเคราะห์ในการซ่อมแซม/สร้างขึ้นใหม่ ต้องผ่านประชาคมหมู่บ้านโดยคณะกรรมการโครงการบ้านพอเพียง
5. ผู้เดือดร้อน ต้องไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด การพนัน และอบายมุขอื่นๆ
6. กรณีผู้เดือดร้อนที่ไม่เป็นสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนฯ คณะกรรมการมีแนวทางที่จะทำให้ผู้เดือดร้อนรายนั้นๆ เข้ามาเป็นสมาชิกกองทุนฯ เพื่อจะได้รับการแก้ไขปัญหา
7. สมาชิกโครงการบ้านพอเพียงต้องออมเงินเพื่อที่อยู่อาศัย เดือนละ 30 บาท

เกณฑ์การพิจารณา บ้านพอเพียง (ผู้ยากไร้-ยากจน-ด้อยโอกาส กรณีสงเคราะห์)

1. ต้องเป็นคนที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน/อยู่อาศัยจริง ของตำบลโยธะกา อย่างน้อย 5 ปี
2. ต้องอยู่ในระบบกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลโยธะกา
3. ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด การพนัน
4. ต้องผ่านการประชาคมหมู่บ้าน และคณะกรรมการกองทุนฯ

หมายเหตุ** ในรายที่ผ่านเกณฑ์การพิจารณา บ้านพอเพียงรับการช่วยเหลือ(ผู้ยากไร้)ต้องช่วยเหลือกิจกรรมของชุมชนส่วนรวม และ/หรือร่วมกิจกรรมของสภาองค์กรชุมชน / กลุ่มบ้านพอเพียงเป็นประจำ

ช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสมีความมั่นคงด้านด้านที่อยู่อาศัย

จากการดำเนินงานโครงการบ้านพอเพียงชนบทตำบลโยธะกาที่ผ่านมา จากข้อมูลการสำรวจผู้เดือดร้อนด้านที่อยู่อาศัย ทั้งตำบล 200 ครัวเรือน ได้รับการช่วยเหลือผ่านโครงการบ้านพอเพียง จำนวน 138 หลังเรือน ช่วยให้สมาชิกผู้ด้อยโอกาสได้รับการช่วยเหลือซ่อมแซมด้านที่อยู่อาศัย นอกจากนี้เมื่อโครงการบ้านพอเพียงชนบทได้ดำเนินการต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2560-2563 สมาชิกได้ร่วมสมทบกองทุนสวัสดิการระดับตำบล เพื่อเป็นเงินหมุนเวียนช่วยเหลือผู้เดือดร้อนรายอื่นๆ ต่อไป มากกว่า 150,000 บาท โดยมีตัวอย่างบุคคลตัวอย่างดังนี้

นางสาวณัฐกานต์ สีสต อายุ 27 ปี บ้านเลขที่ 4/7 หมู่ที่ 1 บ้านบางเชือกเขา ตำบลโยธะกา อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา บ้านของณัฐกานต์ มีสมาชิกในครอบครัว 4 คน อาศัยอยู่ในที่ดินของแม่ ที่เป็นที่ดินเปล่า ปลูกบ้านแยก อยู่เป็นครอบครัวของตนเอง ลักษณะบ้านเป็นบ้านปูนชั้นเดียว และเป็นบ้านอีกหนึ่งหลังที่ประสบกับปัญหาน้ำท่วมทุกปี การเข้าร่วมโครงการบ้านพอเพียงในครั้งนี้ เป็นโอกาสที่ดีที่จะทำให้บ้านหลังนี้มีห้องน้ำใช้ เดิมครอบครัวของณัฐกานต์ ต้องอาศัยเข้าห้องน้ำ ห้องส้วม บ้านญาติที่อยู่ใกล้เคียง เนื่องจากทุนทรัพย์ในการปลูกสร้างไม่เพียงพอ ต้องรอถึงฤดูเกี่ยวข้าว จึงจะนำเงินมาสร้างห้องน้ำได้

นางเนาะ มะหะมาน อายุ 74 ปี บ้านเลขที่ 80/1 หมู่ที่ 5 บ้านสะแกโศด ตำบลโยธะกา อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา คุณยายเนาะเป็นอีกหนึ่งคน ที่ได้รับการช่วยเหลือจากโครงการบ้านพอเพียงแบบสงเคราะห์ เนื่องจากเป็นผู้สูงอายุ อาศัยอยู่คนเดียว ไม่มีอาชีพ ไม่มีรายได้ ถึงแม้ว่าลูกๆ หลานๆ จะอาศัยอยู่ในบริเวณใกล้กันก็ตาม แต่สถานะทางการเงินของทุกคนก็ไม่สู้ดีนัก จึงช่วยเหลือกันได้ไม่มาก คุณยายเนาะอาศัยอยู่ในกะต้อบเล็กๆ หลังคารั่ว ฝนตกก็ต้องนอนแอบๆ หลบฝน ข้างฝาทำจากสังกะสีบ้าง ไม้เก่าบ้าง ไม่มีห้องน้ำ ห้องส้วม อาบน้ำต้องไปอาบน้ำที่บ้านลูกชาย และต้องเข้าห้องน้ำที่มัสยิดใกล้ๆบ้าน โดยผ่านโครงการบ้านพอเพียง คุณยายได้บ้านใหม่ที่มีสภาพดีขึ้น ปลอดภัยมากขึ้น สามารถหลบแดดหลบฝนได้ และเป็นที่พักพิงให้คุณยายไปอีกนาน ด้วยการช่วยเหลือจากผู้นำชุมชน และชาวบ้านที่มีจิตอาสา จึงทำให้คุณภาพชีวิตของคุณยายเนาะดีขึ้น

นวัตกรรมการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยชุมชนผู้มีรายได้น้อย

บ้านพอเพียง ถือเป็นนวัตกรรมชุมชนในการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยชุมชนผู้มีรายได้น้อย ช่วยสนับสนุนการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนด้านที่อยู่อาศัยในชนบท สำหรับผู้เดือดร้อนที่บ้านมีสภาพชำรุดทรุดโทรม ก่อสร้างด้วยวัสดุที่ไม่มั่นคง ไม่ได้ปรับปรุงซ่อมแซม หรือมีความจำเป็นต้องก่อสร้างที่อยู่อาศัยใหม่ แต่ไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากมีรายได้น้อยเพียงพอ เป็นผู้สูงอายุ ผู้พิการ คนด้อยโอกาส ซึ่งมีฐานะทางสังคมที่ลำบากด้านเศรษฐกิจเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว บ้านพอเพียงนำไปสู่การสนับสนุนให้ชุมชนเป็นแกนหลักในการร่วมกันแก้ไขปัญหา เชื่อมโยงเครือข่าย กลุ่มหรือองค์กรชุมชนในตำบล ตลอดจนสร้างความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่ เพื่อจัดการแก้ปัญหาร่วมกันในการสร้างหรือซ่อมแซมที่อยู่อาศัย และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เดือดร้อนในพื้นที่

ประสานงานพื้นที่

นายธีรพล อุทัยพันธุ์

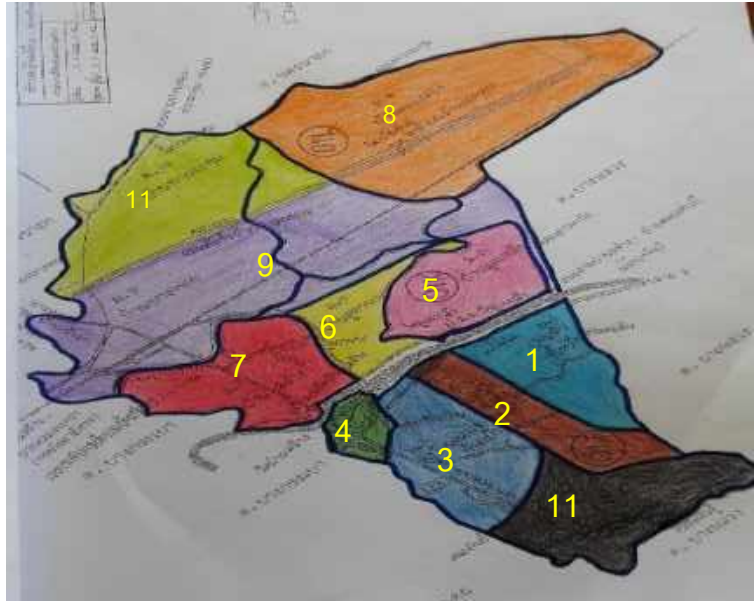
ประธานสภาองค์กรชุมชนตำบลโยธะกา

087-1268073

08-จากผังใช้น้ำสู่การบริหารจัดการน้ำโดยชุมชน

ตำบลบ้านสร้าง อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี

ประวัติความเป็นมา ตำบลบ้านสร้าง ตั้งอยู่ในเขตปกครองของอำเภอบ้านสร้าง เดิมตำบลบ้านสร้างเป็นพื้นที่ป่าไม้เบญจพรรณเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ต่างๆ ชนิด สัตว์ที่มีมากที่สุด คือ ช้างป่า เนื่องจากสมัยก่อนมีกลุ่มชนซึ่งไม่มีถิ่นฐานที่อยู่แน่นอน ได้อพยพมาจากเมืองเวียงจันทน์ ผ่านมาในท้องที่นี้ซึ่งมีช้างอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก กลุ่มชนอพยพจึงเรียกสถานที่นี้ว่า “บ้านช้าง” แต่สำเนียงของชาวเวียงจันทน์ เรียกบ้านช้างว่า “บ้านซ่าง” จนกลายมาเป็น

“บ้านสร้าง” ในปัจจุบัน ตำบลบ้านสร้างประกอบด้วย 11 หมู่บ้าน หมู่ 1 บ้านต้นขี้เหล็ก หมู่ 2 บ้านเหนือคลอง หมู่ 3 บ้านคลองท้ายบ้าน หมู่ 5 บ้านมูลเหล็ก หมู่ 6 บ้านคูदानพ หมู่ 8 บ้านคลองสอง หมู่ 9 บ้านปากคลองสอง หมู่ 10 บ้านท่ากระทุ่ม หมู่ 11 บ้านวังหัวคู้ ในส่วนของ หมู่ 4 และ หมู่ 7 เป็นเขตเทศบาลตำบลบ้านสร้าง

สภาพปัญหาของคนบ้านสร้าง

สภาพปัญหาของตำบล ด้านเศรษฐกิจ ต้นทุนการผลิตสูง สินค้าเกษตรราคาตกต่ำ ดินและน้ำยังไม่ได้รับการแก้ไขเนื่องจากเป็นสังคมเกษตรกรรม ปลูกพืชเชิงเดี่ยว ไม่มีอาชีพเสริม ไม่มีตลาดรองรับ ถูกเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง ระบบการขนส่งสินค้าเกษตรไม่เพียงพอ ขาดต้นทุนในด้านแรงงานภาคเกษตรกรรม ปัญหาการเสื่อมโทรมด้านที่อยู่อาศัย ไม่สามารถซ่อมแซมปรับปรุงที่อยู่อาศัยให้มั่นคงแข็งแรง เนื่องจากด้อยโอกาส พิจารารายได้น้อย

ปัญหาการขาดแคลนน้ำในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี สภาพลมฟ้าอากาศที่ทำให้เกิดฝนตกน้อย การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม ทำให้ระบบนิเวศวิทยาเสียสมดุล เช่น การบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ ซึ่งเป็นแหล่งเก็บกักน้ำตามธรรมชาติ เปลี่ยนเป็นพื้นที่เกษตรกรรม ทำให้ในช่วงหน้าฝนน้ำไหลหลากมามากและรวดเร็ว ส่วนในช่วงฤดูแล้ง

แล้งจะมีน้ำไหลลงสู่ลำน้ำน้อยหรือไม่มีเลย นอกจากนี้ ยังส่งผลให้เกิดชะล้างพังทลายของดินอย่างรุนแรง ทำให้เกิดตะกอนสะสมในลำน้ำ ทำให้แหล่งน้ำเกิดการตื้นเขิน ไม่สามารถเก็บกักน้ำได้เต็มประสิทธิภาพ แรงดัน

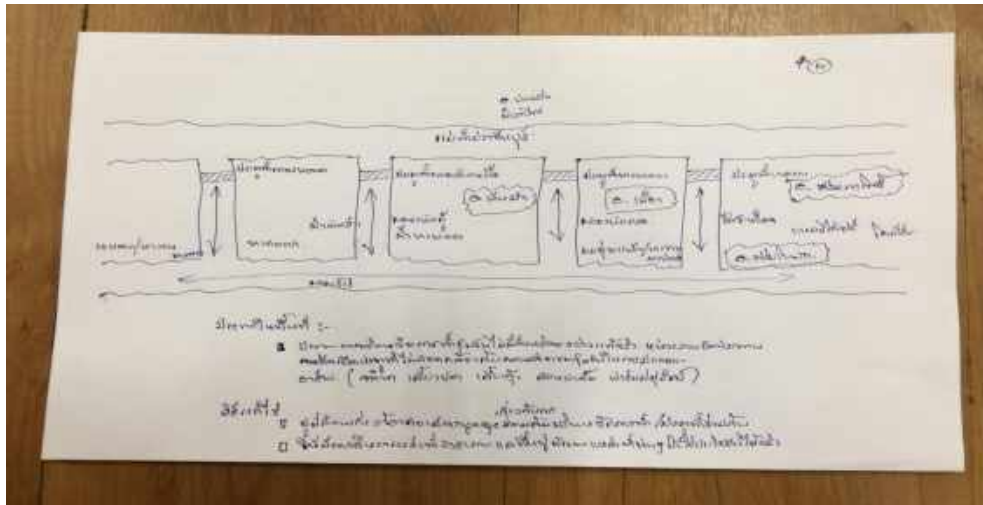
ปัญหาด้านการบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบ แผนการบริหารจัดการน้ำ แผนแก้ปัญหาน้ำท่วมและภัยแล้ง และแผนการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ เป็นต้น การจัดการระบบฐานข้อมูล ฐานข้อมูลยังไม่อยู่ในระบบเดียวกัน และยังไม่มีการเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเข้าด้วยกัน

ฝั่งใช้น้ำชุมชน แก้ไขปัญหาน้ำไม่เพียงพอในชุมชน

สภาองค์กรชุมชนบ้านสร้าง ได้นำปัญหาการขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภคของชุมชน มาเป็นเรื่องร่วมในการแก้ไขปัญหา โดยใช้เครื่องมือฝั่งชุมชน มาทำข้อมูลฝั่งการใช้น้ำชุมชน เพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการน้ำ โดยมีการสำรวจสภาพปัญหาภายในตำบล ประชุมจัดทำแผนพัฒนาการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการน้ำ ร่วมกับเครือข่ายสภาองค์กรชุมชนตำบลจังหวัดปราจีนบุรี ร่วมจัดทำแผนบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จากข้อมูลการสำรวจปัญหาความเดือดร้อนของชุมชนแต่ละหมู่บ้าน พร้อมจัดทำรายละเอียดกิจกรรม แผนงานกิจกรรม โครงการระดับตำบล เพื่อบูรณาการแผนงานร่วมกับหน่วยงานภาคี ซึ่งหน่วยงานภาคีที่มาช่วยสนับสนุนการจัดทำแผนการบริหารจัดการน้ำ ประกอบด้วย สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดปราจีนบุรี สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (สสน.) มูลนิธิอุทกพัฒน์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 6 สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ฯลฯ

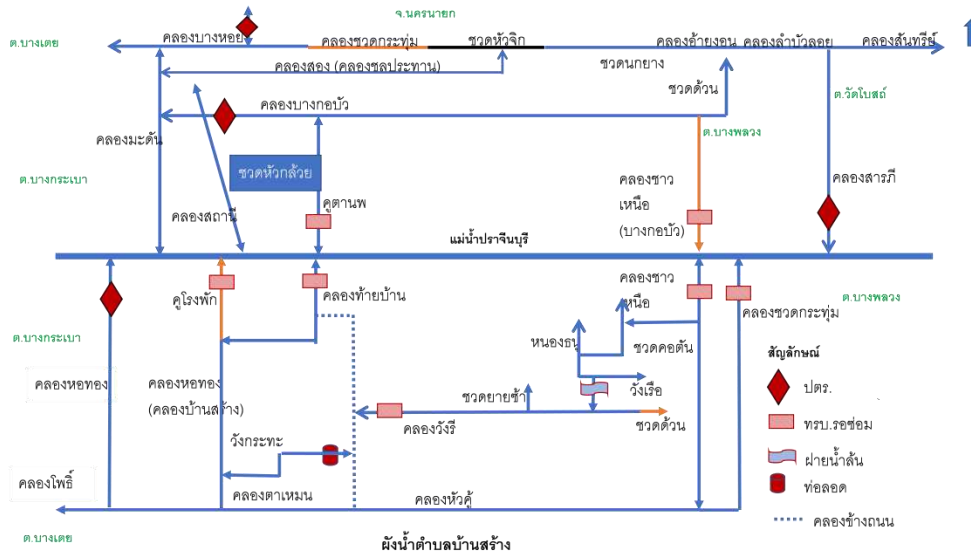
ทั้งนี้ สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน) หน่วยงานในสังกัดของ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ดำเนินการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำ รวมไปถึงการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี เพื่อให้หน่วยงานต่างๆ นำไปใช้ประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบ และขยายผลการทำงานโดยการสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทั้งในประเทศและต่างประเทศ

สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดปราจีนบุรี หน่วยงานราชการบริหารส่วนภูมิภาค ในสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการสงวน อนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การจัดการการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

การบริหารจัดการน้ำโดยชุมชน

จากการที่สภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านสร้าง ได้จัดทำผังการใช้น้ำชุมชน แล้วพัฒนายกระดับเสนอต่อหน่วยงาน เพื่อจัดทำแผนบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมกับหน่วยงานภาคีที่ผ่านมา ส่งผลให้ชุมชนได้รับการบรรจุแผนบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดปราจีนบุรี ปีงบประมาณ พ.ศ.2563 สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดปราจีนบุรี กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีแผนงานโครงการที่ได้รับการบรรจุประกอบด้วย โครงการระบบกระจายน้ำด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ โครงการส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ โครงการจัดทำข้อมูลการบริหารจัดการน้ำ โครงการการบริหารจัดการน้ำ-ประตูน้ำบางพลวง เรื่องการปิด-เปิดประตูน้ำ โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูคลองหัวสะแก โครงการขุดลอกทำแหล่งกักเก็บน้ำ, ขุดแก้มลิง โครงการขุดคลองทำไส้ไก่เพื่อระบายน้ำเสีย โครงการขุดคลองขุดคอตี้นวังเรือและขุดวังยายม้าย ขุดปากแสบังรี โครงการขุดคลองขุดหัวกล้วย โครงการขุดลอก, สร้างประตูระบายน้ำ รวมงบประมาณทั้งหมดกว่า 35 ล้านบาท

ผังใช้น้ำชุมชน นวัตกรรมชุมชนบริหารจัดการน้ำ

จากปัญหาความเดือดร้อนของคนบ้านสร้างในการใช้น้ำทั้งอุปโภคบริโภคนั้น ชุมชนได้นำข้อมูลความเดือดร้อน การสำรวจเส้นทางเดินน้ำ การกำหนดระยะเวลาปิด-เปิดประตูระบายน้ำ แนวทางการแผนพัฒนาแหล่งน้ำคูคลองตามธรรมชาติเดิมที่มีอยู่เพื่อการบริหารการใช้น้ำในชุมชน สู่การเชื่อมโยงแผนการบริหารจัดการน้ำ ร่วมกับการนำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มาผนวกกับภูมิปัญญาท้องถิ่น พัฒนาการจัดการน้ำชุมชน และแก้ไขปัญหาแหล่งกักเก็บและสำรองน้ำในพื้นที่ ส่งผลให้ประชาชนมีคุณภาพที่ดีขึ้น

ประสานงานพื้นที่

นางสาวนุกูล ชาญณรงค์

ผู้ประสานงานสภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านสร้าง

081 711 1238

09-ตัวชี้วัดชุมชนเข้มแข็ง เข้มทิศนำพาชุมชนสร้างสุข

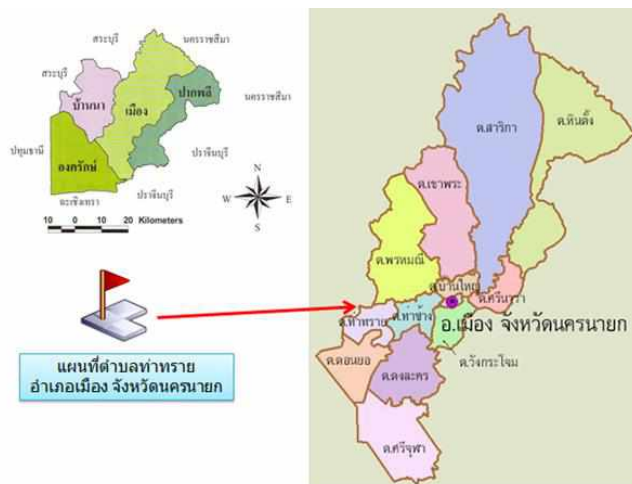
สภาองค์กรชุมชนตำบลท่าทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก

ตำบลท่าทรายมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 1,645 ไร่ พื้นที่เดิมเป็นป่า มีสัตว์ป่ามากเช่นช้างและสัตว์อื่นๆ ต่อมาชาวบ้านจากถิ่นอื่นย้ายมาบุกเบิกที่ทำกินและเป็นที่อยู่อาศัยและเริ่มเป็นหมู่บ้านและมีอาชีพทำนาเพราะพื้นที่เป็นที่ลุ่มและได้จัดตั้งเป็นหมู่บ้านกันขึ้นมา เรียกหมู่บ้านนี้ว่า “บ้านเล่า” เพราะวาประชาชนที่อยู่ในกลุ่มบ้านเล่าชอบต้มเหล้าไว้กินเองจึงได้เรียกว่าบ้านเล่าและปัจจุบันที่ได้เปลี่ยนมาเป็น “บ้านท่าทราย” เนื่องจากบ้านท่าทรายมีน้ำไหลผ่านและในบริเวณกลางแม่น้ำมีสันดอนทรายอยู่กลางแม่น้ำและมีอยู่แห่งเดียวคือบริเวณหน้าวัดเป็นลำน้ำที่ตื่นเงินและเป็นทางข้ามของ โค กระบือ และช้าง ชาวบ้านทั่วไปเรียกว่า ท่าทราย ต่อมาเมื่อมีการตั้งชื่อหมู่บ้านว่า “บ้านท่าทราย” ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

ลักษณะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มประชาชนส่วนใหญ่ทำการเกษตร คือ ทำนา ทำสวนมะยมขิด,มะปรางหวาน ที่ขึ้นชื่อ และยังมีการปลูกสวนมะดันกันเป็นจำนวนมากปลูกผัก สวนครัวหลังฤดูทำนาเก็บเกี่ยวข้าวแล้วราษฎรจะเพาะปลูกพืชในพื้นที่นา เช่น ข้าวโพด,เผือก แตงโม แตงกวา ถั่ว และเพาะเห็ดฟางจากฟางข้าวที่เก็บเกี่ยวแล้วเป็นรายได้เสริมในครัวเรือน และมีอาชีพรับจ้างทั่วไปเล็กน้อย แหล่งน้ำใช้ได้จากแหล่งน้ำธรรมชาติ คือ แม่น้ำนครนายก รวมทั้งน้ำฝนธรรมชาติ

อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลพรหมณี	อำเภอเมืองนครนายก
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลดอนยอ	อำเภอเมืองนครนายก
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลท่าช้าง	อำเภอเมืองนครนายก
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลบางอ้อ	อำเภอบ้านนา

สภาองค์กรชุมชนกลไกหลักในการแก้ไขปัญหาชุมชนท้องถิ่น

สภาองค์กรชุมชนตำบลท่าทราย มีบทบาทสำคัญในการเป็นเวทีกลางในการเรียนรู้แก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่น เพื่อจัดทำแผนการแก้ไขปัญหาชุมชนท้องถิ่น โดยมีกระบวนการ ดังนี้

1.สำรวจสภาพปัญหาภายในตำบล จัดทำข้อมูลสภาพปัญหาชุมชนท้องถิ่น ครั้วเรื้อนผู้เดือดร้อน การแก้ไขปัญหา เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนการแก้ไขปัญหา พัฒนางานในพื้นที่ ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม

2.ประชุมจัดทำแผนพัฒนาการแก้ไขปัญหาชุมชนท้องถิ่น โดยนำสภาพปัญหา ข้อมูลตำบลมาวิเคราะห์ จัดทำแผนการแก้ไขปัญหาภายในตำบล เพื่อให้ชุมชนมีแผนพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ที่นำไปปฏิบัติและการสร้างรูปธรรมความสำเร็จจากการขับเคลื่อนงานได้

3.การแก้ไขปัญหาพัฒนาชุมชนท้องถิ่น โดยนำแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นมาสู่การแก้ไขปัญหา ผ่านการจัด เวทีนำเสนอแผนพัฒนาฯ ต่อหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องเพื่อเชื่อมโยงหนุนเสริมการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ ให้สามารถ ดำเนินกิจกรรมที่สอดคล้องกับบริบท วิถีชีวิต วัฒนธรรมได้อย่างสมดุล

4.บูรณาการและเชื่อมโยงหน่วยงานภาคี การเชื่อมโยงการทำงาน กลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในกลุ่มระดับตำบล อำเภอ จังหวัด และมีการบูรณาการร่วมกัน กับหน่วยงานภาคี พัฒนาระบบข้อมูลการสื่อสาร

5.ติดตามสรุปผลการดำเนินงาน สภาองค์กรชุมชนจัดกลไกการติดตามการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน ภายใต้งานแก้ไขปัญหาโดยสภาองค์กรชุมชน และการเชื่อมโยงประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขปัญหา

แผนยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนงานสภาองค์กรชุมชนตำบลท่าทราย

คำขวัญ : ตำบลน่าอยู่ พัฒนาคุณภาพชีวิต

วิสัยทัศน์ : พัฒนาผลิต คุณภาพชีวิตยั่งยืน คู่อนุรักษ์ประเพณี

พันธกิจ :

- 1.สนับสนุนพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนได้อย่างยั่งยืน
- 2.สนับสนุนกลุ่มอาชีพในตำบลมีความเข้มแข็ง สามารถนำไปเชื่อมโยงการทำงานได้
- 3.ยกระดับกลุ่มองค์กรชุมชนเป็นศูนย์การเรียนรู้ของตำบล
- 4.เชื่อมโยงการทำงานบูรณาการร่วมกัน และผลักดันแผนสภาองค์กรชุมชนสู่แผนท้องถิ่น

เมืองมะดัน@นครนายก

สภาองค์กรชุมชนตำบลท่าทรายได้นำปัญหาความเดือดร้อนด้านเศรษฐกิจ มาเป็นเรื่องหลักในการแก้ไข พัฒนาคุณภาพชีวิต ผ่านกิจกรรม ท้องเที่ยวชุมชน “เมืองมะดัน@นครนายก” เนื่องจากตำบลท่าทรายเป็นแหล่ง ปลูกสำคัญของมะดัน พืชท้องถิ่นในตำบล เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่น ตลอดจนพัฒนาแหล่ง ท้องเที่ยวที่เชื่อมโยงมะดันให้เกิดขึ้นในตำบล โดยชักชวนแกนนำระดับตำบล กลุ่มองค์กรชุมชนมีศักยภาพ จุด

ท่องเที่ยวในตำบลมาร่วมปรึกษาหารือร่วมกัน พร้อมทั้งได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาคีหลายภาคส่วนมา สนับสนุนให้เกิด ท่องเที่ยวชุมชน “เมืองมะดัน@นครนายก” ซึ่งมีจุดท่องเที่ยว จำนวน 7 จุดในชุมชนหลายจุด โดย ผนวกเอาอัตลักษณ์วัฒนธรรมประเพณีการเชื่อมโยงในชุมชน มาออกแบบการท่องเที่ยวที่ชุมชนได้ประโยชน์ กระจายรายได้ในวงกว้าง ทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน

ตัวชี้วัดชุมชนเข้มแข็ง เข้มทิศนำพาชุมชนสร้างสุข

จากการขับเคลื่อนงานขบวนองค์กรชุมชน ผ่านกลไกสภาองค์กรชุมชนตำบลท่าทรายที่ผ่านมา ชุมชนได้นำ เครื่องมือตัวชี้วัดชุมชนเข้มแข็ง ซึ่งเป็นเครื่องมือกำกับวัดผลการเปลี่ยนแปลงชุมชน ให้ชุมชนได้กำหนดทิศ กำหนด เป้าหมาย เพื่อให้ชุมชนได้เข้าใจตนเอง ภาพฝันที่ตนเองออกแบบไว้ โดยตัวชี้วัดชุมชนเข้มแข็ง มีกรอบตัวชี้วัดหลัก

4 ด้านประกอบด้วย 1) “คน” เข้มแข็ง 2) “ขบวนองค์กรชุมชน” เข้มแข็ง และมีธรรมาภิบาล 3) ชุมชนมี “คุณภาพชีวิต” ที่ดี และ 4) การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างและนโยบาย จำนวน 19 ตัวชี้วัด เพื่อเป็นเครื่องมือในการติดตามผลการเปลี่ยนแปลง การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นตนเอง

ภาพฝันในอนาคตตำบลท่าทราย

“มะดันตำบลท่าทรายสร้างระบบเศรษฐกิจที่ดี ดูแลคนในชุมชนทุกมิติ ทุกช่วงวัย”

ประเด็น	ภาพอนาคต
เศรษฐกิจ	<ul style="list-style-type: none"> ใช้ทุนพัฒนาอาชีพ มีเงินทุนหมุนเวียนในชุมชน พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน มีสถาบันการเงินในชุมชน
สังคม	<ul style="list-style-type: none"> พัฒนาคนทุกช่วงวัย พัฒนาแกนนำแถวสอง มีระบบสาธารณสุขปึกแผ่นพื้นฐานที่ดีเพียงพอ ส่งเสริมกิจกรรมผู้สูงอายุ
สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ	<ul style="list-style-type: none"> สภาพอากาศปลอดภัยและสารเคมี การใช้พลังงานทดแทน มีระบบจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน
สุขภาพ	<ul style="list-style-type: none"> คนตำบลมีสุขภาพดี อาหารปลอดภัย

ประเด็น	รายละเอียด
1.คนมีแนวคิดและความสามารถเพิ่มขึ้น (ความรู้/ทัศนคติ/ทักษะ)	<p>คิดพึ่งตนเอง บนฐานทรัพยากร ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมในชุมชนท้องถิ่น</p> <ul style="list-style-type: none"> มีวิธิตั้งตนเอง บนฐานทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมในชุมชนท้องถิ่น มีจิตอาสาเพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่น มีแนวคิด ความรู้ ทักษะการทำงานด้านพัฒนาชุมชนท้องถิ่น มีความรัก ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ในชุมชน คณะทำงานมีสัดส่วนคนรุ่นใหม่เพิ่มขึ้น
2.คุณภาพชีวิตคนในชุมชนดีขึ้น	<p>มีอาชีพและสวัสดิการที่มั่นคง</p> <ul style="list-style-type: none"> คนมีรายได้ที่มั่นคง คนมีสุขภาพดี และสามารถป้องกันรักษาโรคอย่างมีความรู้ มีความมั่นคงที่อยู่อาศัย และที่ดินทำกิน มีความมั่นคงทางด้านอาหาร ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

ประเด็น	รายละเอียด
	<ul style="list-style-type: none"> • มีระบบสวัสดิการชุมชนครอบคลุมทุกช่วงวัย
<p>3.องค์กรชุมชนเข้มแข็ง มีความสามารถในการบริหารจัดการ</p>	<p>ใช้พื้นที่กลางสร้างการเรียนรู้ร่วมกันในการบริหารจัดการขององค์กรชุมชน</p> <ul style="list-style-type: none"> • ชุมชนมีระบบกองทุนชุมชนในการดูแลชุมชน • มีระบบการบริหารจัดการและการจัดสรรประโยชน์ร่วมกัน • มีแผน กลไก โครงสร้างและการตรวจสอบร่วมกัน • มีพื้นที่กลางในการเรียนรู้ร่วมกัน / ศูนย์เรียนรู้ในระดับชุมชน • มีการประชุมติดตามการดำเนินงานของขบวนองค์กรชุมชน • มีการสื่อสารสาธารณะขององค์กร/ตำบล • มีกติกาก่อน/ข้อตกลง/ระเบียบชุมชน/องค์กรชุมชน ในการถือปฏิบัติร่วมกัน
<p>4.ปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์ โครงสร้าง/นโยบาย</p>	<p>ภาคีเสริมพลังในการพัฒนาพื้นที่</p> <ul style="list-style-type: none"> • มีการเชื่อมโยงกิจกรรมโครงการร่วมกับภาคีพัฒนาในชุมชน ท้องถิ่น หรือภายนอก • ท้องถิ่นให้การสนับสนุนงบประมาณ หรือปรับเปลี่ยนการ สนับสนุนองค์กรชุมชน

ตัวชี้วัดชุมชนเข้มแข็ง นวัตกรรมเข้มทิศการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

ช่วงหลายปีที่ผ่านมาที่คนทำทราญถูกคน หน่วยงานข้างนอก ทั้งนักพัฒนา หน่วยงาน ภาคีหนุนเสริมต่าง เป็นคนกำหนด สั่งให้ทำ บอกให้เชื่อ ผ่านกิจกรรม แผนงานโครงการต่างๆ โดยที่ชุมชนเองไม่ได้เป็นผู้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลที่นำไปสู่การสร้างชุมชนเข้มแข็งได้อย่างไร เครื่องมือตัวชี้วัดชุมชนเข้มแข็ง ทำให้คนทำทราญ กลุ่มองค์กรชุมชน ได้ร่วมกำหนดอนาคต ภาพฝันของชุมชนที่ตนเองออกแบบไว้ พร้อมวัดผลการเปลี่ยนแปลงในมิติชุมชน 4 มิติ คือ มิติการเปลี่ยนแปลงคนในชุมชน มิติการเปลี่ยนด้านคุณภาพชีวิต สังคม รายได้ มิติการบริหารองค์กรชุมชน การมีธรรมาภิบาล และมิติการเชื่อมโยงภาคีสนับสนุนขบวนองค์กรชุมชน ซึ่งภายใต้ตัวชี้วัดชุมชนเข้มแข็งนี้เอง ที่คนทำทราญใช้เป็นเข้มทิศการดำเนินงานของชุมชนที่นำไปสู่คิดพึ่งตนเอง บนฐานทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมในชุมชนท้องถิ่น คนในชุมชนมีอาชีพและสวัสดิการที่มั่นคง องค์กรชุมชนใช้พื้นที่กลางสร้างการเรียนรู้ร่วมกันในการบริหารจัดการขององค์กรชุมชน และภาคีที่เข้ามาสนับสนุนงานในตำบลต้องนำไปสู่เสริมพลังในการพัฒนาพื้นที่

ทั้งนี้ สภาองค์กรชุมชนตำบลทำทราญ ใช้ "มะดัน" พืชท้องถิ่นของชุมชน ผ่านกิจกรรมเรียนรู้ที่หลากหลายของ "มหาลัยเมืองมะดัน" เป็นเรื่องร่วมของคนทุกภาคส่วนในตำบล เพื่อการสร้างระบบเศรษฐกิจที่ดี ดูแลคนในชุมชนทุกมิติ ทุกช่วงวัย ตลอดจนการแลกเปลี่ยนเติมเต็มจากคณะทำงานสนับสนุนการขับเคลื่อนตัวชี้วัดชุมชน

เข้มแข็ง โดยการผสานพลังภาคีพัฒนาชุมชนท้องถิ่น เช่น บริษัทประชารัฐรักสามัคคี ท้องเที่ยวและการกีฬาจังหวัด
พลังงานจังหวัด มหาวิทยาลัย โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เกษตรอำเภอ พัฒนาชุมชน พื้นที่เรียนรู้ร่วม ฯลฯ
เพื่อร่วมขับเคลื่อนหนุน “มะดันตำบลท่าทรายสร้างระบบเศรษฐกิจที่ดี ดูแลคนในชุมชนทุกมิติ ทุกช่วงวัย”

ประสานงานพื้นที่

นายเชาวลิต คงกะพันธ์

ประธานสภาองค์กรชุมชนตำบลท่าทราย

087-6015407

10-เขาพระ ชุมชนตื่นรู้ สู้โควิด-19

ตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก

เดิมมีราษฎรอพยพมาจากเมืองเวียงจันทน์ และบริเวณใกล้เคียงเข้ามาตั้งถิ่นฐาน ทำมาหากินแถบเชิงเขา บริเวณหมู่ที่ 4 ตำบลเขาพระ ในปัจจุบัน และได้ขึ้นไปหาอาหารและของป่าบริเวณชายป่าเชิงเขา จึงทำให้บังเอิญไปพบพระพุทธรูปองค์หนึ่ง ซึ่งประดิษฐานอยู่บนเทือกเขานั้น ไม่ทราบว่ามีก่อสร้างขึ้นมาตั้งแต่สมัยใด เมื่อชาวบ้านได้หาอาหารป่าได้พอสมควร ก็กลับมาอยู่หมู่บ้าน และได้เล่าขานให้เพื่อนบ้านได้ฟังต่อ ๆ กันไป จนเป็นเรื่องล่ำลือและผู้คนให้ความสนใจแพร่สะพัดต่อกันมา คนทั่วไปจึงเรียกภูเขาภูนี้ว่า “เขาพระ” เมื่อกาลเวลาผ่านไป พระพุทธรูปดังกล่าวได้หายสาบสูญไปอย่างไร้ร่องรอย ต่อมาเมื่อทางราชการได้มีการแบ่งท้องที่การปกครองออกเป็น หมู่บ้าน ตำบล จึงใช้ชื่อของตำบลตามที่ประชาชนเรียกขานกันเป็นมงคลว่า “ตำบลเขาพระ” มาจนตราบเท่าถึงปัจจุบัน

ตำบลเขาพระ ประกอบด้วย 13 หมู่บ้าน ประชากร 9,734 คน 2,742 ครัวเรือน มีสภาพโดยทั่วไปเป็นที่ราบ ทางตอนบนเป็นที่ราบสูง จากนั้นบางส่วนอยู่ในเขตพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติ มีภูเขาติดต่อกันเป็นเทือก ส่วนทางตอนกลางและตอนล่างเป็นที่ราบลุ่ม พื้นที่ดินส่วนใหญ่เป็นดินปนทราย เหมาะสมกับการทำการเกษตร ขนาดพื้นที่ตำบลเขาพระ มีพื้นที่ทั้งหมด 23,962 ไร่ หรือ 38.34 ตารางกิโลเมตร

สถานการณ์โควิด-19 ที่ยังอยู่กับโลกในปัจจุบัน

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ โรคไวรัสโคโรนา เป็นโรคติดเชื้อทางเดินหายใจชนิดหนึ่ง ซึ่งเป็นไวรัสที่มีสายพันธุกรรมเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับไวรัสที่ก่อโรคซาร์ส โรคนี้ถูกค้นพบในช่วงเวลาและเป็นสาเหตุของการระบาดทั่วของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในปี พ.ศ. 2562–2563 การติดต่อโรคหลักในมนุษย์คือการติดต่อจากคนสู่คน ซึ่งโดยทั่วไปจะเกิดจากละอองสารคัดหลั่งจากระบบการหายใจของบุคคลที่ติดเชื้อ ซึ่งมีอาการไอ หรือจาม มีระยะฟักตัวของโรกระหว่าง 2 ถึง 14 วัน การส่งผ่านเชื้อสามารถจำกัดด้วยการล้างมือ และสุขอนามัยที่ดี ผู้ป่วยจะมีอาการคล้ายโรคไข้หวัดใหญ่ โรคนี้อาจเริ่มปรากฏจากไม่มีอาการ หรือมีอาการน้อย แล้วอาจพัฒนาเป็นมีไข้ ไอ หายใจลำบาก, ปวดกล้ามเนื้อ และอ่อนเพลีย ซึ่งการพัฒนาต่ออาจนำไปสู่อาการปอดอักเสบ, กลุ่มอาการหายใจลำบากเฉียบพลัน ติดเชื้อในกระแสเลือด ซ็อกจากการติดเชื้อในกระแสเลือด และเสียชีวิต ปัจจุบันยังไม่มีวัคซีนหรือวิธีการรักษาที่มีประสิทธิภาพ โดยปกติแล้วความพยายามจำกัดอยู่ที่การรักษาตามอาการ และการประคับประคองการทำงานของระบบอวัยวะ

ข้อมูลสถานการณ์โรคโควิด-19 ประจำวันที่ 30 สิงหาคม 2563 (ข้อมูลจาก www.worldometers.info) พบกว่าสถานการณ์ทั่วโลก พบผู้ป่วยผู้ติดเชื้อมากถึง 25,391,204 คน เสียชีวิต 850,637 คน รักษาตัวหายแล้ว

17,710,029 คน ส่วนสถานการณ์ประเทศไทย ยอดผู้ป่วยติดเชื้อสะสม 3,412 คน เสียชีวิต 58 คน รักษาหายแล้ว 3,252 คน กำลังรักษา 101 คน ขณะที่สถานการณ์จังหวัดนครนายก ยอดสะสม 1,049 คน แยกเป็นบุคคลที่ตรวจแล้วไม่พบเชื้อ 1,047 คน และติดเชื้อสะสม 2 คน

ท่ามกลางสถานการณ์ที่ตึงเครียดในระดับสากลก็มีความกังวลกันกว้างขวางในประเทศไทยว่ากำลังเข้าสู่ระยะที่ 3 ของการระบาด คือระยะที่มีการติดเชื้อระหว่างคนในประเทศด้วยตัวเอง แม้จะไม่มีประวัติเดินทางไปต่างประเทศหรือติดต่อกับผู้ที่มาจากต่างประเทศก็ตาม ผู้เชี่ยวชาญด้านโรคติดเชื้อและระบาดวิทยา ในประเทศไทยก็ออกมาระบุว่า ไทยจะเข้าสู่ระยะที่ 3 ของการระบาดแน่นอน แต่ขึ้นอยู่กับศักยภาพในการจัดการและความร่วมมือระหว่างรัฐกับประชาชน แต่จะรุนแรงแค่ไหนก็ขึ้นอยู่กับมาตรการการรับมือของเรา การดูแลสุขอนามัยของตนเองเป็นสิ่งสำคัญไม่ว่าจะเป็นการสวมใส่หน้ากากอนามัยในที่สาธารณะ การล้างมือสม่ำเสมอ รับประทานอาหารร้อน และใช้ช้อนส่วนตัว การไม่รวมตัวกันเป็นกลุ่มจำนวนมาก หลีกเลี่ยงกิจกรรมที่ต้องพบปะกับคนหลากหลายกลุ่ม การเว้นระยะห่างทางสังคม

ไม่ตระหนก แต่ตระหนัก มีกลไกร่วมติดตามเฝ้าระวัง

จากสภาพปัญหาโควิด-19 ที่ยังแพร่ระบาดรุนแรงในขณะนี้เอง ประชาชนในหน่วยที่เล็กที่สุดของสังคมคือชุมชน ต้องมีความตื่นตัวแต่ไม่ตระหนกเกินไป มีความรู้รอบด้านที่ถูกต้อง ในการป้องกันและดูแลสุขภาพอนามัยส่วนตัวและร่วมกันรักษาสุขภาพชุมชนให้เป็นพื้นที่ปลอดภัยต่อการติดเชื้อโรคระบาดรุนแรงนี้ ตำบลเขาพระเป็นหนึ่งในชุมชนอีกหลายชุมชนของไทย ที่มีการกระบวนกรอยู่ร่วมใช้ชีวิตภายใต้สถานการณ์โควิด-19 ได้อย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย

จากสภาพปัญหาที่ตำบลประสบ สภาองค์กรชุมชนตำบลเขาพระ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการเป็นเวทีกลางในการเรียนรู้แก้ไขปัญหาโควิด-19 เพื่อจัดทำแผนการแก้ไขคุณภาพชีวิตชุมชน โดยมีกระบวนการ ดังนี้

1.สำรวจสภาพปัญหาความเดือดร้อนครัวเรือนภายในตำบล จากปัญหาโควิด-19 ทั้งด้านเศรษฐกิจ รายได้ การว่างงาน การป้องกันตนเองในเบื้องต้นของชุมชน เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนการแก้ไขปัญหาระดับตำบล

2.ประชุมจัดทำแผนพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหาโควิด-19 โดยข้อมูลความเดือดร้อนที่ชุมชนได้สำรวจ มาวิเคราะห์สภาพปัญหา ความรุนแรงที่เกิดขึ้นโดยรวมของชุมชน

3.การแก้ไขและบรรเทาปัญหาโควิด-19 โดยสภาองค์กรชุมชนร่วมกับแกนนำ เครือข่ายภาคีในตำบล จัดกิจกรรมช่วยเหลือบรรเทาภาระแรกให้กับครัวเรือน การป้องกันตนเอง ระยะที่ 2 จัดทำแผนการช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจรายได้ และระยะที่ 3 การปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตเพื่ออยู่ร่วมกับโควิด-19

4.การติดตามอย่างใกล้ชิด โดยมีกลไกอำนวยการในการติดตามสถานการณ์โควิด-19 ที่ประกอบส่วนจากหลายภาคส่วน ทั้งประชาชน อบต. รพ.สต. สภาองค์กรชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อติดตามอย่างใกล้ชิด

รวมพลังชุมชนตื่นรู้สู้โควิด-19

สภาองค์กรชุมชนตำบลเขาพระ ได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขบรรเทาปัญหาความเดือดร้อนภายใต้สถานการณ์โควิด-19 โดยระยะแรกนั้นเป็นการหนุนเสริมการให้ความรู้ในการเฝ้าระวัง ดูแลตนเอง การประชาสัมพันธ์ข่าวสาร ความรู้ในเรื่องโควิด-19 การแจกอุปกรณ์หน้ากากอนามัย เจลล้างมือ ของใช้ที่ป้องกันตนเองเบื้องต้นให้เพียงพอต่อความต้องการของชุมชน ระยะที่ 2 สภาองค์กรชุมชนได้พัฒนาอาชีพให้กับผู้เดือดร้อนได้รับผลกระทบ คนยากไร้ คนด้อยโอกาส ได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยเฉพาะปัจจัย 4 อาหาร เครื่องนุ่งห่ม จัดทำโครงการบ้านนี้มีรัก ปลูกผักกินเอง เพื่อเป็นการพัฒนาด้านอาหาร สร้างแหล่งอาหารภายในครัวเรือน ส่วนระยะที่ 3 สภาองค์กรชุมชนตำบลเขาพระ เชื่อมโยงกับหน่วยงานภาคี ทั้งใน และ นอกพื้นที่ตำบล เพื่อบูรณาการความร่วมมือในการแก้ไขบรรเทาปัญหา และใช้ชีวิตภายใต้สถานการณ์โควิด-19 เช่น

องค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระ สนับสนุน งบประมาณ ในการจัดซื้อผ้า และอุปกรณ์ในการทำ หน้ากากอนามัย และเจลแอลกอฮอล์ล้างมือ และบุคลากรช่วยประสานงาน ให้ใช้ห้องประชุม เพื่อทำกิจกรรม และเป็นที่ตั้งศูนย์ประสานงานโควิด-19 ประจำตำบลเขาพระ โดยมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระเป็นประธานศูนย์ฯ มีผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 1 - 13 ร่วมเป็นคณะกรรมการ / จนท.รพ.สต.ทั้ง 2 แห่ง

รพ.สต.บ้านปากช่อง / รพ.สต.บ้านเขาทุเรียน เจ้าหน้าที่ ได้ออกตรวจร้านค้า ร้านจำหน่ายอาหาร ร้านเสริมสวย สถานที่ให้บริการภายในตำบล เพื่อให้คำแนะนำแก่เจ้าของกิจการในการปฏิบัติตนกับลูกค้าที่มาใช้บริการ และ อสม.ตำบลเขาพระ ร่วมกันตัดเย็บหน้ากากอนามัยชนิดผ้า ทำเจลแอลกอฮอล์สำหรับล้างมือ ร่วมคัดกรองผู้เดินทางมาจากต่างถิ่น และคัดกรองประชาชนในตำบลเขาพระ ตามงาน หรือมีการจัดกิจกรรมที่มีการรวมตัวกันมากๆ

หน่วยงาน กศน.ตำบลเขาพระ/อำเภอเมืองนครนายก มาสอนให้อสม.ตัดเย็บหน้ากากอนามัยชนิดผ้า และทำเจลแอลกอฮอล์ล้างมือ เพื่อแจกจ่ายให้กับประชาชนในตำบลเขาพระ ทุกคนได้ใช้เพื่อป้องกันการติดเชื้อ โควิด-19 การพัฒนาอาชีพ การปลูกพืชผักกินเอง หลักสูตรระยะสั้นให้กับครัวเรือนได้มีรายได้ในช่วงวิกฤต

หน่วยงานเกษตรอำเภอเมืองและเกษตรจังหวัดนครนายก มาสอนให้ชาวบ้านปลูกผักไว้กินเองภายในครัวเรือน เพื่อเป็นการสร้างแหล่งอาหารที่ปลอดภัยแบบยั่งยืน สอนการทำเชื้อราไตรโคเดอมา สอนการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ทำน้ำหมักชีวภาพ และสนับสนุนต้นผักสวนครัวให้กับประชาชนทุกครัวเรือน

หน่วยงาน กอ.รมน.จังหวัดนครนายก สนับสนุนเมล็ดพันธุ์ผักพระราชทาน จากสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ให้กับประชาชนไว้เพาะปลูกในครัวเรือน

หน่วยงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมืองและ พัฒนาชุมชนจังหวัดนครนายก สนับสนุนกล้าพันธุ์ผักสวนครัว ให้กับครัวเรือนในตำบลเขาพระ

นวัตกรรม เครื่องข่ายเฝ้าระวังภัยพิบัติชุมชน

สภาองค์กรชุมชนตำบลเขาพระถือเป็นเครือข่ายเฝ้าระวังภัยพิบัติชุมชน ที่มีความสำคัญ อยู่กับสถานการณ์เฉพาะหน้าความเดือดร้อนในชุมชนอย่างแท้จริง โดยสภาองค์กรชุมชนได้รวมตัวกันเฝ้าระวังภัยพิบัติด้านโรคระบาดในรูปแบบใหม่ คือ โควิด-19 ซึ่งยังไม่มีตัวยาหรือวัคซีนใดที่สามารถป้องกันได้ โดยสภาองค์กรชุมชนได้มีส่วนในการจัดตั้งศูนย์ประสานงานป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระ มีคณะกรรมการจากผู้นำ ท้องที่ ท้องถิ่น ทั้ง 13 หมู่บ้าน ร่วมเป็นคณะกรรมการ เมื่อมีผู้ต้องสงสัยที่เดินทางมาจากพื้นที่ ที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 เดินทางเข้ามาให้หมู่บ้าน/ชุมชน ให้ทุกคนมารายงานตัว มีระบบการคัดกรองเบื้องต้น โดยการวัดอุณหภูมิร่างกาย และให้สวมหน้ากากอนามัย กรณีพบกลุ่มเสี่ยงต้องแยกตัวออกจากคนในครัวเรือนตนเอง เป็นเวลา 14 วัน และจะมีเจ้าหน้าที่จาก รพ.สต. กำกับติดตามอย่างใกล้ชิด

แม้ว่าในปัจจุบันสถานการณ์โควิด-19 จะยังไม่บรรเทาเบาบาง แต่หากชุมชนใดมีเครือข่ายเฝ้าระวังภัยพิบัติชุมชน ซึ่งไม่ได้มีเฉพาะอุทกภัย วาตภัย ภัยพิบัติต่างๆ รวมทั้งโรคระบาดที่ค้นพบใหม่อย่างโควิด-19 ย่อมช่วยลดปัญหาความรุนแรงในชุมชนได้อย่างดี ซึ่งลำพังการช่วยเหลือจากรัฐอาจไม่ทันต่อสถานการณ์ความเดือดร้อนของชุมชน นอกจากนี้ยังถือเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับประชาชนในตำบล มีความมั่นคงด้านสุขภาวะอนามัย นอกเหนือจากด้านที่อยู่อาศัย แหล่งอาหารที่ตำบลมีอยู่แล้ว

ประสานงานพื้นที่

นางไพเราะ เมตตา

089-6634206

11-ครัวกลางแหล่งอาหารชุมชนเมืองภาษีเจริญ

เขตภาษีเจริญ แขวงภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

บริเวณฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา หรือฝั่งธนบุรี มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่การปกครองข้างเคียงเรียงตามเข็มนาฬิกา ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับเขตตลิ่งชัน มีคลองบางเชือกหนังเป็นเส้นแบ่งเขต

ทิศตะวันออก ติดต่อกับเขตบางกอกใหญ่และเขตธนบุรี มีคลองบางกอกใหญ่และคลองด่านเป็นเส้นแบ่งเขต

ทิศใต้ ติดต่อกับเขตจอมทองและเขตบางบอน มีคลองวัดนางชี (คลองวัดเพลง) คลองตาม่วง คลองวัดโคกนอน (คลองวัดอ่างแก้ว) คลองบางหว้า คลองสวนหลวงใต้ คลองรางบัว คลองตาฉ่ำ คลองบางประทุน ลำรางสาธารณะ คลองวัดสิงห์ และคลองบางโคลด์เป็นเส้นแบ่งเขต

ทิศตะวันตก ติดต่อกับเขตบางแค มีคลองพระยาราชนนตรี คลองบางแวก คลองบางไผ่ และคลองลัดตากลับเป็นเส้นแบ่งเขต การแบ่งเขตการปกครอง แบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 7 แขวง คือ แขวงบางหว้า แขวงบางด้วน แขวงบางจาก แขวงบางแวก แขวงคลองขวาง แขวงปากคลองภาษีเจริญ และแขวงคูหาสวรรค์

ขบวนองค์กรชุมชนเมืองภาษีเจริญ ใช้สภาองค์กรชุมชนเป็นพื้นที่กลางในการเชื่อมโยงประสานงาน ประเด็นงานต่างๆ ที่ขับเคลื่อนในตำบล ซึ่งประกอบด้วย กองทุนสวัสดิการชุมชน เครือข่ายเฝ้าระวังและป้องกันภัย กลุ่มอาชีพ ขบวนที่อยู่อาศัย (โครงการบ้านมั่นคงราชสีธรรม โครงการบ้านมั่นคงคลองลาดภาษี โครงการบ้านมั่นคงศิรินทร์และเพื่อน) กลุ่มผู้สูงอายุ เครือข่ายสุขภาพภาษีเจริญ และกลุ่มสิ่งแวดล้อม

ด้วยบริบทของพื้นที่กรุงเทพมหานครซึ่งเป็นเมืองหลวง เป็นเมืองเศรษฐกิจหลักของประเทศ นั้น ทำให้กรุงเทพมหานครมีความเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว มีนโยบายการพัฒนาขนาดใหญ่ต่าง ๆ เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นโครงการก่อสร้างเพื่อการพัฒนาาระบบทั้งระบบ โครงการพัฒนารถไฟฟ้า หรือแม้แต่โครงการบริหารจัดการน้ำของภาครัฐ ซึ่งโครงการเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อชุมชนเนื่องจากชุมชนส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในที่ดินต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นที่ดินของกรมธนารักษ์ ที่ราชพัสดุ ที่ดินสาธารณะริมคูคลอง ที่ดินของวัด ที่ดินของการรถไฟแห่งประเทศไทย ตามสองข้างทางรถไฟ และที่ดินของบริษัทเอกชนต่าง ๆ และเมื่อมีโครงการเกิดขึ้นทำให้ชุมชนต้องถูกไล่อื้อเพราะบริเวณการก่อสร้างโครงการเหล่านี้จะก่อเกิดมูลค่าราคาที่ดินเพิ่มขึ้นอย่างมหาศาล ทำให้ความต้องการใช้ที่ดินเพื่อลงทุนของภาคเอกชนมีมากขึ้น เกิดการหลั่งไหลของประชาชนเข้าสู่เมืองหลวง ทำให้มีการเพิ่มของประชากรอย่างรวดเร็ว และ รุนแรงซึ่งทำให้เกิดผลตามมาคือ ปัญหาความยากจน สภาพการดำรงชีวิตที่มีรายได้ไม่พอกับรายจ่าย จึงทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ค่อนข้างลำบาก รวมถึงปัญหาด้านที่อยู่อาศัย ที่มีสภาพแออัด ทรุดโทรม ไม่มีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง บุกรุกพื้นที่ดินทั้งรัฐและเอกชน ด้านสิ่งแวดล้อม ปัญหาสิ่งแวดล้อมในเมืองมักจะเกิดขึ้นในเมืองใหญ่ที่เป็นศูนย์กลางของความเจริญรุดหน้าในด้านเศรษฐกิจและสังคม ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมในด้านต่างๆ ปัญหาอากาศเสีย อากาศเป็นพิษ ปัญหาคุณภาพน้ำเสื่อมโทรม คูคลองสายต่างๆกลายเป็นแหล่ง รองรับน้ำเสียที่ไม่ผ่านการบำบัดหรือบำบัดไม่สมบูรณ์ ในน้ำทิ้งจากชุมชน โรงงานอุตสาหกรรม มูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ส่งผลให้

คุณภาพ น้ำในคลองเสื่อมโทรม ปัญหามูลฝอยและสิ่งปฏิกูล เกิดจากบ้านเรือนประชาชน ไม่มีการจัดการขยะในระดับครัวเรือน การทิ้งขยะไม่ถูกที่ทำให้กระจายอยู่ตามสถานที่ต่างๆ

ปัญหาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 ส่งผลให้ประชาชนได้รับผลกระทบจากมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 ในด้านเศรษฐกิจอย่างรุนแรง เนื่องจากธุรกิจหลายประเภท ถูกสั่งปิดกิจการชั่วคราว ระวังการส่งออก ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการ ลูกจ้าง แรงงาน โดยเฉพาะแรงงานนอกระบบ ซึ่งมีจำนวนมากกว่าครึ่งของภาคแรงงาน ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงเช่นกัน เนื่องจากต้องมีการหยุดงาน หรือหนักสุดคือการเลิกจ้างงาน ซึ่งแรงงานกลุ่มนี้ไม่ได้อยู่ในระบบประกันสังคม จึงไม่สามารถได้รับสิทธิต่าง ๆ ในสถานที่ทำงาน เช่น เงินอุดหนุนช่วยเหลือค่าจ้าง การลาภิจ หรือ ลาป่วย ทำให้ขาดรายได้ เกิดปัญหาหนี้สินตามมา บางรายต้องย้ายกลับภูมิลำเนา เพื่อกลับไปตั้งหลักในชีวิตใหม่อีกครั้ง สำหรับคนที่ยังรอการกลับเข้าไปทำงานในสถานประกอบการ ส่งผลกระทบเรื่องความเป็นอยู่เนื่องจากพื้นที่กรุงเทพมหานครเป็นเขตชุมชนเมืองจึงไม่มีพื้นที่แหล่งอาหาร ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่นิยมใช้บริการส่งอาหารเดลิเวอรี่ในช่วงเวลาวิกฤตเช่นนี้ ซึ่งมีอัตราค่าบริการค่อนข้างสูง สำหรับผู้ที่ยากจน ตกงาน ไม่มีรายได้ นั้น คงไม่มีกำลังเพียงพอในการซื้อหาอาหารในแต่ละวัน จึงนำไปสู่ปัญหาอื่นๆ ในชุมชนตามมา

ดำเนินการ วางแผนการแก้ไขปัญหาร่วม

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ทำให้ขบวนองค์กรชุมชนเขตภาษีเจริญ เห็นความสำคัญและอยากแก้ไขปัญหาก็ได้ร่วมกันจัดทำแผนการแก้ไขปัญหา แผนพัฒนาทุกมิติ โดยการกำหนดแผนงานและเป้าหมายให้ตรงกับความต้องการของชุมชน ดังนี้

1.กำหนดเป้าหมายในการทำแผนแก้ไขปัญหาระยะสั้น ระยะกลาง ระยะยาว ในสถานการณ์ปัญหาที่เร่งด่วน เช่น ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

2.ประชุมจัดทำแผนพัฒนาการแก้ไขปัญหาระยะยาว โดยนำสภาพปัญหา ข้อมูลมาวิเคราะห์ จัดทำแผนการแก้ไขปัญหาระยะยาวในเขต เพื่อให้ชุมชนมีแผนการแก้ไขปัญหาระยะยาว ที่นำไปปฏิบัติและการสร้างรูปธรรมความสำเร็จจากการขับเคลื่อนงานได้

3.ดำเนินการการแก้ไขปัญหาระยะยาว โดยนำแผนพัฒนาชุมชนมาสู่การแก้ไขปัญหาระยะยาว ผ่านการจัดเวทีนำเสนอแผนพัฒนาฯ ต่อหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องเพื่อเชื่อมโยงหนุนเสริมการแก้ไขปัญหาระยะยาวในพื้นที่ ให้สามารถดำเนินกิจกรรมที่สอดคล้องกับบริบท วิถีชีวิต วัฒนธรรมได้อย่างสมดุล

4.บูรณาการและเชื่อมโยงหน่วยงานภาคี การเชื่อมโยงการทำงาน กลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในกลุ่มระดับชุมชนเขต เมือง จังหวัด และมีการบูรณาการร่วมกัน กับหน่วยงานภาคี

5.ติดตามสรุปผลการดำเนินงาน กลไกการติดตามการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของชุมชนแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง และการเชื่อมโยงประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขปัญหา

ขบวนการคุ้มครองชุมชนเขตภาษีเจริญ ได้มีการสำรวจปัญหา ความจำเป็นเร่งด่วนในการช่วยเหลือผู้เดือดร้อนจากผลกระทบโรคโควิด-19 ตั้งแต่เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส รวมทั้งผู้มีรายได้น้อย ประชาชนทั่วไปที่ได้รับผลกระทบ ในพื้นที่ชุมชน พบว่าสถานการณ์โควิด-19 ส่งผลกระทบด้านเศรษฐกิจ โดยเฉพาะคนจนเมืองซึ่งส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง มีรายได้แบบรายวัน เช่น ลูกจ้างร้านอาหาร มอเตอร์ไซด์รับจ้าง ขับแท็กซี่ พนักงานบริษัท ฯลฯ ต่างได้รับผลกระทบกันถ้วนหน้า หลายคนต้องถูกเลิกจ้าง ปิดงาน กระทั่งขาดเงิน ขาดรายได้ หรือมีรายได้ลดน้อยลง ไม่เพียงพอที่จะเลี้ยงครอบครัว โดยเฉพาะอาหารที่จะกินในแต่ละมื้อ เพื่อแบ่งเบาภาระความเดือดร้อนของครัวเรือนชุมชน โดยเฉพาะผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ คนด้อยโอกาส ผู้ป่วยติดเตียง คนไร้บ้าน ซึ่งมีรายได้น้อยเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสถานการณ์โรคโควิด-19 ได้ จึงดำเนินกิจกรรมครัวกลางและคลังอาหารชุมชน

กิจกรรมครัวกลางและคลังอาหารชุมชน

1.จัดตั้งครัวกลางและคลังอาหารชุมชน เพื่อทำอาหารและวัตถุดิบให้กับสมาชิกชุมชน ผู้ได้รับผลกระทบจากโควิด-19 ผู้สูงอายุ เด็ก คนพิการ คนด้อยโอกาส ผู้ป่วยติดเตียง คนไร้บ้าน ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสถานการณ์โรคโควิด-19

2.การคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมในการลดขยะ โดยเสนอให้ผู้เดือดร้อนที่มารับอาหาร นำถ้วย จาน ปิ่นโต ภาชนะมารับอาหารที่ครัวกลางและคลังอาหารชุมชน

3.สร้างการมีส่วนร่วมกับครัวกลางโดยให้คนในชุมชนที่สามารถทำอาหารได้ผลัดเปลี่ยนกันมาช่วยทำและมีรายได้

4.เน้นการแลกเปลี่ยนหรือซื้อวัตถุดิบอาหารจากผู้ผลิต เครือข่ายชุมชน

5.ส่งเสริมสนับสนุนให้สามารถพึ่งตนเองภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เช่น ปลูกผัก เพาะเห็ด เลี้ยงปลา เลี้ยงไก่ อื่นๆ เพื่อสร้างพื้นที่สีเขียวอาหารปลอดภัย

6.ส่งเสริมอาชีพเชื่อมโยงกลุ่มเศรษฐกิจชุมชน เพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์สินค้าอุปโภคบริโภคของชุมชน

7.ฟื้นฟูกองทุนชุมชนต่างๆ ที่มีในเมืองให้เกิดการมีส่วนร่วมดูแล พึ่งพากันภายในชุมชน

8.เชื่อมโยงหน่วยงานภาคี ภาคเอกชน ผู้มีจิตศรัทธา ร่วมบริจาคสนับสนุนกิจกรรม

เกิดผลลัพธ์ความสำเร็จ

จากการดำเนินกิจกรรมครัวกลางและคลังอาหารชุมชน

- เกิดพื้นที่ต้นแบบในการแก้ไขปัญหาระยะสั้น ระยะกลาง ระยะยาว เช่น การนำกองทุนของเมืองออกมาช่วยบรรเทาความเดือดร้อนให้กับคนในเมือง เพื่อให้ดำเนินชีวิตอยู่ได้ในสถานการณ์ที่ต้องควบคุม เช่น การมอบข่าวสาร อาหารแห้ง รวมทั้งการส่งเสริมให้ความรู้ในการป้องกันตนเองและรับผิดชอบต่อสังคม

- การสร้างพื้นที่ความมั่นคงทางด้านอาหาร ใช้พื้นที่ว่างในชุมชน ปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ เพื่อเป็นแหล่งอาหารของคนในชุมชน และให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม รับผิดชอบตามหน้าที่
- ได้รับการสนับสนุนจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(องค์การมหาชน) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สนับสนุนงบประมาณสร้างแหล่งอาหารในชุมชน งบประมาณการทำครัวกลาง เกิดการช่วยเหลือกันของคนในชุมชนพร้อมทั้ง ช่วยแบ่งเบาภาระของครัวเรือน สมาชิกชุมชน ผู้ได้รับผลกระทบโควิด-19 ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสถานการณ์โรคโควิด-19 โดยเฉพาะในเรื่องค่าใช้จ่ายด้านอาหาร ดำเนินการทำอาหารทุกวัน วันละ 400 กล่อง เพื่อให้พี่น้องอิมท้อง
- เกิดความร่วมมือในการดำเนินงานกิจกรรม การแก้ไขปัญหา จิตอาสาทำครัวกลาง กิจกรรมทำความสะอาดพื้นที่ พันธ์ยาฆ่าเชื้อ จัดทำหน้ากากผ้าเพื่อแจกจ่ายให้คนในชุมชน สอนทำเจลล้างมือ โดยการบูรณาการความร่วมมือจากหน่วยงานในพื้นที่

ภาพกิจกรรมครัวกลางและธนาคารอาหารชุมชน

กองทุนเมืองภาษีเจริญ บรรเทาความเดือดร้อนระยะเร่งด่วน

กองทุนชุมชน ส่วนภัย COVID-19
กรุงเทพมหานคร
 เมืองภาษีเจริญ กองทุนชุมชน ส่วนภัย COVID-19
 เมืองภาษีเจริญใช้เงินกองทุนภัยพิบัติเมือง นำข้าราชการ ใจ
 ฮึกเหวผู้ใจ ใจรวมของสมาชิกสมาชิกในชุมชน ชุมชนของกต
 ภาษีเจริญจะช่วยเหลือภัยพิบัติในชุมชน

วันขึ้นเผยแพร่ : 19 เมษายน 2563 จัดทำโดย : สำนักงานภาคกรุงเทพมหานครและตะวันออก

สร้างความมั่นคงทางด้านอาหาร

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับบุคคล และระดับชุมชน รวมไปถึงระดับพื้นที่เขต ทำให้ทุกคนเข้าใจวิธีการดูแลตนเอง มีเจตจำนง มีน้ำยาฆ่าเชื้อโรค ในการป้องกันคนในครอบครัว/สมาชิก มีผ้าปิดจมูกใช้ในครัวเรือนได้ทุกคน ทุกหลังคาเรือนมีกติกการการเฝ้าระวังการอยู่ร่วมกันในสถานการณ์ที่มีโรคระบาด คนที่ตกงาน ไม่มีรายได้ ผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาส ได้รับการช่วยเหลือ เกิดการเชื่อมโยงประสานทำงานร่วมระหว่างภายในและภายนอกพื้นที่ เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงวิธีคิดจากเดิมที่คอยให้คนอื่น ๆ เข้ามาช่วยเหลือ เปลี่ยนมาเป็นทุกคนลุกขึ้นมาจัดการตนเอง ช่วยเหลือกันโดยที่ไม่ต้องรอความช่วยเหลือจากใคร มีวิธีการใหม่ๆ ในการช่วยเหลือกันแบบพึ่งตนเองเป็นหลัก ใช้ทุนที่มีอยู่ในชุมชน/เมืองเพื่อการดูแลกัน เช่น การดูแลระยะเร่งด่วน แจกข้างสาร อาหารแห้ง ระยะกลาง การทำครัวกลางเพื่อดูแลปากท้องของพี่น้องในชุมชน ระยะยาว การสร้างความมั่นคงทางด้านอาหาร ที่ใช้พื้นที่ว่างในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ร่วม เช่น การปลูกผักสวนครัว รั้วกินได้ ทำบ่อเลี้ยงปลา ก่อให้เกิดพื้นที่ทางอาหารและจำหน่ายเป็นรายได้ให้กับชุมชนได้อีกทาง

ประสานงานพื้นที่

นางฉวีวรรณ ตระกูลธรรม

087-9910071

12-ธนาคารอาหารของชุมชน

เขตวังทองหลาง จังหวัดกรุงเทพมหานคร

เขตวังทองหลางแต่เดิมพื้นที่บริเวณนี้เรียกโดยรวมว่า ทุ่งบางกะปิ ตั้งอยู่แถบชานเมือง ทางด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ห่างจากพระนครประมาณ 16 กิโลเมตร พื้นที่ส่วนใหญ่ เป็นทุ่งนา ไร่ร้าง ว่างสุดลูกหูลูกตา และบางส่วนเป็นป่าทึบ มีพื้นที่ส่วนใหญ่ติดต่อกับทุ่งพญาไท ทุ่งบางเขน หนองจอก บางน้ำเปรี้ยว คลองกระจะเลยไปจนถึงวัดใหม่ช่องลมและวัดอุทัยธาราม

ในช่วงรัตนโกสินทร์ตอนต้น มีการยกกองทัพไปตีหัวเมืองชายแดนภาคใต้ และเมื่อมีชัยชนะก็มักจะกวาดต้อนชาวเมืองส่วนใหญ่เป็นชาวมุสลิม ให้มาอยู่อาศัยในเขตรอบ ๆ พระนคร เช่น บ้านครัว บ้านดอน คลองตัน บางกะปิ มีนบุรี ประเวศ หนองจอก เป็นต้น ชุมชนชาวมุสลิมที่ตั้ง ถิ่นฐานอยู่ในเขตบางกะปิ ชุมชนแถบนี้แต่เดิมเรียกกันว่า "บ้านตึก" เป็นป่าอ้อ ซึ่งคนส่วนใหญ่มีพื้นเพมาจากหัวพื้นเพมาจากหัวเมืองปัตตานี

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 3)

โปรดเกล้าฯ ให้ เจ้าพระยาบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) เป็นแม่ทัพใหญ่ไปปราบญวนและเขมรที่มักก่อความวุ่นวายอยู่เสมอ ท่านจึงเลือกเอาทุ่งบางกะปิเป็นพื้นที่พักไพร่พล โดยให้ทัพข้างพักไพร่พลอยู่อีกฟากหนึ่งของคลองแสนแสบ ซึ่งสถานที่แห่งนั้นคือบริเวณวัดเทพศิลา (วัดตึก) ในแขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ

เนื่องจากบริเวณที่ตั้งชุมชนคลองแสนแสบนั้นมีลักษณะคดโค้งเป็นวังน้ำขนาดใหญ่และตลอดริมคลองมีต้นทองหลางขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก จึงทำให้ผู้คนเรียกที่แห่งนี้ว่า "วังทองหลาง"

ปลายสงครามโลกครั้งที่ 2 ประมาณปี พ.ศ. 2488 มีการตัดถนนสายกรุงเทพ-บางกะปิ หรือถนนลาดพร้าวในปัจจุบัน ในครั้งนั้นถนนเส้นนี้เป็นถนนดินลูกรังตัดมาจนถึงสามแยกสะพานคลองแสนแสบ การตัดถนนเส้นนี้ทำให้เกิดมีการตั้งถิ่นฐานของชุมชนขึ้นตามรายทาง ปัจจุบันถนนลาดพร้าวเป็นถนนที่ตัดผ่านใจกลางของพื้นที่เขตวังทองหลาง เปรียบเสมือนเส้นทางหลักของการคมนาคมขนส่งของเขตวังทองหลางเชื่อมกับเขตอื่น ๆ และเนื่องด้วยสภาพพื้นที่เขตต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานครมีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วควบคู่กับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ทำให้มีการพัฒนาด้านโครงข่ายคมนาคมขยายตัวออกไปอย่างกว้างขวาง ดังนั้น การกระจายตัวของประชากรและสาธารณูปโภคจึงเพิ่มมากขึ้น และจำเป็นต้องจัดพื้นที่และจำนวนประชากรของเขตให้มีความเหมาะสมเพื่อ

ประโยชน์ในการปกครอง การให้บริการของรัฐ ความสะดวกของประชาชน จึงได้มีประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 14 ตุลาคม 2540 เรื่องเปลี่ยนแปลงพื้นที่เขตบางกะปิ และให้มีการจัดตั้งแขวงวังทองหลางเป็นเขตวังทองหลางขึ้นเมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2540 เป็นต้นมา

การแบ่งเขตการปกครอง

เขตวังทองหลางแบ่งหน่วยการปกครองย่อยออกเป็น 4 แขวง โดยใช้ถนนลาดพร้าวและถนนประดิษฐ์มนูธรรมเป็นเส้นแบ่งเขต ได้แก่ แขวงวังทองหลาง, แขวงสะพานสอง, แขวงคลองเจ้าคุณสิงห์, แขวงพลับพลา

พื้นที่ทั่วไปเขตวังทองหลาง มีเนื้อที่ทั้งหมด 18.9 ตร.กม. ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา (ฝั่งพระนคร) มีอาณาเขตติดต่อกับเขตต่าง ๆ เรียงตามเข็มนาฬิกา ดังนี้

- ทิศเหนือ ติดต่อกับเขตลาดพร้าวและเขตบางกะปิ มีคลองทรงกระเทียม ถนนโชคชัย 4 ถนนสังคมสงเคราะห์ ถนนประดิษฐ์มนูธรรม และคลองทรงกระเทียมเป็นเส้นแบ่งเขต
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับเขตบางกะปิ มีคลองจั่น คลองลำพังพวย ถนนลาดพร้าว 101 ถนนลาดพร้าว และคลองจั่นเป็นเส้นแบ่งเขต
- ทิศใต้ ติดต่อกับเขตบางกะปิ มีคลองแสนแสบเป็นเส้นแบ่งเขต
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับเขตห้วยขวาง มีคลองลาดพร้าวเป็นเส้นแบ่งเขต

ปัญหาที่สำคัญก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

ปัญหาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 ส่งผลให้ประชาชนได้รับผลกระทบจากมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 ในด้านเศรษฐกิจอย่างรุนแรง เนื่องจากธุรกิจหลายประเภทถูกสั่งปิดกิจการชั่วคราว ระงับการส่งออก ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการ ลูกจ้าง แรงงาน โดยเฉพาะแรงงานนอกระบบ ซึ่งมีจำนวนมากกว่าครึ่งของภาคแรงงาน ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงเช่นกัน เนื่องจากต้องมีการหยุดงาน การเลิกจ้างงาน ซึ่งแรงงานกลุ่มนี้ไม่ได้อยู่ในระบบประกันสังคม จึงไม่สามารถได้รับสิทธิ์ต่าง ๆ ในสถานที่ทำงาน เช่น เงินอุดหนุนช่วยเหลือค่าจ้าง การลาภิจ หรือ ลาป่วย ทำให้ขาดรายได้ เกิดปัญหาหนี้สินตามมา บางรายต้องย้ายกลับภูมิลำเนา เพื่อกลับไปตั้งหลักในชีวิตใหม่อีกครั้ง สำหรับคนที่ยังรอการกลับเข้าไปทำงานในสถานประกอบการ ส่งผลกระทบเรื่องความเป็นอยู่เนื่องจากพื้นที่กรุงเทพมหานครเป็นเขตชุมชนเมืองจึงไม่มีพื้นที่แหล่งอาหาร ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่นิยมใช้บริการส่งอาหารเดลิเวอรี่ในช่วงเวลาวิกฤตเช่นนี้ ซึ่งมีอัตราค่าบริการค่อนข้างสูง สำหรับผู้ที่ยากจน ตกงาน ไม่มีรายได้ นั้น คงไม่มีกำลังเพียงพอในการซื้อหาอาหารในแต่ละวัน จึงนำไปสู่ปัญหาอื่นๆ ในชุมชนตามมา

จากปัญหาสู่แนวทางแก้ไข

จากสภาพปัญหาการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 เครือข่ายขบวนองค์กรชุมชน ที่อยู่อาศัย ชุมชนเมือง สภาองค์กรชุมชน ในเขตพื้นที่วังทองกลาง ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้แก้ไขปัญหาของชุมชน เพื่อจัดทำแผนการแก้ไขปัญหาชุมชน โดยมีกระบวนการ ดังนี้

1.สำรวจสภาพปัญหาภายในชุมชน จัดทำข้อมูลสภาพปัญหาชุมชนท้องถิ่น ครั้วเรือนผู้เดือดร้อน การแก้ไขปัญหา เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนการแก้ไขปัญหา ระยะเร่งด่วน ระยะกลาง ระยะยาว

2.ประชุมจัดทำแผนพัฒนาการแก้ไขปัญหาชุมชน โดยนำสภาพปัญหา ข้อมูลมาวิเคราะห์ จัดทำแผนการแก้ไขปัญหาภายในเขต นำไปปฏิบัติและการสร้างรูปธรรมความสำเร็จจากการขับเคลื่อนงานได้

3.การแก้ไขปัญหาพัฒนาชุมชน โดยนำแผนการแก้ไขปัญหา ผ่านการจัดเวทีนำเสนอแผนพัฒนาฯ ต่อหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องเพื่อเชื่อมโยงหนุนเสริมการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ ให้สามารถดำเนินกิจกรรมที่สอดคล้องกับบริบท วิถีชีวิต วัฒนธรรมได้อย่างสมดุล

4.บูรณาการและเชื่อมโยงหน่วยงานภาคี การเชื่อมโยงการทำงาน กลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในกลุ่มระดับชุมชน เขต เมือง จังหวัด และมีการบูรณาการร่วมกัน กับหน่วยงานภาคี

5.ติดตามสรุปผลการดำเนินงาน กลไกการติดตามการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของชุมชนแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง และการเชื่อมโยงประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขปัญหา

ขบวนองค์กรชุมชนเขตวังทองกลาง ได้มีการสำรวจปัญหา ความจำเป็นเร่งด่วนในการช่วยเหลือผู้เดือดร้อน จากผลกระทบโรคโควิด-19 ในพื้นที่ชุมชน พบว่าสถานการณ์โควิด-19 ส่งผลกระทบด้านเศรษฐกิจไปทุกสาขาอาชีพ โดยเฉพาะคนจนเมืองซึ่งส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง หรือหากินเป็นรายวัน เช่น ลูกจ้างร้านอาหาร มอเตอร์ไซด์รับจ้าง ขับแท็กซี่ พนักงานโรงแรม ฯลฯ ต่างได้รับผลกระทบกันถ้วนหน้า หลายคนต้องถูกเลิกจ้าง ปิดงานกระทันหัน ขาดเงิน ขาดรายได้ หรือมีรายได้ลดน้อยลง ไม่เพียงพอที่จะเลี้ยงครอบครัว โดยเฉพาะอาหารที่จะกินในแต่ละมื้อ เพื่อแบ่งเบาภาระความเดือดร้อนของครัวเรือนชุมชน โดยเฉพาะผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ คนด้อยโอกาส ผู้ป่วยติดเตียง คนไร้บ้าน ซึ่งมีรายได้น้อยเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสถานการณ์โรคโควิด-19 ได้ จึงดำเนินกิจกรรมครัวกลางและคลังอาหารชุมชน

กิจกรรมครัวกลางและคลังอาหารชุมชน

1. จัดตั้งครัวกลางและคลังอาหารชุมชน เพื่อทำอาหารและวัตถุดิบให้กับสมาชิกชุมชน ผู้ได้รับผลกระทบจากโควิด-19 ผู้สูงอายุ เด็ก คนพิการ คนด้อยโอกาส ผู้ป่วยติดเตียง คนไร้บ้าน ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสถานการณ์โรคโควิด-19
2. การคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมในการลดขยะ โดยเสนอให้ผู้เดือดร้อนที่มารับอาหาร นำถ้วย จาน ปิ่นโต ภาชนะมารับอาหารที่ครัวกลางและคลังอาหารชุมชน
3. สร้างการมีส่วนร่วมกับครัวกลางโดยให้คนในชุมชนที่สามารถทำอาหารได้ผลัดเปลี่ยนกันมาช่วยทำและมีรายได้
4. เน้นการแลกเปลี่ยนหรือซื้อวัตถุดิบอาหารจากผู้ผลิต เครือข่ายชุมชน
5. ส่งเสริมสนับสนุนให้สามารถพึ่งตนเองภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เช่น ปลูกผัก เพาะเห็ด เลี้ยงปลา เลี้ยงไก่ อื่นๆ เพื่อสร้างพื้นที่สีเขียวอาหารปลอดภัย
6. ส่งเสริมอาชีพเชื่อมโยงกลุ่มเศรษฐกิจชุมชน เพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์สินค้าอุปโภคบริโภคของชุมชน
7. ฟื้นฟูกองทุนชุมชนต่างๆ ที่มีในเมืองให้เกิดการมีส่วนร่วมดูแล พึ่งพากันภายในชุมชน
8. เชื่อมโยงหน่วยงานภาคี ภาคเอกชน ผู้มีจิตศรัทธา ร่วมบริจาคสนับสนุนกิจกรรม

ผลลัพธ์ความสำเร็จ

จากการดำเนินกิจกรรมครัวกลางและคลังอาหารชุมชน โดยขบวนองค์กรชุมชนเขตวังทองหลาง ทำให้เกิดความร่วมมือจากหน่วยงานภาคีเครือข่าย สำนักงานเขตวังทองหลาง สนับสนุนการปรับที่ดิน เปลี่ยนพื้นที่ สำหรับทำแปลงผักจำนวน 400 ตารางวา บนที่ดินสำนักงานทรัพย์สินพระมหากษัตริย์ เชื่อมโยงสนับสนุนงบประมาณในการซื้อดินปลูกผัก เมล็ดพันธุ์ผัก จาก บริษัทเจียไต๋ จำกัด ให้เป็นพื้นที่แหล่งอาหารของชุมชน สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(องค์การมหาชน) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สนับสนุนงบประมาณสร้างแหล่งอาหารในชุมชน งบประมาณการทำครัวกลาง เกิดการช่วยเหลือกันของคนในชุมชนพร้อมทั้ง ช่วยแบ่งเบาภาระของครัวเรือน สมาชิกชุมชน ผู้ได้รับผลกระทบโควิด-19 ทุกสาขาอาชีพ ทุกเพศทุกวัย ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสถานการณ์โรคโควิด-19 โดยเฉพาะในเรื่องค่าใช้จ่ายด้านอาหาร สามารถลดรายจ่าย และมีรายได้เพิ่มจากการจำหน่ายผักสวนครัว จำนวนทั้งสิ้น 380 คน จากการทำครัวกลาง อาหารชุมชน ดูแลสมาชิกชุมชนในเขตชุมชนรุ่งมณี และผู้ไม่มีบ้านเลขที่โดยรอบ ปริมาณการผลิตอาหาร ทั้งหมด 5,320 กล่อง หรือคิดเป็นงบประมาณ 159,600 บาท เฉพาะค่าอาหาร ยังไม่นับรวมค่าวัตถุดิบ แหล่งผลิตอาหาร แรงงานที่หมุนเวียนมาช่วยเหลือในการทำกิจกรรมครัวกลางซึ่งมีมูลค่ารวมแล้วมากกว่าหลายเท่า โดยมีจำนวนการผลิตอาหารต่อครั้ง 380 กล่อง ชุมชนกำหนดทำอาหาร 14 ครั้งต่อเดือน ระยะเวลาดำเนินการปลายเดือนเมษายน 2563 - เดือนพฤษภาคม 2563

ภาพกิจกรรมครัวกลางและธนาคารอาหารชุมชน

ภาพกิจกรรม การสร้างแหล่งอาหารของชุมชน

วันที่ 13 เมษายน 2563 ผู้อำนวยการสถาบันฯ และทีมบริหาร ลงพื้นที่เมืองวังทองกลาง
ปลูกผักสวนครัว ในพื้นที่ส่วนกลางชุมชน

จากการดำเนินงานของขบวนองค์กรชุมชนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจน ในเรื่องของความสามัคคีของคนในชุมชน ทุกคนรวมพลังเพื่อจะให้ก้าวผ่านสถานการณ์ที่เกิดขึ้นไปพร้อมๆกัน ชวนคิด ชวนทำ ชวนเพื่อน ลูกขึ้นมาจัดการปัญหาของตนเองโดยไม่ต้องรอหน่วยงานเข้ามาจัดการให้อย่างแต่ก่อน ดูแลตนเองดูแลครอบครัว ดูแลชุมชน เพื่อให้พ้นจากการแพร่ระบาดของเชื้อโรค สร้างความมั่นคงทางด้านอาหาร ใช้วิถีเดิมกลับมาใช้ในสถานการณ์ใหม่ พลิกพื้นที่ที่รกร้างว่างเปล่ามาทำให้เป็นธนาคารอาหารของชุมชน เพื่อดูแลและแบ่งปันกัน รวมถึงการพลิกวิกฤติเป็นโอกาส ที่ชวนคนมาร่วมกันทำสิ่งดีๆเพื่อชุมชน จากเดิมไม่ค่อยมีกิจกรรมกรรมร่วม ต่างคนต่างทำงาน เมื่อทุกคนต้องร่วมมือกันแก้ไขปัญหา ก็ชวนกันมาทำ แบ่งบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ ทำให้เกิดพลังความร่วมมือพร้อมสู้ทุกปัญหา ชุมชน/เมือง กลับมาเข้มแข็งอีกครั้ง ด้วยพลังชุมชนเป็นแกนหลัก

แปลงผัก ธนาคารอาหารชุมชน

ประสานงานพื้นที่
นายไพศาล สาทสุทธิ
ขบวนองค์กรชุมชนเขตวังทองหลาง
081-4964521

13-บ้านพอเพียงบึงทองหลาง จากความต้องการของผู้ที่ไม่มีสิทธิเรียกร้อง

ตำบลบึงทองหลาง อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

ตำบลบึงทองหลางเป็น 1 ใน 8 ตำบลของอำเภอลำลูกกา ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของอำเภอ โดยพื้นที่ตำบลบึงทองหลางเป็นที่ราบลุ่ม มักประสบภัยน้ำท่วมในฤดูฝน ซึ่งจากการสันนิษฐานพบว่าเดิมพื้นที่บริเวณนี้มีความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยป่า เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าทั่วไป โดยเฉพาะช้างจะมีอยู่จำนวนมาก อาศัยอยู่เป็นโขลงใหญ่ และมักจะเดินไปมาระหว่างที่ราบไปถึงเขาเขียว ส่งผลให้เส้นทางที่ช้างเดินผ่านดินจะมีความอ่อนนุ่ม จนกลายเป็นบึงน้ำ จึงเรียกว่า “บึง” ส่วนคำว่า “ทองหลาง” มาจากบริเวณดังกล่าวมีต้นทองหลางขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก จึงนำมารวมกันว่า “บึงทองหลาง”

สภาพปัญหาความเดือดร้อนด้านที่อยู่อาศัย

พื้นที่ตำบลบึงทองหลางร้อยละ 90 เป็นกรรมสิทธิ์ของเอกชน โดยแต่เดิมนั้นพื้นที่แห่งนี้เป็นที่ตกทอดของบรรดาเจ้าขุนมูลนายต่างๆ แต่ต่อมาก็ได้มีการแบ่งขายให้บริษัทเอกชนต่างๆมาซื้อไป ส่งผลให้ชาวบ้านที่เข้าไปตั้งบ้านเรือนอยู่อาศัย โดยจ่ายค่าเช่าเพียงปีละ 200 บาท เริ่มทยอยได้รับผลกระทบ ซึ่งผลกระทบรูปแบบแรกคือบรรดาบริษัทเอกชนต่างๆได้ขอขึ้นค่าเช่าพื้นที่ เป็นหลังละ 1,200 บาท/ปี รูปแบบที่สองคือ การถูกไล่ออกเพื่อนำไปก่อสร้างโรงงานหรือบริษัท

สถานการณ์ปัญหาผู้เดือดร้อนไม่ที่อยู่อาศัยจึงปรากฏขึ้น มีผู้เดือดร้อนจำนวนไม่น้อยถูกไล่ออกภายใน 24 ชั่วโมง ผู้เดือดร้อนต่างพากันร่วมตัวเพื่อมาขออาศัยอยู่ในพื้นที่ศาลาสร้างสุข แต่ต่อมาทางคณะกรรมการขับเคลื่อนตำบลบึงทองหลางจึงได้ดำเนินการของใช้พื้นที่วัด “ธรรมิสงฆ์” เพื่อจัดสรรให้แก่ผู้เดือดร้อนเข้ามาอยู่อาศัย จำนวน 20 ไร่แรก ค่าเช่า 400 บาท/ปี ทางคณะกรรมการได้จัดสรรพื้นที่เป็น 40 ตารางวา/ครัวเรือน สามารถช่วยเหลือผู้เดือดร้อนได้ถึง 200 ครัวเรือน และมีผู้เดือดร้อนขอใช้สิทธิ์ครบเรียบร้อยแล้ว ในระยะถัดไปได้ดำเนินการขอเช่าพื้นที่สงฆ์อีก 50 ไร่ ซึ่งจะสามารถช่วยเหลือผู้เดือดร้อนได้ถึง 500 ครัวเรือน

สถานการณ์ปัญหาดังกล่าวส่งผลให้เมื่อมีโครงการบ้านพอเพียงชนบทเข้ามา ทางคณะกรรมการและผู้เดือดร้อนจึงให้ความสำคัญกับกลุ่มผู้เดือดร้อนในพื้นที่ธรรมิสงฆ์เป็นอันดับแรกๆ

ก่อเกิดการช่วยเหลือ

ปี 2560 เป็นปีแรกที่ตำบลบึงทองหลางได้เข้าร่วมโครงการบ้านพอเพียงชนบท ซึ่งในรอบแรกของการประชุมรับทราบข้อมูลโครงการ คณะทำงานไม่เข้าใจในเนื้อหา และกระบวนการมากนัก ทราบเพียงแต่จะมีงบประมาณในการช่วยเหลือประมาณ 18,000 บาท/หลังคาเรือน ในการซ่อมสร้าง คณะทำงานได้เสนอรายชื่อไป 54 หลังคาเรือน และดำเนินการจัดตั้งคณะทำงานโครงการบ้านพอเพียงชนบท ได้ร่วมเอากลุ่มคนทำงานจากคณะต่างๆ (กองทุนสวัสดิการ ศาลาสร้างสุข กศน. หน่วยงานราชการต่างๆ) เข้ามาเป็นคณะทำงานโครงการบ้านพอเพียงชนบท และวางบทบาท/ความรับผิดชอบตามกลไก ซึ่งสิ่งที่เพิ่มเติมขึ้นมาคือ การที่มีกลุ่มพี่น้องผู้เดือดร้อนได้เข้าร่วมเป็นคณะทำงานด้วย

กลไกขบวนองค์กรชุมชนและโครงสร้างคณะทำงานโครงการบ้านพอเพียงชนบท

กลไกการทำงานของขบวนองค์กรชุมชนตำบลบึงทองหลาง จะแบ่งเป็น 7 ส่วนงานสำคัญ ได้แก่ 1) สภาองค์กรชุมชน 2) กองทุนสวัสดิการชุมชน 3) ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบล (ศสพชต.) 4) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) 5) ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง 6) ศูนย์

เกษตรทฤษฎีใหม่ประจำตำบล และ 7) สภาวัฒนธรรมตำบลบึงทองหลาง โดยกลไกการทำงานได้มีการประสานการทำงานและบูรณาการประเด็นงานต่างๆให้ไปในทิศทางเดียวกัน สามารถทำงานร่วมกันได้

คณะทำงานโครงการบ้านพอเพียงชนบทตำบลบึงทองหลาง มีเป้าหมายในการบริหารจัดการโดยให้ชุมชนและท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด รวมทั้งเป็นผลงานรูปธรรมของการบริหารจัดการโครงการบ้านพอเพียงชนบทอย่างมีคุณค่าและยั่งยืน

ผังแสดงตำแหน่งผู้เดือดร้อน ตำบลบึงทองหลาง

- ผู้เดือดร้อนที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย จำนวน 543 หลังคาเรือน
- ผู้เดือดร้อนที่เข้าร่วมโครงการบ้านพอเพียงชนบทปี 2560 จำนวน 54 หลังคาเรือน
- ผู้เดือดร้อนที่เข้าร่วมโครงการบ้านพอเพียงชนบทปี 2561 จำนวน 50 หลังคาเรือน
- ผู้เดือดร้อนที่เข้าร่วมโครงการบ้านพอเพียงชนบทปี 2563 จำนวน 50 หลังคาเรือน

แผนการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยตำบลบึงทองหลาง

1. กระบวนการได้มาซึ่งผู้เดือดร้อน

- คณะกรรมการแต่ละหมู่บ้านพร้อมด้วยคณะกรรมการบ้านพอเพียงชนบท ลงพื้นที่สำรวจที่อยู่อาศัยของคนในพื้นที่ตนเอง โดยได้นำข้อมูลเมื่อปี 2560 ที่ได้สำรวจเรื่องที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยไว้ มาเป็นต้นทุนในการสำรวจ และเพิ่มเติมข้อมูล

- คณะทำงานโครงการบ้านพอเพียงชนบทได้ตั้งเกณฑ์ในการพิจารณาและรับรองผู้เดือดร้อน พร้อมทั้งเช็คความพร้อมในการดำเนินงาน

เกณฑ์การพิจารณามีดังนี้

- 1) ผู้เดือดร้อนต้องเป็นผู้เข้าร่วมดำเนินการซ่อมสร้าง
- 2) ผู้เดือดร้อนต้องเป็นสมาชิกกองทุนบ้านพอเพียงชนบท
- 3) ผู้เดือดร้อนต้องเป็นสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน

- จัดเวทีประชุมและรับรองข้อมูลผู้เดือดร้อน

2. กระบวนการจัดลำดับความเดือดร้อน

- คณะทำงานโครงการบ้านพอเพียงชนบทเป็นผู้ประเมินสภาพความเดือดร้อนและจัดลำดับการซ่อมสร้างตามความเป็นจริง

3. กระบวนการซ่อมสร้าง

- จัดการประชุมเพื่อทำความเข้าใจในการใช้จ่ายงบประมาณ โดยผู้เดือดร้อนที่เข้าร่วมจะไม่ได้เป็นผู้ถือเงินงบประมาณในการซ่อมสร้าง

- ผู้เดือดร้อนแต่ละหลังคาจะต้องจัดหาช่างในการซ่อมสร้างเอง (ดำเนินการเองหรือว่าจ้างแรงงาน)

- นำเสนอความเดือดร้อนว่าต้องการให้ช่วยเหลืออะไรบ้าง (ซ่อมแซม สร้างใหม่ ปรับเปลี่ยน ต่อเติม)

- ประเมินราคาในการซ่อมสร้าง และจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์กับร้านค้าที่คณะทำงานติดต่อไว้ ส่วนในการประเมินนั้น หากหลังคาเรือนใดงบประมาณเกิน 18,000 บาท จะต้องออกค่าใช้จ่ายส่วนเกินเอง

- ดำเนินการซ่อมสร้างบ้าน หลังจากได้รับวัสดุอุปกรณ์แล้ว โดยจะต้องดำเนินการให้เสร็จภายใน 1 เดือน

นางเลื่อน กุณชร ผู้เดือดร้อนที่ได้รับการแก้ไขปัญหา ปี 2560

การบริหารจัดการกองทุนบ้านพอเพียงชนบทสู่ความยั่งยืนของตำบล

งบประมาณสำหรับดำเนินโครงการบ้านพอเพียงชนบทตำบลบึงทองกลาง ได้รับการสนับสนุนงบประมาณโครงการจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) จำนวน 154 ครัวเรือน งบประมาณกว่า 2,772,000 บาท คณะทำงานฯ นำงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนโครงการบ้านพอเพียงชนบท มาจัดตั้งเป็นกองทุนสำหรับโครงการโดยเฉพาะชื่อว่า “กองทุนบ้านพอเพียงชนบทตำบลบึงทองกลาง” ซึ่งภายหลังจากการดำเนินโครงการเสร็จสิ้น เงินงบประมาณจะเกิดการหมุนเวียนจากการสมทบคืนของผู้เดือดร้อน ในช่วงระยะเวลา 3 – 5 ปี เป็นการกำหนดช่วงเวลาไว้ เพื่อยืดหยุ่นให้ผู้เดือดร้อนที่ไม่สามารถส่งเงินสมทบคืนกองทุนได้ตรงตามกำหนด การสมทบคืนกองทุนตามข้อตกลงของตำบล คือ จำนวน 500 บาท/เดือน ส่งคืนทุกวันที่ 1 – 5 ของทุกเดือน (แต่สามารถยืดหยุ่นได้ในกรณี กำหนดการเงินเดือนออกของแต่ละบริษัท , กลุ่มผู้ทำเกษตรกรรม) โดยจะต้องโทรแจ้งเพื่อกำหนดวันส่งคืนในเดือนนั้นๆ

ส่วนรายที่ต้องช่วยเหลือพิเศษ ทางคณะทำงานได้ลดหย่อนให้สมทบคืนเพียงเดือนละ 300 บาท เพื่อจะได้นำเงินส่วนต่างจำนวน 200 บาท ให้นำไปใช้จ่ายในครัวเรือนของตนเอง

ครอบครัวนางสาวไพรินทร์ ประดับบุตร บุคคลที่ได้รับการช่วยเหลือจากโครงการ

ครอบครัวประดับบุตรเดิมอาศัยอยู่รวมกันในพื้นที่หมู่ 19 แต่ต่อมาเกิดปัญหาการไถ่เรือภายใน 24 ชั่วโมง ส่งผลให้ครอบครัวประดับบุตรต้องย้ายออกจากพื้นที่ในทันที พร้อมเงินจำนวน 50,000 บาท ที่เจ้าของที่ดินได้มอบติดตัวมาให้ ครอบครัวดังกล่าวทำได้เพียงการเข้ามาขอความช่วยเหลือจากคณะทำงานตำบลบึงทองกลาง คณะทำงานจึงให้ครอบครัวดังกล่าวเข้ามาพักอาศัยในห้องประชุมชั่วคราว

หลังจากนั้นทางคณะทำงานได้ดำเนินการติดต่อวัด เพื่อขอใช้พื้นที่ว่างเปล่าของวัดสร้างที่อยู่อาศัยชั่วคราวแก่ผู้เดือดร้อน ซึ่งในเบื้องต้นนั้นคณะทำงานและครอบครัวผู้เดือดร้อนได้สร้างบ้านพักชั่วคราว อาศัยอยู่ได้ประมาณเพียง 1 ปี ก็เริ่มมีการก่อสร้างบ้านตามจำนวนทุนที่หามาได้จากการประกอบอาชีพ

ต่อมาเมื่อโครงการบ้านพอเพียงชนบทเข้ามา จึงนำมาปรับปรุง/สร้างบ้านใหม่ โดยครอบครัวดังกล่าวเมื่อย้ายมานั้น ทางคณะทำงานได้จัดสรรเนื้อที่ให้ครอบครัวละ 40 ตารางวา แบ่งออกเป็น 3 ส่วน นำเงินจำนวน 50,000 บาท มาถมที่และใช้วัสดุจากการถูกไถ่เรือมาเป็นส่วนประกอบในการสร้างบ้าน ซึ่งภายหลังจากที่ผู้เดือดร้อนได้เข้าร่วมโครงการ ผู้เดือดร้อนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สภาพบ้านมีความมั่นคง เหมาะแก่การอยู่อาศัย แต่ก็ยังมีบางส่วนที่ยังไม่เสร็จสมบูรณ์ เช่น หลังคารั่วเนื่องจากเป็นวัสดุเก่า แต่โดยภาพรวมผู้เดือดร้อนมีความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมโครงการเป็นอย่างมาก

การขับเคลื่อนงานของขบวนการองค์กรชุมชนตำบลบึงทองหลาง จากจุดเริ่มต้นของปัญหา นำมาสู่กระบวนการในการแก้ไข นับเป็นนวัตกรรมทางสังคม ที่เกิดจากชุมชน ชวนกันคิด ชวนกันทำ ชวนแก้ไข มีความมุ่งมั่นที่จะช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ ให้มีคุณภาพชีวิตขั้นพื้นฐานที่ดีขึ้น ส่งผลให้เกิดความรัก ความสามัคคี ความเชื่อมั่นในขบวนการองค์กรชุมชน อันนำไปสู่ชุมชนที่เข้มแข็งก่อให้เกิดการแก้ไขของผู้เดือดร้อนอย่างแท้จริง

ประสานงานพื้นที่

นาง ชาริตยา หอมศิริ

คณะทำงานสภาองค์กรชุมชนตำบลบึงทองหลาง

085-1590602

14-ธรรมนูญสุขภาพตำบล เพื่อคนเขาไม้แก้ว

ตำบลเขาไม้แก้ว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี

ตำบลเขาไม้แก้ว ตั้งอยู่ที่ อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี อยู่ห่างจากอำเภอกบินทร์บุรี 18 กิโลเมตร มีเนื้อที่ทั้งหมด 176.363 ตารางกิโลเมตร เดิมตำบลเขาไม้แก้วเป็นหมู่บ้านขึ้นอยู่กับตำบลยานรีและตำบลกบินทร์ ต่อมากรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยได้เห็นว่า ตำบลยานรีและตำบลกบินทร์มีพื้นที่กว้างขวาง มีประชากรจำนวนมาก ทำให้การปกครองไม่ทั่วถึง ในปี พ.ศ. 2524 จึงแยกพื้นที่บางส่วนออกเป็นตำบลเขาไม้แก้วจนถึงปัจจุบัน ตำบลเขาไม้แก้ว ได้แบ่งหมู่บ้านจากเดิม 7 หมู่บ้าน เป็น 11 หมู่ จำนวนประชากรทั้งหมด 9,136 คน ประชากรส่วนใหญ่มีเชื้อสายไทยอีสาน ซึ่งอพยพมาจากแถบจังหวัดบุรีรัมย์ นครราชสีมาและอำเภอศรีมหาโพธิ์ อำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี

ในปี 2553 ตำบลเขาไม้แก้วมีการต่อสู้คัดค้านการก่อสร้างโรงไฟฟ้าชีวมวล การดำเนินการครั้งนี้จะสร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนนับพันครัวเรือน เสี่ยงให้เกิดโรคร้ายจากสิ่งแวดล้อม เป็นพิษ แหล่งน้ำธรรมชาติของชาวบ้านถูกทำลาย และเพื่อเป็นการปกป้องพื้นที่เกษตรกรรม ปกป้องสิทธิชุมชน จึงรวมตัวกันเข้าร้องทุกข์ต่อผู้ว่าราชการจังหวัดปราจีนบุรี โดยการรวมตัวประชาชนจากตำบลเขาไม้แก้ว ซึ่งมี นายสุนทร คมคาย นายสมศักดิ์ กุลบุตร และนางเปล่งศรี กุลบุตร เป็นแกนนำชาวบ้านจำนวนกว่า 200 คนเข้ายื่นหนังสือต่อต้านการก่อสร้างโรงไฟฟ้าของบริษัทเคเอสเอ็มเอเคที่ตั้งอินเตอร์เนชั่นแนลจำกัด

ปี 2556 นายสมศักดิ์ กุลบุตร นายกองค้การบริหารส่วนตำบลเขาไม้แก้ว ได้นำชาวบ้านเขาไม้แก้ว กว่า 700 คน ปิดถนนสาย 304 คัดค้านการดำเนินการก่อสร้างโรงไฟฟ้าชีวมวล ที่กำลังก่อสร้างใน ต.เขาไม้แก้ว เนื่องจากเกรงว่าจะเกิดมลพิษ เสี่ยงต่อการจะเกิดโรคร้ายไข้เจ็บ และอาจจะส่งผลให้แหล่งน้ำธรรมชาติของชาวบ้านเป็นพิษ ในเหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้คนเขาไม้แก้วลุกขึ้นมาจัดการตนเอง เกิดการรวมพลังของคนในพื้นที่ สร้างการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาในตำบลร่วมกัน พร้อมกันนี้ตำบลเขาไม้แก้วยังได้เป็นที่รู้จักของหน่วยงานต่างๆเพิ่มมากขึ้น

ระหว่างปี 2555-2556 มีการขยายตัวของอุตสาหกรรมเข้ามาในพื้นที่ ทำให้ชุมชนตระหนักถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นทั้งด้านสิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต วัฒนธรรม จึงได้มีการรวมกลุ่มขององค์กรชุมชนในตำบล หน่วยงานในพื้นที่ อาทิ องค์กรการบริหารส่วนตำบล โรงเรียน วัด โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล มาประชุมเพื่อปรึกษาหารือ ต่อผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในตำบล จากนั้นร่วมกันออกแผนการดำเนินงานในการแก้ไขปัญหา และเพื่อเป็นการปกป้องสิทธิชุมชนจึงใช้สิ่งชุมชนมี ใช้พื้นฐานการประกอบอาชีพซึ่งเป็นชุมชนเกษตรกรรมอยู่แล้วนั้น มาปรับวิธีการดำเนินงานในรูปแบบใหม่โดยใช้วิถีเกษตรอินทรีย์เป็นแนวทางหลักในการปกป้องพื้นที่เกษตรกรรม ปกป้องแหล่งอาหารของคนในตำบล เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในตำบลให้มีวิถีด้านสุขภาพ ความปลอดภัยและความสุข จากนั้น นางสาวนันทวัน หาญดี นักส่งเสริมกลุ่มเกษตรอินทรีย์สนามชัยเขต เข้ามาให้คำแนะนำการทำเกษตรอินทรีย์ ตลอดจนส่งเสริมด้านการตลาดให้กับคนในตำบล จึงมีการก่อตั้งกลุ่มเกษตรอินทรีย์ขึ้นเมื่อปี 2555 มีสมาชิกแรกเริ่ม 38 ราย มีการกำหนดกติกาการดำเนินงานร่วมกัน โดยที่สมาชิก 1 คน ต้องปลูกพืชผักที่เป็นอาหารในแปลงไม่ต่ำกว่า 15 ชนิด เช่น ข้าว ตะไคร้ ผักบุ้ง บวบ พริก มะเขือเทศ แตงกวา ผักกาด ผักกวางตุ้ง ผักหวาน ผักกูด มะระ ฯลฯ เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารให้แก่ตัวเกษตรกรเอง และต้องไม่ใช้สารเคมี ต้องมีการตรวจรับรองตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ มกท. จึงจะสามารถส่งสินค้าให้กับกลุ่มเกษตรอินทรีย์สนามชัยเขตได้ จากการดำเนินงานพบว่าแต่ละบ้านสามารถปลูกผักได้หลากหลาย มีผลผลิตจำนวนมากขึ้น นำไปสู่การเรียนรู้เชิงวิชาการในด้านต่างๆ ทั้งการผลิตและการตลาด มีการเชื่อมโยงกับหน่วยงานภาคีต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้เข้ามาส่งเสริมทั้งด้านความรู้และปัจจัยการผลิต เช่น การทำปุ๋ยหมักจากมูลสัตว์ จากเศษวัสดุเหลือใช้ในแปลง (เศษผัก ฟางข้าว) ,สารไล่แมลงจากสมุนไพร(ตะไคร้หอม,พริก,ข้าว,ใบกระเพราข้าง,สาบเสือ,ขมิ้น), สารชีวภัณฑ์ ในการกำจัดแมลง ,การออกแบบผลิตภัณฑ์รวมไปถึงการสนับสนุนในการออกร้านจำหน่ายในพื้นที่ต่างๆ

เมื่อสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลง จังหวัดปราจีนบุรีเป็นหนึ่งในเป้าหมายอุตสาหกรรม ตำบลเขาไม้แก้วย่อมได้รับผลกระทบ วิถีสังคมเปลี่ยนไป มุ่งไปสู่สังคมในฝันทางเศรษฐกิจ ทำให้สังคมเกิดความขัดแย้งกันเรื่องวิถีการพัฒนาต่างๆ จึงได้เกิดแนวทางสร้างการพัฒนาาร่วม เปิดให้คนในชุมชนได้ร่วมกันออกแบบอนาคตของตำบล โดยใช้ **ธรรมนูญสุขภาพตำบลเขาไม้แก้ว** เป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาชุมชน การหลอมรวมคนในชุมชน สร้างกติกา กำหนดอนาคตของเขาไม้แก้วร่วมกัน ด้วยความมุ่งหวังให้ธรรมนูญตำบลเป็นเป้าหมายของชุมชน ในช่วงแรกยังไม่ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากคนในพื้นที่ยังไม่เข้าใจ และผู้นำบางส่วนยังไม่เห็นด้วยจึงไม่ได้ให้ความสำคัญ ทางคณะทำงานตำบลจึงได้ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงพยาบาลส่งเสริมส่งเสริม

สุขภาพตำบลเขาไม้แก้ว ,โรงเรียนบ้านเขาไม้แก้ว,องค์การบริหารส่วนตำบลเขาไม้แก้ว และสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) เพื่อร่วมออกแบบกระบวนการ สร้างมีส่วนร่วมของคนในตำบล ใช้ประเด็นปัญหาในพื้นที่ สู่การจัดการแก้ไข เช่น อยากให้พื้นที่ในตำบลเขาไม้แก้วเป็นพื้นที่อยู่อาศัยและเป็นพื้นที่ผลิตอาหารปลอดภัย มีการอนุรักษ์ธรรมชาติและวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ จึงมีการประกาศ**ธรรมนูญสุขภาพตำบลเขาไม้แก้ว** ขึ้นเมื่อวันที่ 29 กันยายน 2557 เป็นเครื่องมือนำทางกำหนดอนาคตและขับเคลื่อนงานพัฒนาในพื้นที่ในหลายด้าน หลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ซึ่งธรรมนูญในมติดังกล่าว ยกย่องเป็นกิจกรรมที่ขับเคลื่อน **"เขาไม้แก้วน่าอยู่"** โดยเฉพาะเรื่อง **"เกษตรอินทรีย์สู่แหล่งอาหารชุมชน"** ที่คนเขาไม้แก้วใช้กระบวนการดังกล่าวในการกันพื้นที่ให้เห็นเป็นรูปธรรมเพื่อลดการคุกคามของอุตสาหกรรมหรือโรงไฟฟ้า ที่เคยเข้ามาสร้างความทุกข์และปัญหาให้คนในชุมชน

การขับเคลื่อนงานของตำบลเขาไม้แก้วในเรื่องความมั่นคงทางด้านอาหาร **"เกษตรอินทรีย์สู่แหล่งอาหารชุมชน"** ทำให้ปัจจุบันมีการขยายเครือข่ายไปยังตำบล และอำเภอต่างๆ ในจังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 14 ตำบล และส่งพืชผักไปยัง กลุ่มเกษตรอินทรีย์สนามชัยเขตจังหวัดฉะเชิงเทรา สัปดาห์ละ 5 วัน (อาทิตย์ จันทร์ อังคาร พุธ ศุกร์) ครั้งละประมาณ 500 กิโลกรัม ซึ่งเป็นผู้รวบรวมและกระจายสินค้าของเครือข่ายไปยังบริษัท Lemon Farm, ตลาดเขียวบางกอก,บริษัท Daily Healthy ฯลฯ นอกจากนี้ยังจำหน่ายตลาดเขียวโรงพยาบาลกบินทร์บุรี ตลาดเขียวโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร์ ตลาดนัดชุมชนและศูนย์เกษตรอินทรีย์

ปัจจุบันศูนย์เกษตรอินทรีย์ตำบลเขาไม้แก้ว ได้กลายเป็นแหล่งเรียนรู้ มีคนมาดูงาน มีการเชื่อมโยงกับเรื่องอนุรักษ์ป่า ถอดชุดความคิดเรื่องเกษตรอินทรีย์ให้กับคนทั้งตำบล สร้างพื้นที่ให้คนเข้าถึงเกษตรอินทรีย์ โดยมีหน่วยงานภาคีเข้ามาสนับสนุน ช่วยเหลือทั้งด้านงบประมาณ ข้อมูล ตลอดจนวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ มีการวางแผนการตลาดร่วมกันกับเครือข่ายฯ มีการออมเงินเพื่อเป็นกองทุนสำรองให้สมาชิกในกรณีเกิดความล่าช้าของผลผลิต มีการทำแผนร่วมกันกับท้องถิ่นและหน่วยงานอื่นเพื่อพัฒนาต่อยอดการแปรรูปผลิตภัณฑ์ การพัฒนาการไปสู่การออกแบบบรรจุภัณฑ์และตราสินค้า ระบบการจัดการน้ำมีการสาธิตการทำนาครนน้ำใต้ดินเพื่อเก็บกักน้ำ โดยท้องถิ่นจังหวัดปราจีนบุรีร่วมกับคณะมีแผนต่อยอด **โครงการเที่ยวภูเขา เล่าเรื่องอินทรีย์ วิถีชุมชน คนเขาไม้แก้ว** พร้อมทั้งยกระดับเครือข่ายตำบลให้เป็นระดับจังหวัดเมืองเกษตรอินทรีย์ และเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2562 ทาง เครือข่ายเกษตรอินทรีย์จังหวัดปราจีนบุรี ได้เปลี่ยนสถานะเป็น สหกรณ์เกษตรอินทรีย์ปราจีนบุรี จำกัด ซึ่งนับเป็นการยกระดับสถานะของเครือข่าย และยังเป็นสิ่งที่การันตีในการพัฒนาคุณภาพของเกษตรอินทรีย์มุ่งสู่มาตรฐานสากลมากขึ้น โดยยังมีการใช้แนวคิดการทำอินทรีย์เพื่ออยู่กับวิถีสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

จากบทเรียนการต่อสู้ในอดีต นำไปสู่การทำธรรมเนียมสุขภาพตำบลรวมไปถึงการเป็นเครือข่ายเกษตรกรอินทรีย์ ทำให้ชาวเขาไม้แก้วรับรู้ถึงเป้าหมายของชุมชนร่วมกัน ซึ่งในขณะที่มีกลุ่มบุคคลความพยายามที่จะเข้ามาสร้างโรงงานกำจัดขยะจากอุตสาหกรรม คนในชุมชนรวมทั้งผู้นำทุกคนต่างลุกขึ้นมาต่อสู้ร่วมกันเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของคนชุมชน

ตำบลเขาไม้แก้ว มีนวัตกรรมทางชุมชน-สังคมในหลายด้าน ที่ไม่ได้อยู่ในรูปแบบสิ่งประดิษฐ์หรือเทคโนโลยี โดยกระบวนการที่คนเขาไม้แก้วขับเคลื่อนอยู่ถือเป็นนวัตกรรมชุมชนเช่นกัน จากการทำชุมชนประสบปัญหาเรื่องโรงไฟฟ้าที่จะเข้ามาในชุมชน จนทำให้คนในชุมชนรวมตัวกันและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเองให้ผ่านพ้นวิกฤตและเชื่อมโยงภาคีในพื้นที่ รวมถึงผู้ว่าราชการจังหวัด ให้มามีส่วนร่วมและยอมรับ พร้อมสนับสนุนขบวนองค์กรชุมชน และนำไปสู่ประเด็นงานที่คนเขาไม้แก้วจะขับเคลื่อนอย่างมีเป้าหมายร่วมกัน

ประสานงานพื้นที่
นายสุนทร คมคาย
089 8957978

15-“คลองโยง น้ำใส ไร้มลพิษ คีนชีวิตให้สัตว์น้ำ”

สภาองค์กรชุมชนตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

ตำบลคลองโยง เป็นตำบลเก่าแก่เป็นคลอง ที่ใช้เป็นเส้นทางติดต่อระหว่างจังหวัดนนทบุรีและ กรุงเทพมหานครในลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ติดต่ออำเภอนครชัยศรี และจังหวัดสุพรรณบุรีในลุ่มแม่น้ำท่าจีน “คลองโยง” เป็นคลองธรรมชาติที่มีใช้กันมานาน โดยใช้เป็นเส้นทางลัดไปนมัสการองค์พระปฐมเจดีย์ ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 3 ดังปรากฏในหนังสือนิราศ สุพรรณบุรีและนิราศบทชมของสุนทรภู่ในปี พ.ศ. 2382 และ 2385 เดิมเป็นตำบลหนึ่งขึ้นอยู่กับกิ่งอำเภอพุทธมณฑล อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ต่อมาในปี พ.ศ. 2534 ได้มีพระราชบัญญัติจัดตั้งกิ่งอำเภอพุทธมณฑล เป็นอำเภอพุทธมณฑล ตำบลคลองโยง มีสภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่ม มีลำคลองสายหลักไหลผ่านหลายสายพื้นดินมีความอุดมสมบูรณ์ ประชาชนมักตั้งบ้านเรือนอยู่อาศัยริมสองฝั่งคลองสายหลัก การเดินทางไปมาหาสู่กันต้องอาศัยลำคลองเป็นเส้นทางในการสัญจรไปมา เพราะในอดีตนั้นการคมนาคมไม่สะดวกเหมือนในปัจจุบัน ดังนั้นการสัญจรไปมาต้องอาศัยเรือเป็นพาหนะ ซึ่งพวกพ่อค้าได้ใช้เรือที่โยงติดกันหลายๆลำในการขนส่งสินค้า ชาวบ้านและพ่อค้าวานิชต่างๆ จึงเรียกกันติดปากต่อ ๆ มาว่า "ตำบลคลองโยง" จนถึงบัดนี้

ตำบลคลองโยงเป็นตำบลเดียวที่มีโฉนดชุมชน โดยเฉพาะพื้นที่หมู่ที่ 8 ตำบลคลองโยงเป็นพื้นที่พิเศษที่รับสิทธิชุมชนหรือเรียกว่าโฉนดชุมชนเป็นแห่งแรกของประเทศไทยโดยได้รับเมื่อปี 2554เนื่องจากพื้นที่แห่งนี้เดิมทีเคยเป็นพื้นที่ของราชวงศ์แล้วก็มีการขายตกทอดกันมาจนสุดท้ายชาวบ้านจึงรวมตัวกันเป็นสหกรณ์จัดซื้อพื้นที่แล้วก็ได้สิทธิ์ แต่รัฐบาลในยุคนั้นมีนโยบายที่จะทำโฉนดชุมชนที่เกิดขึ้นในประเทศ ซึ่งหาพื้นที่ไม่ได้ ประกอบกับขณะนั้นตำบลคลองโยง มีการประท้วงในเรื่องของสิทธิชุมชนรัฐบาลจึงลงมาดูพื้นที่ จนได้รับเป็นกรรมสิทธิของชุมชนบริหารจัดการโดยสหกรณ์บ้านคลองโยง จำกัด ทั้งนี้ต้องการจะรักษาพื้นที่นี้ให้อยู่ยาวนาน และให้ปลอดจากโรงงานอุตสาหกรรม คอนโดมิเนียม ชุมชนต้องการที่จะรักษาพื้นที่สีเขียวเอาไว้เพื่อเป็นปอดของคนในชุมชน จึงถือ

เป็นจุดเด่นของตำบลคลองโยงทำให้คนมีความมั่นคงในเรื่องของที่ดิน โดยแบ่งให้แต่ละครอบครัวทำมาหากิน ซึ่งหลังจากจดทะเบียนเป็นสหกรณ์แล้ว ได้ทำการรังวัดแบ่งเขตกันอย่างชัดเจนทุกคนจะมีสิทธิในพื้นที่ของตนเอง ไม่สามารถซื้อขายได้ แต่สามารถส่งต่อสิทธิ์นั้นให้แก่ทายาทได้ โดยโฉนดชุมชนนี้เดิมอยู่ในการดูแลของกระทรวงการคลัง โดยกรมธนารักษ์ เป็นผู้ดูแล แล้วเปลี่ยนมาเป็นสหกรณ์บ้านคลองโยงเป็นผู้ดูแลมาจนถึงปัจจุบัน

สภาพปัญหาที่สำคัญในพื้นที่มีหลายปัญหาด้วยกัน ปัญหาหลักได้แก่ ปัญหามลพิษทางอากาศ ซึ่งเกิดจากการเผาฟางข้าว ปัญหาด้านที่ 2 ได้แก่ ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม พื้นที่ตำบลคลองโยงเป็นพื้นที่ราบลุ่มน้ำ มีน้ำท่วมขังในพื้นที่ช่วงฤดูฝนเกือบทุกปี ปัญหาที่ 3 คือ ปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อมทางน้ำ เนื่องจากมีการขยายตัวทางชุมชน ทำให้มีการสร้างที่อยู่อาศัยรุกล้ำลำคลอง กีดขวางการระบายน้ำลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ และนี่เป็นสาเหตุของน้ำท่วมขังในพื้นที่

บทบาทที่สำคัญกับการแก้ไขปัญหา ในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในครั้งนี้ จากการสำรวจข้อมูลเราพบว่า ผักตบชวาที่อยู่ใน คู คลอง เติบโตอย่างรวดเร็วและเพิ่มปริมาณมากขึ้น ทุกครั้งที่มีการประชุมสภาองค์กรชุมชนเราจะนำประเด็นปัญหานี้เข้ามาพูดคุยกันทุกครั้งและหาแนวทาง ในการแก้ไขปัญหาร่วมกันทั้งนี้ เรายังได้เชิญหน่วยงานภาคีอื่น ๆ เข้าร่วมในการแก้ไขปัญหโดยเชื่อมโยงกับกรมชลประทาน ชมรมเรารักแม่น้ำท่าจีน และได้รับการสนับสนุนเครื่องอัดกระถางจากผักตบชวา จากสำนักงานพลังงานและสิ่งแวดล้อม สภาองค์กรชุมชนเทศบาลตำบลคลองโยง ได้ตั้งแกนหลักที่จะช่วย ขับเคลื่อนการทำงานในพื้นที่ คือ สำนักงานเทศบาลตำบลคลองโยง นอกจากนี้ยังรณรงค์ส่งเสริมให้คนในชุมชน ลด ละ เลิก การใช้สารเคมีในการกำจัดวัชพืชอีกด้วย

รูปกิจกรรม : คนในชุมชนร่วมมือกันกำจัดผักตบชวาในคูคลอง

กระบวนการพัฒนา อาจารย์โชติ สายยืนยง เล่าให้เราฟังว่า “ครั้งแรกที่เราได้งบประมาณจากหน่วยงานเข้ามาเสริมหนุนเราเชิญชวนคนที่อาศัยอยู่ริมคลอง มาร่วมด้วยช่วยกันจัดเก็บผักตบชวา ขยะต่าง ๆ และก่อให้เกิดความรัก และตระหนักถึงความสำคัญของ แหล่งน้ำคูคลอง ว่าเปรียบเสมือนวิถีชีวิตและ เส้นเลือดใหญ่ของพวกเขา

เขา ถ้าไม่ช่วยกันรักษา ต่างคนต่างช่วยกันทำลาย มันก็คือทำร้ายตัวเอง เราใช้วิธีการสร้างกระบวนการ ให้เขามีจิตสำนึกในการที่จะดูแลร่วมกัน ปัญหาที่เราพบในการทำงานชุมชนอีกประการหนึ่งก็คือ คนทำงานมักจะไม่ค่อยได้รับการดูแล งานบางอย่างต้องอาศัยหน่วยงานอื่นที่มีกำลังมากกว่า มีเครื่องจักร เครื่องยนต์เข้ามาช่วยซึ่งช่วยในการจัดเก็บ ก็ช่วยบรรเทาปัญหาไปได้มาก สังเกตได้ว่า ตอนที่เราทำโครงการใหม่ ๆ เพื่อรองรับขยะสิ่งปฏิกูลทั้งหลายที่ไม่ต้องการ คนโบราณ ในสมัยก่อนอะไร ๆ ก็มักจะทิ้งลงคลอง แต่หลังจากเราทำโครงการเราได้ทำการสำรวจแล้วพบว่า ภาพสิ่งปฏิกูล ที่เคยเห็นถูกทิ้งใน ลำคลอง มีปริมาณลดลง แสดงว่าสิ่งที่เราทำแล้วมันเห็นผล

รูปกิจกรรม : คนในชุมชนร่วมมือกันกำจัดผักตบชวาในคูคลอง ตำบลคลองโยง

นอกจากนี้ชุมชนยังได้ตั้งกฎของชุมชน โดยอาศัยความร่วมมือใช้ชุมชนเฝ้าระวังกันเอง อาจารย์โชติ สาย ยืนยง เล่าต่อว่า “ตอนเราทำโครงการรักษาคุ่มครองในปี 2555 ตอนนั้นเราร่วมกับชมรมอนุรักษ์แม่น้ำท่าจีนทำเรื่องเกี่ยวกับการดูแลคูคลอง แล้วก็มีการลงนามร่วมกันว่า ต่อไปนี้เราจะต้องทำ เรื่องเกี่ยวกับคูคลองร่วมกัน เช่น ข้อที่ 1 เราจะไม่ทิ้งขยะมูลฝอย ข้อ 2 ต้องช่วยกันดูแลหน้าบ้านให้น่ามอง ปรับภูมิทัศน์ให้สวยงามดูดี ส่วนเขาจะทำได้มากน้อยขนาดไหน ขึ้นอยู่กับจิตสำนึก ที่ถูกลงนามโดยปฎิญญาที่ตกลงร่วมกัน แต่ก็คิดว่าจะเป็นจุดเริ่มต้นจะให้ผล 100% คงเป็นไปได้ เราเห็นผลจากการที่เราทำแล้ว ชุมชนได้ตระหนักถึงความสำคัญจากจุดเริ่มต้นนี้ จากที่เคยละเลยก็กลับมาฟื้นฟูขึ้นมาใหม่ การทำโครงการนี้ นอกจากจะได้คลองที่สะอาดแล้วยังได้เห็นน้ำใส ๆ ในคูคลองคืนกลับมาอีกด้วย” ในการทำงานเราเริ่มต้นพัฒนาจากคลองหลักก่อน คือ คลองนราภิรมย์ ซึ่งเป็นคลองประวัติศาสตร์ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 คลองที่ 2 เป็นคลองเก่าแก่ตั้งแต่สมัยต้นรัตนโกสินทร์ คือคลองโยงคลองที่ 3 ซึ่งเป็นคลองหลักก็คือคลองชัยยะขรรค์ความเป็นมาของคลองแต่ละแห่งล้วนแล้วแต่เกี่ยวเนื่องกับราชวงศ์ทั้งสิ้น คลองแต่ละสายมีส่วนในการที่จะช่วยแก้ปัญหาเรื่องน้ำท่วมได้เป็นอย่างดีนอกจากมีคลองโยงเป็นคลองหลักแล้ว ยังมีคลองสาขาอีกหลายสายอีกหนึ่งประวัติศาสตร์ที่สำคัญ ในสมัยสุนทรภู่ได้ใช้ในการเดินทางไปและกลับหัวพระแท่นดงรัง กับองค์พระปฐมเจดีย์คลองเจดีย์บูชาคือเป็นหนึ่งในบทนิราศ ซึ่งกล่าวถึงตำบลจี่วลาย ตำบลลานตากฟ้า ซึ่งเคยเสด็จประพาสในอดีต ความสำเร็จที่ผ่านมาเกิดจากความร่วมมือกันและการมีพันธะสัญญาต่อกันที่จะแก้ไขปัญหาของชุมชนร่วมกัน

ภาพก่อน และหลังการกำจัดผักตบชวาในคูคลอง

คิดค้นสิ่งใหม่จากทรัพยากรเดิม ทางสภาองค์กรชุมชนเทศบาลตำบลคลองโยง ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานสิ่งแวดล้อมโดยได้นำเครื่องอัดกระดาษโดยใช้ผักตบชวาที่จัดเก็บมาเข้าเครื่องตัดเป็นท่อนแล้วนำไปตากแห้งแล้วนำมาเข้าเครื่องอัดขึ้นรูปเป็นกระดาษสำหรับปลูกต้นไม้ซึ่งทดแทนการใช้ถุงพลาสติกได้เป็นอย่างดี และสามารถย่อยสลายได้ตามธรรมชาติเป็นกระดาษที่เน้นเรื่องของการรักษาสิ่งแวดล้อมทั้งนี้ทางกลุ่มได้ต่อยอดมาจากการใช้ผักตบชวามาผสมกับดินเพื่อทำปุ๋ยโดยได้รับการสนับสนุนจากคณะวิศวกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล โดยต่อยอดจากโครงการ 9101 ที่ชุมชนได้ทำอยู่โดยสามารถผลิตเป็นปุ๋ยไม่มากสุดถึง 10 ตัน เป็นการใช้วัสดุที่มีในพื้นที่มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เป็นการประดิษฐ์คิดค้น รวมถึงการใช้ภูมิปัญญาดั้งเดิมมาผสมผสาน คิดค้นให้เกิดสิ่งใหม่ภายใต้ของที่มีอยู่ รวมถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไปในตัวและก่อให้เกิดรายได้ของคนในตำบลไปพร้อมๆกัน

รูปกิจกรรม : เครื่องอัดกระดาษโดยใช้ผักตบชวาโดยการสนับสนุนจากสำนักงานสิ่งแวดล้อม

ประสานงานพื้นที่

นายโชติ สายยืนยง

คณะทำงานสภาองค์กรชุมชนเทศบาลตำบลคลองโยง

089-9345593

16-ตำบลบางน้ำผึ้งปอดของคนเมือง

ตำบลบางน้ำผึ้ง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

ตำบลบางน้ำผึ้ง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ เป็นตำบลหนึ่งในเขตอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ เหตุที่ได้ชื่อว่าตำบลว่า “บางน้ำผึ้ง” นั้น จากคำบอกเล่าของผู้สูงอายุเล่ากันในหลายที่มา บ้างว่า เดิมพื้นที่แห่งนี้เป็นที่ที่มีไม้ยืนต้นและไม้ผลที่มีความอุดมสมบูรณ์มาก ทำให้มีผึ้งผึ้งมาอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในบริเวณ

นี้มักจะเข้าป่าหาน้ำผึ้งกันได้เป็นจำนวนมาก จึงเรียกกันต่อมาว่า ตำบลบางน้ำผึ้ง และนิยมนำมาใส่บาตรถวายแด่พระภิกษุสงฆ์ซึ่งถือเป็นของสูงค่าและมีคุณค่า มีความบริสุทธิ์ จึงเกิดเป็นประเพณีตักบาตรน้ำผึ้งสืบทอดกันมา เป็นการปฏิบัติตามอย่างเมื่อครั้งพุทธกาล ประชาชนก็นิยมถวายน้ำผึ้งป่าให้กับพระพุทเจ้า อีกคำบอกเล่าหนึ่งคือชุมชนแห่งนี้เป็นชุมชนดั้งเดิมตั้งแต่ครั้งสมัยกรุงศรีอยุธยา เดิมมีชื่อหมู่บ้านอย่างไรวินั้นไม่ปรากฏหลักฐานแต่มีเรื่องเล่าว่า ครั้งหนึ่งพระองค์เจ้าสายน้ำผึ้งและพระนางเจ้าสุชาดาได้เสด็จประพาสทางชลมารคมาในพื้นที่บริเวณนี้ตามลำน้ำเจ้าพระยา เมื่อเสด็จมาถึงบริเวณนี้พบว่าพื้นที่บริเวณนี้มีความร่มรื่น อุดมสมบูรณ์ มีพันธุ์ไม้ขึ้นอยู่หนาแน่น ทำให้มีผึ้งผึ้งมาอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก และมีผู้เก็บน้ำผึ้งมาถวาย พระนางเจ้าสุชาดาจึงทรงอธิษฐานจิตว่าหากน้ำผึ้งที่ได้รับมา สามารถช่วยรักษาโรคเรื้อรังของพระธิดาได้ จะทรงสร้างวัดถวายไว้ในพื้นที่ชุมชนแห่งนี้ เป็นที่น่าอัศจรรย์ว่าน้ำผึ้งที่ได้มาจากบริเวณนี้สามารถรักษาโรคของพระธิดาได้ พระองค์เจ้าสายน้ำผึ้ง จึงโปรดให้สร้างวัดบางน้ำผึ้งนอก และพระนางเจ้าสุชาดาได้โปรดให้สร้างวัดบางน้ำผึ้งในขึ้น และตั้งชื่อว่า “วัดสุชาดา” ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนชื่อมาเป็นวัดบางน้ำผึ้งใน มาจนถึงปัจจุบันนี้ และเรียกชุมชนบริเวณนี้ว่า “บ้านบางน้ำผึ้ง” และต่อมาจึงตั้งเป็นตำบลบางน้ำผึ้งมาจนถึงปัจจุบันนี้

อาณาเขต / พื้นที่ /แผนที่ตำบล

ตำบลบางน้ำผึ้งตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา เดิมมีพื้นที่กว้างใหญ่ต่อมาได้แยกออกเป็นตำบลบางกระเจ้า ทำให้มีพื้นที่ลดลง ตั้งทางด้านทิศเหนือของอำเภอพระประแดง ห่างจากที่ว่าการอำเภอพระประแดง ประมาณ 5 กิโลเมตร ตามเส้นทางถนนสายเพชรหงษ์ มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	องค์การบริหารส่วนตำบลบางกอบัว อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	แม่น้ำเจ้าพระยา (ฝั่งตรงข้ามเขตบางนา กรุงเทพมหานคร)
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	องค์การบริหารส่วนตำบลบางยอ และองค์การบริหารส่วนตำบลบางกอบัว อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ
ทิศใต้	ติดต่อกับ	องค์การบริหารส่วนตำบลบางกระสอบ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

จากการสำรวจข้อมูลปัญหาชุมชนทุกมิติ โดยสภาองค์กรตำบลบางน้ำผึ้งร่วมกับท้องที่ ท้องถิ่น ผู้นำองค์กรชุมชน พบว่า ตำบลบางน้ำผึ้งเดิมชาวบ้านในชุมชนประกอบอาชีพทำสวน มีวิถีชีวิตริมคลอง ต่อมาได้มีการพัฒนาพื้นที่สู่บริบทชุมชนเมือง มีโรงงานอุตสาหกรรมเกิดขึ้นในพื้นที่จำนวนมาก จึงกลายเป็นพื้นที่เศรษฐกิจ เกิดปัญหาประชากรแฝง เนื่องจากมีคนไปทำงานในพื้นที่จำนวนมาก ทำให้ที่ดินมีราคาสูง ผู้คนในชุมชนเข้าไม่ถึงที่ดินทำกิน บ้านเรือนทรุดโทรมตามกาลเวลา อีกทั้งการมีโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากมลพิษของโรงงานอุตสาหกรรม

ชวนกันมาแก้ไขปัญหา

สภาองค์กรชุมชนตำบลบางน้ำผึ้ง มีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้แก้ไขปัญหามาของชุมชน เป็นเวทีกลางในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมดำเนินการ เพื่อให้เกิดแผนการแก้ไขปัญหามา โดยมีกระบวนการ ดังนี้

1. จัดทำข้อมูลสภาพปัญหาชุมชน เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนการแก้ไขปัญหามา พัฒนางานในพื้นที่
2. ประชุมจัดทำแผนพัฒนาการแก้ไขปัญหามา เพื่อให้ชุมชนมีแผนพัฒนาในทุกด้าน ที่นำไปปฏิบัติและการสร้างรูปธรรมความสำเร็จจากการขับเคลื่อนงานได้
3. ดำเนินการแก้ไขปัญหามา โดยนำแผนพัฒนาชุมชนมาสู่การแก้ไขปัญหามา ผ่านการจัดเวทีนำเสนอแผนพัฒนาฯ ต่อหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องเพื่อเชื่อมโยงหนุนเสริมการแก้ไขปัญหามาในพื้นที่ ให้สามารถดำเนินกิจกรรมที่สอดคล้องกับบริบท วิถีชีวิต วัฒนธรรมได้อย่างสมดุล

4. บูรณาการและเชื่อมโยงหน่วยงานภาคี การเชื่อมโยงการทำงาน กลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในกลุ่มระดับตำบล อำเภอ จังหวัด และมีการบูรณาการร่วมกัน กับหน่วยงานภาคี พัฒนาระบบข้อมูลการสื่อสาร

5. ติดตามสรุปผลการดำเนินงาน สภาองค์กรชุมชนจัดกลไกการติดตามการแก้ไขปัญหามาความเดือดร้อนภายใต้การแก้ไขปัญหามาโดยสภาองค์กรชุมชน และการเชื่อมโยงประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขปัญหามา

จากการจัดทำแผนแก้ไขปัญหามา สภาองค์กรชุมชนตำบลได้มีส่วนสำคัญในการแก้ไขปัญหามาคุณภาพชีวิตชุมชนในด้านเศรษฐกิจ พัฒนาพื้นที่สู่การท่องเที่ยวมา โดยประสานเชื่อมโยงหน่วยงานภาคี นำโดย บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) อบต. ท้องถิ่น ขับเคลื่อนงานร่วมกันภายใต้โครงการ Our Khung Bangkachao ร่วมกับองค์กร

สมาชิกทั้งภาครัฐ-เอกชน และเครือข่าย Social collaboration) เพื่อพัฒนาพื้นที่สีเขียวในพื้นที่คังบางกะเจ้า 6,000 ไร่ ภายใน 5 ปี สำหรับแผนดำเนินการระยะแรก 400 ไร่ ในพื้นที่ราชพัสดุของกรมป่าไม้ เป้าหมายเพื่อความเจริญเติบโตด้านสิ่งแวดล้อม

ผลจากการแก้ไขปัญหาคุณภาพชีวิต พัฒนาพื้นที่ตำบลบางน้ำผึ้งสู่การท่องเที่ยวโดยชุมชน พัฒนาชุมชนสร้างชุมชนเข้มแข็งด้วยการจัดความยากจนสู่ความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ โดยสภาองค์กรชุมชนตำบลบางน้ำผึ้งเชื่อมโยงการขับเคลื่อนงานกับองค์การบริหารส่วนตำบลบางน้ำผึ้งและแกนนำชุมชน ในการจัดตั้ง และบริหาร

กิจการตลาดน้ำบางน้ำผึ้งด้วยการน้อมนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาปรับใช้ในทุกมิติของการพัฒนาท้องถิ่น จนมีชื่อเสียงในระดับหนึ่งแล้ว จึงได้ต่อยอดการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวด้วยการรวมตัวกัน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมพัฒนา แก้ไขปัญหาความยากจนและการดูแลสิ่งแวดล้อม เพื่อให้การท่องเที่ยวในท้องถิ่นเกิดความยั่งยืนต่อไปในระยะเวลายาวนาน **ชักชวนคนในท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทร่วมในการให้บริการ**

แก่นักท่องเที่ยว โดยการจัดการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ชั้น ณ หมู่ที่ 3

- 4 ตำบลบางน้ำผึ้ง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสม เนื่องจากติดกับแม่น้ำเจ้าพระยา ที่ได้หล่อเลี้ยงวิถีชีวิตของคนในชุมชนมาช้านาน ธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งอนุรักษ์หิ้งห้อย ได้รับการคัดเลือกให้เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ มีศูนย์เรียนรู้ชุมชนให้นักท่องเที่ยวทุกระดับช่วงวัยได้เรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชาวบางน้ำผึ้ง และพักอาศัยร่วมกับเจ้าของวัฒนธรรมในชุมชน ดำเนินชีวิตเช่นเดียวกับชาวบ้านในชุมชน เป็นชุมคลังทางปัญญาของสังคม เกิดกลุ่มบางน้ำผึ้งโฮมสเตย์ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นบ้านที่ติดริมแม่น้ำเจ้าพระยาและมีบ้านไทยโบราณ 2 หลัง คู่ อายุประมาณ 200 กว่าปี ปัจจุบัน มีบ้านเข้าร่วมกลุ่มทั้งหมด 14 หลังคาเรือน แต่ละบ้านพัก จะมีอุปกรณ์ความปลอดภัยต่าง ๆ อีกทั้ง

ความสะดวกสบายด้านอื่นไว้บริการอย่างเพียบพร้อม สมาชิกกลุ่มโฮมสเตย์จะได้รับผลประโยชน์จากส่วนแบ่งของค่าบริการต่าง ๆ มากขึ้น จึงเป็นการเปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นมีรายได้จากการท่องเที่ยว ทำให้เกิดการตื่นตัวของคน และหน่วยงานภายในท้องถิ่นที่จะเข้ามาเป็นพลังร่วมในการขับเคลื่อน ดูแลรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตน ตลอดจนการประกอบอาชีพต่าง ๆ ที่เป็นการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว การจัดการท่องเที่ยวดังกล่าว ได้รับความสนใจและผลตอบรับที่ดีจากนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็น

แหล่งท่องเที่ยวพักผ่อนในวันหยุดที่เดินทางมาสะดวกอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพฯ สินค้าและบริการต่าง ๆ ในชุมชน รวมทั้งในตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง ราคาไม่แพง เมื่อเปรียบเทียบกับสภาวะการณ์เศรษฐกิจในปัจจุบัน และยังสามารถสัมผัสวิถีชีวิตชนบทได้ก่อให้เกิดมิตรภาพ ความรู้ ความเข้าใจ และความซาบซึ้งตรึงใจในวัฒนธรรมของชุมชนบางน้ำผึ้ง

พัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างรายได้ให้กับคนในตำบล

จากการทำงานของสภาองค์กรชุมชนฯ ต่อการแก้ไขปัญหาคุณภาพชีวิต ส่งผลต่อชุมชน ให้เกิดการลุกขึ้นมาแก้ไขปัญหาของตนเอง เกิดการมีส่วนร่วม สร้างความรัก ความสามัคคีให้กับคนในชุมชน ผู้นำชุมชนและผู้บริหารในท้องถิ่น รับฟังปัญหาของประชาชนพร้อมกับการจัดทำแผนในการแก้ไขปัญหาพร้อม มีการทำงานอย่างมุ่งมั่นตั้งใจจริงและลงมือปฏิบัติจริงของเครือข่ายแกนนำชุมชนและร่วมกันติดตามผลการดำเนินงาน มีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบอย่างสม่ำเสมอ ส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมในการทำงาน และความร่วมมือของชุมชน พร้อมทั้งการเชื่อมโยงภาคีเข้ามาหนุนเสริมการทำงานในพื้นที่ จึงทำให้พื้นที่ที่มีความเปลี่ยนแปลงด้านอาชีพ รายได้ วิถีชีวิตดั้งเดิมกลับคืนมา อีกทั้งยังคงรักษาสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่เป็นปอดของคนเมืองได้เป็นอย่างดี

ประสานงานพื้นที่

นายวิริศ รัตมิตต์

ประธานสภาองค์กรชุมชนตำบลบางน้ำผึ้ง

085 5535428

17-ธนาคารคัดแยกขยะประกันชีวิต

ตำบลบางบัวทอง อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี

ตำบลบางบัวทองตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี มีจำนวนหมู่บ้าน 13 หมู่บ้าน ประกอบด้วยหมู่บ้าน หมู่1 บ้านหนองเชียงโคต , หมู่2 บ้านคลองสามวัง , หมู่3 บ้านค่ายสาม , หมู่4 บ้านโรงสวด (สุเหร่ากลาง) , หมู่5 บ้านโสนลอย , หมู่6 บ้านปากคลองตาคาลัย , หมู่7 บ้านปากคลองตาคาลัย , หมู่8 บ้านคลองเจ๊ก , หมู่9 บ้านคลองเจ๊กเล็ก , หมู่10 บ้านปลายคลองลำรี , หมู่11 บ้านคลองเจ๊ก , หมู่12 บ้านคลองลำรี , หมู่13 บ้านคลองสามวัง

มีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ จดตำบล ละคร

ทิศใต้ จดตำบล พิมลราช

ทิศตะวันออก จดตำบล ละคร เทศบาลเมืองบางบัวทอง

ทิศตะวันตก จดตำบล ไทรน้อย อำเภไทรน้อย

สภาพพื้นที่ดินเป็นพื้นที่ อุดมสมบูรณ์ เหมาะแก่การเพาะปลูก สภาพดินโดยทั่วไปเป็นดินร่วน เหมาะแก่การใช้ประโยชน์ทาง เกษตรกรรม โดยเฉพาะการ ปลูกข้าว และทำสวนผลไม้ ในปัจจุบันการใช้ประโยชน์ในที่ดินไม่เหมาะสมเนื่องจากการขยายตัวของแหล่งที่อยู่อาศัยการอพยพเคลื่อนย้ายประชาชน มาอยู่ในบริเวณดังกล่าวเป็นจำนวนมากทำให้ สภาพพื้นที่เปลี่ยนแปลง มีหมู่บ้านจัดสรรเกิดขึ้นจำนวนมาก ทำให้ภูมิประเทศเป็นสองลักษณะ คือ ชุมชนเมือง และชุมชนเกษตรดั้งเดิม พื้นที่เกษตรกรรมถูกใช้ไปในการปลูกสร้างที่อยู่อาศัยทำให้พื้นที่สี เขียว ลดลง

ในปี 2553 มีการรวมกลุ่ม องค์กรชุมชน เครือข่ายองค์กรชุมชนเพื่อจัดแจ้งจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนตำบล บางบัวทอง เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2553 ตามพระราชบัญญัติสภาตำบล โดยมี นางอารีย์ ณรงค์น้อย เป็นผู้

ประสานตำบลบางบัวทอง และมีคณะทำงานในขณะนั้นร่วมกันทั้งหมด 13 หมู่บ้าน รวม 26 คน จำนวน 21 กลุ่ม ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ จากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ในการดำเนินงานเชื่อมโยงหน่วยงานภาคี มีผลการดำเนินงาน ได้แก่ การเสนอแผนพัฒนาของสภาองค์กรชุมชนต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดตั้งศูนย์ประสานงานกลางภายในตำบล ทำให้การประสานงานของสภาองค์กรชุมชนและกลุ่มองค์กรชุมชนต่างๆ เป็นไปในทางที่ดีขึ้น ในขณะเดียวกันในการวิเคราะห์แผนของสภาองค์กรชุมชน ทำให้ทราบว่าการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ประกอบกับการประชุมของสภาองค์กรชุมชนตำบลบางบัวทอง ต้องมีความต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของสมาชิกองค์กรชุมชนตำบล

ปัจจุบันตำบลบางบัวทองกลายเป็นชุมชนเมือง เนื่องจากมีการคมนาคมสะดวกขึ้น โครงการบ้านจัดสรรจึงเกิดขึ้น และตามมาด้วย กิจการห้างร้านต่างๆผุดขึ้นมาราวดอกเห็ด จนถึงขณะนี้เศรษฐกิจในตำบลบางบัวทองขยายตัวมากขึ้นทำให้เกิดห้างสรรพสินค้าเกิดขึ้นหลายแห่ง วิถีชีวิตดั้งเดิมได้เปลี่ยนไปเมื่อสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป สภาพปัญหาในตำบลจึงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ในขณะเดียวกันการขยายตัวของเมืองได้นำมาสู่สถานการณ์ปัญหาเรื่องขยะในชุมชนเมืองซึ่งมีจำนวนมาก ซึ่งทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดำเนินการจัดการขยะแต่ก็ไม่สามารถที่จะดำเนินการได้เนื่องจากมีจำนวนมาก ดังนั้นสภาองค์กรชุมชนซึ่งเป็นเครือข่ายภาคประชาชนได้เข้าไปมีส่วนในการแก้ไขปัญหาเรื่องการเก็บขยะ ผ่านการริไซเคิล การแปรรูปขยะ

การจัดการอย่างมีส่วนร่วม

สภาองค์กรชุมชนตำบลบางบัวทองได้ร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบล นำโดย ท่านดร.วิเชียร เจริญนพสิทธิ์ นายองค์การบริหารส่วนตำบลบางบัวทอง จัดให้มีการเปิดวงประชุมปรึกษาหารือเพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาตำบลบางบัวทอง และได้ลำดับความสำคัญของปัญหาพบว่าปัญหาที่เร่งด่วนและสามารถดำเนินการได้เลย ได้แก่ การแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม จึงหยิบยกปัญหาดังกล่าว มาจัดทำแผนแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม มีการลงพื้นที่สำรวจความคิดเห็นและขอมติจากประชาชน กลุ่มต่างๆ และที่ประชุมให้เสนอให้ดำเนินการเรื่องโครงการ ธนาคารขยะ กับ การส่งเสริมอาชีพสิ่งประดิษฐ์จากขยะ ที่นำมารีไซเคิลและทำเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ มาใช้ประโยชน์ได้ เช่น กระเป๋าเอนกประสงค์ หมวก เป็นต้น

จากปัญหาสู่การแก้ไข

จากการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม (การจัดการขยะ) เพื่อนำมาสู่การแก้ไขพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ สภาองค์กรชุมชนตำบลบางบัวทอง ได้ทำ *โครงการธนาคารคัดแยกขยะประกันชีวิต* ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลบางบัวทองให้การสนับสนุนพื้นที่ตั้งสำนักงาน ในการผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ทำจาก พลาสติกแปรรูป การดำเนินงานของกลุ่มมีวัตถุประสงค์ให้คนในตำบลบางบัวทองสร้างจิตสำนึกที่ดีในเรื่องการสร้างชุมชนน่าอยู่ ลดปริมาณขยะการนำขยะมาสร้างรายได้ให้กับครอบครัว โดยการนำขยะมาขายแลกเปลี่ยนประกันชีวิตให้กับครอบครัว และการคัดแยกขยะเพื่อนำมาแปรรูปผลิตภัณฑ์ เป็นของใช้ในครัวเรือน เช่น ของเหลือใช้ ไวนิล น้ำยาปรับผ้านุ่ม นำมาทำเป็นกระเป๋า หมวก ฯ ทำให้คนในชุมชนมีอาชีพ เพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว ไม่น้อยกว่า 50 ครัวเรือน ได้มีอาชีพหมุนเวียนในหมู่บ้านต่างๆ แขนงนำที่เป็นตัวอย่างในสนับสนุนให้เกิดอาชีพและทำกิจกรรม

นางอารีย์ ณรงค์น้อย ซึ่งเป็นประธานสภาองค์กรชุมชนเป็นผู้ริเริ่มโครงการ โดยการรวมกลุ่มแม่บ้านในตำบล ที่สนใจ รวมตัวกันเพื่อออกแบบการทำงาน พร้อมทั้งประสานงานกับหน่วยงานเพื่อขอรับการสนับสนุนในเรื่ององค์ความรู้ งบประมาณ สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ รวมถึงการประสานความร่วมมือกับธนาคารทหารไทย ในการสนับสนุนจักรเย็บผ้า จำนวน 4 ตัว ให้กลุ่มอาชีพได้มีเครื่องมือในการผลิตชิ้นงาน และยังมีการต่อยอดการดำเนินงานในพื้นที่ใกล้เคียง รวมถึงพื้นที่หมู่บ้านจัดสรร ที่ได้เข้าร่วมโครงการ ธนาคารคัดแยกขยะประกันชีวิต เพื่อขยายฐานสมาชิก

และเป็นการนำขยะมาแปรรูป เพื่อลดปริมาณ นำรายได้กลับสู่ชุมชน

นวัตกรรมขณะเป็นประกัน

จากการที่เครือข่ายองค์กรชุมชน คิดค้นวิธีการการจัดการสิ่งแวดล้อม ด้วยวิถีที่เอื้อกับการดำรงชีวิตของชุมชนท้องถิ่น นำขยะมาสร้างคุณค่าเริ่มต้นจากครัวเรือน กระจายสู่ชุมชน และระดับตำบล เป็นการเพิ่มรายได้ ส่งเสริมอาชีพและยังช่วยกันรักษาสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดการส่งเสริมและสนับสนุนให้สมาชิกองค์กรชุมชน โดยความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานของรัฐในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่จะเป็นประโยชน์ต่อชุมชน ซึ่งจากเดิม เป็นการจัดการแบบทิ้งภาระให้กับหน่วยงาน ไม่มีการจัดการร่วม เกิดปัญหาขยะล้นเมือง ส่งผลต่อสิ่งแวดล้อม แหล่งน้ำเน่าเสีย เป็นต้น ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน เป็นมิติของความร่วมมือกันในเรื่องการดูแล การจัดการ ซึ่งทุกคนเห็นประโยชน์ร่วม เกิดการเผยแพร่และให้ความรู้ความเข้าใจแก่สมาชิกองค์กรชุมชน รวมทั้งการร่วมมือกันในการคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

ประสานงานพื้นที่

นางอารีย์ ณรงค์น้อย

ผู้ประสานงานสภาองค์กรชุมชนตำบลบางบัวทอง

063-265-3936

18-คู่มือโควิด-19 นวัตกรรมสวัสดิการชุมชนยุคใหม่

ตำบลบางพลีน้อย อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ

ตำบลบางพลีน้อย เป็นตำบลที่เก่าแก่ก่อตั้งขึ้นมาเมื่อปี พ.ศ. 2430 จากคำบอกเล่าของชุมชนในตำบลบางพลีน้อย เกิดจากการขุดลอกคลองสำโรงพบเทวรูปสำริด 2 องค์ จารึกชื่อว่า “พญาแสนดา และมหาสังขร” จึงได้มีการทำพิธีบวงสรวงโดยใช้ “บัตรพลี” (ธาตุทำด้วยก้านกล้วยรูปสามเหลี่ยมใส่อาหารคาวหวานเพื่อบวงสรวงเทวดา) ต่อมาประสบกับความแห้งแล้งจึงใช้เครื่องบวงสรวง “บัตรพลีขนาดเล็ก” ต่อมาจึงเรียกบางพลีน้อย ต่อมาในปี 2554 ได้ยกเป็นเทศบาลตำบลบางพลีน้อยจัดตั้งขึ้นตามประกาศกระทรวงมหาดไทย

ที่ตั้ง เนื้อที่โดยประมาณ 20.00 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 12,500 ไร่ ลักษณะภูมิประเทศพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม เหมาะแก่การเพาะปลูก มีลำคลองซึ่งมีน้ำไหลผ่านตลอดทั้งปี ไม่มีป่าไม้และภูเขา

อาณาเขตติดต่อ ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลคลองสวน ตำบลบ้านระกาศ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลคลองนิมมาตรา อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลบ้านระกาศ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ

สภาพปัญหาที่สำคัญ

ปัญหาด้านเศรษฐกิจการส่งเสริมอาชีพและการกระจายรายได้ ความต้องการในด้านการส่งเสริมอาชีพของกลุ่มองค์กรชุมชนและกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ยังมีความต้องการสนับสนุนในด้านงบประมาณ ในการดำเนินโครงการ เนื่องจากยังขาดแคลนเงินทุนในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่มีคุณภาพมาดำเนินการ

ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม โรงงานจำนวนมากแห่งยังไม่มีระบบบำบัดมลพิษของเสียที่ปล่อยออกมาจากโรงงานทางอากาศและทางน้ำ ไม่สมบูรณ์เพียงพอก่อให้เกิดมลภาวะเป็นพิษทางน้ำทางอากาศ

ปัญหาด้านสังคม ปัญหาการแพร่ระบาดของของยาเสพติดหลายชนิด ในหมู่บ้าน การเสื่อมโทรมสภาพที่อยู่อาศัย ปัญหาการว่างงานเนื่อง จากแรงงานที่ไร้ฝีมือปัญหาความปลอดภัย ในชีวิตและทรัพย์สิน

ปัญหาด้านสาธารณสุข การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โรคติดต่อ โรคไม่ติดต่อในเขตชุมชน การสาธารณสุขมูลฐาน การแพร่ระบาดไวรัสโควิด 19 ส่งผลให้ประชาชนได้รับผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ การดำเนินกิจกรรม เศรษฐกิจ สังคม รายได้ ความเป็นอยู่ เนื่องจากดำเนินกิจกรรมได้จำกัด ส่งผลให้คนตกงาน ว่างงาน การจำกัดระยะเวลาการทำงาน หรือเลิกจ้างในท้ายที่สุด โดยมีแรงงานบางส่วนไม่ได้อยู่ในระบบประกันสังคม ทำให้จึงไม่สามารถได้รับสิทธิต่าง ๆ ในสถานที่ทำงาน เช่น เงินอุดหนุนช่วยเหลือค่าจ้าง การลาภกิจ หรือ ลาป่วย ทำให้ขาดรายได้ เกิดปัญหาหนี้สินตามมา

คู่มือโควิด-19 ช่วยเหลือบรรเทาปัญหาความเดือดร้อนแก่สมาชิก

จากสถานการณ์แพร่ระบาดโควิด-19 ซึ่งส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนในวงกว้าง ทั้ง เศรษฐกิจ สังคม ความเป็นอยู่ กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบางพลีน้อย จึงเล็งเห็นความจำเป็นอย่างเร่งด่วนในการช่วยแก้ไขบรรเทาปัญหาความเดือดร้อนของชุมชน โดยเฉพาะผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ คนด้อยโอกาส ผู้ป่วยติดเตียง คนไร้บ้าน ซึ่งมีรายได้น้อยอยู่แล้วให้ชุมชน ให้พวกเขาเหล่านั้นสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสถานการณ์โรคโควิด-19 ได้ระดับหนึ่ง จึงดำเนินกิจกรรมช่วยเหลือป้องกันโควิด-19 การให้ข้อมูลข่าวสาร การช่วยเหลืออุปกรณ์ป้องกันตนเอง เจลล้างมือ แอลกอฮอล์ หน้ากากอนามัย ข้าวสารอาหารแห้ง บัตรสวัสดิการช่วยเหลือสมาชิกผู้เดือดร้อน รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพชีวิต การฝึกอาชีพเสริมให้มีรายได้เพิ่มเติม โดยได้ร่วมมือกับหน่วยงานภาคีเทศบาลตำบลบางพลีน้อย สหกรณ์บางพลีน้อย สภาองค์กรชุมชนเทศบาลตำบลบางพลีน้อย ภาคเอกชน ผู้มีจิตศรัทธาบริจาคสนับสนุนกิจกรรมช่วยเหลือ

จากการดำเนินการแก้ไขบรรเทาปัญหาความเดือดร้อนโควิด-19 มีผลงานสำคัญที่เกิดขึ้นดังนี้

1.สนับสนุนช่วยเหลืออุปกรณ์ป้องกันตนเองเบื้องต้น เจลล้างมือ แอลกอฮอล์ หน้ากากอนามัย ฯลฯ เป็นจำนวนมากกว่า 2,000 ชิ้น โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ คนด้อยโอกาส ผู้ป่วยติดเตียง คนไร้บ้าน ซึ่งกิจกรรมดังกล่าว มีผู้มีจิตศรัทธาร่วมบริจาคสนับสนุนสิ่งของช่วยเหลือเพิ่มเติมด้วย

2.การฉีดพ่นยาฆ่าเชื้อในอาคารบ้านเรือน แห่ล่องอยู่อาศัยให้สมาชิกในบ้านทุกครัวเรือน เพื่อป้องกันโควิด โดยการสนับสนุนจากเทศบาลตำบลบางพลีน้อย

3.สนับสนุนข้าวสารอาหารแห้ง น้ำมันพืช น้ำปลา ให้กับครัวเรือนผู้เดือดร้อนเร่งด่วนกว่า 100 ครัวเรือน ที่ยากลำบาก มีรายได้น้อย โดยการสนับสนุนช่วยเหลือจากสหกรณ์บางพลีน้อย ช่วยเหลือสมาชิกเบื้องต้น

4.มอบคู่มือมูลค่า 200 บาท ให้กับสมาชิกผู้เดือดร้อน 2,500 คน เป็นเงินทั้งสิ้น 500,000 บาท โดยความร่วมมือระหว่างกลุ่มออมทรัพย์ชุมชน กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบางพลีน้อย ร้านสวัสดิการชุมชนใน

ตำบล เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนภัยพิบัติโควิด-19 ให้กับสมาชิกทั้งตำบล มากกว่า 3,000 ครัวเรือน ซึ่งคูโปงดังกล่าว นำมาแลกสินค้าอุปกรณ์เครื่องใช้สอยในร้านสวัสดิการชุมชน

ภาพกิจกรรมครัวเรือนผู้เดือดร้อนนำคูโปงแลกสิ่งของเครื่องใช้

นวัตกรรมชุมชน คูโปงโควิด-19

จากความเดือดร้อนภายใต้สถานการณ์โควิด-19 กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบางพลีน้อยได้คิดค้นคูโปงโควิด-19 เพื่อใช้เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการช่วยเหลือผู้เดือดร้อน เป็นเครื่องมือกลางที่ใช้ประสานความร่วมมือจากองค์กรชุมชน เครือข่ายภาคีในพื้นที่มาช่วยเหลือสมาชิกผู้ได้รับผลกระทบจากโควิด-19 เพื่อบรรเทาปัญหาความเดือดร้อน การเลี้ยงปากเลี้ยงท้องของสมาชิก ตลอดจนการกระจายรายได้จากคูโปงโควิด-19 เนื่องจากนำไปแลกสิ่งของเครื่องใช้จากร้านค้าชุมชน เงินหมุนเวียนในชุมชนอีกด้วย เหนือสิ่งอื่นใดคูโปงโควิด-19

นี้ยังเข้าถึงกลุ่มผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ คนด้อยโอกาส ผู้ป่วยติดเตียง คนไร้บ้าน ซึ่งฐานรายได้ในชุมชนมีความยากลำบากกว่าคนอื่น ๆ ในชุมชน พวกเขาเหล่านั้นสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสถานการณ์โรคโควิด-19 ได้ระดับหนึ่ง

คู่มือโควิด-19 นับเป็นนวัตกรรมสวัสดิการชุมชนยุคใหม่ ที่เป็นการจัดสวัสดิการที่เข้าถึงความเดือดร้อนทันทั่วสถานการณ์แพร่ระบาดโควิด-19 ซึ่งชุมชนได้คิดค้นรูปแบบการช่วยเหลือก่อนที่รัฐจะออกมาตรการเยียวยาคนรายได้น้อย 3 เดือน หรือบัตรสวัสดิการคนว่างงานเสียอีก สะท้อนการบริหารงานของคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบางพลีน้อยได้จัดสวัสดิการชุมชนในรูปแบบใหม่ สมาชิกได้รับประโยชน์ในวงกว้างกว่า 2,500 คน นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องมือหนึ่งในการให้คนทั่วไปสนใจสมัครสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบางพลีน้อยอีกทางหนึ่ง

ประสานงานพื้นที่

นายไพรัช เรืองฤทธิ์

ประธานกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบางพลีน้อย

081-614-6925

19-“ตลาดอิงน้ำสามโคก สร้างเศรษฐกิจและชุมชน

ตำบลบางเตย อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี

ตำบลบางเตย ตั้งอยู่ฝั่งตะวันตก ริมนนปทุมธานี – สามโคก ระหว่าง กม.ที่ 6 ห่างจากตัวศาลากลางจังหวัดปทุมธานีไปทางทิศเหนือ ประมาณ 6 กิโลเมตร และระยะห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 32 กิโลเมตร เป็นชุมชนที่อยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร ซึ่งเอื้ออำนวยต่อการคมนาคมและการติดต่อ ที่ตั้งของหมู่บ้านหรือชุมชนหรือตำบลบางเตยมีลักษณะภูมิประเทศ พื้นที่ เป็นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านชุมชนส่วนใหญ่ยึดอาชีพเกษตรกรรมแบบดั้งเดิม โดยยึดอาชีพการทำนา ทำสวน เป็นหลัก มีแหล่งน้ำที่สามารถทำการเกษตรได้ตลอดทั้งปี มีถนนเชื่อมต่อกันทุกหมู่บ้าน และตำบลใกล้เคียง ประชากรมีความพร้อมที่จะให้ความร่วมมือในการพัฒนา

มีอาณาเขตติดต่อดังต่อไปนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับตำบลคลองควาย อำเภอสามโคก
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ แม่น้ำเจ้าพระยา
ทิศใต้	ติดต่อกับ ตำบลสามโคก อำเภอสามโคก
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ ตำบลบ่อเงิน ตำบลคูขวาง อำเภอลาดหลุมแก้ว

ความเป็นมา ประวัติศาสตร์ของตำบล

ตำบลบางเตยเป็นตำบลหนึ่งที่อยู่ในอำเภอสามโคกและมีพื้นที่อยู่ในนิราศภูเขาทองของสุนทรภู่ และมีที่ทำการอำเภอสามโคกหลังเก่า บริเวณวัดตาล (ร้าง) ที่ตั้งมาตั้งแต่ พ.ศ. 2465 และจุดเด่นในปี พ.ศ.2559 คือมีรูปปั้นท่านสุนทรภู่ ประดิษฐานอยู่หน้าที่ทำการอำเภอสามโคก(หลังเก่า)ซึ่งเป็นอาคารไม้ทรงปั้นหยายูริรม แม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งในอนาคตจะทำเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ชวามอญ

ประชาชนในเขตตำบลบางเตยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการพาณิชย์กรรมและการบริการ รับจ้างทั่วไป ข้าราชการวิสาหกิจเป็นส่วนมาก รองลงมาคือการประกอบอาชีพของเกษตรกรในเขตเทศบาลตำบล บางเตย ซึ่งส่วนใหญ่จะมีอาชีพเกษตรกรที่พืชเศรษฐกิจ หลักที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว รองลงมา ไม้ผล-ไม้ยืนต้นและ ปลูก ผัก ตามลำดับ

การเกษตรกรรม ในเขตตำบลบางเตย ประชากรที่ประกอบอาชีพทางเกษตรกรรมในพื้นที่จะมีพื้นที่ทำการเกษตร ประมาณ 700 ไร่ ผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญที่ทำรายได้ให้แก่เกษตรกร ได้แก่ ข้าว การเลี้ยงสัตว์ และพืชผัก ต่าง ๆ ด้านแหล่งน้ำทางการเกษตร ในการเกษตรส่วนใหญ่ใช้แหล่งน้ำที่ไหลผ่านตามคลองต่าง ๆ คลองบางเตย คลองลาดด้วน คลองอ้ายจาม คลองเกาะใหม่ คลองลิง คลองควาย

สภาองค์กรชุมชนตำบลบางเตย ได้มีนโยบายเพื่อการส่งเสริมสนับสนุนในการพัฒนาเศรษฐกิจและการ ประกอบอาชีพ แก่ประชาชน โดยให้มีการจัดตั้งรวมกลุ่มของประชาชนในเขตพื้นที่ตามความต้องการของ ประชาชน แต่ละกลุ่ม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการรวมกลุ่มของภาคองค์กรต่าง ๆ ได้แก่

1. กองทุนหลักประกันสุขภาพเทศบาลตำบลบางเตย 1 กองทุน
2. กองทุนหมู่บ้าน จำนวน 10 กองทุน
3. กองทุนแม่ของแผ่นดิน จำนวน 5 กองทุน
4. กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จำนวน 1 กองทุน
5. กองทุนวันละบาท จำนวน 1 กองทุน
6. กองทุนฌาปนกิจชุมชน จำนวน 4 กองทุน
7. กองทุนทรัพย์มั่นคงธนาคารออมสิน จำนวน 2 กองทุน
8. ร้านค้าชุมชนตามแนวทางประชารัฐ จำนวน 3 ร้านค้า
9. โรงสีชุมชน จำนวน 1 โรง
10. ตลาดอิงน้ำ ที่หมู่ 9 จำนวน 1 แห่ง ทำเป็นสถานที่ท่องเที่ยวในอนาคตแห่งใหม่
11. กลุ่มอาชีพ 5 องค์กร ได้แก่ กลุ่มอาชีพสานกระเปาะจากเส้นพลาสติก หมู่ที่ 7, กลุ่มข้าวแชร่รามัญผู้ใหญ่พร นิภา หมู่ที่ 7, กลุ่มดอกไม้ ประดิษฐ์ (ดอกไม้โยบัว) โองผ้าไหม หมู่ที่ 9, กลุ่มขนมไทย หมู่ที่ 10 และ กลุ่มนวดแผนไทยโบราณ หมู่ที่ 6
12. กลุ่มทางสังคม ได้ดำเนินการจัดตั้งฯ ให้ชุมชนสามารถจัดสวัสดิการในชุมชนเสริมสร้างความเข้มแข็งของ ชุมชน ให้สามารถพึ่งตนเองได้ เป็นกลุ่มกองทุนสวัสดิการชุมชนจำนวน 1 กองทุน

13. กลุ่มวัฒนธรรม 1 องค์กร

14. กลุ่มสิ่งแวดล้อม 1 องค์กร

จากการสำรวจข้อมูลปัญหาชุมชน โดยสภาองค์กรชุมชนเทศบาลตำบลบางเตยร่วมกับท้องที่ ท้องถิ่น ผู้นำองค์กรชุมชน พบว่า ด้วยบริบทตำบลเน้นการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพราะมีตลาดเก่าแก่ ที่ผ่านมา คนในตำบลไม่มีอาชีพที่ยั่งยืน และมีผู้ด้อยโอกาส ผู้สูงอายุเยอะ การเป็นหนี้สิน ไม่มีการแก้ไข้ปัญหา หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนในชุมชนมีเป้าหมายเดียวกันที่จะสนับสนุนและพัฒนาคุณภาพองค์กรชุมชนท้องถิ่นให้เข้มแข็ง แต่บางหน่วยงานมีทัศนคติและวิธีทัศนในการขับเคลื่อนต่างกัน ทำให้เกิดการแบ่งแยกและเกิดความขัดแย้งภายในชุมชน ส่งผลให้ประชาชนในท้องถิ่นชุมชนไม่มีพื้นที่ในการปรึกษาหารือและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นภายในชุมชน สภาองค์กรชุมชนเทศบาลตำบลบางเตย จึงเป็นเวทีกลางในการทำงานเชื่อมโยงกับหน่วยงานภาคีในระดับตำบล ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด โดยมุ่งเน้นการพัฒนาและใช้พื้นที่ในการขับเคลื่อนงาน เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ทำความเข้าใจร่วมพร้อมองค์ความรู้ในการสร้างจิตสำนึก การทำงานแบบบูรณาการร่วมกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ในการพัฒนาศักยภาพผู้นำให้เข้มแข็งมีคุณภาพ ตลอดเวลาที่ผ่านมาสภาองค์กรชุมชน เน้นเป้าหมายหลักที่สำคัญคือ ความเป็นอยู่ของคนในชุมชน พื้นที่ต้องมีความอยู่ดี มีสุข จัดการตนเองได้อย่างยั่งยืน เกิดการเชื่อมโยงกันภายในพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นชุมชนต่อชุมชน หรือชุมชนกับหน่วยงานท้องถิ่นท้องที่ จึงเกิดการทำแผนชุมชน1ตำบล1แผนพัฒนาในการแก้ไข้ปัญหาของตำบล เพื่อประชุมเชื่อมโยงกลุ่มองค์กรต่างๆที่มีอยู่ในตำบลร่วมกันคิด/วางแผน/แก้ไข้ปัญหาการทำงานเพื่อการเชื่อมโยงหน่วยงานภาคีในการพัฒนาศักยภาพ ด้วยการขยายแกนนำคนรุ่นใหม่ในพื้นที่ โดยใช้สภาองค์กรชุมชนขับเคลื่อนการทำงานในการทำแผนชุมชนเป็นเครื่องมือเพื่อกระตุ้นการขับเคลื่อนด้านเศรษฐกิจและทุนชุมชน ส่งเสริม สนับสนุนการแก้ไข้ปัญหาที่อยู่อาศัยที่ดินทำกิน แนะนำกลุ่มองค์กรใหม่ๆเข้ามา และติดตามประเมินผล ต่อยอดตลาดอิงน้ำให้เข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป สู่การจัดทำระบบการบริหารจัดการที่ดีให้มีประสิทธิภาพ

สภาองค์กรชุมชนเทศบาลตำบลบางเตย มีบทบาทสำคัญในการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมอาชีพให้กับสมาชิกและคนในชุมชน ได้เรียนรู้ และยังมีกิจกรรมที่ได้ดำเนินการ ดังนี้

1.เวทีการพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ของชุมชน ที่ประสบปัญหาในการประกอบอาชีพ และคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน มีการเชื่อมโยงเครือข่ายกับศูนย์เรียนรู้ชุมชนอื่นเป็นแหล่งรวมให้บริการกองทุนชุมชน ดังนี้ 1) กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต 2) สวัสดิการชุมชน 3) กองทุนหมู่บ้าน

2. มีการจัดทำปฏิทินกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องอาชีพต่าง ๆ เพื่อเปิดพื้นที่กิจกรรมให้ประชาชนทั่วไปได้มาท่องเที่ยว และศึกษาศิลปวัฒนธรรม เช่น วัฒนธรรมไทยมอญ

3 กิจกรรมการให้ความรู้ด้านสุขภาพ/สังคม

- ส่งเสริมให้ความรู้ด้านสุขภาพแก่ผู้สูงอายุ
- ส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้แก่ผู้สูงอายุ

4 การประสานความร่วมมือกับตลาดอิงน้ำ

-การสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาจากตลาดเก่า และมีการปรับปรุงตลาดให้รองรับนักท่องเที่ยวในชุมชน และนอกชุมชน

-จัดจำหน่ายอาหารพื้นบ้านและสินค้าโอท็อป ประมาณจำนวน 50 ร้านค้า โดยทั่วไปจะจำหน่ายด้านอาหารการกิน เฉลี่ยแล้วนักท่องเที่ยวเยี่ยมชม ประมาณ 200-300 คน / วัน ทั้งนี้ได้ส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถชมสถานที่ต่างๆ โดยมีกิจกรรมนั่งเรือชมวิถีชีวิตริมน้ำของชุมชน “ตลาดอิงน้ำสามโคก” เช่น วัดวาอาราม / พิพิธภัณฑ์สุนทรภู่ตามประวัติศาสตร์ที่เคยได้มาเที่ยวชมสามโคกในครั้งเก่าก่อน / ที่ว่าการอำเภอเก่า / ตลาดเก่า ชมวิถีวัฒนธรรมชุมชนแบบจีน-มอญ อาหารดั้งเดิม/ ศาลเจ้า (บ้านเสือ) สามารถถ่ายรูปสวยๆเป็นภาพประทับใจได้ จุดเช็คอินในโซเชียล / ชมบ้านไม้เก่าๆที่สวยงาม (ริมน้ำเจ้าพระยา) ได้ในเส้นทางเดียวกัน

-การส่งเสริมและพัฒนาด้านกลุ่มอาชีพต่าง ๆ โดยสภาองค์กรชุมชนในตำบลร่วมด้วย เช่น กลุ่มน้ำพริก ปลาหู สานตะกร้า เป็นต้น / โครงการWorld bank ในปี 2557 โดยให้การสนับสนุนการพัฒนาด้านการซ่อมแซมบ้าน

- บ้านพอเพียงชนบทเทศบาลตำบลบางเตย เริ่มตั้งแต่ปี2561-2563 ดำเนินการซ่อมแซมรวมทั้งสิ้น 122 ครัวเรือน และมีกองทุนบ้านพอเพียงชนบทจำนวน154,610 บาท เพื่อเป็นทุนในการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยต่อไป

กลุ่มอาชีพในพื้นที่เทศบาลตำบลบางเตย ได้รวมตัวกันภายใต้ความเชื่อที่ว่าชุมชนเป็นแกนหลัก สามารถแก้ไขปัญหาของตนเองได้ และเพื่อสร้างความมั่นคงให้กับชุมชน พัฒนายกระดับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐ โดยพัฒนาการของเศรษฐกิจและทุนชุมชน

- 1) สร้างสรรค์ชุมชนอยู่เย็นเป็นสุข
- 2) เสริมสร้างขีดความสามารถการบริหารงานชุมชน ส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์
- 3) เสริมสร้างธรรมาภิบาลและความมั่นคงของทุนชุมชน
- 4) เสริมสร้างองค์กรให้มีขีดสมรรถนะสูง การเสริมสร้างขีดความสามารถการบริหารงานชุมชน โดยการส่งเสริมการบริหารจัดการองค์ความรู้ของชุมชน

นางพรนิภา พวงดี ประธานสภาองค์กรชุมชน เทศบาลตำบลบางเตยพูด ถึงการเชื่อมโยงกลุ่มอาชีพต่าง ๆ มาร่วมพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชน โดยมีกลุ่มข้าวแช่ กระจ่างสาน ไข่เค็ม ปลาทุบหนึ่ง น้ำพริก ปริกษาหารือเพื่อ ยกกระดับสินค้าชุมชนให้ทันสมัยและได้มาตรฐาน พร้อมกันพัฒนาบรรจุ ภัณฑ์ให้สวยงาม จะได้นำไปจำหน่ายที่ตลาดอิงน้ำ และออกร้านค้า จำหน่ายสินค้าในบางโอกาสที่ได้รับเชิญ

ข้อมูลกลุ่มในการดำเนินการเพื่อยกระดับเพิ่มคุณภาพชีวิต

1. พัฒนาค้น เพื่อสร้างความเข้มแข็งในกลุ่มเกิดความรัก สามัคคี การเชื่อมโยงกลุ่มองค์กรต่างๆในตำบล
2. พัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและทุนชุมชนสู่การจัดการตนเอง ส่งเสริมการฝึกและประกอบอาชีพของ ประชาชน ให้ประชาชนมีงานทำมีการกระจายรายได้อย่างทั่วถึง
3. พัฒนาศักยภาพแกนนำให้มีความรู้ ความสามารถในการขับเคลื่อนงานได้มีประสิทธิภาพและบรรลุตรง ตามเป้าหมาย โดยใช้หลักธรรมาภิบาล มุ่งเน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา พร้อมนำสื่อเทคโนโลยี มาใช้ให้ทันสมัย ทันเหตุการณ์เพื่อเกิดศูนย์การเรียนรู้ โดยการจัดตลาดนัดชุมชน 1 แห่ง

กลไกและกระบวนการที่ดำเนินงาน

- 1) แกนนำชุมชน คณะกรรมการ ประชาชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับศูนย์เรียนรู้ชุมชน มีความรู้ ทักษะ ความสามารถในการบริหารจัดการองค์ความรู้ใหม่ ๆ ให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนได้ศูนย์เรียนรู้ชุมชนเศรษฐกิจ พอเพียง บ้านบางเตย จะเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของศูนย์เรียนรู้ชุมชนอื่น ๆ ในการพัฒนาไปสู่การบริหาร จัดการความรู้ที่ดี มีประสิทธิภาพ ในรูปของเครือข่ายการเรียนรู้
- 2) ศูนย์เรียนรู้ชุมชนเป็นกลไกสำคัญในการจัดการความรู้ของชุมชน และพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยกย่องเกียรติคุณการทำงานทุกระดับพื้นที่ในการประสานเชื่อมโยงงาน
- 3) เพื่อให้เป็นศูนย์กลางการจัดการความรู้เชิงภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีในชุมชนและสามารถถ่ายทอดองค์ ความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 4) เพื่อให้มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์องค์ความรู้ด้านต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีการให้ โอกาสชุมชนเองมาเป็นผู้จัด ผู้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันและร่วมกันจุดกระแสการเรียนรู้เพื่อความเป็นคนไทย ให้คงอยู่
- 5) สร้างความร่วมมือกับองค์กรปกครองท้องถิ่นภาคประชาสังคมในการสนับสนุนการทำงานในพื้นที่

สร้างเศรษฐกิจและทุนชุมชน สร้างความมั่นคงคนฐานราก จากการดำเนินงานแก้ไขปัญหาโดยใช้แนวทางชุมชน
 ท้องถิ่นจัดการตนเองพัฒนาจากฐานราก ทำให้เกิดการร่วมมือกันของทุกภาคส่วน ดังเป้าหมายที่สภาองค์กรชุมชน
 ได้ร่วมกันวางไว้ **เกิดความร่วมมือของทุกภาคส่วน** มีทีมงานที่ดี ช่วยกันสนับสนุนจากหลายส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้ง
 ท้องที่/ท้องถิ่น ทั้งนี้ได้ส่งเสริมเรื่องการท่องเที่ยวชุมชน ก่อให้เกิดรายได้ของคนในพื้นที่ พัฒนาระบบเศรษฐกิจและ
 นำทุนที่มีอยู่ในชุมชน ทั้งทุนทางภูมิปัญญา ทุนทางทรัพยากร มาเป็นแนวทางในการดำเนินงาน ปรับแนวคิด
 เปลี่ยนมุมมองให้มีความน่าสนใจ รวมถึงการพัฒนาคนรุ่นใหม่ให้ร่วมสืบสาน อนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรมดั้งเดิม
 ของคนในพื้นที่ ในการสืบสานภูมิปัญญาให้กับคนรุ่นหลังไว้ดูแลสืบต่อไป

ประสานงานพื้นที่
 นางพรนิภา พวงดี
 ประธานสภาองค์กรชุมชนเทศบาลตำบลบางเตย
 081-5139139

20-"ขยะทุกชิ้นล้วนมีค่าเปลี่ยนเป็นหลักประกันให้ครอบครัว

ตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

พื้นที่เทศบาลปลายบาง ประกอบด้วย 3 ตำบลที่สำคัญ คือตำบลมหาสวัสดิ์ ตำบลปลายบาง และตำบลบางคูเวียงอยู่ในเขตการปกครองของอำเภอบางกรวยเทศบาลตำบลปลายบาง มีขนาดพื้นที่ 15.68ตารางกิโลเมตร รวม 17 หมู่บ้าน ประชากรทั้งหมด 32,542 คน แบ่งเป็นชาย 15,113 คน หญิง 17,429 คน จำนวนหลังคาเรือน 17,338 หลังคาเรือน

สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐาน

เป็นที่ราบลุ่มติดแม่น้ำเจ้าพระยาระดับความสูงของพื้นดินเฉลี่ยประมาณ 2 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง มีคลองขุดมหาสวัสดิ์ และคลองเล็กคลองน้อยที่ 15 สาย โยงใยในชุมชน ที่ใช้ในการสัญจรไปมา แต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งอาจลดน้อยลงเพราะการคมนาคม สะดวกสบายขึ้น ภายในชุมชนและระหว่างชุมชนใกล้เคียง เชื่อมโยงติดต่อกัน ฤดูน้ำหลากมักประสบปัญหาน้ำท่วมเสมอเกือบทุกปี ลักษณะดินภายในพื้นที่เทศบาลตำบลปลายบาง ประเภทของดินได้ 3 กลุ่มคือ ดินชุดบางกอก ดินชุดบางเขน ดินชุดธนบุรี ซึ่งมีความเหมาะสมสำหรับเพาะปลูกพืชต่าง ๆ และสวนผลไม้ เช่น ทุเรียน กระท้อน ส้ม กล้วย มังคุด ฯลฯ รวมทั้งไม้ดอกไม้ประดับ มีการท่องเที่ยวในโบราณสถานที่สำคัญ เช่น วัดศรีประวัติ ,ตลาดน้ำวัดตะเคียน,สวนสมุนไพรเฉลิมพระเกียรติ

ทิศเหนือติดกับเทศบาลตำบลบ้านบางม่วงและเทศบาลตำบลบางเลน อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

ทิศใต้ติดกับแขวงตลิ่งชัน แขวงฉิมพลี และแขวงศาลาธรรมสพน์

ทิศตะวันออกติดกับเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางขุนกรองและองค์การบริหารส่วนตำบลมหาสวัสดิ์

ทิศตะวันตกติดกับเทศบาลตำบลศาลากลาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

ระบบเศรษฐกิจ

ประชากรส่วนใหญ่ในเขตเทศบาลตำบลปลายบางจะประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลักพื้นที่ในการทำเกษตรกรรมในเขตเทศบาลทั้งหมด จำนวน 5,080ไร่ ซึ่งประกอบไปด้วยพื้นที่ในการทำสวนผลไม้ พื้นที่ปลูกผัก และพื้นที่ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ

จากปัญหาสู่แนวทางการแก้ไข

มหาอุทกภัยเมื่อปลายปี 2554 ได้สร้างความเสียหายอย่างใหญ่หลวงในทุกด้าน รวมทั้งชีวิตและทรัพย์สิน ภาครัฐบาล ภาคเอกชน และเครือข่ายองค์กรประชาชนต่าง ๆ จะให้ความช่วยเหลือผู้เดือดร้อนอย่างเต็มความสามารถ แต่ก็ยังไม่ครอบคลุมปัญหาต่าง ๆ ได้หมด โดยเฉพาะผลกระทบของผู้มีรายได้น้อยที่ไม่อาจช่วยเหลือ

ตัวเองได้หลังน้ำลด ปัญหาสภาพบ้านเรือนทรุดโทรม ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม เกิดขยะล้นเมือง ขาดระบบการบริหารจัดการที่ดีในเรื่องการกำจัดขยะ ปัญหาคนว่างงานในพื้นที่ ที่เป็นผลพวงมาจากสถานการณ์โควิด19 ที่มีการแพร่ระบาดทั่วประเทศ

สภาองค์กรชุมชนเป็นเวทีกลาง ประสานเชื่อมโยง แก้ไขปัญหา

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่เทศบาลตำบลปลายบาง สภาองค์กรชุมชนขับเคลื่อนงาน เป็นเวทีกลาง ประสานเชื่อมโยงผลักดันในเรื่องการแก้ไขปัญหาของคนในตำบล ร่วมกำหนดแผนพัฒนาร่วมกับท้องถิ่นโดยมุ่งเน้นให้ มีหลักประกัน คนในตำบลอยู่ดีมีสุข ดำเนินการดังนี้

1. ลงพื้นที่สำรวจสภาพปัญหาในตำบล/จัดทำแผนพัฒนาสู่ท้องถิ่น เพื่อนำมาแก้ไขปัญหาในแต่ละด้าน เช่น ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการพัฒนาคนและสิ่งแวดล้อมทั้งตำบล
2. ประชุมจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อนำปัญหาข้อมูลในตำบลวิเคราะห์ จัดทำแผนพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม(การจัดการขยะ)นำไปปฏิบัติและสร้างรูปธรรมความสำเร็จในพื้นที่ตำบล
3. การพัฒนาแก้ไขปัญหาชุมชนท้องถิ่น โดยจัดเวทีเสนอแผนพัฒนาต่อท้องถิ่น หน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการสนับสนุน-หนุนเสริมในการแก้ไขปัญหาและสอดคล้องกับบริบทและความต้องการของชุมชน
4. เชื่อมโยงบูรณาการร่วมหน่วยงาน-ภาคีที่เกี่ยวข้อง สร้างการทำงานกลุ่มองค์กรต่างๆในระดับชุมชน อำเภอ จังหวัด เพื่อสร้างกลไกการทำงานและนำไปสู่การแก้ไขปัญหาร่วม
5. ติดตาม-ประเมินผล เพื่อสร้างพื้นที่รูปธรรมความสำเร็จและนำไปสู่ศูนย์การเรียนรู้จากการขับเคลื่อนงานของชุมชนท้องถิ่นในพื้นที่ตำบล

สภาองค์กรชุมชนร่วมดำเนินการแก้ไขปัญหา

จากการจัดทำแผนแก้ไขปัญหาชุมชน สภาองค์กรชุมชนเทศบาลตำบลปลายบาง ได้มีส่วนร่วมระดมปัญหาวางแผนในการแก้ไขปัญหาร่วมกับกลไกระดับตำบล ประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน รพ.สต.มหาสวัสดิ์ วัดโคกอนมหาสวัสดิ์ โรงเรียนวัดโคกอน เทศบาลตำบลปลายบาง และกลุ่มองค์กรในพื้นที่ โดยจัดประชุมสภาองค์กรชุมชนเทศบาลตำบลปลายบางขึ้น เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่มีระดับตำบล จากการนำข้อมูลที่ลงพื้นที่สำรวจมาร่วมกันออกแผนปฏิบัติการ จัดลำดับความสำคัญในการแก้ไขปัญหา จึงเกิดการสรุปแผนการแก้ไขปัญหาร่วมกันในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ เรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อม เชื่อมโยงกับการส่งเสริมอาชีพในชุมชน โดยความใช้หลักความเชื่อที่ว่า **ทุกคนอยากรวย แต่จะดีกว่า ถ้าเรารวยเงินทองไปพร้อมกับ ความรวยด้านสิ่งแวดล้อม** ซึ่งดำเนินการโดยใช้วิธีการ แปลง ขยะทุกชิ้นให้มีค่า ไปพร้อมกับการพัฒนา รักษาสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้นวิถีดี วิถีใหม่ เริ่มต้นจากตัวเรา

รูปประกอบการประชุมสมาชิกสภาองค์กรชุมชนปลายบาง ในการระดมความคิดการจัดการขยะ
ขยะทุกชิ้นล้วนมีค่าเปลี่ยนเป็นหลักประกันให้ครอบครัว สร้างภูมิคุ้มกันชุมชน และช่วยรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อม

ตำบลปลายบาง เริ่มดำเนินงานเรื่องการจัดการขยะเมื่อปี 62 ซึ่งมีการทำร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่น ศูนย์ประสานงานจังหวัด อสม. กำนันผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน เทศบาลตำบลปลายบาง พัฒนาอำเภอบางกรวย ในเรื่องการให้ความรู้และส่งเสริมการจัดทำแผนพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม การจัดการขยะ ซึ่งเกิดเป็นกิจกรรมร่วมก่อให้เกิดความสามัคคีในชุม เกิดการรวมตัว เพื่อทบทวนวิเคราะห์ปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ระดับตำบล พบว่าปัญหาขยะ เป็นเรื่องที่ต้องร่วมกันบริหารจัดการ โดยมีการจัดตั้งคณะทำงาน จัดทำแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่น มีการประชาสัมพันธ์ รับสมัครสมาชิก และเปิดเวทีทำความเข้าใจและขยายฐานสมาชิก โดยเริ่ม จำนวน 4 หมู่บ้าน สมาชิก 29 คน มีการรณรงค์คัดแยกขยะ มีการจัดตั้งกลุ่มคัดแยกขยะประกันชีวิต ทำให้ปัจจุบัน ปี 2563 มีสมาชิกจำนวน 9 หมู่บ้าน 375 คน มีเงินทุนจำนวน 57,000บาท นอกจากนี้ ยังได้มีการขยายฐานสมาชิกไปเชื่อมโยงกับหมู่บ้านจัดสรรในพื้นที่ ก่อให้เกิดการลดช่องว่างระหว่างชุมชนชนบทดั้งเดิมกับชุมชนเมือง เกิดความสัมพันธ์ดี เอื้ออาหารต่อกัน รวมถึงได้เข้าประกวดหมู่บ้านแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง (การจัดการขยะ) ทำให้สภาองค์กรชุมชนเทศบาลตำบลปลายบาง มีความเข้มแข็งเป็นที่ยอมรับของหน่วยงานทั้งท้องถิ่นที่ท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น ที่สำคัญทำให้สมาชิกมีรายได้จากการขายขยะ สามารถมีคุณภาพที่ดี สิ่งแวดล้อมดี เกิดสวัสดิการชุมชนและเชื่อมโยงสู่การจัดตั้งกลุ่มเครือข่ายและเชื่อมโยงให้เกิดวิสาหกิจชุมชน ลดปัญหาค่าครองชีพและคนว่างงาน สร้างวัฒนธรรมส่งเสริมภูมิปัญญา พัฒนาความรู้ความสามารถไปสู่การเปลี่ยนแปลงกลุ่มอาชีพ ทำดอกไม้ประดิษฐ์หมู่ที่ 5 ตำบลมหาสวัสดิ์ อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี (อยู่ในเขต ทต.ปลายบาง) มีการเปลี่ยนแปลงจากกลุ่ม ยกระดับเป็นวิสาหกิจชุมชนเพื่อช่วยเหลือผู้ว่างงาน ผู้สูงอายุ

ทำให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพที่ดี นอกจากนี้ยังได้ภาคีความร่วมมือจาก มหาลัยราชพฤกษ์ ที่สนับสนุนบุคคลากร มาให้ความรู้เรื่องการแนะนำการทำบัญชีและบันทึกข้อมูลเข้าระบบปฏิบัติการจัดการ ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเข้าร่วมกับกลุ่ม เพื่อพัฒนากลุ่มให้มีคนทำงานหลายช่วงวัย มีการทำบัญชีรายรับ รายจ่าย ประจำทุกเดือน มีรายได้เฉลี่ย 4,000 บาทต่อคนหลังจากหักทุนแล้ว

การประกอบการประกวดหมู่บ้านแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง (การจัดการขยะ)

รูปประกอบกิจกรรมการคัดแยกขยะ

การสร้างงาน สร้างรายได้
การคัดแยกขยะในหมู่บ้าน

“ขยะทุกชิ้นล้วนมีค่าเปลี่ยนเป็นหลักประกันให้ครอบครัว สร้างภูมิคุ้มกันในชุมชน และช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม”

รูปประกอบการแปรรูปขยะเพื่อเพิ่มมูลค่าและสร้างอาชีพรายได้ให้กับสมาชิกและคนในตำบล

นวัตกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม

การทำงานของพื้นที่ เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงมิติที่ว่า ชุมชนเกิดความร่วมมือ ลูกขึ้นมาจัดการตนเอง เกิดการแก้ไขปัญหาโดยใช้สภาองค์กรชุมชนเป็นพื้นที่กลาง สร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเป็นหลัก เกิดการลดช่องว่างระหว่างชุมชนเมืองและชุมชนดั้งเดิม จากเดิมที่เป็นเมืองขยายวิถีชีวิตต่างคนต่างอยู่ ไม่มีควาสัมพันธ์กัน ชุมชนบ้านจัดสรรแยกกันอย่างชัดเจน ขาดระบบการจัดการขยะที่ถูกวิธี เมื่อเกิดวิกฤติและผลกระทบทำให้ชุมชนเกิดการรวมตัวกันเพื่อลูกขึ้นมาแก้ไขปัญหาของตนเอง สร้างอาชีพรายได้ให้กับประชาชน ส่งเสริมการลดจำนวนขยะจากครัวเรือน และการนำขยะมาใช้ใหม่อีกครั้ง เกิดการสร้างรายได้จากขยะรีไซเคิล และให้ประชาชนนำรายได้นี้ มาเป็นหลักการประกันชีวิตขั้นพื้นฐาน คือ การฌาปนกิจ สุวีตติการ และกองทุนกั๊ยมกัน เพื่อส่งเสริมความสามัคคี การแบ่งปัน ความเอื้ออาทร และการอุ้มชูกันของคนในสังคม และเกิดธุรกิจเพื่อสังคม โดยประชาชนในชุมชนเป็นเจ้าของกิจการ ก่อให้เกิดอาชีพและรายได้ที่ยั่งยืนและมีการเชื่อมโยงการทำงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับพื้นที่ตำบลและระดับจังหวัดเกิดการยอมรับจากหน่วยงานมากยิ่งขึ้นเป็นพื้นที่ต้นแบบการจัดการขยะอย่างเป็นรูปธรรม

ประสานงานพื้นที่

นางจินต์ภาณี อรชร

เลขานุการสภาองค์กรชุมชนเทศบาลตำบลปลายบาง

089-816080

21-พัฒนาเขตประเวศสู่พื้นที่ความมั่นคงทางด้านอาหาร

เขตประเวศ จังหวัดกรุงเทพมหานคร

เขตประเวศเดิมมีฐานะเป็น ตำบลประเวศ เป็นเขตการปกครองของอำเภอพระโขนง จังหวัดพระประแดง ซึ่งต่อมาอำเภอพระโขนงได้ย้ายมาขึ้นกับจังหวัดพระนคร ต่อมาท้องที่อำเภอพระโขนงมีสภาพเป็นชุมชน ย่านการค้า อุตสาหกรรม และที่พักอาศัยเพิ่มขึ้น ในปี พ.ศ. 2506 ทางราชการจึงได้ตั้งสุขาภิบาลประเวศขึ้นครอบคลุมพื้นที่ตำบลประเวศ ตำบลสวนหลวง ตำบลดอกไม้ ตำบลหนองบอน ตำบลบางจาก (บางส่วน) และตำบลบางนา (บางส่วน) ซึ่งต่อมาในปี พ.ศ. 2507 พื้นที่ส่วนใหญ่ก็ได้ถูกโอนไปขึ้นกับเทศบาลนครกรุงเทพ (ซึ่งตั้งมาก่อนหน้าแล้วและขยายเขตออกมา) เหลือเพียงตำบลประเวศและตำบลดอกไม้ที่ยังอยู่ในเขตสุขาภิบาล

ด้วยพื้นที่เขตประเวศมีการเปลี่ยนแปลงจากลักษณะชุมชนชนบท และพื้นที่เกษตรกรรมเป็นพื้นที่พักอาศัยในการรองรับการขยายตัวของกรุงเทพมหานครทางทิศตะวันออก ซึ่งทำให้พื้นที่อยู่อาศัยหนาแน่น ในส่วนของพื้นที่รอบนอกยังคงมีพื้นที่ทำการเกษตรอยู่บ้าง แต่เริ่มได้รับผลกระทบจากการพัฒนา การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การก่อสร้างอาคารที่พักอาศัยและอาคารพาณิชย์พื้นที่พาณิชยกรรมมีหนาแน่น เกิดโรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็กมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น พื้นที่อุตสาหกรรมและคลังสินค้าจะกระจาย แทรกอยู่ในที่อยู่อาศัย และจากนโยบายของภาครัฐในเรื่องการจัดระเบียบชุมชนส่งผลให้ชุมชนในพื้นที่เขตประเวศจำนวนกว่า 11 ชุมชน ประสบปัญหาถูกไล่ที่รื้อถอนที่อยู่อาศัย และจากการพัฒนาอย่างรวดเร็วของพื้นที่ทำให้ส่งผลกระทบต่อค่าครองชีพซึ่งทำให้รายได้ไม่พอ ใช้จ่าย แรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานสร้างอิทธิพล การยกเลิกจุดผ่อนผันที่ผู้ค้าขายเคยขายอยู่ดั้งเดิม ส่งผลกระทบต่ออาชีพ รายได้ของผู้ค้าขายในพื้นที่ และผลกระทบจากมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด 19 ซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศโดยตรง ทำให้มีผู้คนจำนวนมากเกิดภาวะตกงาน กิจกรรมต่าง ๆ ต้องปิดตัวลง ทำให้ประชาชนประสบปัญหาทางการเงิน รายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย หรือบางรายอาจถึงขั้นไม่มีรายได้ จึงต้องพยายามหมุนเงิน หาเงินกู้จากที่อื่นมาสมทบเพื่อให้เพียงพอกับรายจ่าย ในการเลี้ยงปากท้องให้อยู่รอดไปในแต่ละวัน จึงก่อให้เกิดปัญหาหนี้สินรายบุคคลและส่งผลกระทบต่อครอบครัว ชุมชน และสังคมในภาพรวม

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น เครือข่ายขบวนองค์กรชุมชน ที่อยู่อาศัย ชุมชนเมือง จึงได้สำรวจสภาพปัญหาภายในชุมชน จัดทำข้อมูลสภาพปัญหาชุมชนท้องถิ่น ครว้เรือนผู้เดือดร้อน การแก้ไขปัญหา เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนการแก้ไขปัญหา ช่วยเหลือผู้เดือดร้อน จากผลกระทบโรคโควิด-19 ตั้งแต่เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ

และผู้ด้อยโอกาส รวมทั้งผู้มีรายได้น้อย ประชาชนทั่วไปที่ได้รับผลกระทบ ในพื้นที่ชุมชน ต่างได้รับผลกระทบกัน ถ้วนหน้า หลายคนต้องถูกเลิกจ้าง ปิดงานกระทันหัน ขาดเงิน ขาดรายได้ หรือมีรายได้ลดน้อยลง ไม่เพียงพอที่จะเลี้ยงครอบครัว โดยเฉพาะอาหารที่จะกินในแต่ละมื้อ เพื่อแบ่งเบาภาระความเดือดร้อน โดยได้จัดทำ “ครัวชุมชน” ขึ้นเพื่อทำอาหารแจกจ่ายกันภายในชุมชน รวมทั้งเผื่อแผ่ไปยังชุมชนใกล้เคียง โดยจัดทำข้าวกล่องแจกสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ในวันเสาร์-อาทิตย์ จำนวนอาหาร 500 กล่อง / วัน มีผู้ได้รับประโยชน์จำนวนทั้งสิ้น 500 คน ดูแลสมาชิกในเขตชุมชนเฟื่องฟ้า โดยสามารถผลิตอาหารได้ทั้งหมดจำนวน 4,000 กล่อง คิดเป็นงบประมาณรวมกว่า 120,000 บาท ทั้งนี้ เพื่อเป็นการช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนกันในยามยาก ในการแจกจ่ายอาหารในชุมชนซึ่งสามารถช่วยบรรเทาความเดือดร้อนให้กับผู้ยากจน ตกงาน ไม่มีรายได้ ได้มีอาหารรับประทาน สร้างพลัง และกำลังใจ ให้ทุกคนได้มีแรงสู้ชีวิตให้สามารถผ่านพ้นวิกฤติในครั้งนี้ไปได้

และเนื่องจากในสถานการณ์วิกฤตเช่นนี้ เรื่องปากท้องถือได้ว่าเป็นเรื่องสำคัญอันดับต้นๆ นอกเหนือจากการทำอาหารแจกแล้วนั้น ชุมชนจึงคิดหาแนวทางการแก้ไขปัญหาที่ก่อให้เกิดความยั่งยืนขึ้นในชุมชน โดยได้ดำเนินการส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่เป็นแหล่งอาหาร คิดค้น แนวทางการผลิตอาหารและวัตถุดิบสำหรับการปรุงอาหาร โดยส่งเสริมการปลูกผักสวนครัวในชุมชนเพื่อใช้เลี้ยงชาวชุมชน ซึ่งมีจำนวนไม่น้อยที่ไม่สามารถจะช่วยเหลือตัวเองได้แม้แต่จะหาอาหารใส่ปากใส่ท้องในสถานการณ์เช่นนี้ ซึ่งการปลูกผักสวนครัวอาจจะเป็นเรื่องปกติของครอบครัวในชนบทที่มีพื้นที่มากพอจะทำเช่นนั้น แต่สำหรับชุมชนเมืองแล้ว พื้นที่สำหรับการเพาะปลูกเป็นสิ่งที่หาได้ยากยิ่ง จึงต้องมีการคิดค้นหาความเป็นไปได้ที่จะใช้พื้นที่ซึ่งมีราคาแสนแพงหรือขาดแคลนและมีพื้นที่จำกัด เพื่อการเพาะปลูก ซึ่งในชุมชนเขตประเวศนั้น ได้ดำเนินการจนเกิด “สวนผักแนวตั้ง” คือ การปลูกพืชผักสวนครัวในพื้นที่ซึ่งเคยเป็นอาคารสูง เนื่องจากในพื้นที่แถบนี้เดิมมีอาคารอยู่หลังหนึ่ง ชื่อ “ซินิตาอพาร์เมนท์” แต่น่าจะมีปัญหาทางกฎหมายเจ้าของจึงตัดสินใจทุบทิ้งจึงเกิดมีพื้นที่ว่างขึ้น จนกลายเป็นที่ทิ้งขยะและทำท่าจะกลายเป็นปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อม และอัคคีภัยตามมา ชุมชนจึงใช้พื้นที่นี้ในการทำเป็นสวนผัก แต่เนื่องจากพื้นที่ส่วนหนึ่งเป็นซีเมนต์ ไม่สามารถทำการเพาะปลูกได้ จึงต้องซื้อดินมาทำเป็นร่องไว้ เพื่อปลูกผักที่รากไม่ลึก สภาองค์กรชุมชนเขต

ประเวศจึงได้สนับสนุนจัดสรรงบประมาณในการซื้อดิน ซื้อเมล็ดพันธุ์ผักมาให้ ได้แก่ ค่ะน้ำ ผักบุ้ง ผักสวนครัวต่าง ๆ เช่น กระเพรา หอม กระเทียม และดำเนินการภายใต้กติกาการร่วมกันของคนในชุมชน คือ “คนไหนทำ คนนั้นกิน” สมาชิกที่มาช่วยกันดูแลต้นไม้ในสวนแห่งนี้สามารถเก็บผลผลิตกินได้ เก็บกินได้เลย เพราะเป็นเจ้าของร่วมกัน

นอกจากนี้ได้ส่งเสริมกลุ่มอาชีพ ได้แก่ **กลุ่มแม่บ้านทำอาหาร** คือ กลุ่มทำกะหรี่ปั๊บบและกลุ่มทำน้ำพริก ซึ่งปัจจุบันสินค้าที่ผลิตไม่สามารถนำออกจำหน่ายที่ตลาดได้ เพราะสถานการณ์โควิด 19 จึงได้ดำเนินการส่งเสริมเรื่องการตลาดออนไลน์โดยมีลูกหลานของสมาชิกในกลุ่มช่วยกันประชาสัมพันธ์ดูแลเรื่องการตลาด เมื่อลูกค้าสั่งซื้อสินค้าเข้ามา ก็ทำตามออเดอร์

กลุ่มซักรีดเสื้อผ้า ซึ่งเกิดการรวมตัวกันของสมาชิกในช่วงสถานการณ์โควิด 19 ทำให้พบว่าในชุมชนมีคนตกงานเพิ่มขึ้น จึงรวมกลุ่มเพื่อรับจ้างซักรีดสภาพองค์กรชุมชนจึงหนุนเสริมการดำเนินงานในการประสานกระทรวงแรงงาน สนับสนุนการจัดอบรมพัฒนาอาชีพ เรื่อง การ ซักอบรีด โดยมีแนวคิดจะให้สมาชิกในกลุ่มได้ใช้ต้นทุนที่ตัวเองมี นั่นก็คือเครื่องซักผ้าที่เป็นของส่วนตัว ให้บริการซักผ้าแต่คิดราคาพิเศษ เช่น ซักครั้งละ 20 บาท ถูกกว่าของร้านเอกชนทั่วไปที่คิดค่าบริการครั้งละ 40-50 บาท และสุดท้าย คือ **กลุ่มช่างตัด**

ผม โดยกลุ่มนี้ก็เกิดขึ้นจากการที่มองเห็นว่ามี ผู้ชายที่เคยทำงานเป็นช่างแอร์ ช่างไฟฟ้า หลายคนทำงานชั่วคราวหรือแบบพาร์ท ไทม์และบางคนก็ยังเรียนหนังสืออยู่ แต่จากสถานการณ์โควิด ก็เกิดวิกฤต ไม่มีงานเข้ามา ถูกเลิกจ้าง ไม่ได้ทำงานแล้ว เนื่องจากทาง สถานประกอบการทั่วไปมักเลือกเอาไว้เฉพาะพนักงานประจำ สภาพองค์กรชุมชนจึงประสานกับกระทรวงแรงงาน จัดกิจกรรมอบรมฝึกอาชีพ ตัดผม และนำความรู้ที่ได้มาใช้ประกอบอาชีพ ให้บริการทำผม ตัดผม โดยคิดค่าบริการในราคาถูกกว่าท้องตลาดทั่วไป เป็นการให้บริการราคาถูกเพื่อช่วยเหลือคนในชุมชนด้วยตนเองในยามที่เศรษฐกิจฝืดเคือง

จากการขับเคลื่อนงานที่ผ่านมา ทำให้ค้นพบนวัตกรรมในรูปแบบกระบวนการทำงาน โดยใช้สภาพปัญหาของพื้นที่เป็นตัวตั้ง และใช้กลไกเครือข่ายกลุ่มองค์กรในชุมชนที่มีอยู่มาขับเคลื่อนแก้ไขปัญหาบรรเทาความ

เดือดร์อ้อน นำมาสู่การสร้างพื้นที่ความมั่นคงทางด้านอาหาร เพื่อรองรับกับปัญหาภัยพิบัติต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นและ
ส่งผลกระทบต่อพื้นที่ในอนาคต

ประสานงานพื้นที่
นางสาวมุสตี ปิ่นเลิศ
คณะทำงานชุมชนเพื่อองฟ้า / เลขานุการสภาองค์กรชุมชน เขตประเวศ
085-5126493

22-เกาะกูดเมืองท่องเที่ยวแห่งความสุขสีเขียว

ตำบลเกาะกูด อำเภอเกาะกูด จังหวัดตราด

ตำบลเกาะกูดเริ่มปรากฏหลักฐานตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชเมื่อองค์เชียงสือ เจ้าเมืองญวนที่เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารของพระองค์ หนีออกจากกรุงเทพมหานครมาลงเรือที่สีซัง จากนั้นแล่นเรือซีกใบในอ่าวไทยมา 7 วันจึงถึงเกาะกูดที่ไม่มีคนอยู่เลย ชนพื้นถิ่นดั้งเดิมเกาะกูดส่วนใหญ่เป็นคนไทยที่อพยพมาจากเมืองปัจจันตคีรีเขตร์ (เกาะกง) ที่ตกเป็นเมืองขึ้นของฝรั่งเศสเมื่อปี พ.ศ. 2447 มีหมู่บ้านคลองมาตเป็นหมู่บ้านที่เก่าแก่ที่สุด เดิมเกาะกูดเป็นหมู่บ้านขึ้นกับตำบลเกาะหมาก อำเภอแหลมงอบ ต่อมาได้ยกฐานะขึ้นเป็นตำบลเกาะกูด ในปี พ.ศ. 2523 ตัวเกาะกูดมีระยะทางห่างจากอำเภอคลองใหญ่ประมาณ 40 กิโลเมตร ประชาชนชาวเกาะกูดมีความยากลำบากในการเดินทางไปติดต่อราชการ ประกอบกับเกาะกูดอยู่ใกล้ดินแดนประเทศกัมพูชาด้านเกาะกงมากกว่าฝั่งไทย ปี 2550 ทางราชการจึงมีนโยบายเพื่อความมั่นคงและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน โดยได้ยกฐานะเกาะกูดและช้างเคียงขึ้นเป็นอำเภอ

เกาะกูด ลักษณะภูมิประเทศของตำบลเกาะกูดมีพื้นที่เป็นทั้งหมด 3 เกาะ คือ เกาะกูด เกาะแรด และเกาะไม้ซี้ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขา มีป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ มีพื้นที่ราบบางส่วนบริเวณชายเขาและใกล้ทะเล ชาวบ้านจะใช้เป็นแหล่งเพาะปลูก พืชที่ปลูกกันมาก คือ มะพร้าวและยางพารา พื้นที่ส่วนใหญ่ของเกาะ เหมาะแก่การพักผ่อนท่องเที่ยวเพราะมีทั้งน้ำตก หาดทราย แม่น้ำ ป่าชายเลน และปะการัง มีพื้นที่ประมาณ 105 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 65,625 ไร่ ขนาดความใหญ่เป็นอันดับ 4 ของประเทศไทย และใหญ่เป็นอันดับ 2 ของจังหวัดตราด รองจากเกาะช้าง ทิศเหนือติดต่อกับทะเลอ่าวไทยทิศใต้ ติดต่อกับน่านน้ำประเทศกัมพูชา ทิศตะวันตก ติดต่อกับทะเลอ่าวไทย เกาะกูดยังมีสภาพความ

เป็นธรรมชาติอย่างสมบูรณ์ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่กำลังเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว จากเดิมประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร และประมง ปัจจุบันการท่องเที่ยวเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่กำลังปรับเปลี่ยนอาชีพจาก เกษตรกร และประมงเป็นการท่องเที่ยว หรือธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

ตำบลเกาะกูดนั้นถือได้ว่าเป็นสถานที่ท่องเที่ยวอันดับต้นๆ ของประเทศที่นักท่องเที่ยวและนักลงทุนให้ความสนใจเดินทางมาท่องเที่ยว และลงทุน เพราะมีทรัพยากรธรรมชาติที่มากมาย น้ำทะเลที่ใสสะอาดหาดทรายที่ขาวสวยงาม จึงเป็นที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเกาะกูด แม้ว่าช่วงนี้มีการเติบโตทางการท่องเที่ยวอย่างรวดเร็ว แต่การประกอบอาชีพของคนในตำบลจะยังคงเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แต่ในขณะเดียวกันก็มีนักลงทุน ต่างพื้นที่ ฉกฉวย โอกาสนี้ในการ ทำลายทรัพยากร คนเกาะกูดจึงพยายามที่จะดูแลรักษาให้คงอยู่อย่างยั่งยืนต่อไป

ชุมชนจึงได้ใช้สภาองค์กรชุมชนตำบลเกาะกูด มาเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาของชุมชน โดยคณะกรรมการสภาองค์กรชุมชนได้แบ่งหน้าที่กันลงไปสำรวจสภาพปัญหาภายในตำบล ของแต่ละหมู่บ้าน ทั้ง 6 หมู่บ้าน และจัดทำข้อมูลสภาพปัญหาของคนในตำบลเกาะกูด ทำให้พบว่า ด้วยบริบทพื้นที่ที่ตำบลเกาะกูดซึ่งเป็นชุมชนที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ มีจุดพักชมเที่ยวมากมายทำให้

เป็นที่ชื่นชอบของนักท่องเที่ยวทั้งไทยและต่างชาติและเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมอย่างมากในภาคตะวันออก และเมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชนมากขึ้นส่งผลให้สภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ประเพณีวัฒนธรรมของชุมชน วิถีชีวิตคนเกาะกูดเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทั้งในด้านที่ดีและไม่ดี อีกทั้งยังมีนายทุนต่างพื้นที่บางกลุ่มเข้ามาบุกรุกทำลายทรัพยากร โดยใช้ช่องว่างของกฎหมายในการกระทำการที่ไม่เหมาะสม ดังนั้นทางสภาองค์กรชุมชนตำบลเกาะกูดจึงร่วมกับกลุ่มตัวแทนภาคประชาชนเกาะกูด แก้ไขปัญหาชุมชนท้องถิ่นโดยการจัดทำข้อตกลงชุมชนตำบล ร่วมกันจัดทำระเบียบเพื่อปิดช่องว่างของกฎหมายโดยใช้กฎของชุมชน มีมาตรการลงโทษทางสังคม เพื่อที่จะให้ทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข โดยการจัดทำธรรมนูญชุมชนตำบลเกาะกูด “เกาะกูดเมืองท่องเที่ยวแห่งความสุขสีเขียว” โดยให้ตัวแทนสภาองค์กรชุมชนทุกหมู่บ้าน ร่วมกับผู้ใหญ่บ้านในทุกหมู่บ้านเปิดเวทีเสนอร่างระเบียบธรรมนูญและเปิดรับฟังความคิดเห็นให้ประชาชนทุกหมู่บ้านได้ร่วมกันพิจารณาแก้ไข เติมเต็มร่างธรรมนูญ นำมาสู่การรวบรวมจัดทำเป็น **“ธรรมนูญชุมชนตำบลเกาะกูด เกาะกูดเมืองท่องเที่ยวแห่งความสุขสีเขียว”** กำหนดกติกา ข้อตกลงการปฏิบัติตัวของนักท่องเที่ยว

เมื่อเข้ามาเที่ยวเกาะกูด ด้วยวิธีการของชุมชนและประชาชน ที่จะสร้างทำการมีส่วนร่วมของคนเกาะกูด กับหน่วยงานภาคี และผู้ที่มาเยือนเกาะกูด ในการที่จะช่วยกันเชิงอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวแห่งนี้ ร่วมกันดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้สวยงามยั่งยืนตลอดไป โดยมีการประกาศใช้ธรรมนูญชุมชนตำบลเกาะกูดไปเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2562

จากการที่สภาองค์กรชุมชนตำบลเกาะกูดได้หนุนเสริมการสร้างเครื่องมือ กำหนดข้อตกลงร่วมผ่านธรรมนูญตำบล ก่อให้เกิดนวัตกรรมใหม่ในการ สร้างกติกา การมีส่วนร่วมทั้งคนในชุมชน คนนอกชุมชน และหน่วยงานภาคี จากทุกภาคส่วน โดยวิธีการของชุมชนและประชาชนในพื้นที่ ทำให้ปัญหา ของประชาชนในพื้นที่ได้รับการแก้ไข วิถีชีวิต ทรัพยากรธรรมชาติที่มีได้รับ การดูแลปกป้องตามความเหมาะสม ทำให้ประชาชนในพื้นที่ที่มีความมั่นคงใน

อาชีพ มีการอนุรักษ์วิถีชุมชนดั้งเดิมและนำไปสู่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์

ประสานงานพื้นที่

นายมนตรี มะลีย้อย

ประธานสภาองค์กรชุมชนตำบลเกาะกูด

0646846544

23-“สุขทุกวันทีพวา ดิน ช่าง น้ำ ป่า อยู่อย่างยั่งยืน”

ตำบลพวา อำเภอกง่างางแมว จังหวัดจันทบุรี

เทศบาลตำบลพวา มีพื้นที่ การเกษตร ทั้งสิ้น 574.264 ตารางกิโลเมตร หรือ 358,915 ไร่จากพื้นที่ทั้งหมดของตำบลใช้เป็นพื้นที่เพื่อการเกษตรประมาณ 226,150 ไร่ นอกนั้นเป็นพื้นที่อื่น ๆ และที่ว่างเปล่า เทศบาลตำบลพวา ประกอบด้วยหมู่บ้าน จำนวน 12 หมู่บ้าน ประชากร 10,669 คน เดิมสภาพพื้นที่ของบ้านพวาเป็นป่าที่อุดมสมบูรณ์ ประมาณปี พ.ศ. 2500 รัฐเปิดให้มีการสัมปทานไม้ในพื้นที่ป่าสงวนขุนซ่อง มีบริษัททำสัมปทานไม้ ทำการตัดไม้ในพื้นที่ป่าบริเวณนี้ ต่อมาคนทำงานใน

บริษัทสัมปทานก็ชักชวนครอบครัว เครื่องญาติย้ายมาตั้งถิ่นฐาน และชักชวนคนรู้จักเข้าจับจองทำการหักล้างทางพง, ซื่อป่า เนื่องจากบริเวณนี้มีสภาพพื้นดินเหมาะแก่การเพาะปลูก มีภูเขาที่สลับซับซ้อน จึงทำให้ในพื้นที่ตำบลพวา

มีประชากรมาจากหลากหลายพื้นที่ จากทุกภาคของประเทศ หลากหลายวัฒนธรรมชุมชนที่มามีตั้งถิ่นฐานและขยายชุมชนเรื่อยมา มีลักษณะพื้นที่เป็นป่าเขาและเนินสูง บางพื้นที่เป็นที่ราบปานกลางถึงที่ราบลุ่ม ที่ราบตามแนวชายเขา ที่ราบเนินสูงเป็นลูกคลื่น และเป็นพื้นที่ภูเขาระดับสูง 300-1,670 เมตร มีเขาชะเมา, เขาช่องลม ซึ่งพื้นที่ในตำบลพวา อยู่ในพื้นที่ป่าสงวนทั้งหมด (ป่าสงวนขุนซ่อง) ล้อมรอบด้วยป่าอนุรักษ์ที่สำคัญถึง 2 แห่ง คือ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไน และอุทยานแห่งชาติเขาชะเมาเขา

วง และป่าผืนย่อยในเขตป่าสงวนขุนซ่องที่ตั้งอยู่ทอดยาวกลางตำบล และกระจายเป็นป่าแปลงเล็ก ๆ ตามชุมชนต่าง ๆ บางแห่งชุมชนได้ดำเนินการจัดตั้งเป็นป่าชุมชน และมีกระบวนการรักษาป่าโดยชุมชนได้ประโยชน์และร่วมรักษาอย่างยั่งยืน จากบริบทที่ตั้งของพื้นที่นั้นทำให้เทศบาลตำบลพวา ประสบปัญหาเรื่องช้างป่า ตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา จะมีช้างป่ากว่า 100 ตัว ลงมาจากเขาอ่างฤๅไน เข้ามาหากินและอาศัยใกล้ที่อยู่อาศัย สวนผลไม้ของชาวบ้านตำบลพวา และวนเวียนหากินเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ทำให้ชาวบ้านหวาดผวามากถ้าออกไปกรีดยางและประกอบอาชีพทำสวนตามปกติ บางครั้งเลวร้ายถึงขั้นมีชาวบ้านเสียชีวิตเกือบทุกปี ไม่รวมความเสียหายทาง

ทรัพย์สินต่าง ๆ โดยทางมูลนิธิองค์กรพัฒนาเอกชนที่ดูแลด้านการแก้ไขปัญหาข้างระบุว่า ปัญหาข้างป่าที่อาศัยอยู่กินละแวกหมู่บ้านตำบลพวา ถือว่ารุนแรงอันดับหนึ่งของประเทศ ที่ผ่านมาถึงแม่เจ้าหน้าที่ป่าไม้ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จะจัดเวรยามรักษาความปลอดภัยให้แก่ชาวบ้านเป็นกรณีพิเศษ รวมทั้งการช่วยเหลือจากองค์กรภาคเอกชน แต่เป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า จึงได้มีการสำรวจจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับข้างป่าเพื่อนำมาใช้ในการวางแผนการแก้ไขปัญหา พบว่า **เส้นทางข้างป่า นั้น** เริ่มจากเขาอ่างฤๅไน หมู่ 9 ไปหมู่ 1 ไปหมู่ 6 กระจายที่หมู่ 5 และหมู่ 8 แต่ละที่พัก 7-8 วัน พื้นที่เกาะกลางประมาณ 42 ไร่ ผ่านหมู่ 8,12,9,10 ทางผ่านของ

ข้าง เทศบาลหมู่ 2 ซึ่งปัญหาข้างป่าเริ่มรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ ตั้งแต่ปี 2553 เนื่องจากอ่างเก็บน้ำประแกต ปัญหาข้างเหยียบคนตาย ส่งผลเรื่องความมั่นคงของทหาร / มีเสียชีวิต 25 คน ความเสียหายทรัพย์สินที่อยู่อาศัย บาดเจ็บไม่ทราบจำนวน 80 % จากการกรีดยาง เสียชีวิตส่วนมากที่ขุนช่อง แก่งหางแมว หมู่บ้านที่มีปัญหามากที่สุดคือหมู่ 1 ตำบลพวา เมื่อพบปัญหาเช่นนี้ ชุมชนจึงได้ใช้สภาองค์กรชุมชนเป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยงกลุ่มองค์กร หน่วยงานภาคี ตลอดจนชาวบ้าน

จิตอาสา มาร่วมวางแผนการแก้ไขปัญหา แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ประสบการณ์ในการเฝ้าระวัง ป้องกัน ตลอดจนการอยู่อาศัยร่วมกับข้างป่า โดยที่ผ่านมาได้ดำเนินการ

- สร้างคุชชะลอกันข้าง มีการใช้ลวดแปลงไฟฟ้ากันข้างและรั้วรั้งผึ้ง มีหน่วยงานมาช่วยเสริม
- มีเจ้าหน้าที่เฝ้าระวังตามพื้นที่ เจ้าหน้าที่ป่าไม้ ช.ร.บ.
- มีรถเฝ้าระวัง มีการใช้สื่อ “ไลน์” ในการส่งข่าวสารให้กันในพื้นที่เพื่อเฝ้า ระวังป้องกันภัย
- แก้ปัญหาข้างในพื้นที่เกษตรกรรม โดยส่งเสริมให้คนในชุมชนปลูกพืชที่อยู่ร่วมกับข้างได้ เช่น พืชที่ข้างไม่กินพืชที่เสียหาย พันธุ์เร็ว พืชที่ข้างกิน แยกปลูกต่างหาก พืชที่เราปลูกใกล้บ้าน ไล่ข้างได้

แต่ถึงกระนั้น ก็ยังไม่ประสบผลสำเร็จ วิธีการดังกล่าวสามารถแก้ไขปัญหาได้เพียงชั่วคราวเท่านั้น ชุมชนจึงได้พยายามคิดศึกษาวิธีการใหม่ ๆ ในการนำมาใช้แก้ไขปัญหาเรื่องข้าง จนกระทั่งเมื่อปี 2562 สภาองค์กรชุมชนเทศบาลตำบลพวาได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล และบริษัท เอนนี่แวนซ์ ทู โก จำกัด ในการพัฒนาเทคโนโลยีแก้ไขปัญหาข้างป่าของชุมชน โดยให้ชุมชนนำเสนอปัญหา และวิธีการในการแก้ไข โดยใช้

เทคโนโลยีเข้ามาหนุนเสริม นำมาสู่การพัฒนาแอปพลิเคชัน ‘I lert u’ เทคโนโลยีเพื่อเตือนภัยช้างป่าแจ้งเหตุด่วนเหตุร้ายผ่านสมาร์ตโฟน ซึ่งระบบสามารถทำได้ทั้งการแจ้งตำแหน่งช้าง ภาพถ่าย พร้อมส่งข้อมูลไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบ ซึ่งแต่เดิมชาวบ้านใช้วิธีการแจ้งเหตุทางไลน์ แต่แอปพลิเคชันเตือนภัยช้างป่าสามารถทำได้มากกว่าการส่งข้อมูล โดยแสดงกราฟข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์การเฝ้าระวังในอนาคต ได้ วิธีการใช้งานให้เข้าไปใน play store และ App Store ลงทะเบียนประชาชนทั่วไปอาจจะลงทะเบียนผ่าน Facebook ได้แจ้งเหตุมาแล้ว ข้อมูลจะถูกส่งกลับมาที่ Cloud Server โดยไม่มีค่าใช้จ่าย การใช้งานแจ้งเหตุเฝ้าระวังช้าง ใช้ร่วมกับ วิทยุสื่อสาร ไลน์ หรือการโทรศัพท์ แจ้งเหตุ เป็นหนึ่งในช่องทางการเตือนภัยช้างป่าให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นได้ทำการติดตั้งระบบ พร้อมทั้งอบรมวิธีการใช้งาน การแจ้งเหตุ และการวิเคราะห์ข้อมูล กลุ่มผู้ดูแลระบบ (Admin) อบรมวิธีการเข้าใช้และการทำงานของแอปพลิเคชัน ฝึกปฏิบัติเพื่อทดสอบการใช้งานระบบ โดย กลุ่มอาสาสมัครรุ่นที่ 1และ2 วิทยาการจาก บริษัท เอนนี่แวย์ ทู โก จำกัด

ทั้งนี้ จากการใช้แอปพลิเคชัน I lert u ซึ่งเป็นนวัตกรรมใหม่ในการเข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาเรื่องช้างป่านั้น ทำให้ชุมชนได้รับประโยชน์ในการแจ้งเตือนให้ระมัดระวังและหนีห่างจากช้างป่าได้อย่างทันท่วงที ทำให้สามารถป้องกันการบาดเจ็บและเสียชีวิตที่จะเกิดขึ้นได้ นอกจากนี้ ข้อมูลที่อาสาสมัครและประชาชนได้แจ้งเหตุผ่านระบบแอปพลิเคชันเตือนภัยช้างป่า จะถูกจัดเก็บและสามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์ รวมถึงใช้ในการวางแผนการป้องกันช้างป่าได้อย่างสอดคล้องกับสถานการณ์ในอนาคต

ประสานงานพื้นที่
นางวรรณิ์ ชิวชูเกียรติ
ประธานสภาองค์กรชุมชนเทศบาลตำบลพวา
087 128 3367

24-พัฒนาระบบการดูแลผู้ป่วยติดเตียง ยุค 4.0

ตำบลหนองเหียง อำเภอนนทบุรี จังหวัดชลบุรี

ตำบลหนองเหียง เมื่อ 60 ปีที่แล้วมีสภาพเป็นป่าและต้นเหียงอยู่มากมีคนอาศัยอยู่น้อยต่อมามีประชาชนจากท้องที่อำเภอนนทบุรีและที่อื่น ๆ ได้โยกย้ายมาตากถางตัดไม้เพื่อสร้างพื้นที่อยู่อาศัย มีประชากรทั้งสิ้น 13,605 คน ตำบลหนองเหียงตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของอำเภอนนทบุรี ห่างจากที่ว่าการอำเภอนนทบุรีประมาณ 8 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 51,800 ไร่ หรือ 75.658 ตารางกิโลเมตร พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มสลับที่ดอน คน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ การเกษตร และพนักงานโรงงานอุตสาหกรรม ประชาชนมีฐานะยากจน รายได้น้อยลง ไม่เพียงพอจ้บรายจ่าย ประกอบกับโรงงานอุตสาหกรรมเริ่มปิดตัวลงทำให้มีคนว่างงานจำนวนมาก เกิดเป็นหนี้จ้บบนมากขึ้น ปัญหาประชากรไม่มีที่ดินที่อยู่อาศัย ปัญหาที่ดินเหม็นจากโรงงานส่งผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของคนในชุมชน อีกทั้ง คนในชุมชนมีโรคประจำตัว เบาหวาน ความดัน อีกทั้งชุมชนยังมีผู้สูงอายุและผู้ป่วยติดเตียงใน ชุมชนซึ่งขาดความรู้ในการดำเนินชีวิตและการ รักษาสุขภาพ ต่อมากองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหนองเหียงจึงได้ดำเนินงานส่งเสริมการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุตำบลหนองเหียงเมื่อปี 2546 โดยมีสมาชิกแรกตั้ง 120 คน ปัจจุบันมีสมาชิกกว่า 1,400 คน

วิธีการสมัครเป็นสมาชิก มี 3 ประเภท

1. สมาชิกภาคสมทบ (อายุ 40-50 ปี)
2. สมาชิกภาควิสามัญ (อายุ 50-60 ปี)
3. สมาชิกภาคสามัญ (อายุ 60- 75 ปี)

วิธีการเก็บเงินสมทบเข้าชมรมผู้สูงอายุ ปีละ 100 บาท โดยสวัสดิการที่สมาชิกจะได้รับมี 2 ประเภท ได้แก่

1. สวัสดิการเยี่ยมป่วย นอน ร.พ. 3 คืน ขึ้นไป ได้รับ 300 บาท 1ครั้ง/ 1 ปี
2. สวัสดิการเสียชีวิต 6 เดือน ถึง 2 ปี รับ 1,000 บาท 2 ปี ถึง 5 ปี รับ 2,000 บาท, 5 ปี ขึ้นไป รับ 3,000 บาท10 ขึ้นไปรับ 5,000 บาท

ต่อมาได้จัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุขึ้น จัดกิจกรรมให้กับผู้สูงอายุในชุมชนทุกวันพฤหัสบดีที่ 2 ของเดือน โดยจะหมุนเวียนกิจกรรมไม่ให้ซ้ำ เช่น กิจกรรมเต้นลีลาศ กิจกรรมทำอาหาร กิจกรรมการสวดมนต์ สอนภาษาอังกฤษ

สอนคอมพิวเตอร์ สอนวิธีการดูแลพึ่งพาตนเองเพื่อไม่ให้เป็นภาระของลูกหลาน เพื่อให้ผู้สูงอายุไม่รู้สึกรบกวนกับกิจกรรม รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าไม่เป็นภาระของลูกหลาน

และขยายผลไปสู่การดูแลกลุ่มผู้ป่วยติดเตียงในชุมชน โดยกองทุนสวัสดิการชุมชนร่วมกับสภาองค์กรชุมชน รพสต.อสม. ลงพื้นที่สำรวจจัดทำข้อมูลผู้สูงอายุและผู้ป่วยติดเตียงในชุมชน พบว่า ในชุมชนมีผู้สูงอายุจำนวนว่า 2,000 คน และมีผู้พิการ ติดบ้าน ติดเตียง จำนวน 400 กว่าคน ซึ่งที่ผ่านมา กลุ่มอสม.ได้ช่วยกันดูแลกลุ่มผู้ป่วยเหล่านี้เพื่อแบ่งเบาภาระให้กับครอบครัวผู้ป่วยในช่วงกลางวันที่ต้องออกไปทำงาน กองทุนสวัสดิการชุมชนจึงเข้ามาช่วยหนุนเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ผู้พิการในตำบล โดยจัดตั้งศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ ผู้พิการในตำบล จัดสวัสดิการส่งเสริมอาชีพให้กับกลุ่มผู้สูงอายุ และกลุ่มผู้พิการที่ยังพอช่วยเหลือตัวเองได้ โดยสวัสดิการผู้สูงอายุสามารถกู้ยืมเงินกองทุนผู้สูงอายุไปประกอบอาชีพได้รายละไม่เกิน 30,000 บาท และสวัสดิการผู้พิการมีสิทธิที่จะได้รับการกู้ยืมเงินกองทุนผู้สูงอายุไปประกอบอาชีพได้รายละไม่เกิน 40,000 บาท เพื่อให้กลุ่มคนเหล่านี้มีทุนในการไปประกอบอาชีพสามารถพึ่งพาตนเองได้

และในปี 2562 นั้น กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหนองเหียงได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล หรือ ดีป้า ในการพัฒนาการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลช่วยเหลือดูแลผู้ป่วยติดเตียง โดยชุมชนได้นำปัญหา ความต้องการของชุมชนมาวิเคราะห์หาเครื่องมือที่จะช่วยเหลือได้ แบ่งเบาภาระทั้งครอบครัว และจิตอาสาในชุมชนดูแลผู้ป่วยติดเตียง และผู้สูงอายุที่ไม่สามารถดูแลตัวเองได้ ซึ่งสิ่งที่ชุมชนต้องการนั้น คือ เครื่องมือ ในการช่วยดูแลหรือส่งสัญญาณแจ้งเตือนเวลาที่ผู้ป่วยหรือผู้ที่ดูแลต้องการความช่วยเหลือ ให้นำพยาบาลสามารถเข้าช่วยเหลือได้ ทันทีที่ จินนำมาสู่ การค้นพบ แอปพลิเคชัน “Moo Ban” ซึ่งเดิมเป็นแอปพลิเคชันสำหรับอำนวยความสะดวกสบายดูแลเรื่องต่าง ๆ ให้แก่คนในหมู่บ้าน ซึ่งหากต้องการอะไรก็สามารถแจ้งผ่านแอปพลิเคชันนี้ ไม่ต้องเดินไปหาญาติให้ยุ่งยากอีกต่อไป จึงนำมาประยุกต์ใช้เป็น

เครื่องมือในการดูแลผู้ป่วยให้กับชุมชน โดยเมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2562 ได้มีการจัดอบรมวิธีการใช้งานแอปพลิเคชัน และทดสอบการเชื่อมต่อของแอปพลิเคชัน Moo Ban ที่สามารถทำงานร่วมกับอุปกรณ์อัจฉริยะ (Smart Device) ที่ผู้ป่วยสวมใส่อยู่ ซึ่งเมื่ออุปกรณ์ตรวจจับเหตุฉุกเฉินได้ จะทำการแจ้งเตือนไปยังโทรศัพท์ของญาติ หรือผู้ดูแลทันที รวมถึงส่งต่อศูนย์ผู้ป่วยฉุกเฉินของชุมชนลดภาระในการดูแล และความกังวลของคนในครอบครัวที่ต้องดูแลผู้ป่วยอย่างใกล้ชิด ทำให้สามารถมีเวลาในการประกอบอาชีพ เพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัวได้อย่างเต็มที่ และช่วยให้ผู้ป่วยติดเตียงที่มีภาวะฉุกเฉิน และผู้ป่วยสมองเสื่อมในพื้นที่ตำบลหนองเหียง ให้ได้รับการดูแล และช่วยเหลืออย่างทันท่วงที

จากการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และผู้พิการในตำบล โดยใช้แอปพลิเคชัน Moo Ban ซึ่งอาจจะเป็นนวัตกรรมที่มีขึ้นมานานแล้วสำหรับภาคธุรกิจ แต่สำหรับชุมชน นั้น แอปพลิเคชัน Moo Ban ถือได้ว่าเป็นนวัตกรรมใหม่ ที่เข้ามาช่วยเหลือดูแลผู้ป่วย ผู้พิการ ผู้สูงอายุ ในชุมชน ช่วยแบ่งเบาภาระ อำนวยความสะดวกให้กับประชาชนในพื้นที่ กลุ่มจิตอาสา และหมอ พยาบาลในการดูแลช่วยเหลือกลุ่มคนเหล่านี้ ทำให้ชุมชนมีระบบการดูแลผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ป่วยติดเตียงที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยในอนาคตชุมชนมุ่งหวังที่จะพัฒนาพื้นที่ตำบลหนองเหียงแห่งนี้ เป็นโมเดลในการสร้างสังคมสูงวัยแห่งความสุข โดยใช้เทคโนโลยีในยุคสมัยใหม่เข้ามาหนุนเสริมดูแล มีเครื่องมือ และสภาพแวดล้อม ที่เกื้อหนุนให้กลุ่มผู้สูงอายุสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีความสุข

ประสานงานพื้นที่

นายวัชรินทร์ ก้านบัว

ที่ปรึกษาสภาองค์กรชุมชนตำบลหนองเหียง

087-780-4776

25-ปลตหนี้สิน ปลตทุกข์ สร้างสุขในชุมชน

ตำบลคลองตะเกรา อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา

ตำบลคลองตะเกรา ชื่อนี้มีความหมาย คำว่า “ตะเกรา” มาจาก ชื่อไม้ชนิดหนึ่งที่เกิดตามริมคลอง ซึ่งคลองในพื้นที่นั้นมียูอยู่หลายสายด้วยกัน โดยมีต้นกำเนิดมาจากน้ำตกอ่างฤๅไนบนเขาตะกรับ ริมคลองนั้นจะมี ต้นคันเกราขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก ชาวบ้านจึงเรียกว่า “คลองคันเกรา” และเพี้ยนมาเป็น “คลองตะเกรา” จนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นตำบลหนึ่งในอำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา ในส่วนสภาพพื้นที่ ตำบลคลองตะเกราที่มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ลาดเนินสลับภูเขา มีป่าไม้อุดมสมบูรณ์ และเป็นส่วนหนึ่งของป่าสงวนแห่งชาติ แควระบม - สียัด ซึ่งมีพื้นที่ครอบคลุมหลายจังหวัด และเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารของแม่น้ำบางปะกง ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และรับจ้างทั่วไป มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ต่างต้องพึ่งพาตนเอง

เมื่อครั้งสมัยรัฐบาลมีนโยบายให้ก่อตั้งกองทุนสวัสดิการเพื่อจัดสวัสดิการให้กับคนดูแลปารอยต่อ 5 จังหวัด ในขณะนั้นผู้นำที่ขับเคลื่อนเรื่องป่าชุมชนอยู่จึงได้รวมตัวกันจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนขึ้น ในวันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552 โดยเริ่มแรกรวบรวมรายชื่อสมาชิกได้มาประมาณ 104 คน แต่เมื่อเวลาผ่านไป

ไม่นานแกนนำผู้ก่อตั้งก็ล้มเลิกความตั้งใจต่างแยกย้ายกันไปคนละทิศคนละทาง จนกระทั่งปี 2556 มีนักพัฒนาชุมชนคนใหม่ย้ายเข้ามา จึงได้มาชวนผู้นำท้องถิ่นและภาคประชาชนร่วมกันฟื้นฟูกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลคลองตะเกราขึ้นอีกครั้งเพื่อหวังจะให้คนในชุมชนมีสวัสดิการช่วยเหลือดูแลกันเองในชุมชน ซึ่งการทำงานในช่วงแรกๆ นั้น กรรมการยังไม่เข้าใจเจตนารมณ์ของกองทุนสวัสดิการชุมชน จึงได้สื่อสารและระบุในระเบียบกองทุนว่า “สมาชิกต้องส่งเงินออม” ทำให้เจตนารมณ์ของเงินนั้นเปลี่ยนไป เมื่อคณะกรรมการขับเคลื่อนกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับจังหวัดได้เข้ามาสอบถามกองทุนและพบเข้า จึงได้ให้ข้อคิดเห็นและสร้างความเข้าใจใหม่ให้กับคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลคลองตะเกรา ว่า หากกองทุนสื่อสาร โดยใช้คำว่า “เงิน

ออม” นั้นหมายถึงว่า เงินที่สมาชิกส่งให้เป็นประจำทุกเดือนเป็นเงินออมของสมาชิกเองไม่ใช่เงินกองทุนแต่อย่างใด และหากเป็นเงินออมแล้วนั้นกองทุนจะต้องมีดอกเบี้ยให้กับสมาชิกตามหลักการฝากเหมือนตั้งธนาคารทั่วไป และเมื่อสมาชิก ตาย ลาออก กองทุนจะต้องคืนเงินให้กับสมาชิก ซึ่งผิดเจตนารมณ์ของกองทุนสวัสดิการชุมชน ที่หวังให้คนในชุมชนร่วมกันทำบุญ โดยการ “สมทบ” เงินวันละบาท เพื่อนำเงินที่ได้จากการสมทบมาจัดสวัสดิการให้กับคนในชุมชนเอง เมื่อเป็นเช่นนั้น กรรมการกองทุนจึงได้ดำเนินการแก้ไขระเบียบและทำความเข้าใจกับสมาชิก กองทุนใหม่ ซึ่งใช้เวลานานกว่า 3 ปี กว่าที่สมาชิกทั้งหมดจะเข้าใจถึงเจตนารมณ์ของกองทุนสวัสดิการชุมชน จากวันนั้นจนถึงวันนี้ กองทุนสวัสดิการชุมชนคลองตะเกราดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง จากความร่วมมือร่วมใจของทุกฝ่ายจึงสามารถพัฒนาการจัดสวัสดิการให้มีความหลากหลายมากขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งนอกจากสวัสดิการเรื่องการ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ที่เป็นสวัสดิการขั้นพื้นฐานแล้ว นั้น กองทุนได้พัฒนาการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกในด้านอื่น ๆ เพิ่มเติม อาทิ สวัสดิการมอบทุนการศึกษาแก่บุตรหลาน, สวัสดิการช่วยเหลือทหารปลดประจำการ, สวัสดิการส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณี, สวัสดิการช่วยเหลือด้านการกุศล และสวัสดิการช่วยเหลือด้านสาธารณสุข

ต่อมาเมื่อคุณดวงใจ ผาสุข ประธานกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลคลองตะเกรา ได้ดำเนินงานมาเป็นระยะเวลาหนึ่งได้ใกล้ชิดกับคนในชุมชนมากขึ้น จึงทำให้รับทราบถึงปัญหาความเดือดร้อนเรื่องหนี้สินของคนในชุมชน ซึ่งถือได้ว่าเป็นปัญหาหลักของคนในชุมชน จึงเกิดเป็นข้อสงสัยในใจว่า ปัญหาหนี้สินที่คนในชุมชนต้องเผชิญอยู่นั้น รัฐบาลจะมีนโยบายหรือโครงการใดที่เข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาในเรื่องนี้หรือไม่ และในฐานะที่ตนเป็นประธานกองทุนสวัสดิการชุมชนและเป็นคณะกรรมการของสถาบันการเงินชุมชน ตนจึงเห็นโอกาสจากทั้ง 2 เครื่องมือนี้ในการนำมาช่วยเหลือแก้ไขปัญหาเรื่องหนี้สินในชุมชนได้ โดยแรกเริ่มได้สำรวจข้อมูลในชุมชน ทำให้มองเห็นปัญหาของภาคประชาชนด้วยกันอย่างชัดเจน เนื่องจากสมาชิกสถาบันการเงินส่วนใหญ่ก็มักมีปัญหาเรื่องหนี้สินเช่นกัน บางรายต้องไปกู้หนี้ยืมสิน ต้องแบกรับดอกเบี้ยมหาโหดจากเจ้าหนี้ยืมสิน ระบบ เมื่อถึงเวลาไม่สามารถหาเงินไปชำระหนี้สินได้ สมาชิกก็จะเข้ามาปรึกษา บางครั้งมากู้เงินเพื่อนำไปใช้หนี้สินในระบบ ซึ่งหนี้สินระบบนั้นมีดอกเบี้ยรายวัน ทำให้จำนวนหนี้สินพอกพูนขึ้นเรื่อย ๆ นานวันเข้าก็จะกลายเป็นเงินจำนวนมหาศาล ใช้เท่าไรก็ไม่หมด สะท้อนให้เห็นว่าชาวบ้านยังคิดไม่เป็น เพียงแค่ต้องการให้ได้เงินเพื่อแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าแต่ไม่ได้คิดถึงผลที่จะเกิดขึ้นตามมาในภายหลัง จากปัญหาที่พบจึงนำมาสู่การจัดสวัสดิการด้านการแก้ไขปัญหานี้สิน โดยเชื่อมโยงการทำงานร่วมกับสถาบันการเงินชุมชนหนองคอก เนื่องจากสถาบันการเงินเป็นแหล่งเงินทุนที่ชาวบ้านสามารถเข้าถึงได้ แต่การที่สถาบันการเงินจะมีเงินทุนได้นั้น จำเป็นต้องมีเงินฝากจากสมาชิก ซึ่งกองทุนสวัสดิการชุมชนมีเงินที่ได้มาจากการสมทบจากสมาชิก

และต้องนำเงินไปฝากธนาคารเป็นประจำอยู่แล้ว จึงเห็นประโยชน์ร่วมกันว่า หากนำเงินกองทุนสวัสดิการชุมชนมาฝากที่สถาบันการเงิน จะทำให้สถาบันการเงินมีเงินทุนหมุนเวียนมากขึ้น ทำให้มีกำลังพอในการมาช่วยแก้ไขปัญหาเรื่องนี้สินในชุมชนได้ โดยมีการออกแบบการทำงานร่วมกันและตั้งเงื่อนไขว่าผู้ที่จะสามารถกู้เงินได้นั้น จะต้องเป็นสมาชิกทั้งสถาบันการเงินหนองคอก และเป็นสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลคลองตะเกรา ซึ่งวิธีการกู้ยืม นั้น มีขั้นตอน คือ

1. คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนเป็นผู้ดำเนินการคัดกรองและรับรองผู้เดือดร้อนที่มีความประสงค์ จะกู้เงิน
2. กรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนร่วมกับคณะกรรมการสถาบันการเงินเปิดวงประชุมเพื่อพิจารณาบุคคล เพื่อขอมติจากคณะกรรมการในการปล่อยกู้
3. ทหารู้กับผู้กู้ถึงแผนการผ่อนชำระคืนโดยให้สมาชิกประเมินจากศักยภาพทางการเงินของตนเองว่าสามารถผ่อนชำระคืนได้เดือนละเท่าไร และทำสัญญาาร่วมกัน

จากนั้นได้ทำทดลองปล่อยเงินกู้ โดยที่ผ่านมาสามารถช่วยเหลือ และปลดหนี้ให้กับสมาชิกไปแล้วกว่า 3 ราย ได้แก่

คุณศิริดา บุญมารีย์ เป็นหนี้นอกระบบ มีภาระต้องส่งเงินดอกเบี้ยย 15,000 -25,000 ต่อเดือนมาเป็นเวลา 8 ปี ต่อมาได้รับการช่วยเหลือ โดยกรรมการกองทุนสวัสดิการ แนะนำให้ไปปรึกษากับสถาบันการเงินชุมชนฯ และได้รับสินเชื่อประเภทเงินกู้เพื่อแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบ 145,000 บาท โดยสามารถชำระคืนได้หมดภายใน 12 เดือน ปัจจุบันคุณศิริดาสามารถปลดหนี้ให้กับตนเองได้เรียบร้อยแล้ว

คุณนิตยา น้อยตั้ง เป็นหนี้นอกระบบ ส่งดอกเบี้ยย 20,000-30,000 ต่อเดือน มาเป็นเวลา 10 ปี ล่าสุดต้องการขายบ้านพร้อมที่ดินเพื่อชำระหนี้ จึงได้เข้ามาปรึกษาปัญหาความทุกข์กับกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน กรรมการได้แนะนำให้สมาชิกให้ปรึกษาปัญหานี้กับสถาบันการเงินชุมชนในพื้นที่ ต.คลองตะเกรา คือ สถาบันการเงินชุมชนหนองคอก และได้รับสินเชื่อประเภท เงินกู้เพื่อแก้ไขหนี้นอกระบบ โดยนางนิตยา น้อยตั้ง ได้ชำระหนี้หมดภายใน 9 เดือน โดยไม่ต้องขายบ้าน

คุณสุเพ็ญ คุณคำ กู้เงินนอกระบบ ประมาณ 200,000 บาท ต้องจ่าย ดอก 5,000-8,000 บาท/เดือน มาเกือบ 3ปี จ่ายทุกเดือนหนີก็ไม่วืด จึงได้มาปรึกษาที่กองทุนสวัสดิการชุมชน และได้รับสินเชื่อประเภท เงินกู้เพื่อแก้ไขหนี้ นอกระบบ ขณะนี้อยู่ระหว่างการชำระคืน และได้ลดต้นลดดอกทุกเดือน ซึ่งจะสามารถส่งคืนครบหมดภายใน 30 เดือน

จากการขับเคลื่อนงานการแก้ไขปัญหาระยะหนึ่งสันทัดกับคนในชุมชน นั้น ทำให้เห็นการทำงานในพื้นที่โดยใช้เครื่องมือที่มีอยู่ในชุมชน **ทำให้เกิดนวัตกรรมการทำงานใหม่ โดยใช้เครื่องมือ “กองทุนสวัสดิการชุมชนผลงานการทำงานร่วมกับสถาบันการเงิน”** สร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนให้ลุกขึ้นมาช่วยกันแก้ไขปัญหาระยะสั้นภาคครัวเรือน ผ่านกลไกการทำงานของกองทุนสวัสดิการชุมชน และสถาบันการเงินชุมชน ทำให้องค์กรการเงินของชุมชนซึ่งเป็นแหล่งทุนที่ชาวบ้านเข้าถึงได้ เข้มแข็งมากขึ้น นำไปสู่การพัฒนาแก้ไขปัญหาด่าง ๆ ของคนในชุมชน ให้คนในชุมชนมีสวัสดิการที่รัฐเข้าไม่ถึงในการดูแลกันและกัน ช่วยกันคลี่คลายปัญหาให้กับชุมชนได้อย่างเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ ร่วมกันนำพาความทุกข์ยากให้หมดไป ด้วยพลังจากคนในชุมชนเอง

ประสานงานพื้นที่

คุณดวงใจ ผาสุก

ประธานกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลคลองตะเกรา

089-8929095

26-กองทุนสวัสดิการชุมชนสู่การสร้างความมั่นคงในที่ดินทำกิน

ตำบลคลองหินปูน อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว

ตำบลคลองหินปูน อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว มีทั้งหมด 16 หมู่บ้าน มีประชากรประมาณ 9,162 คน มีสภาพพื้นที่เป็นพื้นที่ราบลุ่มมีลำคลองไหลผ่าน สภาพดินมีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเพาะปลูก พื้นที่บางส่วนอยู่ในเขตป่าสงวน ชาวบ้านส่วนใหญ่อพยพมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลาง มีฐานะยากจน ไม่มีที่ดินทำกิน ไร้กรรมสิทธิ์ ส่วนใหญ่ต้องเช่าที่จากเอกชนเพื่อมาประกอบอาชีพ ทำให้มีต้นทุนการผลิตสูง นำไปสู่การกู้ยืมในระบบ ประชาชนมีหนี้สินจำนวนมาก

จากปัญหาดังกล่าว นายละอองดาว ศิลาหน้าเที่ยง ซึ่งในขณะนั้นดำรงตำบลเป็นผู้ใหญ่บ้าน จึงมีความคิดในการแก้ปัญหาเรื่องที่ดินทำกินให้กับชุมชน โดยตนสนใจเครื่องมือ

“กองทุนหมู่บ้าน” สำหรับนำมาใช้แก้ไขปัญหาในเรื่องนี้ ต่อมาตนและแกนนำในชุมชนได้มีโอกาสเดินทางไปศึกษา

ดูงานเรื่องกองทุนหมู่บ้านที่ชุมชนแห่งหนึ่งในจังหวัดลำปาง จึงได้นำความรู้ที่ได้กลับมาพัฒนาในชุมชน โดยแรกเริ่ม ได้ร่วมกันสำรวจจัดทำข้อมูลชุมชน ตำบลคลองหินปูน โดยแบ่งข้อมูลออกเป็น 4 ประเภทด้วยกัน ได้แก่ 1. ข้อมูลด้านครัวเรือน 2. ข้อมูลด้านภูมิปัญญาในท้องถิ่น 3. ข้อมูลโครงสร้างพื้นฐาน และ 4. ข้อมูลด้านวิถีชีวิต จากการจัดเก็บข้อมูลในครั้งนั้นทำให้พบปัญหาเรื่องที่ดินทำกิน มีชาวบ้านไม่มีที่ดินทำกินอยู่ทั้งสิ้น 48 ครัวเรือน จึงได้สร้าง

เครือข่ายองค์กรชุมชน เชื่อมโยงกลุ่มผู้เดือดร้อนให้ลุกขึ้นมาแก้ไขปัญหาของตนเอง จัดการตนเอง เพื่อให้เกิดการจัดระบบการทำงานร่วมกันของคนทั้งตำบล และหารือเพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน โดยมีความเห็นร่วมกันว่าจะหาที่ดินมาให้เช่า ซึ่งในขณะนั้นสามารถรวบรวมรายชื่อได้จำนวน 20 คน โดยเช่าที่ดินเอกชน ไร่ละ

1,000 บาท 20 ไร่ เป็นเงิน 20,000 บาท / เดือน จัดสรรที่ดินให้คนละ 1 ไร่ รวมกลุ่มกัน ปลูกหน่อไม้ฝรั่ง ซึ่งสามารถสร้างรายได้ได้เป็นอย่างดี เฉลี่ยแล้วสามารถสร้างรายได้ ได้ถึงวันละ 1700 บาท/ คน ต่อมาในปีที่ 3 เจ้าของที่ดินเห็นว่าผู้เช่ามีรายได้ดีจากการปลูกหน่อไม้ฝรั่งจึงได้ขอลดค่าเช่า เป็นไร่ละ 6,000 บาท ทำให้เกิดปัญหาข้อขัดแย้งขึ้น ชาวบ้านเริ่มสู้ราคาไม่ไหว จึงได้มีการประชุมหารือกันอีกครั้งและมีความเห็นว่า หากยังเช่าที่ดินเดิมอยู่นั้น หากนำค่าเช่ามารวมกันเพียง 1 ปี ที่พวกเราต้องเสียไปจะเป็นเงินก้อนใหญ่พอที่จะนำมาซื้อที่ดินเป็นของเราเองได้ เมื่อเป็นเช่นนั้น นายละอองดาวจึงได้เสนอให้ทุกคนร่วมกันออมเงินเดือนละ 100 บาท เพื่อนำเงินที่ได้

ไปซื้อที่ดินมาเป็นของเราเอง จึงเป็นที่มาของการจัดตั้ง “กองทุนออมที่ดิน” ขึ้น ในปี 2550 ซึ่งในช่วงระหว่างออมเงินอยู่นั้นก็ได้ไปเช่าที่แปลงใหม่ มีพื้นที่ 50 ไร่ เพื่อเป็นที่ทำกินชั่วคราว และหวังว่าจะนำเงินที่ได้จากการออมมาซื้อที่ดินแปลงนี้เสียเลย จึงได้ประชุมร่วมกับหน่วยงานในท้องถิ่นที่ช่วยกัน วิเคราะห์พื้นที่ แนวทางการจัดการ และเจรจากรซื้อขาย แต่เมื่อออมเงินมาปีหนึ่งแล้ว เงินที่มีก็ยังไม่เพียงพอในการซื้อที่ดิน และกว่าจะรวบรวมเงินได้ก้อนหนึ่ง พอที่จะนำไปซื้อที่ดินก็ไม่ทันเวลาเสียแล้วหากไม่โดนซื้อตัดหน้า ก็โดนเจ้าของที่ขึ้นราคา เป็นแบบนี้อยู่เรื่อยมาทำให้ไม่สามารถซื้อที่ดินได้เสียที จนกระทั่งในปี 2551 นายปาลิน อารังรัตนศิลป์ ขบวนการเกษตรกรชุมชนจังหวัดสระแก้วได้เข้ามาแนะนำและเชิญชวนให้ก่อตั้งสวัสดิการชุมชน ซึ่งในขณะนั้นทำให้ตนมองเห็นถึงโอกาสและช่องทางในการซื้อที่ดินทำกินให้กับชาวบ้านเนื่องจากการจัดตั้งกองทุนจะทำให้สามารถขยายฐานสมาชิกได้มากขึ้น เงินออมก็จะมากขึ้นไปด้วย จึงได้ตั้ง “กองทุนสวัสดิการตำบลคลองหินปูน” ขึ้นในวันที่ 14 สิงหาคม 2551 โดยมีนายละอองดาว ศิลาน้ำเที่ยง เป็นประธานกองทุนสวัสดิการชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ชาวบ้านมีสวัสดิการ มีที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยที่มั่นคง และสร้างทุนชุมชนการเป็นหุ้นส่วน หวังให้กองทุนสวัสดิการชุมชนเป็นเครื่องมือหนึ่งในการเชื่อมโยงผู้เดือดร้อนให้ลุกขึ้นมาแก้ไขปัญหาของตนเอง จัดการตนเองเพื่อให้เกิดการจัดระบบการ

ทำงานร่วมกันของคนทั้งตำบล แรกเริ่มมีสมาชิกจำนวน 385 คน ในช่วงแรกคณะกรรมการพยายามขยายฐานสมาชิกแต่ไม่มีใครสนใจเข้าร่วม ต่อมาเมื่อมีสภาองค์กรชุมชนเกิดขึ้น จึงได้เชื่อมโยงกลุ่มองค์กรในสภาองค์กรชุมชนเพื่อขยายฐานสมาชิก จนมีสมาชิกเพิ่มขึ้นมาจำนวน 2,000 กว่าคน ในระยะเวลาเพียง 2 เดือน มีเงินกองทุนรวมกว่า 1,000,000 บาท มาวันหนึ่งตนนำเงินกองทุนที่สมาชิกส่งสมทบไปฝากธนาคารออมสินตามปกติ จึงได้เห็นว่า

สมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนไปกู้เงินกับธนาคารออมสิน ทำให้คิดว่าเงินที่สมาชิกไปกู้กับธนาคารออมสินนั้น ส่วนหนึ่งก็มาจากเงินกองทุนสวัสดิการชุมชนที่ตนนำไปฝากอยู่เป็นประจำ แล้วทำไมถึงไม่ใช้เงินกองทุนที่สมาชิก

ร่วมกันสมทบมาช่วยเหลือคนในตำบลเสียเลย คิดได้ดั่งนั้น ตนจึงนำเงินกองทุนมาฝากไว้ที่สถาบันการเงินบ่อลูกรังเพื่อใช้เงินนี้เป็นทุนหมุนเวียนช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในตำบล โดยมีข้อตกลงร่วมกันว่าผู้ที่สมัครเป็นสมาชิกสถาบันการเงินต้องเป็นสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนด้วย ในส่วนของการบริหารจัดการเงินกองทุนนั้น กองทุนมีระเบียบอย่างชัดเจน โดยแบ่งเป็นค่าสวัสดิการของสมาชิก

กองทุน 30% เงินยืมสำหรับสมาชิกกองทุน เงินยืมเพื่อการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย 25% (ค่าบำรุง 6%) ต่อปี และเงินยืมเพื่อการแก้ไขปัญหาหนี้สิน/หนี้สินนอกระบบ 5% (ค่าบำรุง 12% ต่อปี) และเงินกู้ยืมแก้ไขกองทุนในชุมชน บริหารเงินภายใต้สถาบันการเงินบ่อลูกรังซึ่งมีที่ทำการ มีเจ้าหน้าที่ดูแลรับผิดชอบการเงินอย่างเป็นระบบ ต่อมาในปี 2553 ได้จัดซื้อที่ดินแปลงแรกได้สำเร็จในราคา 307,125 บาท พื้นที่ 4 ไร่ 1 งาน ทำเป็นที่อยู่อาศัย 17 ครัวเรือนโดยใช้เงินสวัสดิการในการสมทบซื้อที่ดิน จำนวน 50,000 บาท และให้ผู้ได้รับสิทธิ์ทั้ง

17 ครัวเรือน ส่งเงินคืนตามกำลังรายได้ของแต่ละครัวเรือน ต่อมาจัดซื้อแปลงที่ 2 พื้นที่ 10 ไร่ ในราคา 500,000 บาท เป็นเงินสวัสดิการ 100,000 บาท ทำที่กินและที่อยู่อาศัย 10 ครัวเรือน และให้ผู้ได้รับสิทธิ์ทั้ง 10 ครัวเรือน ส่งเงินคืนตามกำลังรายได้ของแต่ละครัวเรือน

ท า
1 0

ต่อมาปี 2554 ได้ซื้อที่ดิน โดยได้รับการช่วยเหลือในการเจรจาต่อรองการซื้อขายจากท้องถิ่น แปลงที่ 3 พื้นที่ 22 ไร่ 1 งาน ในราคา 1,100,000 บาท เป็นเงินสวัสดิการ 500,000 บาท และที่เป็นเงินจากกองทุนที่ดินที่อยู่อาศัยตำบลคลองหินปูน 600,000 บาท ทำที่กินและที่อยู่อาศัย 11 ครัวเรือน และให้ผู้ได้รับสิทธิ์ทั้ง 11 ครัวเรือน ส่งเงินคืนตามกำลังรายได้ของแต่ละครัวเรือน ต่อมาซื้อแปลงที่ 4 พื้นที่ 14 ไร่ ในราคา 700,000 บาท เป็นเงินสวัสดิการ 200,000 บาท ทำที่กินและที่อยู่อาศัย 7 ครัวเรือน และให้ผู้ได้รับสิทธิ์ทั้ง 7 ครัวเรือน ส่งเงินคืนตามกำลังรายได้ของแต่ละครัวเรือน ต่อมาในปี 2555 ได้จัดซื้อที่ 1 งาน ที่อยู่อาศัย 1 ครัวเรือน ราคา 25,000 บาท ใช้เงินสวัสดิการชุมชนทั้งหมดพัฒนาที่อยู่อาศัย 60 ครัวเรือน ละ 20,000 บาท และในปี 2563นี้มีแผนที่จะซื้อที่ดินอีกจำนวน 42 ไร่ จำนวนเงิน 2,100,000 บาท ซึ่งได้ชำระมัดจำกับเจ้าของที่ดินไปแล้ว 50,000 บาท เพื่อจัดสรรที่ดินทำกินให้กับสมาชิกอีก 20 ครัวเรือน

จากวันนั้นจนถึงวันนี้ทำให้เห็นแล้วว่า **เครื่องมือ “กองทุนสวัสดิการชุมชน” เป็นนวัตกรรมใหม่ที่เข้ามาหนุนเสริมสร้างการเปลี่ยนแปลงการแก้ไขปัญหางานพัฒนาต่าง ๆ ในพื้นที่** ให้คนในชุมชนได้มีที่อยู่ ที่ดินทำกิน ที่มั่นคง โดยกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลคลองหินปูน สามารถช่วยเหลือคนในตำบลให้ได้มีที่ดินทำกินไปแล้วทั้งสิ้นกว่า 28 ครัวเรือน และพัฒนาที่อยู่อาศัยสำเร็จไปแล้วกว่า 60 ครัวเรือน ด้วยความร่วมมือกันจากทุกภาคส่วน ด้วยมุ่งหวังสร้างความมั่นคงในที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยให้กับคนในตำบลได้อย่างเป็นธรรม

ประสานงานพื้นที่

นายละอองดาว สีลาน้ำเที่ยง

ประธานกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลคลองหินปูน

089-989-0158

27-พัฒนาอาชีพ สู่อการสร้างรายได้ที่มั่นคง

ตำบลหนองม่วง อำเภอกอศกสูง จังหวัดสระแก้ว

ตำบลหนองม่วง ตั้งอยู่ในเขตอำเภอกอศกสูง จังหวัดสระแก้ว มีอาณาเขต ทิศเหนือติดกับตำบลหนองแวง ทิศใต้ติดกับตำบลหนองสังข์ ทิศตะวันออกติดกับตำบลโคกสูง ทิศตะวันตกติดกับตำบลแชร้ออ มีพื้นที่ ประมาณ 54.40 ตารางกิโลเมตร หรือ 45,636 ไร่ แบ่งเขตการปกครองเป็นหมู่บ้านมีจำนวน 14 หมู่บ้าน มีจำนวนประชากร ทั้งหมด 9,996 คน มีจำนวนครัวเรือน 2,276 ครัวเรือน สภาพเป็นที่ราบลาดเทไปทางทิศตะวันออกสู่ประเทศ กัมพูชา ภูเขาที่สำคัญ คือ เขาคีตา และเขาพรหมสุวรรณ ลำน้ำที่สำคัญ คือ ลำห้วยคลองยางประกอบ สภาพพื้นดิน เป็นดินร่วนปนทราย ลักษณะดินเป็นดินไม่อุ้มน้ำ ฤดูฝนมีปริมาณน้ำฝนน้อย ทำให้เกิดปัญหาภัยแล้งซ้ำซาก ไม่มี

น้ำในการทำเกษตร ทำให้ผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ ชาวบ้านเป็นหนี้สิน ไม่มีที่รองรับผลผลิตในชุมชน ขบวนการองค์กรชุมชนตำบลหนองม่วง จึงได้ปรึกษาหารือร่วมกันค้นหาเครื่องมือในการใช้แก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงเป็นที่มาของการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหนองม่วงขึ้นเมื่อวันที่ 25 มกราคม 2551 มีนางอำนวย บุตรวิเศษ เป็นประธานกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหนองม่วง มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการเข้าถึงสวัสดิการชุมชนของประชาชนในตำบล สร้างเสริมนิสัยในการออม ช่วยเหลือผู้ยากไร้ และสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างประชาชนและองค์กรของรัฐ โดยมีสมาชิกแรกตั้ง 45 คน มีคณะกรรมการกองทุน 12 คน มีเงินกองทุนแรกตั้งจำนวน 9,000 บาท ในการจัดสวัสดิการให้กับคนในตำบล พื้นฐานให้กับสมาชิก ได้แก่ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ซึ่งแรกเริ่มนั้น คนในหมู่บ้านยังไม่ให้ความสนใจเรื่องของกองทุนสวัสดิการชุมชนเนื่องจากไม่เชื่อว่าจะจัดสวัสดิการได้จริง แต่ต่อมา ได้เห็นผลการดำเนินงานของกองทุนว่ามีการช่วยเหลือจริง เห็นว่าเพื่อนบ้านได้รับสวัสดิการจริง ทำให้คนอื่น ๆ ให้ความสนใจและเข้ามาสมัครเป็นสมาชิกกองทุนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ต่อมาเมื่อปลายปี 2554 คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหนองม่วง ผู้นำชุมชน และสภาองค์กรชุมชนได้หารือร่วมกันวิเคราะห์สถานการณ์สภาพปัญหาของชุมชน และได้ข้อสรุปร่วมกันว่า ปัญหาของชาวบ้านเกิดจากรายได้ไม่เพียงพอต่อการเลี้ยงชีพ ซึ่งส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรมต้องพึ่งพาธรรมชาติและปัจจัยภายนอก เช่น เงินทุน ตลาด ฯลฯ ทำให้รายได้ไม่เพียงพอ มีหนี้สินต่อครัวเรือนเพิ่มมากขึ้นทุกปี จึงได้วางแผนสนับสนุนการพัฒนากลุ่มอาชีพให้กับสมาชิกและจัดการปัจจัยการผลิตให้เพียงพอตลอดจนพัฒนาช่องทางการสร้างรายได้ให้ครัวเรือนมากขึ้น จึงได้ใช้กองทุนสวัสดิการชุมชนเป็นเครื่องมือในการ

พัฒนาเศรษฐกิจในครัวเรือน เพิ่มรายได้ แก้ไขปัญหาหนี้สินให้กับสมาชิก ซึ่งที่ผ่านมาได้มีการส่งเสริมเรื่องอาชีพ โดยจัดฝึกอบรมการเลี้ยง ไก่ สุกร จึงหริด ปลา จำนวน 20 ครอบครั้ว สนับสนุนเงินทุนให้สมาชิกนำไปหมุนเวียนสร้างอาชีพรายละ 3,000 – 30,000 บาท โดยมีเงื่อนไขว่าต้องเป็นสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนจึงจะขอรับสนับสนุนได้ ซึ่งที่ผ่านมากองทุนสวัสดิการชุมชนได้สนับสนุนงบประมาณให้กับสมาชิกไปแล้วจำนวน 128 ราย เป็นเงินจำนวน 380,000 บาท ทำให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้นประมาณ 200 - 300 บาท/วัน

จากการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนในเรื่องการส่งเสริมอาชีพให้สมาชิกในชุมชนนั้น ทำให้คณะกรรมการกองทุน และแกนนำในพื้นที่รู้ว่า การพัฒนาอาชีพ หรือ การพัฒนาแก้ไข้ปัญหาต่าง ๆ ในชุมชน นั้น เงินทุนเป็นสิ่งสำคัญที่จำเป็นต้องมีเพื่อให้เกิดสภาพคล่องในการดำเนินงานทั้งต่อคนในชุมชนเอง และต่อกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในพื้นที่ กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหนองม่วงจึงได้หนุนเสริมการจัดตั้งสถาบันการเงินชุมชนตำบลหนองม่วงขึ้น โดยกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหนองม่วงเป็นหุ้นส่วนใหญ่และมีธนาคารออมสินเป็นผู้สนับสนุนระบบโปรแกรมการเงิน/บัญชี ซึ่งปัจจุบันสถาบันการเงินมีเงินหมุนเวียนกว่า 5 ล้านบาท นำไปสู่การขยายผลส่งเสริมพัฒนากลุ่มอาชีพ การแก้ไข้ปัญหาหนี้สินและหนี้้นอกระบบของคนในชุมชน โดยใช้เงินทุนของสถาบันการเงินในการปล่อยกู้ให้กับสมาชิกนำไปเป็นทุนในการประกอบอาชีพและผ่อนชำระคืนตามศักยภาพของสมาชิกเอง และสนับสนุนการสร้างร้านค้าชุมชนขึ้นจำนวน 10 ร้าน ใช้บลงทุนประมาณ 2 แสนบาท เพื่อให้สมาชิก กลุ่มองค์กรได้เข้าพื้นที่ สร้างตลาดรองรับผลผลิตสินค้าในชุมชน เป็น

ช่องทางในการจัดจำหน่ายสินค้าชุมชน ผลิตภัณฑ์ชุมชน อาหารแปรรูปต่าง ๆ โดยคิดค่าเช่าวันละ 10 บาท/ร้าน โดยค่าเช่าที่ได้นั้นจะนำเข้าสู่กองทุนสวัสดิการชุมชนรวบรวมเป็นงบกลางในการนำไปพัฒนางานด้านอื่น ๆ ในพื้นที่ต่อไป ซึ่งจากการจัดตั้งร้านค้าชุมชนนั้น ทำให้สามารถสร้างรายได้ให้กับครัวเรือนสมาชิกประมาณ 15 ครอบครัว มีรายได้เพิ่มถึงวันละ 300 - 500 บาท และจัดการแก้ไขปัญหาหนี้สินของสมาชิกที่ประสบปัญหาที่ดินถูกขายทอดตลาด โดยการซื้อไว้ให้เจ้าของได้ใช้พื้นที่ในการประกอบอาชีพ ส่งคืน และให้ส่งค่าพื้นที่คืนเดือนละ 1,000 บาท เพื่อไถ่ถอนที่ดินของตนเองคืน โดยกองทุนได้ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพให้สมาชิกมีรายได้จะสามารถมาไถ่ถอนที่ดินคืนได้ จำนวน 3 แปลง 10 ครอบครัว เป็นเงิน 350,000 บาท

จากการดำเนินงานนั้น ทำให้เกิดนวัตกรรมกระบวนการขับเคลื่อนงานพัฒนาในรูปแบบใหม่โดยใช้กองทุนสวัสดิการชุมชน เป็นเครื่องมือสำคัญในการเชื่อมร้อยกลุ่มองค์กรต่าง ๆ สร้างแหล่งทุนของชุมชน ร่วมกันขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจชุมชน แก้ปัญหาหนี้สิน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงศักยภาพการทำงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนที่สามารถผลักดัน ส่งเสริมการแก้ไข พัฒนา และสร้างโอกาส สร้างอาชีพ นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตให้กับคนในชุมชนซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการที่จะทำให้ชุมชนเข้มแข็ง ผู้คนสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

ประสานงานพื้นที่

นางอำนวยการ บุตรวิเศษ

ประธานกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหนองม่วง

0848726825

28-กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลลาดสวาย กับการสร้างเสริมสุขภาพคนในตำบล

เทศบาลเมืองลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

ตำบลลาดสวาย ตั้งอยู่ในอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี อยู่ห่างจากตัวจังหวัดปทุมธานี 25 กิโลเมตร มาทางด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ของจังหวัดปทุมธานี ในอดีตประชากรในพื้นที่มีชาวไทยเชื้อสายมอญอาศัยอยู่ตามแนวสองฝั่งคลอง ประกอบอาชีพทำสวน ทำนาและเลี้ยงสัตว์เป็นส่วนใหญ่ วัฒนธรรมประเพณีของชาวมอญยังคงได้รับการอนุรักษ์อยู่ เช่น อาหาร

ประเพณีการตักบาตรน้ำผึ้ง การแข่งขันลูกหนู การอนุรักษ์การแต่งกายแบบชาวมอญในโอกาสสำคัญๆ เป็นต้น เนื่องจากมีหมู่บ้านจัดสรรเกิดขึ้นจำนวนมาก มีการขยายถนนในเขตเทศบาลหลายสาย มีธุรกิจร้านค้า โรงงาน อุตสาหกรรม ธนาคาร ห้างสรรพสินค้า ตลาดสด โรงเรียนทั้งของรัฐและเอกชน วิทยาลัยอาชีวศึกษา มหาวิทยาลัย สนามกอล์ฟ เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้มีประชากรเพิ่มขึ้นรวมทั้งมีประชากรแฝงทั้งคนไทยและต่างด้าวอีกจำนวนมาก มีการเปลี่ยนวิถีชีวิตดั้งเดิมจากสังคมชนบท ซึ่งย้อนไปในอดีตไม่เกิน 20 ปี สภาพพื้นที่ทั่วไปทั้ง 11 หมู่บ้านเต็มไปด้วยไร่สวนผลไม้ การเลี้ยงเป็ด ไก่ สุกร นกกระทา การเลี้ยงปลา ฯลฯ แต่ปัจจุบันพื้นที่ทำนาลดลงมาก หลายหมู่บ้านได้แก่ หมู่ 4 หมู่ 6 หมู่ 7 ไม่มีพื้นที่ทำนา บางหมู่บ้านได้แก่หมู่ 3 มีการทำนาเพียง 3 ครอบครัวยุ หมู่ 5 มี 10 ครอบครัวยุ หมู่ 8 มี 3 ครอบครัวยุ หมู่ 9 มี 1 ครอบครัวยุ หมู่ 10 มี 3 ครอบครัวยุ หมู่ 11 มี 5 ครอบครัวยุ ที่ยังมีการทำนามากมีเพียงหมู่ 1 มี 35 ครอบครัวยุและหมู่ 2 มี 23 ครอบครัวยุ ส่วนการเลี้ยงสัตว์ก็มีจำนวนไม่มาก ส่วนใหญ่เลี้ยงเพื่อการบริโภคในครอบครัวเท่านั้น กลายเป็นสังคมกึ่งเมืองกึ่งชนบท แต่บางหมู่บ้านได้แก่หมู่ 4 – 5 – 6 – 7 กลายเป็นสังคมเมืองแบบเต็มตัว อาชีพเกษตรกรหมดไป ประชากรเปลี่ยนไปประกอบอาชีพด้านการบริการ รับจ้าง ค้าขายและรับราชการ การขยายจากสังคมชนบทสู่สังคมเมืองอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาเช่น ปัญหายาเสพติด อาชญากรรม โจรกรรม ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ ปัญหาขยะ ทำให้ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องต้องหาแนวทางการป้องกันและแก้ไข ต่อมาในปี 2550 ได้มีการจัดกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลลาดสวายขึ้นมีสมาชิกแรกตั้ง จำนวน 50 คน มีเงินกองทุน จำนวน 5,000 บาท โดยมีเป้าหมายเพื่อให้คนในชุมชนได้มีสวัสดิการในการดูแลช่วยเหลือกันและกันภายในชุมชน มีจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก 7 ด้าน ได้แก่

1. สวัสดิการรับขวัญเด็กแรกเกิด
2. สวัสดิการเจ็บป่วย/เยี่ยมไข้
3. สวัสดิการเสียชีวิต
4. สวัสดิการผู้สูงอายุ
5. สวัสดิการทุนการศึกษา
6. สวัสดิการสงเคราะห์ผู้ด้อยโอกาส (ไม่ต้องเป็นสมาชิกกองทุน)
7. สวัสดิการด้านสุขภาพ

ในช่วงแรก ๆ นั้น กองทุนได้มีการศึกษาการทำงานจากกองทุนสวัสดิการพื้นที่หลายๆ กองทุน และนำมาปรับใช้โดยจ่ายสวัสดิการเทียบเคียงพื้นที่อื่น ๆ เพื่อหวังให้คนในชุมชนมีสวัสดิการเท่าชุมชนอื่นๆ จนกระทั่งกองทุนดำเนินงานเข้ามาสู่ปีที่ 3 นั้น ก็เริ่มประสบปัญหาการบริหารจัดการขึ้น เนื่องจากมีสมาชิกเจ็บป่วย และเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก ทำให้กองทุนจ่ายสวัสดิการเยอะตามไปด้วย อีกทั้งความคิดเห็นของคณะกรรมการก็ไม่ตรงกันในเรื่องการจ่ายเงินคืนให้กับสมาชิกที่มีความประสงค์จะลาออก กรรมการบางท่านก็บอกว่าเมื่อสมาชิกลาออกหรือพ้นสภาพการเป็นสมาชิก เงินที่สมทบไว้ก็ต้องคืนเขาไปซึ่งในช่วงเวลานั้นกองทุนมีเพียงเงินสมทบจากสมาชิกเท่านั้น ยังไม่ได้รับสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ทำให้เข้ากองทุนฯ เข้าสู่วิกฤติทางการเงิน

จากวิกฤติในครั้งนั้น ทำให้คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการต้องประชุมทบทวนการบริหารจัดการใหม่ ซึ่งขณะนั้นมีกลุ่มผู้นำอีกกลุ่มหนึ่งที่มีความพร้อมในการที่จะเข้ามาสานต่อการขับเคลื่อนงานกองทุนสวัสดิการชุมชนกองทุนจึงได้เชิญกลุ่มผู้นำกลุ่มนี้เข้าร่วมประชุมเพื่อทบทวนคณะกรรมการ พร้อมมั่งคั่งคัดเลือกคณะกรรมการใหม่ในคราวเดียวกัน และตั้งคณะกรรมการชุดใหม่ขึ้น หลังจากนั้นจึงได้ปรึกษาหารือการแก้ไขปัญหา วิเคราะห์จุดอ่อนของกองทุนฯ ว่าปัญหาคืออะไร จนพบว่า ปัญหาใหญ่ของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลลาดสวายคือเรื่อง “เงิน” ที่ผ่านมากองทุนใช้เงินเป็นตัวตั้งในการดำเนินงาน ทำให้สมาชิกที่เข้ามาสมัครหวังเพียงแต่เงินที่จะได้รับด้วยเช่นกัน จนลืมไม่ว่า เจตนารมณ์ที่แท้จริงของการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนขึ้นมาก็เพื่ออยากให้พี่น้องได้มีส่วนมีสวัสดิการดูแลกันและกันในชุมชน ด้วยความช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันและกันของคนในชุมชนเอง เมื่อเห็นปัญหาร่วมกัน คณะกรรมการกองทุนจึงได้ทบทวนแนวทางการขับเคลื่อนงานกองทุนสวัสดิการชุมชนใหม่อีกครั้ง และปรับแนวคิด วิธีการทำงานใหม่ โดยจะไม่ใช้เงินเป็นตัวตั้ง แต่จะใช้ กองทุนสวัสดิการ มาเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาของชุมชน จึงเริ่มนำข้อมูลกองทุนฯ มาวิเคราะห์ และพบว่า สมาชิกกองทุนฯ ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ มีปัญหาเรื่องสุขภาพเป็นเหตุให้เกิดการเจ็บป่วย ดังนั้น กองทุนจึงควรมองหาแนวทางการแก้ปัญหาที่ต้นทาง เพราะหากสมาชิกของเราไม่ป่วย มีสุขภาพดี สมาชิกก็จะมีความสุข และก็จะทำให้กองทุนลดค่าใช้จ่ายสวัสดิการ

ด้านการเยี่ยมไข้ การรักษาพยาบาลตามไปด้วย เมื่อเห็นดังนั้น กองทุนจึงได้ริเริ่มการจัดสวัสดิการเรื่องสุขภาพ โดยใช้กองทุนสวัสดิการชุมชนเป็นกลไกการทำงาน ประสานเชื่อมโยงกับหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง เช่น หน่วยงานสาธารณสุข , อสม , อพม , อปท , ชมรมสร้างสุขภาพ , ชมรมผู้สูงอายุ , ชมรมสิ่งแวดล้อม และกลุ่มรักสุขภาพ เข้ามาเป็นเจ้าภาพร่วม ในการส่งเสริมการสร้างสุขภาพที่ดีให้กับคนในชุมชน

และกำหนดกิจกรรมร่วมกัน ว่าด้วยประเด็นเรื่องส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพให้กับสมาชิกและชาวบ้านในชุมชน โดยใช้หลัก 3 อ (อาหาร, ออกกำลังกาย, อารมณ์) 2 ส (งดสิ่งเสพติดต่าง ๆ ได้แก่ สูบบุหรี่ และสุรา) เมื่อได้หลักการ แนวทางและข้อมูลของสมาชิกแล้วจึงเข้าสู่กิจกรรม โดยมีกระบวนการ ดังนี้

ส่งเสริมการออกกำลังกาย โดยเชิญสมาชิกที่มีสุขภาพไม่ค่อยดีอยู่ในสถานะเสี่ยงเข้าร่วมกิจกรรม ฝึกการยืดเหยียดก่อน ต่อด้วยร่าวงย้อนยุค ทำกิจกรรมอาทิตย์ละ 3 วัน วันละ 1.30 ชั่วโมง ทำติดต่อกันอยู่ประมาณ 6 เดือน และประเมินผล ปรากฏว่าสมาชิกทุกคนมีสุขภาพดีขึ้นแต่น้ำหนักไม่ลด จึงเกิดปัญหาอีกว่าทำไมน้ำหนักไม่ลด จึงต้องกลับมาดูเรื่องอาหาร

ส่งเสริมการรับประทานอาหาร โดยเริ่มจากสำรวจข้อมูลสมาชิก ว่า สมาชิกแต่ละรายมีวิธีการรับประทานอาหารอย่างไร และแนะนำให้สมาชิกปรับเปลี่ยนวิธีการรับประทานอาหาร โดยเลือกอาหารสดใหม่ ไขมัน อาหารที่มีรสเค็ม รสหวาน เพิ่มผัก ผลไม้ และงดอาหารเย็นเป็นเวลา 3 เดือน แล้วจึงทำการประเมินอีกครั้ง ปรากฏว่าสมาชิกหลายคนน้ำหนักลดลงอยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม แต่บางรายน้ำหนักกลับไม่ลดลงเหมือนเพื่อนคนอื่น ๆ จึงนำมาสู่การจัดการด้านอารมณ์

เสริมสร้างด้านอารมณ์ สมาชิกที่น้ำหนักไม่ลดเหมือนเพื่อนเริ่มจะมีภาวะเครียดเรื่องน้ำหนัก จึงต้องแก้โดยการทำกิจกรรมที่ช่วยให้เกิดความรู้สึกผ่อนคลาย เช่น สวดมนต์ นั่งสมาธิ ร้องเพลง และร่าวง โดยทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่องอาทิตย์ละ 3 วันๆ ละ 1 ชั่วโมง

ซึ่งจากการดำเนินงานและติดตามประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ นั้น พบว่า ระยะ 4-5 ปีมานี้ กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลลาดสวายแทบจะ ไม่มีสมาชิกเจ็บป่วยให้กรรมการไปเยี่ยมไข้เลย จากการเก็บสถิติ นั้น มีสมาชิกเจ็บป่วยเพียงปีละไม่เกิน 2 คนเท่านั้น ทั้งที่มีจำนวนสมาชิกรวมกว่า 700 คนแล้ว ทำให้เห็นแล้วว่า **กองทุนสวัสดิการชุมชนไม่ใช่เพียงแค่การจัดสวัสดิการขั้นพื้นฐานให้กับสมาชิกโดยใช้เงินในการดูแล**

ช่วยเหลือคนในชุมชนเท่านั้น แต่เราสามารถใช้งบกองทุนสวัสดิการชุมชนมาเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ของชุมชนของตัวเองได้ ก่อให้เกิดนวัตกรรมกระบวนการทำงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนรูปแบบใหม่ ในการนำกองทุนสวัสดิการชุมชนมาเป็นเครื่องมือสร้างเสริมสุขภาพที่ดีให้กับคนในชุมชน

ประสานงานพื้นที่

นางรติพร ปิยอนันท์

ผู้ประสานงานกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลเมืองลาดสวาย

081 820 5325

29-พนักำล้งสร้งสรรรค์ชุมชน

ตำบลห้วยโจด อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

เดิมบ้านห้วยโจด ตั้งอยู่ในเขตการปกครองของตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว เป็นพื้นที่ที่มีต้นไม้ที่ชาวบ้านเรียกว่า “ต้นโจด” มาก จึงเรียกชื่อหมู่บ้านว่า “บ้านห้วยโจด” ต่อมาประชากรเพิ่มมากขึ้น และพื้นที่การปกครองของตำบลวัฒนานครกว้างเกินไป ทำให้ยากแก่การปกครองดูแล ดังนั้นคณะกรรมการหมู่บ้านและราษฎรร่วมกับอำเภอจึงเสนอให้แยกบ้านห้วยโจดออกมาตั้งเป็นตำบล แต่เนื่องจากประชากรและหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ยังไม่สามารถอนุมัติได้ จึงรวมเอาหมู่บ้านอีก 5 หมู่บ้านใน 3 ตำบลใกล้เคียง คือ บ้านคลองยาง บ้านเสาสูง และบ้านน้อยสนามบิน ของตำบลวัฒนานคร บ้านบ่อนางชิง ของตำบลท่าเกษม และบ้านหนองป่าหมาก ของตำบลโนนหมากเค็ง รวมกัน จัดตั้งเป็น “ตำบลห้วยโจด” เมื่อปี พ.ศ.2534 สภาพโดยทั่วไป ตำบลห้วยโจด มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มสลับเนินดินสูงต่ำ กระจายพื้นดินเป็นดินร่วนปนทราย อากาศร้อนชื้น ในฤดูแล้งอากาศร้อนจัด ฤดูฝนมีปริมาณน้ำฝนปานกลาง ฤดูหนาวอากาศหนาวไม่นาน

ด้วยวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ชาวบ้านมีความรู้ น้อย ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น เข้าไม่ถึงข่าวสาร ขาดทักษะใหม่ๆในการพัฒนาด้านอาชีพ และการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ แหล่งอาหารปลอดภัยในชุมชนถูกทำลายด้วยการใช้สารเคมีเพิ่มมากขึ้น ขาดการอนุรักษ์ ฟื้นฟู สมุนไพรไทยที่เป็นอาหารพื้นบ้านที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพของประชาชน

ค่าครองชีพที่สูงขึ้น หนี้สินต่อครัวเรือนสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง กลุ่มแกนนำในชุมชนจึงได้คิดหาแนวทางการพัฒนาแก้ไขปัญหาในพื้นที่ ต่อมาได้มีการผลักดันการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลห้วยโจด เมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2555 สมาชิกแรกเริ่ม จำนวน 146 คน มีเงินออม 27,713 บาท จัดสวัสดิการให้กับสมาชิก 13 ด้าน ทำให้ชาวบ้านมีสวัสดิการในการดูแลช่วยเหลือกัน ช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในการเจ็บไข้

ได้ป่วยต่าง ๆ จากประโยชน์ที่กองทุนสวัสดิการชุมชนสามารถ ทำให้คณะกรรมการมีแนวคิดในการพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชนไปสู่การพัฒนาชุมชนในด้านอื่น ๆ จึงได้สำรวจจัดทำข้อมูลปัญหาความเดือดร้อนของคนในชุมชน

จึงทำให้พบว่า คนในตำบลส่วนใหญ่มีปัญหาด้านสังคม โดยมีรากฐานปัญหาจากสถาบันครอบครัว เพราะครอบครัวในปัจจุบันเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบจากปัจจัยแวดล้อมภายนอกทั้งเรื่องเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม

โดยเมื่อปี 2557 กองทุนสวัสดิการชุมชนได้ร่วมกับศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนและสภาองค์กรชุมชนตำบลในการจัดสำรวจข้อมูลสถานการณ์ความเข้มแข็งตำบลด้วยใจดี จำนวน 1,440 ครอบครัว ร่วมกับมหาวิทยาลัยมหิดล โดยใช้โปรแกรม CPMIS เป็นโปรแกรมวิเคราะห์สภาพความเข้มแข็ง พบว่า หัวหน้าครอบครัวไม่มีงานทำจำนวน 117 ครอบครัว ครอบครัวหย่าร้าง 57 ครอบครัว และยังพบว่าสมาชิกที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้มากถึง 137 ครอบครัว ซึ่งทำให้คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนตระหนักและเห็นความจำเป็นเร่งด่วนจากการวิเคราะห์ภาพรวมความเข้มแข็งในระดับตำบลซึ่งไม่ผ่านเกณฑ์ จึงมีการพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชนที่นำไปสู่การพัฒนาเด็กและการสร้างครอบครัวอบอุ่น โดยจัดกิจกรรมโครงการต่าง ๆ เช่น

- โครงการส่งเสริมทักษะชีวิตเด็กพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง
- โครงการการสร้างจิตสำนึกไทยหัวใจใสสะอาด การธนาคารขยะเทิดพระเกียรติ
- โครงการพัฒนาศักยภาพสตรี เด็ก และเยาวชน เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน
- โครงการการอบรมเยาวชนร่วมใจด้านภัยยาเสพติด
- โครงการประชาสัมพันธ์น้อยสัญจร
- การจัดสำรวจข้อมูลบันทึกเป็นฐานข้อมูล ในการวางแผนการพัฒนา

ซึ่งจากการจัดกิจกรรมต่าง ๆ นั้น ทำให้เด็กได้รับการพัฒนา จำนวนทั้งสิ้นกว่า 300 คน โดยเด็กที่ได้รับการพัฒนา สามารถทำงานอาสาพัฒนาพร้อมกับกองทุนสวัสดิการชุมชน สภาองค์กรชุมชน หน่วยงานอื่น ๆ ในพื้นที่ เช่น การสำรวจข้อมูล และบันทึกเป็นฐานข้อมูลตำบล ร่วมวางแผนการพัฒนากับกองทุนสวัสดิการชุมชน ร่วมอยู่เวรยามกับ อปพร. ออกประชาสัมพันธ์งานของพื้นที่ตามหอกระจายข่าวแต่ละหมู่บ้าน ลงปฏิบัติหน้าที่ ในการตรวจคัดกรอง และการป้องกันไข้เลือดออกกับ อสม. และสิ่งสำคัญที่ได้คือ เด็กได้ใช้เวลาในการทำกิจกรรมเป็นเวลาที่ได้ฝึกฝน ทดลองปฏิบัติ ได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ มีเพื่อนที่อยู่ในตำบลเดียวกัน มีพื้นที่ที่ได้แสดงออกอย่างเต็มที่ รวมทั้งรู้จักหน้าที่ ความรับผิดชอบ สิทธิและการมีจิตอาสาโดยไม่รู้ตัว ตัวอย่างให้เด็กที่เหลืออยู่ดำเนินการตาม

นอกจากนี้ชุมชนยังได้ใช้กองทุนสวัสดิการชุมชนเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาด้านความรุนแรง ยุติการกระทำ ความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัวภายใต้โครงการ **“หัวใจครอบครัวอบอุ่น ไร้ความรุนแรง ด้วย 4 ดี วิถีพอเพียง”** โดยได้รับความร่วมมือจากเครือข่ายเฝ้าระวังในพื้นที่ หากพบว่ามีความเสี่ยงไม่เหมาะสมเกิดขึ้น เครือข่ายจะแจ้งมายังคณะกรรมการกองทุน หลังจากที่ได้รับแจ้งแล้วคณะกรรมการจะลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงและเก็บข้อมูล นำเข้าที่ประชุมสหวิชาชีพและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ คณะทำงานศูนย์รพ.สต.ในพื้นที่ ดำรวจในพื้นที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องถิ่น พมจ.และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในแต่ละเคสเพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน หลังจากที่มีการช่วยเหลือแล้วจะลงพื้นที่ติดตามผล ประชุมที่มสหวิชาชีพ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเครือข่ายเพื่อรายงานและติดตามผลเป็นระยะๆ ทำให้เครือข่ายดูแลผู้สูงอายุและเฝ้าระวังป้องกันการ

กระทำ ความรุนแรงในครอบครัว นอกเหนือจากการที่กองทุนสวัสดิการชุมชนได้ช่วยเหลือจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกแล้ว ยังเกิดเครือข่ายดูแลผู้สูงอายุในตำบลอีกด้วย โดยเชื่อมโยงกับสมาชิกกองทุนสวัสดิการหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ในการสนับสนุนช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุ และเครือข่ายเฝ้าระวังป้องกันการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัวกว่า 200

ครอบครัว ในการคอยแจ้งเหตุการณ์การกระทำ ความรุนแรงในครอบครัวมายังศูนย์เฝ้าระวัง ซึ่งศูนย์นี้มีหน้าที่ใกล้เคียงปัญหาข้อเดือดร้อนต่าง ๆ ให้บรรเทาเบาบางต่อไป

และภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 นั้น ทำให้ชุมชนได้รับผลกระทบจากมาตรการของรัฐบาล เนื่องจากการประกาศสั่งปิดกิจการชั่วคราว ทำให้ประชาชนเกิดการว่างงานประชาชนที่เดินทางออกไปทำงานนอกพื้นที่จึงแห่เดินทางกลับมายังบ้านเกิดในชุมชน อีกทั้ง ด้วยพื้นที่บริบทของชุมชนซึ่งอยู่ใกล้ชายแดนเขมรด้วย ทำให้มีกลุ่มแรงงานต่างแดนเข้ามาพักอาศัยในชุมชนเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้คนในชุมชนที่อยู่เดิมต่างหวาดระแวง ทั้งต่อญาติเพื่อนบ้านที่เดินทางกลับมาจากนอกพื้นที่ และกลุ่มคนต่างแดน เกิดการแสดงท่าทีรังเกียจ สร้างความขัดแย้งต่อการอยู่ร่วมกัน ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อชุมชนตามมาในภายหลัง เมื่อเห็นปัญหาเช่นนั้น คณะกรรมการกองทุนจึงได้ร่วมกับสภาองค์กรชุมชน หน่วยงานท้องที่ ท้องถิ่น ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยการส่งเสริมความรู้เรื่องเชื้อไวรัสโควิด 19 ทั้งที่มาที่ไปของโรค วิธีการติดต่อ และวิธีการดูแลป้องกันตนเอง และจัดกลุ่มอาสาสมัครประจำจุดคัดกรองเพื่อเฝ้าระวังผู้ที่เดินทางเข้าออก โดยกลุ่มที่เดินทางกลับมายังชุมชนจะต้องไปพักกักตัวเพื่อเฝ้าระวังอาการที่วัดในชุมชน 14 วัน และจะมีกลุ่ม อสม.คอยตรวจดูอาการอย่างสม่ำเสมอ จนถึงระยะปลอดภัยจึงจะปล่อยให้กลับไปอยู่บ้านได้ เพื่อให้ทุกคนได้อยู่ร่วมกันอย่างสบายใจ และปลอดภัยทุกฝ่าย อีกทั้งยังได้ส่งเสริมเรื่องอาชีพให้กับคนในชุมชน โดยที่ผ่านมามีผู้รับผลกระทบ ตกงาน ไม่มีรายได้ กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหัวใจจึงได้ส่งเสริมการจัดตั้งตลาดชุมชนผ่านสวัสดิการด้านการส่งเสริม

อาชีพ โดยให้คนชุมชนนำผลิตภัณฑ์ หรือ พืชผักที่ตนเองมี นำมาวางจำหน่าย ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนสินค้า และ สร้างเศรษฐกิจหมุนเวียนขึ้นภายในชุมชน อย่างน้อยก็ช่วยบรรเทาให้คนในชุมชนมีช่องทางในการทำมาหากิน มี รายได้เล็กๆ น้อยๆ มาช่วยเหลือดูแลตนเองและครอบครัวภายใต้สถานการณ์วิกฤติเช่นนี้

จากกิจกรรมหลายๆ กิจกรรมที่กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลห้วยโจด ได้ขับเคลื่อนไปนั้น ทำให้เห็นแล้วว่า กองทุนสวัสดิการไม่ใช่เป็นเพียงกองทุนที่ จัดสวัสดิการให้กับคนในชุมชนเพียงแค่ว่าเรื่องเกิด แก่ เจ็บ ตายเท่านั้น แต่ กองทุนสวัสดิการชุมชนยังสามารถขับเคลื่อนผลักดันแก้ไขพัฒนาขยาย ผลไปยังเรื่องอื่นได้ ทำให้เห็นนวัตกรรมกองทุนสวัสดิการชุมชนในรูปแบบใหม่ โดยใช้กระบวนการทำงานของกองทุนเป็นเครื่องมือในการหนุนเสริมการปัญหาต่าง ๆ ผสานความร่วมมือ สร้าง ภาวศึเครือข่าย จัดกิจกรรมการแก้ไขปัญหาผ่านสวัสดิการที่กองทุนสนับสนุน สามารถแก้ไขปัญหาให้กับคนใน ตำบลได้จริง โดยเริ่มต้นสร้างรากฐานที่ดีจากครอบครัวนำมาสู่การสร้างชุมชนเข้มแข็งให้ทุกคนอยู่ร่วมกันได้อย่างมี ความสุข

ประสานงานพื้นที่
นางน้ำทิพย์ เชียงเงิน
ประธานกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลห้วยโจด
084 566 9827

30-“เรียนรู้เกษตรปลอดภัยวิถีเกษตรพอเพียง”

ตำบลนิลเพชร อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

เดิมตำบลนิลเพชรขึ้นอยู่กับตำบลบัวปากท่า อำเภอบางเลนจังหวัดนครปฐมต่อมา ในปี พ.ศ. 2506 ทางอำเภอบางเลน ได้แยกตำบลหลายตำบลเพื่อขยายเขตการปกครองเพิ่มขึ้นตำบลนิลเพชรแบ่งแยกมาจากตำบลบัวปากท่าจำนวน 10 หมู่บ้านสาเหตุที่เรียกว่าตำบลนิลเพชรก็เนื่องจากมีผู้เล่าว่ามีกระเข้ตัวหนึ่งหลุดมา

จากไหนไม่มีใครทราบเข้ามาในคลองส่งน้ำที่ชาวบ้านใช้กันอยู่มีชาวบ้านพบกระเข้หลุดมาจากที่ไหนไม่มีใครทราบเข้ามาในคลองส่งน้ำชาวบ้านที่ใช้กันอยู่มีชาวบ้านพบกระเข้เข้าจึงช่วยกันเอาฉมวกแทงกระเข้จนน้ำในคลองเป็นคลื่นแต่กระเข้ยังไม่ตายชาวบ้านจึงพากันเรียกว่าคลองกระเข้ขึ้นจนถึงปัจจุบันยังมีคลองซึ่งมีบัวอยู่เต็มคลองเข้าใจว่าเป็นกระเข้ตัวเดิมที่ยังไม่ตายเข้ามาในคลองบัวบัวจึงหันๆชาวบ้านจึงเรียกคลองว่าคลองบัวหัววันและเมื่อกระเข้ขึ้นมาสุดคลองบัวหัววัน มีของแยกไปอีกทางสองคลองกระเข้จึงหยุดเพราะคงไม่รู้จะหนีไปทางคลองไหนชาวบ้าน จึงช่วยกันแทงกระเข้ถูกที่ขาเมื่อกระเข้ถูกแทงก็ดิ้นสุดแรงขาจึงขาดไปข้างหนึ่งคงเหลือขาเพียง 3 ขาชาวบ้านจึงเรียกว่าสามขาหรือหมู่บ้านสามขาในปัจจุบัน ส่วนกระเข้เมื่อขาดขาจึงเกิดความเจ็บปวดจึงหนีไปอีกครั้งหนึ่งจนสุดคลองถึงแก่ความตายชาวบ้านตามมาพบจึงช่วยกันหามกระเข้ขึ้นจากครองจึงเห็นว่าที่หัวกระเข้นั้นมีเกี๋ยดอยู่ 2 เกี๋ยดที่แปลกกว่าเกี๋ยดอื่นคือเกี๋ยดหนึ่งมีลักษณะเป็นนิลอีกหนึ่งมีลักษณะเป็นเพชรชาวบ้านจึงเรียกคลองนี้ว่าคลองจินดาเพชรพอมีการขยายเขตการปกครองและให้ตั้งชื่อตำบลชาวบ้านจึงลงมติเรียกชื่อตำบลว่าตำบลนิลเพชรตามชื่อของเกี๋ยดกระเข้ที่พบ นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

จากวิถีชีวิตเกษตรกรที่ตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน เมื่อมาถึงยุคสมัยที่
เกิดการเปลี่ยนแปลง ทำให้ชาวบ้านประสบปัญหา รายได้ไม่
เพียงพอ เนื่องจากต้นทุนการผลิตสินค้าภาคการเกษตรสูงขึ้นจาก
อดีตมาก ราคาผลผลิตตกต่ำ เกษตรกรไม่สามารถกำหนดราคา
ผลผลิตเองได้ ปัญหาการใช้สารเคมีในแปลงพืชผัก ส่งผลให้เกิด
ปัญหาต่อสุขภาพ ทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค สภาองค์กรชุมชนตำบล

นิลเพชร จึงได้คิดหาแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยประสานการทำงานร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล
นิลเพชร ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการในพื้นที่ วางแผนการพัฒนาตำบลในด้านต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา
ในพื้นที่ เช่น ด้านสังคมจะเน้นการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อยและผู้ด้อยโอกาส ด้านเศรษฐกิจ
ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพหลักและอาชีพเสริมของคนในชุมชน ส่งเสริมให้เกษตรกรลดปริมาณการใช้สารเคมี จัด
อบรมให้ความรู้ถึงพิษภัยของสารเคมีที่ตกค้างในพืชผัก ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกผักโดยการใช้สารเคมีให้น้อยที่สุด
พร้อมทั้งยังมีแผนเชื่อมโยงตลาดสินค้าเกษตรปลอดภัย เพื่อรองรับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการอีกด้วย
ด้านสิ่งแวดล้อมเน้นส่งเสริมเรื่องของการดูแลพัฒนาแหล่งน้ำสาธารณะให้สะอาด ทุกคนในชุมชนทำกันเองหรือ
ประสานหน่วยงานภาคีฯ ที่เกี่ยวข้อง เช่น สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(องค์การมหาชน)สนับสนุนงบประมาณให้ใช้เป็น
เครื่องมือในการจัดการผ่านขบวนองค์กรชุมชนจังหวัดนครปฐมในการเชื่อม พร้อมส่งเสริมให้ประชาชนปลูกพืช
ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายภาคครัวเรือนลง ให้ประชาชนสามารถพึ่งตนเองได้มากขึ้น

ซึ่งสภาองค์กรชุมชน นั้น ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญ ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยการส่งเสริมการปลูกพืช
ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ให้ประชาชนลดการใช้สารเคมี ทำให้เกิดการรวมตัวของสมาชิกกลุ่มปลูกผักปลอดภัย
เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกข้าวเป็นหลัก นำไปสู่การก่อตั้งศูนย์เรียนรู้เกษตรปลอดภัย ณ หมู่ที่ 10 ตำบล
นิลเพชร อันเป็นสถานที่อบรมส่งเสริมการเกษตรแบบปลอดภัย อีกทั้งยังเป็นตลาดรับซื้อผลผลิตเพื่อไปจำหน่าย
ต่อ โดยมี นายสมบัติ เล็บครุฑ ปราชญ์ชาวบ้านและเป็นเกษตรกรดีเด่นเกี่ยวกับการปลูกข้าว มาร่วมเป็นแกนนำ
กลุ่มเป็นผู้ขับเคลื่อนงานและถ่ายทอดองค์ความรู้และภูมิปัญญาให้กับสมาชิกกลุ่ม และผู้ที่สนใจเข้ามาศึกษา
ต่อมาได้มีแนวคิดร่วมกันส่งเสริมอนุรักษ์ข้าวพันธุ์พื้นเมืองตำบลนิลเพชร โดยการการปลูกข้าวไรซ์เบอร์รี่ ซึ่งเป็น
ข้าวที่ได้รับการปรับปรุงพันธุ์โดยการผสมเลียนแบบธรรมชาติระหว่างข้าวสองพันธุ์ คือ ข้าวหอมมะลิ และหอมนคร
ชัยศรี ข้าวไรซ์เบอร์รี่เป็นข้าวเจ้าสีม่วงเข้ม เมล็ดเรียวยาว ผิวมันวาว และถ้าหากเป็นข้าวกล้อง ก็จะมีกลิ่นหอมเป็น
เอกลักษณ์ แถมยังมีรสชาติหอมหวานกล่อมกล่อมชวนรับประทาน สามารถปลูกได้ตลอดทั้งปี เพื่อรักษาสายพันธุ์ไว้

ให้รุ่นหลังได้ศึกษา และสร้างเป็นอาชีพเสริม โดยการรวม “กลุ่มอนุรักษ์ข้าวพันธุ์พื้นเมือง” มีสมาชิกกลุ่มเริ่มต้น 6 คน ทั้งนี้ทางกลุ่มได้ทำน้ำส้มควันไม้ และสารชีวภาพใช้กันเองในกลุ่มเป็นการลดต้นทุนการผลิตอีกทางหนึ่งด้วย

จากการรวมกลุ่มของเกษตรกรทำให้เกษตรกร สามารถขายผลผลิตได้ในราคาที่ดีขึ้น โดยประธานกลุ่มจะรับซื้อผลผลิตจากสมาชิก แล้วนำไปจำหน่าย มีทั้ง ข้าว ผักใบ กัลย และผลไม้พื้นถิ่นตามฤดูกาล เช่น มะม่วง ทั้งนี้ทางกลุ่มยังได้ขยายผลการปลูกข้าว พันธุ์ กข 43 ซึ่งเป็นข้าวที่มีปริมาณน้ำตาลต่ำ เหมาะสำหรับคนที่ต้องการควบคุมปริมาณน้ำตาลในเลือด หรือคนที่ป่วยโรคเบาหวาน ซึ่งเป็นตลาดที่ น่าสนใจอีกตลาดหนึ่ง อีกทั้งกระแสการดูแลสุขภาพยังส่งผลต่อความต้องการข้าวชนิดนี้อีกด้วย ทำให้เกษตรกรมีทางเลือกและได้ผลกำไรเพิ่มขึ้น มีเงินเหลือจากการประกอบอาชีพมาใช้จ่ายในครัวเรือน และสามารถชำระหนี้ให้กับ สถาบันการเงินของรัฐได้มากขึ้นด้วย

จากการส่งเสริมให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญของทุนที่มีในชุมชน โดยใช้องค์ความรู้ที่ได้จากประสบการณ์การทำเกษตรในยุคสมัยใหม่นำมาผนวกกับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มี ก่อให้เกิดนวัตกรรมกระบวนการสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ ด้านการสร้างความมั่นคงทางอาหาร ทำให้เกิดการรวมกลุ่มของประชาชน มีช่องทางการต่อราคาได้มากขึ้น โดยดึงเอกลักษณ์ของดีของเด่นของชุมชนมาสร้างเป็นจุดขายพัฒนาพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งเป็นแหล่งผลิตพืชผลทางการเกษตร และด้วยศักยภาพของพื้นที่ นั้น ในอนาคตตำบลนิลเพชรอาจจะเป็นแหล่งผลิตอาหารที่สำคัญของประเทศได้ และไม่ว่าจะเกิดปัญหาใด ๆ ขึ้นอีก ด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นกับพลังความร่วมมือจากทุกฝ่ายทำให้ชุมชนสามารถฝ่าวิกฤตไปได้อย่างเข้มแข็ง

ประสานงานพื้นที่
นายกฤษณะ เล็บครุฑ
ผู้ประสานงานสภาองค์กรชุมชนตำบลนิลเพชร
087-1655218

